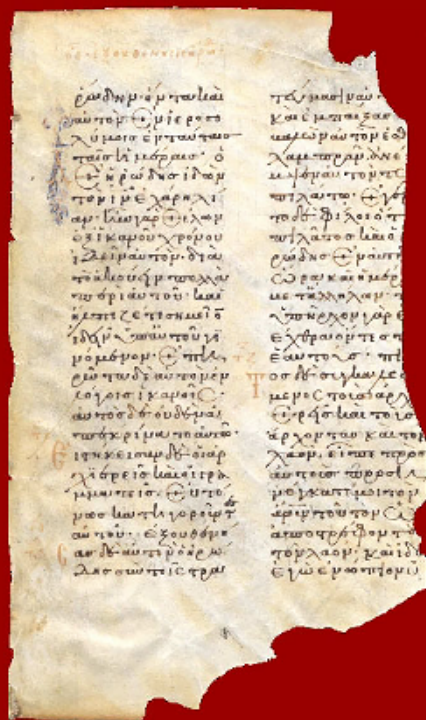

THE NEW TESTAMENT IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM
2005

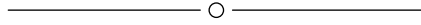
Compiled and Arranged by
MAURICE A. ROBINSON
and
WILLIAM G. PIERPONT

THE NEW TESTAMENT was written in Koine Greek during the first century AD. From the time of its original revelation, handwritten copies continually were prepared in order to maintain and preserve that original text into the modern era. All copies made prior to the invention of movable-type printing were made by hand, resulting in various scribal alterations, most of these being of a minor nature. Although the autographs no longer exist, and no two manuscript copies are completely identical, sufficient evidence exists from which one can produce an accurate representation of the original text by comparing and evaluating the overall manuscript consensus. Robinson and Pierpont have taken the utmost care in preparing that text for this edition.

Various other methods for restoration of the original NT text have fallen short of their goal, in part due to methodological subjectivity, and in part to a presuppositional bias against the claims of the Byzantine Textform. The texts created under such a bias tend to be based on only a handful of favored manuscripts, and fail to consider all transmissional factors in the preservation of the original text. As a result, the modern eclectic texts tend to preserve more of a caricature than the essence of the originals.

In contrast, Robinson and Pierpont have applied many of the same methods of textual criticism to their task, but without the anti-Byzantine bias. Their method of "reasoned transmissionalism" is based on the wider scope of manuscript transmission throughout history. The preface of this edition explains the basic method by which the present editors have arrived at their basic text. The appendix contains Robinson's essay, "The Case for Byzantine Priority," which presents a rationale for and defense of the theory and methodology that has been applied in the preparation of this edition.

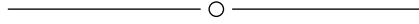
THE NEW TESTAMENT
IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM

2005

THE NEW TESTAMENT IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM

2005

COMPILED AND ARRANGED BY
MAURICE A. ROBINSON
AND
WILLIAM G. PIERPONT

Hilton Book
publishing

Southborough, Massachusetts

Published by Chilton Book Publishing
PO Box 606
Southborough, MA 01772-0606

Visit us on the World Wide Web: www.chiltonpublishing.com

This Compilation is

Copyright © 2005 by Robinson and Pierpont

Anyone is permitted to copy and distribute this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted, or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time. Copyright is not claimed nor asserted for the new and revised form of the Greek NT text of this edition, nor for the original form of such as initially released into the public domain by the editors, first as printed textual notes in 1979 and in continuous-text electronic form in 1986. Likewise, we hereby release into the public domain the introduction and appendix which have been especially prepared for this edition.

The permitted use or reproduction of the Greek text or other material contained within this volume (whether by print, electronic media, or other form) does not imply doctrinal or theological agreement by the present editors and publisher with whatever views may be maintained or promulgated by other publishers. For the purpose of assigning responsibility, it is requested that the present editors' names and the title associated with this text as well as this disclaimer be retained in any subsequent reproduction of this material.

ISBN-10: 0-7598-0077-4

ISBN-13: 978-0-7598-0077-9

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Bible. N.T. Greek. 2005.

The New Testament in the original Greek : Byzantine textform / compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont.

p. cm.

Includes bibliographical references.

ISBN 0-7598-0077-4 (alk. paper)

I. Robinson, Maurice A. II. Pierpont, William G. III. Title.

BS1965 2005

225.4'8-dc22

2005053781

Printed in the United States of America

FIRST EDITION

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

KAC

Contents

Preface	i
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	
ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ	1
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ	69
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ	117
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ	193
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	249
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ	
ΙΑΚΩΒΟΥ	323
ΠΕΤΡΟΥ Α	330
ΠΕΤΡΟΥ Β	337
ΙΩΑΝΝΟΥ Α	342
ΙΩΑΝΝΟΥ Β	349
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ	350
ΙΟΥΔΑ	351
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ	
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	353
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α	378
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β	403
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ	420
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	429
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	438
ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ	444
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α	451
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β	457
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ	461
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α	480
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β	487
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ	492
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ	495
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	497
Appendix: The Case for Byzantine Priority	533

In Memoriam

William Grover Pierpont
26 January 1915 - 20 February 2003

Let it never be forgotten, that just as it is the place of a Christian to look to God in prayer for his guidance and blessing in all his undertakings, so may he especially do this as to labours connected with the text of Scripture. The object sought in such prayer is not that the critic may be rendered infallible, or that he may discriminate genuine readings by miracle, but that he may be guided rightly and wisely to act on the evidence which the providence of God has preserved, and that he may ever bear in mind what Scripture is, even the testimony of the Holy Ghost to the grace of God in the gift of Christ, and that thus he may be kept from rashness and temerity in giving forth its text. As God in his providence has preserved Holy Scripture to us, so can He vouchsafe the needed wisdom to judge of its text simply on grounds of evidence. . . . One thing I do claim, to labour in the work of that substructure on which alone the building of God's truth can rest unshaken; and this claim, by the help of God, I will vindicate for the true setting forth of his word as He wills it for the instruction of his Church.

– Samuel Prideaux Tregelles, *An Account of the Printed Text of the Greek New Testament; with Remarks on its Revision upon Critical Principles*. (London: Samuel Bagster and Sons, 1854), 186, 272.

Preface

The text of the Greek New Testament has been transmitted, preserved, and maintained by the faithful labor of scribes from the time of the autographs to the present day. While the bulk of the text found in all manuscripts reflects a high degree of textual uniformity, that uniformity increases significantly when a consensus text is established from manuscripts that span the entire period of manual transmission. This consensus text reflects a unified dominance that permeates the vast majority of manuscripts. The editors have designated this dominant line of transmission the “Byzantine Textform.”¹

Although a general scribal care and concern for accuracy prevailed during the copying process, no single manuscript or intermediate exemplar can be claimed with certainty to reflect the precise autograph. Various human failings naturally occurred during the era of manual copying of documents; these failings appear among the manuscripts in varying degree, taking either the form of scribal error or intentional alteration. The manuscript tradition must be considered in its entirety, giving due regard to the transmissional factors that permitted the rise of such variation.

The dominant text of this scribal tradition is considered by the editors to reflect most closely that which was originally revealed by God through the human authors of the New Testament. The present edition therefore displays that dominant consensus text as it appears throughout the Greek New Testament. This Byzantine Textform volume is offered as an accurate representation of the New Testament canonical text, the written word of God according to the original Greek. This labor of love and devotion has been performed with the utmost care and respect for God’s revealed word of truth, and is now presented in a format designed to satisfy the needs of students, clergy, and scholars alike.

¹ Early printed *Textus Receptus* (or “Received Text”) editions closely resemble the Byzantine Textform but often diverge from it in significant readings. Such editions primarily derive from the limited selection of a small number of late manuscripts, as utilized by Erasmus, Ximenes, or their immediate historical successors. The overall text of these early printed editions differs from the Byzantine Textform in over 1800 instances, generally due to the inclusion of weakly supported non-Byzantine readings. Since the *Receptus* form of text does not provide an accurate reproduction of the common Greek manuscript tradition, the present edition strives to rectify that situation by presenting the readings of the Byzantine Textform in a more precise manner.

Preface

Those who have labored in the preparation of this volume trust that it will encourage many to broaden their knowledge of the New Testament through the exegesis and interpretation of its Koine Greek archetype, all to the glory of God. Our prayer and fervent hope is that the Lord Jesus Christ will prosper the work of our hands and use our labors for the benefit of his kingdom.

THE TEXT OF THIS EDITION

The newly edited Byzantine Greek text presented in this edition differs slightly from previous versions. All readings were carefully reexamined, with certain alterations being made to the main text after fresh reevaluation. Various typographical errors have been corrected, and the orthography has been standardized throughout. The underlying theory has been revised in light of new knowledge based upon extensive collation research.² Diacritical marks, punctuation, and capitalization now are included to assist the reader. Critical notes alert the reader to closely divided Byzantine readings as well as to differences between the Byzantine Textform and the predominantly Alexandrian text displayed in modern eclectic critical editions.

This edition with its marginal readings offers an accurate reflection of the true state of the Byzantine text of the Greek New Testament. While further minor adjustments yet may occur in view of additional information or the reassessment of existing data, the editors anticipate no future major alteration to the basic text here presented.

TEXTTYPES AND TEXTFORM

The New Testament autographs were composed in Greek during the first century AD. Copies of these sacred canonical documents rapidly circulated among the churches of the Roman Empire according to the ecclesiastical needs of the spreading early Christian communities. Conscientious scribes carefully prepared copies of the New Testament documents, either as separate canonical books or in collected groupings. This scribal labor was performed with a respectable degree of accuracy, and the manuscript copies thus prepared were able to establish and maintain the general form of the

² Robinson has collated the *Pericope Adulterae* (John 7:53-8:11) in all available Greek manuscripts and lectionaries that include the narrative of this incident. When these data are compared with full collation records of various uncial and minuscule manuscripts in all portions of the New Testament, a more comprehensive understanding of historical manuscript transmission results. The *Pericope Adulterae* data suggest an increased presumption of relative independence within the various lines of Byzantine manuscript descent. This provides a weighty premise by which to interpret transmissional history. The editors' previous assumption regarding the effect of scribal cross-comparison and correction using multiple exemplars is now seen to be a lesser factor in the overall transmissional process.

canonical New Testament text. Yet deviations from the original form of the text appeared within a fairly short time.

Most deviations resulted from simple copying errors caused by the eye, ear, or hand. These would include cases of itacism, misspelling, dittography, transposition or substitution of words, and omission of letters, words, or phrases by haplography, homoioteleuton or other causes. Some variations resulted from certain types of intentional alteration. These include conjectural attempts to restore damaged exemplars; the adjustment of readings considered problematic due to perceived difficulties in content, syntax, or style; and various theological alterations made by orthodox, heterodox, or heretics.

Some transmissional lines of the New Testament text, therefore, created and perpetuated certain readings and patterns of reading that differed from the autographs: these developed into the various known families and texttypes found among our extant manuscripts. While a family group usually can be traced to a more recent common ancestor, the origin of the larger texttype units remains problematic. Four divergent major texttypes predominate within the New Testament, although the existence and coherence of the Western and Caesarean have been called into question. The Byzantine and Alexandrian remain primary, and basically it is the preference for one of these two texts that characterizes the various printed Greek New Testament editions. The Byzantine-priority theory considers the Byzantine Textform to reflect the text that most closely reflects the canonical autographs, and thus to reflect the archetype from which all remaining texttypes have derived.

The Western Text

The earliest deviations from the autographs appear in the so-called Western, or “uncontrolled popular text,” of the second century. That text is characterized by free expansion, paraphrase, and alteration of previously existing words. Western witnesses are few and generally diverse, with a textual individuality that hampers the reconstruction of a common archetype. Even so, the bulk of its readings shares a commonality with the text of the presumed autograph.

The Alexandrian Text

The Alexandrian texttype appears to originate in an early localized recensional attempt to purge and purify the alterations and accretions found among the Western manuscripts. The principles underlying this recensional activity seem to have been reductionist and

stylistic.³ The manuscript(s) selected as the recensional exemplars likely were “mixed” in textual quality as well as scribally defective; this would parallel what is found in most early Egyptian or Palestinian papyri of the second and third centuries. The Alexandrian recension seems often to have overreacted and overextended itself, removing not only early Western expansions but many longer original readings in the process. Yet the same recension failed to correct many Western substitutions and transpositions, even while retaining many shorter “sensible” readings caused by accidental scribal omission in the intermediate archetype.⁴

The Alexandrian texttype is primarily represented throughout most of the New Testament by the agreement of Codex Vaticanus (B/03) and Codex Sinaiticus (Ⲛ/01), with the support of other related manuscripts, such as Ⲙ⁷⁵ and L/019. Critical editions such as the NA²⁷ and UBS⁴ reflect a predominantly Alexandrian textbase,⁵ with readings established on a variant-by-variant basis by means of subjectively applied internal criteria coupled with selectively determined external principles (the “reasoned” method of modern eclecticism). This modern eclectic process of subjective textual determination on a per-variant basis results in a textual patchwork that within numerous verses finds no support among any extant document, even over relatively short segments of scripture.⁶ This problematic situation does not occur among the manuscript consensus that forms the basis of the Byzantine Textform.

The Caesarean Text

The Caesarean text appears to be an amalgam of readings from the Alexandrian and Byzantine traditions. Although the Caesarean manuscripts do appear to possess a distinctive pattern of readings, this texttype does not appear to have existed prior to either the Byzantine

³ J. C. O’Neill, “The Rules followed by the Editors of the Text found in the Codex Vaticanus,” *NTS* 35 (1989) 218-228. O’Neill suggests that specific editorial activity, accidental error, and attempted reconstruction characterized the recension that produced the original Alexandrian archetype reflected in its later Ⲙ⁷⁵/B descendants.

⁴ This suggestion is developed further in Maurice A. Robinson, “In Search of the Alexandrian Archetype: Observations from a Byzantine-Priority Perspective,” in Christian-B. Amphoux and J. Keith Elliott, eds., *The New Testament Text in Early Christianity: Proceedings of the Lille Colloquium, July 2000*, *Histoire du Texte Biblique* 6 (Lausanne: Éditions du Zèbre, 2003), 45-67.

⁵ Barbara Aland et al., eds., *Novum Testamentum Graece*, 27th ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993); idem, *The Greek New Testament*, 4th rev. ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994). The base text of both editions remains identical.

⁶ Examples are provided in the Appendix to this volume, notes 16-18; see also Maurice A. Robinson, “Investigating Text-Critical Dichotomy: A Critique of Modern Eclectic Praxis from a Byzantine-Priority Perspective,” *Faith and Mission* 16 (1999), 16-31, particularly 17-19; idem, “Rule 9, Isolated Variants, and the ‘Test-Tube’ Nature of the NA²⁷ Text,” in Stanley E. Porter and Mark Boda, eds., *Translating the New Testament: Text, Translation, Theology* (Grand Rapids: Eerdmans, forthcoming).

or Alexandrian texts. It is generally dismissed from any serious consideration regarding autograph originality.

The Byzantine Textform

The Byzantine Textform preserves with a general consistency the type of New Testament text that dominated the Greek-speaking world. This dominance existed from at least the fourth century until the invention of printing in the sixteenth century. Under the present theory, this text also is presumed in centuries prior to the fourth to have dominated the primary Greek-speaking region of the Roman Empire (southern Italy, Greece, and Asia Minor) – a large and diverse region within which manuscript, versional, and patristic evidence is lacking during the pre-fourth century era, yet the primary region of Byzantine Textform dominance in subsequent centuries.

From a transmissional standpoint, a single Textform would be expected to predominate among the vast majority of manuscripts in the absence of radical and well-documented upheavals in the manuscript tradition. This “normal” state of transmission presumes that the aggregate consentient testimony of the extant manuscript base is more likely to reflect its archetypal source (in this case the canonical autographs) than any single manuscript, small group of manuscripts, or isolated versional or patristic readings that failed to achieve widespread diversity or transmissional continuity. In support of this presumption is the fact that a consensus text – even when established from manuscripts representing non-dominant transmissional lines – tends to move *toward* rather than away from the more dominant tradition.

The Byzantine-priority hypothesis thus appears to offer the most plausible scenario for canonical autograph transmission. This hypothesis is far more probable than the speculative originality claimed for modern eclectic patchworks, constructed from scattered fragments, with continually shifting levels of support from existing manuscripts.⁷ An historical theory that assumes a generally normal mode of transmission more readily accounts for the expansion and dominance of a single Textform that can be presumed closely to reflect

⁷ Jenny Read-Heimerdinger, *The Bezan Text of Acts: A Contribution of Discourse Analysis to Textual Criticism*, JSNTSS 236 (Sheffield: Academic Press, 2002), states, “The current editions of the Greek New Testament . . . [present] a hypothetical text that has been reconstructed by selecting variant readings from different MSS There is no evidence whatsoever that the current text ever existed in the form in which it is edited” (51); thus, researchers and search programs “rely for their text on a printed edition whose text does not exist in any extant manuscript and which is reconstituted by textual critics” (64n7).

the original autographs. The Byzantine-priority theory presents far fewer difficulties than are found in the alternative solutions proffered by modern eclectic proponents.

While any explanation of early transmissional history remains a matter of theory, it is a fact that almost all readings found within the Byzantine Textform exist as component portions of either the Western or Alexandrian texts. Yet the Western and Alexandrian texttypes differ far more among themselves than does either when compared to the Byzantine Textform. This strongly suggests the separate derivation of each of these regional texts from a common source that would closely resemble the more dominant tradition. In addition, the individual Byzantine Textform readings are clearly defensible on reasonable internal, transcriptional, and transmissional grounds, and demonstrate far fewer weaknesses than exist with readings typical of non-Byzantine texttypes.

The simplicity of the Byzantine-priority hypothesis stands in stark contrast to the transmissional history demanded by the modern eclectic models (reasoned or thoroughgoing). Those models see the original text scattered to the four winds at a very early period, with a later development of disparate texttypes, none of which can claim to represent the “lost” autographs. Under those systems, the Byzantine text is considered to have arisen from an officially promulgated formal recension, or from an unguided “process” that involved a relatively unsystematic selection and conflation of readings taken from the (supposedly earlier) disparate Western and Alexandrian texttypes. In either case, this uncritical selection of readings then was coupled with various stylistic and harmonizing improvements that supposedly typified the later scribal mindset. The problem lies in explaining how such a haphazard procedure ever could result in the extensively disseminated but relatively unified Byzantine Textform. These suppositions (which lack historical confirmation) are seen to be unwarranted once the full theoretical and practical conspectus of the Byzantine-priority position has been examined in light of the existing evidence.

THE BYZANTINE-PRIORITY THEORY

The establishment of the most accurate form of the canonical Greek text of the New Testament is prerequisite to exegesis and to a proper hermeneutic. Many theories and extreme solutions have been proposed regarding the most appropriate method for determining the optimal form of the New Testament autograph text. Some researchers even have jettisoned the concept of autograph recoverability, while

others have abandoned entirely the concept of an original autograph.⁸ The current trend seems merely to favor a critical inquiry into the various forms (or “states”) of the text presented in the existing manuscripts, and to investigate their individual theological significance according to their position within church history, with little or no regard given to the concept of autograph originality.⁹ In contrast, the present editors support a theory favoring the priority and canonical autograph authenticity of the Byzantine Textform.

Byzantine-priority functions within the framework of a predominantly transmissional approach, and stands as a legitimate alternative to the methods and results currently espoused by modern eclecticism. Rather than creating a preferred text on a variant-by-variant basis, Byzantine-priority seeks first the establishment of a viable history of textual transmission. Transcriptional and transmissional probabilities are then applied to the external data, which then is supplemented by various internal criteria. The resultant text reflects a defined level of agreement supported by a general transmissional continuity throughout all portions of the Greek New Testament.

Byzantine-priority differs from other theories and methods within New Testament textual criticism: the object is not the reconstruction of an “original” text that lacks demonstrable continuity or widespread existence among the extant manuscript base; nor is the object the restoration or recovery of an “original” text long presumed to have been “lost.” Neither should the concept of an archetypal autograph be abandoned as hopeless. Rather, Byzantine-priority presents as canonical the Greek New Testament text as it has been attested, preserved, and maintained by scribes throughout the centuries. This transmissional basis characterizes the Byzantine-priority theory.

Byzantine-priority functions within accepted text-critical guidelines, utilizing all pertinent transmissional, transcriptional, external, and internal considerations when evaluating variant readings. Internal and external criteria function in a balanced manner, consistent

⁸ See, for example, Eldon Jay Epp, “The Multivalence of the Term ‘Original Text’ in New Testament Textual Criticism,” *HTR* 92 (1999) 245-281.

⁹ Such is the emphasis of David C. Parker, *The Living Text of the Gospels* (Cambridge: University Press, 1997). Parker further amplifies his position in his “Through a Screen Darkly: Digital Texts and the New Testament.” *JSNT* 25 (2003) 395-411: “Textual critics, under the guise of reconstructing original texts, are really creating new ones The biblical text, rather than being corrupted and needing to be restored . . . , is constantly under development In this light, the quest for the original text may be seen as a complete misunderstanding of what editors were really doing” (401); “I do not mean that the texts we are creating are necessarily superior to earlier creations. It is more significant that they are the texts that we *need* to create” (402, emphasis added).

with sound methodology. Texttype relationships and proclivities are recognized, and a reasoned method of textual evaluation is practiced. Extraneous theological factors are not invoked or imposed when establishing the most plausible original form of the New Testament text.

Byzantine-priority theory does not operate on an eclectic variant-by-variant basis. Rather, it continually investigates the position of all variant units within the history of transmission. Probabilities are evaluated in light of the extant manuscript and historical data, as well as the known habits of scribes. The emphasis of Byzantine-priority is upon a “reasoned transmissionalism,” particularly in regard to the connected sequence of variant units as they appear in the text and as they relate to the external support provided by the manuscripts themselves.

Modern eclectic theory fails precisely at this point: it produces a sequence of favored readings that at times – even over short segments of text – has no demonstrated existence in any known manuscript, version, or father.¹⁰ Byzantine-priority considers such a method and its results to be illegitimate, since it neglects the pertinent historical factors regarding manuscript transmission. Modern eclectic praxis is not a legitimate alternative to the acceptance of the text preserved among the consensus of the manuscripts. A viable praxis of textual criticism requires a transmissional history that does not contradict the general harmony found among the extant witnesses. The text produced by modern eclecticism lacks a viable theory of transmission; the text presented under Byzantine-priority is based upon a theory of transmission that offers consistent conclusions. This in itself suggests the validity of the Byzantine-priority hypothesis.

Byzantine-priority provides a compelling and logical perspective that stands on its own merits when establishing the optimal form of the New Testament text. It has a methodological consistency not demonstrated among the various eclectic alternatives. Modern eclectic claims to have established a quasi-authoritative form of the New Testament text consistently fall short, since the underlying theory lacks a transmissionally oriented base. The Byzantine-priority theory may appear simple, but it certainly is not simplistic: there are compelling reasons for recognizing a text that demonstrates

¹⁰ Maurice A. Robinson, “The Recensional Nature of the Alexandrian Text-Type: A Response to Selected Criticisms of the Byzantine-Priority Theory,” *Faith and Mission* 11 (1993) 46-74, especially 48, 68: “The text found in the current critical editions, taken as a whole, is not one found in any extant manuscript, version, or Father, nor ever will be Modern eclectics have created an artificial entity with no ancestral lineage from any single historical MS or group of MSS.” Examples of the short-segment sequential reading problem can be found in the sources cited in footnote 6 above.

transmissional continuity and dominance for more than a thousand years as the most likely representation of the sacred autographs. The appendix to this volume discusses “The Case for Byzantine-Priority” in more detail.

THE BYZANTINE CONSENSUS TEXT

The Byzantine Textform reflects a dominant consensus pattern of readings that is maintained throughout most of the New Testament. In nearly all instances the consensus readings are readily established and confirmed by data published in various critical apparatuses, specialized studies, and collation records. The primary source for establishing the readings of the Byzantine Textform remains the massive apparatus of Hermann Freiherr von Soden,¹¹ supplemented in the Apocalypse by the relatively complete collation data of Herman C. Hoskier.¹² Additional confirmatory material appears in various sources, including the UBS⁴, NA²⁷, the IGNTP volumes,¹³ the *Editio Critica Maior*,¹⁴ and specific manuscript collations published within the *Studies and Documents* series and elsewhere.

The *Text und Textwert* volumes¹⁵ are particularly useful in this regard: this series presents complete collation data regarding selected variant units throughout the New Testament. Within each variant unit, *Text und Textwert* cites *all* available Greek manuscripts in relation to their support of specific readings. These data provide primary confirmation regarding the status of Byzantine readings that previously had been established from earlier published sources. In particular, these full collation results tend to confirm the Byzantine group evidence presented in von Soden’s early twentieth-century apparatus. In a similar manner, the Claremont Profile Method also tends to confirm von Soden’s general reliability in regard to the

¹¹ Hermann Freiherr von Soden, *Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt*, 2 vols. in 4 parts (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1911).

¹² Herman C. Hoskier, *Concerning the Text of the Apocalypse*, 2 vols. (London: Bernard Quaritch, 1929).

¹³ S. C. E. Legg, ed., *Nouum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum: Euangelium secundum Marcum* (Oxford, Clarendon, 1935); idem, *Nouum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum: Euangelium secundum Matthaeum* (Oxford, Clarendon, 1940); The American and British Committees of the International Greek New Testament Project, *The New Testament in Greek: The Gospel according to Luke*, 2 vols. (Oxford: Clarendon, 1984, 1987); W. J. Elliott and D. C. Parker, eds., *The New Testament in Greek, IV: The Gospel according to St. John. 1. The Papyri* (Leiden: Brill, 1995).

¹⁴ Barbara Aland et al., eds., *Novum Testamentum Graecum: Editio Critica Maior, IV, Die Katholischen Briefe: 1, Der Jakobusbrief; 2, Die Petrusbriefe; 3, Der Erste Johannesbrief* (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997-2003).

¹⁵ Kurt Aland et al., eds., *Text und Textwert der griechischen Handschriften des Neuen Testaments; I, Die Katholischen Briefe; II, Die Paulinischen Briefe; III, Die Apostelgeschichte; IV, Die Synoptischen Evangelien: 1, Das Markusevangelium; 2, Das Matthäusevangelium; 3, Das Lukasevangelium* (Berlin: Walter DeGruyter, 1987-1999).

identification of groups.¹⁶ Although von Soden cannot be relied upon when dealing with specific readings of individual manuscripts,¹⁷ his overall general reliability in regard to the larger groupings of texttypes and sub-types remains stable in view of the evidence provided by these outside sources.

ESTABLISHING THE TEXT OF THIS EDITION

The primary readings of the Byzantine Textform are established in a straightforward manner: subject to additional confirmation, when a reading in von Soden's apparatus is identified by a bold **K**, that reading becomes the main text in the present edition (**K** = Κοινή = the Byzantine Textform). Where von Soden makes no statement regarding bold **K**, his main text represents the Byzantine reading, and is reproduced without change. Where his bold **K** is divided, the **K^x** subgroup is followed (**K^x** represents the dominant component within bold **K**). Where **K^x** is divided, the readings of lesser **K** subgroups are included in the evaluation. When **K^x** and the various **K** subgroups are closely divided, alternate readings are displayed in the side margin in proximity to the portion of text affected. At all times, pertinent transmissional, transcriptional, external, and internal factors are considered as component elements of weight. In the relatively few instances where von Soden's main text or apparatus has been confirmed to be in error, other pertinent sources have been used for correction.

In regard to the *Pericope Adulterae* (John 7:53-8:11) and the book of the Revelation a different evaluative procedure is required. In those portions of scripture, the generally unified Byzantine Textform divides into various equally supported transmissional streams. Where these streams unite, the text represents the Byzantine consensus; where they divide, other methodological approaches are required. These are now discussed separately.

¹⁶ See Frederik Wisse, *The Profile Method for Classifying and Evaluating Manuscript Evidence*, SD 44 (Grand Rapids: Eerdmans, 1982).

¹⁷ Beyond the valid criticism dealing with error in regard to individual manuscript citation (often typographical), Von Soden also has been criticized because his apparatus does not permit the accurate reconstruction of the complete text of any given manuscript. Yet this criticism applies to any edition containing a limited critical apparatus. One cannot reconstruct from the text and apparatus of NA²⁷ the continuous text of any single manuscript, even from among its "consistently cited witnesses." Von Soden's data are recognized as having a particular and demonstrated value when presenting the evidence of *groups* of manuscripts; it is primarily from these data that the text of the present edition is established.

The Pericope Adulterae

The narrative regarding the woman accused of adultery is clearly a canonical component within the Byzantine Textform. Yet this particular twelve-verse passage reflects a complex transmissional history, perhaps caused by its exclusion from standard lectionary use within the Greek church in relation to the portion of text selected for reading at the feast of Pentecost.¹⁸ Von Soden identified seven distinct lines of transmission within this short section of text. Robinson's complete collation of all available manuscripts containing this pericope suggests that von Soden may have underestimated the complexity of its transmissional lines. Nevertheless, Von Soden's three primary lines of transmission remain valid, and encompass the bulk of the manuscript tradition. Each of these three lines – termed by von Soden μ^5 , μ^6 , and μ^7 – retains a near-equal level of support.¹⁹

The μ^7 group exists primarily among manuscripts of the 12th and subsequent centuries. This group is recognized by von Soden and other researchers as possessing a late recensional text that corresponds to the K^r group found in other portions of the New Testament. The μ^5 and μ^6 transmissional lines dominate the remaining portion of the Byzantine manuscript tradition, and reflect earlier forms that were diverse and widespread within that tradition. The autograph form of the *Pericope Adulterae* is more likely to have been one of these two transmissional lines, as opposed to that found in the recensional $\mu^7 = K^r$ tradition.

Previously, the editors displayed the text of the *Pericope Adulterae* as a tentative hybrid, combining elements of μ^5 and μ^6 , with some readings bracketed. In this edition, the primary text is μ^5 , with its marginal alternates in their proper location. The μ^6 text is displayed separately as an italicized footnote, along with its own alternate marginal readings. For this pericope the μ^5 and μ^6 texts no longer are dependent on von Soden's reconstructions, but each text is published as a group-based consensus derived from the collated manuscripts that date through the eleventh century.

Although final decisions require the detailed analysis of the full collation data (a task yet future), the editors consider the μ^5 group more likely to reflect the autograph form of this pericope. The μ^6 text appears to be secondary, possessing transmissional and internal

¹⁸ See Maurice A. Robinson, "Preliminary Observations Regarding the *Pericope Adulterae* based upon Fresh Collations of nearly all Continuous-Text Manuscripts and all Lectionary Manuscripts containing the Passage." *Filología Neotestamentaria* 13 (2000) 35-59.

¹⁹ The μ as used by von Soden indicates the Greek chapter heading τῆς μοιχαλίδος = "of the adulteress."

characteristics suggestive of later recensional activity. While further analysis of the collation data may lead to minor adjustments regarding the precise form of the μ^5 and μ^6 texts, no major changes to either group are anticipated.

The Text of the Apocalypse

The establishment of the Byzantine text of the Apocalypse is a task far more complex than that which exists in the greater part of the New Testament. The dominant Apocalypse text appears in two related but distinct transmissional lines within the Byzantine tradition. These forms are generally known as Av and Q, each supported by an approximately equal number of manuscripts. The Av readings predominate in manuscripts that contain or derive from the fourth-century commentary of Andreas of Caesarea (Cappadocia). The Q readings predominate in manuscripts related to the uncial 046.

Where Av and Q agree, that reading reflects the Byzantine Textform. The union of Av and Q prevails throughout most of the Apocalypse. Nevertheless, Av and Q frequently differ, with their respective readings possessing near-equal levels of support among the extant manuscript base. Adjudication between these competing readings requires a precise application of transmissional and internal principles.

In previous editions, the equally divided Av and Q textual differences were partially indicated by the enclosure of some words in square brackets; these signified only cases of inclusion or omission. The remaining instances of equally divided Av and Q division – cases of substitution and transposition – were not indicated, despite their frequency of occurrence. The present edition displays *all* closely divided alternate Byzantine readings in the margin, with more of these divided readings appearing in the Apocalypse than elsewhere in the New Testament.²⁰

In the Apocalypse, the main text is considered to be the strongest transmissional representation of the Byzantine archetype; generally this is the text of the Q group. Although the Andreas text has an ancient origin, it appears to reflect recensional adjustment, both prior to the time of Andreas, and possibly also during Andreas' preparation of his commentary.²¹ In contrast, the Q text is based upon a consensus of disparate manuscripts that represent many copying

²⁰ Many bracketed Av readings of earlier editions are now relocated to the margin. The main Apocalypse text of this edition thus moves slightly more toward Q than previously.

²¹ Josef Schmid, *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-textes. 1. Teil. Der Apokalypse-Kommentar des Andreas von Kaisareia: Einleitung*. München: Karl Zink, 1955, 125-129.

locations and eras.²² Despite the transmissional diversity found among the Q manuscripts, the consensus Q text generally remains stable. The unplanned coincidental agreement among the diverse Q manuscripts argues strongly for their transmissional independence and autograph originality; this stands in contrast to the Andreas manuscripts with their apparent recensional origin. Nevertheless, for the greater portion of the Apocalypse, the Av and Q texts share a common base.

The Q manuscripts are not slavishly followed, however. At times, a significant number of Q manuscripts abandon their group consensus and align with the Av reading. This situation does not appear to be coincidental, nor is it due to intrusion from the Andreas stream, given the general independence of the manuscripts within the Q tradition. Manuscripts of the Av tradition rarely support Q readings; this suggests that, when Q manuscripts offer their support in some quantity to the Av readings, a particular weight should be attached to the phenomenon. Where the Av reading is supported by a significant number of Q manuscripts, it is presumed that the Q^{Pt} + Av reading preserves the autograph text (readings common to undivided Q + Av already are considered of autograph originality).

The approach remains transmissional: readings jointly supported by Av and Q represent the Byzantine archetype. When Av and Q are divided, the Q reading generally is preferred due to its transmissional diversity and relative independence. Only when a significant number of Q manuscripts supports the Av reading will that reading appear as the main text. Equally divided readings appear in the margin, as is the case elsewhere in the New Testament. Exceptions to these transmissional parameters occur when compelling transcriptional, contextual, or internal considerations strongly favor an alternative reading.

This method has been applied judiciously by the editors. The autograph authenticity of the Apocalypse text is supported with a high degree of accuracy, based upon the combination of transmissional, transcriptional, and internal factors. The main text should be regarded as superior to the marginal alternatives as well as to the text presented in non-Byzantine printed editions.

²² Schmid, *Einleitung*, 126, states, "Der K-Text [Q] ist außerordentlich geschlossen überliefert. Das Gros seiner Hss weist keine fremden Einflüsse auf, und der Text des Archetyps K selbst ist höchstens an ein paar Stellen fraglich. Für die Av-Überlieferung dagegen ist die größte Zersplitterung bezeichnend. Die Rekonstruktion des Archetyps ist infolgedessen schwierig und nicht in allen Fällen mit Sicherheit möglich."

General Considerations

For most of the New Testament the Byzantine Textform is supported by nearly the whole of the manuscript tradition; in almost every case the Byzantine reading reflects the concurrence of at least 70% and usually more than 80% of the extant manuscripts. Yet the primary basis of textual determination remains non-quantitative: the transmissional and transcriptional factors that have characterized the manuscripts over the centuries are of greater significance than the mere quantity of evidence. As these non-numerical factors are applied to the evaluation of individual variant units, the sequential resultant text becomes more securely established and reflects a basic transmissional consensus.

Although the far greater *numerical* quantity of Byzantine manuscripts (approaching 80%) exists among the documents of the twelfth and later centuries, the readings of the Byzantine Textform almost always are fully established from the earlier Byzantine lines of transmission that extend through the eleventh century. The documents of the twelfth and later centuries generally are irrelevant to the establishment of primary Byzantine readings, and at best serve only a confirmatory purpose.

The quantity of witnesses does play a role when evaluating transmissional and transcriptional probabilities, but number by itself cannot become the sole or even the primary factor in the evaluation process. Quantity alone cannot be determinative when evaluating variant units: *all* pertinent considerations regarding external, internal, transcriptional, and transmissional evidence must be examined and evaluated before final decisions upon readings can be made. The “number” factor particularly plays a passive role when the manuscripts comprising the Byzantine Textform are seriously divided. Where the marginal apparatus of this edition displays divided Byzantine readings, the main text necessarily has been established on non-numerical grounds.

This method of “reasoned transmissionalism” is based primarily upon external and documentary evidence; yet *all* pertinent transmissional and transcriptional factors constantly are evaluated in relation to the various aspects of external and internal criteria before any final decisions are made regarding the text to be established.

Final judgment on readings requires the application of internal principles following the initial evaluation of the external data. No reading can be established in isolation from its neighboring variant units; nor can the transmissional and transcriptional habits of scribes

be ignored when examining the development and dissemination of competing readings.²³ In general, scribes tended to preserve the text that lay before them in their exemplars; this despite the various accidental corruptions or intentional alterations that occurred during the transmissional process. Extensive alteration was not frequent or widespread: the vast bulk of the text found in all manuscripts – regardless of texttype – remains a common possession. Existing family and texttype groupings are directly related to the transmissional development of the text in various eras and locales.

Manuscripts and readings must be evaluated in regard to their antiquity, diversity, and continuity within transmissional history. Individual scribes must be characterized in regard to their degree of care when copying from their exemplars. A proper implementation of each of these factors results in a well-established representation of the traditionally disseminated Byzantine Textform. This Textform dominated textual transmission in the primary Greek-speaking regions for more than a thousand years, and it is this Textform that holds the strongest transmissional claim to represent the canonical autographs.

The Byzantine Textform is well-established within the canonical books of the Greek New Testament. The maximum degree of significant Byzantine textual variation is displayed in the relatively few readings of the marginal apparatus. Readings that lack a Byzantine consensus or are not part of the closely divided Byzantine tradition do not appear in either the main text or marginal readings. Research concerning the divided Byzantine readings must continue, particularly in regard to the *Pericope Adulterae* and the book of the Revelation. Significant progress has been made in these areas, and exploration continues regarding closely divided Byzantine readings and the various minority lines of transmission that occur within the Byzantine Textform. The main text and marginal apparatus represent the primary locus within which Byzantine-priority theory functions. From this base future Byzantine Textform research must proceed.

²³ See Ernest C. Colwell, "Method in Evaluating Scribal Habits: A Study of \mathfrak{P}^{45} , \mathfrak{P}^{66} , \mathfrak{P}^{75} ," in his *Studies in Methodology in Textual Criticism of the New Testament*, NTTS 9 (Grand Rapids: Eerdmans, 1968), 106-124; Maurice A. Robinson, "Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse" (PhD Diss., Southwestern Baptist Theological Seminary, 1982); James R. Royse, "Scribal Habits in the Transmission of New Testament Texts," in Wendy D. O'Flaherty, ed., *The Critical Study of Sacred Texts* (Berkeley: Graduate Theological Union, 1979), 139-161; idem, "Scribal Habits in Early Greek New Testament Papyri," ThD Diss., Graduate Theological Union, Berkeley, 1981; idem, "Scribal Tendencies in the Transmission of the Text of the New Testament," in Bart D. Ehrman and Michael W. Holmes, eds., *The Text of the New Testament in Contemporary Research: Essays on the Status Quaestionis*, SD 46 (Grand Rapids: Eerdmans, 1995), 239-252.

THE FORMAT OF THE PRESENT EDITION

The Title of this Volume

With good reason, the present title deliberately parallels that of Westcott and Hort (*The New Testament in the Original Greek*). The Byzantine Textform stands as the opposing point on a continuum that extends from the well-established and influential Alexandrian text presented by Westcott and Hort in 1881. As Westcott and Hort had claimed to reproduce with near-certainty the original form of the New Testament documents “in the original Greek,” the present edition likewise sets forth a text that – within the framework of its underlying theory – is considered to reflect the canonical autographs in a highly accurate manner. All other Greek New Testament editions fall within the continuum bounded by the Byzantine and Alexandrian traditions.

The editors’ names appear on the title page in order to indicate task-based responsibility. The Greek New Testament text remains the written word of God, produced by holy men of old who wrote under God’s immediate inspiration and superintendence. The presentation of that word of God according to its clearest transmissional integrity requires only a minor level of editorial involvement and labor. The editors merely recognize and present the text that has been maintained by the scribes of past generations, constructing a textual consensus from the material available in previously published collation and apparatus resources. Our duty was to be faithful to this task, and it is to that end that we have labored.

Individual Book Titles

The New Testament book titles are not part of the inspired canonical text. Their wording varies dramatically among the different manuscripts and editions of the Greek New Testament. The book titles that appear in this edition represent a minimal consensus as found within the canonical tradition.

The Order of the Canonical Books

Individual manuscripts present the New Testament books in various arrangements; nevertheless, a particular Greek “canonical order” seems to have been popular during early transmissional history. This order is partially evidenced within various early papyri and manuscripts,²⁴ and occurs in the fourth-century Festal Letter of Athanasius (AD 367) and the list of canonical books attributed to the

²⁴ See David Trobisch, *The First Edition of the New Testament* (Oxford: University Press, 2000), 21-38. On page 28, Trobisch presents evidence from several early manuscripts that demonstrate the sequence of the “canonical edition.”

Laodicean Council (AD 360/363).²⁵ The present edition reproduces that early “canonical order” for the Greek New Testament books.

According to the “canonical order,” the New Testament books are grouped as follows: Gospels, Acts and General Epistles, Pauline Epistles, and Revelation. The individual books within each category follow the familiar order, except that in the Pauline Epistles, Hebrews stands between Second Thessalonians and First Timothy, intentionally separating Paul’s local church epistles from those written to individuals.²⁶

Accents, Breathings, Capitalization, and Punctuation

Early manuscripts were written in capital letter format (termed “uncial” or “majuscule”). They lacked word division, and possessed few (if any) diacritical marks, paragraph breaks, or marks of punctuation. These distinctions appear systematically only after the commencement of the minuscule era during the ninth century. While specialists are familiar with the plainer form of the Greek text, the modern reader expects readability features as a matter of course.

For a reader’s edition, clarity is the basic aim. Since this edition is designed for the non-specialist, word separation, paragraph division, punctuation, and diacritical markings have been added throughout.²⁷ These editorial insertions are not considered definitive for the interpretation of the text. Although alternative accentuation, aspiration, or punctuation could alter the interpretation of many passages and affect exegetical comprehension, the editors have followed the general usage found in standard printed editions. No

²⁵ Daniel J. Theron, *Evidence of Tradition* (Grand Rapids: Baker, 1958), 118-119 (Athanasius), 124-125 (Laodicea). See also 116-117 (the general grouping of NT books by Cyril of Jerusalem). Compare Brooke Foss Westcott, *A General Survey of the History of the Canon of the New Testament*, 6th ed. (Cambridge and London: Macmillan and Co., 1889), Appendix D, 539-579; in particular, 540-541 (Laodicea), 545-546 (John of Damascus), 549-550 (Cyril of Jerusalem), 552-553 (the index of Codex Alexandrinus), 554-555 (Athanasius), 559-560 (Leontius); but see 431-439 in regard to the possible inauthenticity of the Laodicean list.

²⁶ William H. P. Hatch, “The Position of Hebrews in the Canon of the New Testament,” *HTR* 29 (1936) 133-151. The canonical order Second Thessalonians-Hebrews-First Timothy is discussed on 136-143. Hatch shows that this order is found among early and geographically diverse Greek manuscripts, fathers, and versions, and was retained among some manuscripts over many centuries. Hatch termed this order “Alexandrian,” due to his views regarding textual development. The secondary “Western” (or early Latin) order (which is more familiar to the modern reader) was termed “Byzantine” by Hatch (143, 149-150), due to its presence in later Byzantine manuscripts that had adopted the Western usage. The editors suggest, on the contrary, that Hatch’s data support the early Greek canonical order as original and authentically “Byzantine.” Clearly, the earliest Greek canonical order differed from the early Western tradition; only much later did Byzantine Greek manuscripts adopt the Western order.

²⁷ The added marks of accentuation, aspiration, punctuation, and capitalization have been extensively proofread for this edition, but perfection is not claimed. The reader is encouraged to offer pertinent correction where necessary.

diacritical insertions should affect the traditional understanding of the Byzantine Greek New Testament text. Readability, therefore, is improved without the imposition of unwarranted interpretation. The text always must be received according to its original inspired intent, without unwarranted editorial alteration.

The text appears in paragraph format, with breaks inserted at appropriate points. Capitalization appears at the beginning of sentences, and at the commencement of direct quotation within a sentence (modern quotation marks are not used). Proper names are capitalized throughout, but not descriptive titles.²⁸ The various *nomina sacra* abbreviations that commonly appear in manuscripts for members of the Godhead, significant persons, or particular locations are not abbreviated in this edition, but are written in full form, even though the abbreviated forms normally dominate the manuscript tradition.²⁹

The Marginal Apparatus

The main text displays the Byzantine Textform, according to its strongest transmissional, transcriptional, external, and internal testimony. Where the Byzantine manuscripts are strongly united, the main text stands without marginal comment. Where the manuscripts comprising the Byzantine Textform are significantly divided, superior angle brackets ⌈ ⌋ mark the affected word or words in the main text. The alternate Byzantine readings are displayed in the side margin, in proximity to the marked portion of the main text.³⁰ Minority subvariants within the Byzantine tradition are not cited in this edition.

Numerals are written as complete words throughout the main text. Some marginal variants – particularly in the Apocalypse – indicate Greek numerical forms (alphabet letters marked by the numerical superscript bar, e. g., $\overline{\text{IB}}$, $\overline{\text{PM}\Delta}$, $\overline{\text{AX}}$). In these rare instances, the *majority* of Greek manuscripts display the marginal numeric form; however, just as with the otherwise uncited *nomina sacra* abbreviations (which also tend to appear in the majority of all manuscripts), these

²⁸ Descriptive titles particularly applied to members of the Godhead include the various inflected forms of θεός, πατήρ, υἱός, χριστός, κύριος, ἄγιος, and πνεῦμα.

²⁹ Trobisch, *First Edition*, 66-68, 104-105, correctly suggests that a “canonical edition” should at least utilize the *nomina sacra* abbreviations representing the descriptive titles κύριος, θεός, and χριστός, as well as the abbreviation representing the proper name Ἰησοῦς. Since the modern reader generally is unfamiliar with the *nomina sacra* abbreviations, Trobisch’s suggestion has not been implemented in this edition.

³⁰ Exceptions to this policy involve the μ⁶ text of the *Pericope Adulterae* (discussed above) and the lengthy Byzantine alternate reading encompassing Acts 24:6b-8a (see in context). In these two instances, the Byzantine alternative reading and its marginal variants appear separately, between the main text and the NA²⁷ apparatus.

marginal numeric forms are not printed as the main text of this edition.

Some marginal entries reflect more than one alternative Byzantine subvariant. When word substitution or transposition is involved among the subvariants, the alternate readings are displayed, separated by an equals sign (=). When the subvariants concern a long and short reading, characterized solely by the addition or omission of a word or phrase, the removable words are surrounded by square brackets []. The main text reading is not affected by the various divided marginal alternatives.

The Lower Apparatus

Variants from the main Byzantine text that occur in the base text of the NA²⁷ and UBS⁴ modern critical editions appear in the lower apparatus. These variants are *not* marked within the main Byzantine text. In the lower apparatus, the reading of the Byzantine main text appears on the left, and is separated from the reading of NA²⁷/UBS⁴ by a diamond (♦). The NA²⁷/UBS⁴ variant appears to the right of the diamond. Some NA²⁷/UBS⁴ readings *may* coincide with marginal Byzantine readings, but not with the main Byzantine text. Neither the UBS⁴ nor the more extensive NA²⁷ apparatus cites *all* differences between their common text and the Byzantine Textform; many non-cited differences are text-critically and translationally significant, and are here clearly displayed in their totality for the first time.

Where the NA²⁷/UBS⁴ main text includes bracketed words or portions of words, the brackets also appear to the right of the diamond. Some words that occur within NA²⁷/UBS⁴ brackets *may* agree with the Byzantine main text (which has no brackets) or with the Byzantine marginal text. The brackets in modern critical editions are used to indicate various degrees of textual uncertainty as perceived by those editors. Double brackets in NA²⁷/UBS⁴ indicate what those editors consider to be later and non-original interpolations.³¹ The status of the Byzantine main or marginal readings is *not* affected by any modern critical text readings or brackets that appear in the lower apparatus.

³¹ Double brackets in NA²⁷/UBS⁴ that relate to the Byzantine main text appear at Mark 16:9-20; Luke 22:43-44; Luke 23:34; and John 7:53-8:11. The only NA²⁷ double-bracketed portion not related to the Byzantine Textform is the so-called “shorter ending” of Mark, which NA²⁷ inserts between Mark 16:8 and 9, preceding its double-bracketed “longer ending” (Mark 16:9-20). The NA²⁷ “shorter ending” reads as follows: [[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύοσεως ἐξαπέστειλεν δι’ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. Ἀμήν.]]

The Apparatuses in General

In the marginal and lower apparatuses, instances of substitution, transposition, or addition are cited in full. When a word or phrase is omitted in relation to the main text, a dash (—) indicates the omission. Where a word affected by variation appears more than once in a given verse, the apparatuses provide sufficient context for clarity. Minor orthographic variants encompassing movable final letters, alternative punctuation, accentuation, and capitalization are not recorded in either apparatus.

Orthography

The orthography has been standardized throughout. Manuscript irregularities, inconsistencies, and itacistic peculiarities are not reproduced. Movable Nu (-ν) is always present; movable Sigma (-ς) is retained for οὕτως but is omitted from μέχρι and ἄχρι. Elision of final vowels (δι', ἀπ', ἀφ', etc.) follows the regular pattern; so too consonantal alterations preceding rough or smooth breathings (ἐξ, οὐκ, οὐχ, etc.). Compound forms reflect phonetic assimilation (ἐν- becomes ἐγ-; συν- becomes συμ-, συγ-, or συλ-; -λημπ- and -λημψ- become -ληπ- and -ληψ-). The generally abbreviated name of David (ΔΑΔ) is written in full as Δαυίδ, avoiding the itacistic form Δαυεῖδ found in the early Egyptian manuscripts. Other variant spellings of proper names are retained (Μωσῆς/Μωϋσῆς, Ἱεροσόλυμα/Ἱερουσαλήμ, etc.), as well as the spelling of specific words that may reflect authorial preference. Iota subscript appears as such, even in initial capital letters; iota adscript is not used.

Chapter and Verse Numbers

A generally recognized chapter and verse numbering system is followed, although the positioning of verse numbers does not always correspond to that found in other Greek New Testament editions or translations. Verse references in the lower apparatus are keyed to the present edition; on a few occasions, the NA²⁷ and UBS⁴ variant text may appear under a different verse number, differing by a single digit. Some early printed editions (usually Textus Receptus) and English translations include words or phrases that are not part of the Byzantine Textform (e. g., portions of Acts 9:5-6, 1 John 2:23, 1 John 5:7). The verse numbering is not affected by their absence.

In two passages the verse numbering has been adjusted for clarity. In some printed editions and translations, Matthew 23:13-14 appears in an order opposite that of the Byzantine Textform; the present edition maintains a consecutive numerical sequence within its own order of material. Also, the doxology generally published

as Romans 16:25-27 appears in the Byzantine Textform following Romans 14:23; in this location, the doxology is renumbered as Romans 14:24-26 (the epistle concludes at Romans 16:24 in the Byzantine Textform).

In four instances (Luke 17:36, Acts 8:37, Acts 15:34, Acts 24:7) a verse number appears alone in the main text, immediately followed by the next sequential verse number. These indicate lengthy portions of text that were included in some early Textus Receptus printed editions but which have never been part of the primary Byzantine Textform. The verse number is retained solely for reference, in order to preserve the traditional numbering of the remaining verses within the affected chapters. Elsewhere, the verse numbering is not affected.

CONCLUDING OBSERVATIONS

The New Testament is God's revelation to his chosen people who comprise Christ's church. The Christian believer receives these scriptures as canonical and normative: the inspired and authoritative written word of God that serves as the infallible rule of faith and practice for God's people. The content of these scriptures is truth without mixture of error in all that they affirm. A corollary to these doctrinal beliefs is the confessional declaration that this revelation has been kept pure in all ages by the singular care and providence of God.

The Greek text of the New Testament therefore must be established and certified in a manner appropriate to its historical and theological significance. The task set before God's people is to identify and receive the best-attested form of that Greek biblical text as preserved among the extant evidence. Although no divine instruction exists regarding the establishment of the most precise form of the original autographs, such instruction is not required: autograph textual preservation can be recognized and established by a careful and judicious examination of the existing evidence. Scribal fidelity in manuscript transmission over the centuries remains the primary locus of autograph preservation.

God did not decree that identical copies of the autographs would be maintained during the era of manual transmission; indeed, no two manuscripts agree precisely. Yet the original Greek New Testament text has been preserved by ordinary means with a remarkable degree of accuracy in almost all manuscripts, through the unregulated dissemination and transmission of the New Testament documents. The basic integrity of this original text is confirmed by the apparently mundane labor carried out by generations of reasonably accurate scribes; the security and authority of the autograph text thus has been

preserved amid the complement of the total evidence presented within transmissional history. God has permitted the preservation of his inspired word in its best-attested form by means of the transmissional process: the extant Greek witnesses reflect a mutual consensus text that establishes and maintains the integrity and authority of the original revelation. This consensus text is the focal point of transmissional history. The divinely preserved autograph text exists and functions within the framework of *all* existing Greek source documents (manuscripts, lectionaries, patristic quotations). This text also is substantially reflected in the various ancient versions and non-Greek patristic quotations.

Since the divine method of autograph preservation resides in the totality of the extant Greek evidence, the strongest claimant for autograph originality remains the general consensus text preserved among that material. The New Testament text thus can be established securely and presented accurately by a proper use of the existing data. The Christian need only apply sound principles of evidence – transmissional, transcriptional, external, and internal – and frame these within a properly nuanced theory and praxis of textual criticism that avoids the hazards of subjective speculation. By these means the autograph text preserved among the extant witnesses readily can be recognized and established. While diligent labor, careful research, and a systematic methodology is required for optimal results, the establishment of the basic consensus text remains a clear and simple task. A consensus-based text – derived from the entire body of extant Greek witnesses – is fully compatible with the concept of a benevolent overarching providence that has maintained the autographs in their basic integrity by means of normal transmission.

No additional visible means of propagation was necessary to guarantee the integrity of the sacred originals. The testimony of the autographs has been preserved by means of independent transmission, scattered over a wide geographical area, amid a multitude of witnesses that span many centuries. The consensus Byzantine Textform thus is established by cooperation without collusion, requiring no imposition of external ecclesiastical authority. Special pleading is not demanded in order to maintain this perspective: everything corresponds to the extant preserved evidence.

The recognition of autograph originality amid the preserved Greek transmissional consensus found in the Byzantine Textform is far more reasonable than a multitude of conflicting speculations derived from various forms of eclectic methodology. The consensus-based approach does not appeal to favored individual manuscripts, local texts, or minority regional texttypes, nor to subjective internal

Preface

criteria that adopt an amalgam of individual readings with ever-changing degrees of minority support. The appeal is to the combined evidence that has been preserved among the extant Greek witnesses.

The Christian scholar need not speculate widely regarding the original form of the Greek New Testament text. That text can be recognized and established in its basic integrity by the application of proper and sound critical principles that take into consideration the consensus of the preserved evidence. The Byzantine Textform presented in this edition fulfills that goal: the Byzantine Textform is that which was transmitted and maintained as the dominant stream of manual Greek transmission within Christian history. Now, at the culmination of twenty-seven years of intense collaboration (1976-2003), the editors here present the newly edited Byzantine Textform as the strongest representative of the canonical autographs of the Greek New Testament text. It has been toward the fulfillment of this most noble and sacred goal that the editors have labored and now present the completion of their task.

On behalf of those who produced this edition, we would like to express our heartfelt appreciation to the various volunteers – too numerous to name individually – who gave of their time in proofreading and making corrections regarding the text and format of the present edition. Their efforts for the glory of God and the Lord Jesus Christ have greatly assisted the completion of this project.

*May God be praised for his magnificent word!
All honor and glory to the Lord Jesus Christ!*

WILLIAM G. PIERPONT
MAURICE A. ROBINSON

Preface

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ Δαυίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.
² Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· ³ Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρῆς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ· Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ· ⁴ Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· ⁵ Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὺζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὺζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί· ⁶ Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυίδ τὸν βασιλέα.

Δαυίδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· ⁷ Σολομών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά· ⁸ Ἀσά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν· ⁹ Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν· ¹⁰ Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν· ¹¹ Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

¹² Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ· ¹³ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· ¹⁴ Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ· Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· ¹⁵ Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· ¹⁶ Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν

1.5 Βοὺζ ἐκ • Βόες ἐκ
1.5 Βοὺζ δὲ • Βόες δὲ
1.5 Ὠβὴδ ἐκ • Ἰωβὴδ ἐκ
1.5 Ὠβὴδ δὲ • Ἰωβὴδ δὲ
1.6 ὁ βασιλεὺς • —
1.7 Ἀσά • Ἀσάφ

1.8 Ἀσά • Ἀσάφ
1.10 Ἀμών Ἀμών • Ἀμός Ἀμός
1.13 Ἐλιακείμ Ἐλιακείμ • Ἐλιακίμ Ἐλιακίμ
1.14 Ἀχείμ Ἀχείμ • Ἀχίμ Ἀχίμ

Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

¹⁷ Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

¹⁸ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ²⁰ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἅγιον. ²¹ Τέξεται δὲ υἰόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ²³ Ἰδοῦ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἰόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοῦ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ² λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν

1.18 γέννησις • γένεσις
1.18 γὰρ • —
1.19 παραδειγματίσαι • δειγματίσαι
1.20 Μαριὰμ • Μαρίας
1.22 τοῦ κυρίου • κυρίου

1.24 Διεγερθεὶς • Ἐγερθεὶς
1.25 τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον • υἱόν
2.3 Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης

ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. ⁵ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, ⁶ Καὶ σὺ Βηθλεεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ⁷ Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. ⁸ Καὶ πέμπσας αὐτοὺς εἰς Βηθλεεὲμ εἶπεν, Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὔρητε, ἀπαγγεिलाτέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοῦ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοιξάντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ¹⁶ Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, ¹⁸ Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

2.5 εἶπον ♦ εἶπαν

2.8 ἀκριβῶς ἐξετάσατε ♦ ἐξετάσατε

2.9 ἔστη ♦ ἐστάθη

2.15 τοῦ κυρίου ♦ κυρίου

2.17 ὑπὸ ♦ διὰ

2.18 θρῆνος καὶ ♦ —

¹⁹ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, ²⁰ λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ²² Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, ²³ καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ² καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. ⁷ Ἴδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας· ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹¹ Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ

2.19 κατ' ὄναρ φαίνεται • φαίνεται

κατ' ὄναρ

2.21 ἦλθεν • εἰσηλθεν

2.22 ἐπὶ • —

2.22 Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ • τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου

3.2 καὶ • [καὶ]

3.3 ὑπὸ • διὰ

3.4 αὐτοῦ ἦν • ἦν αὐτοῦ

3.6 ὑπ' • ποταμῷ ὑπ'

3.10 καὶ ἡ • ἡ

3.11 βαπτίζω ὑμᾶς • ὑμᾶς βαπτίζω

ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
¹² Οὐ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακάυσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.
¹⁴ Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.
¹⁶ Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοῦ, ἀνεψύχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.
¹⁷ Καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπέειπεν. ³ Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. ⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόνησιν πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. ⁷ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ⁹ καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι δώσω,

3.11 ἁγίῳ ♦ ἁγίῳ καὶ πυρὶ

3.16 Καὶ βαπτισθεὶς ♦ Βαπτισθεὶς δὲ

3.16 ἀνέβη εὐθὺς ♦ εὐθὺς ἀνέβη

3.16 ἀνεψύχθησαν αὐτῷ ♦ ἠνεψύχθησαν

[αὐτῷ]

3.16 τὸ πνεῦμα τοῦ ♦ [τὸ] πνεῦμα [τοῦ]

3.16 καὶ ἐρχόμενον ♦ [καὶ] ἐρχόμενον

4.2 τεσσαράκοντα καὶ νύκτας

τεσσαράκοντα ♦ τεσσαράκοντα

καὶ νύκτας τεσσαράκοντα

4.3 αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν ♦ ὁ

πειράζων εἶπεν αὐτῷ

4.4 ἄνθρωπος ♦ ὁ ἄνθρωπος

4.5 ἵστησιν ♦ ἕστησεν

4.9 λέγει ♦ εἶπεν

4.9 πάντα σοι ♦ σοι πάντα

ἐὰν πεσὼν προσκυνήσης μοι. ¹⁰ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ¹¹ Τότε ἀφήσιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοῦ, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

¹² Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατόκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, ¹⁵ Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθημένος ἐν σκότει εἶδεν φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹⁸ Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁹ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹ Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

²³ Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴ Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσῆνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις

4.10 ὀπίσω μου ♦ —

4.12 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

4.13 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρά

4.13 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ

4.13 Νεφθαλείμ ♦ Νεφθαλίμ

4.15 Νεφθαλείμ ♦ Νεφθαλίμ

4.16 εἶδεν φῶς ♦ φῶς εἶδεν

4.23 ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς ♦
ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ

νόσοις καὶ βασάνοις συνεχόμενους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

⁴ Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

⁵ Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

⁶ Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

⁷ Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

⁸ Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

⁹ Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

¹⁰ Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹¹ Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. ¹² Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

¹³ Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθησεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

4.24 καὶ δαιμονιζομένους • [καὶ] δαιμονιζομένους

5.1 προσῆλθον • προσῆλθον

5.11 ῥῆμα • —

5.11 ψευδόμενοι • [ψευδόμενοι]

5.13 βληθῆναι ἔξω καὶ • βληθὲν ἔξω

¹⁶ Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡμίαια κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ Ὅς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσέυσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

²¹ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκὴ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὅς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ²⁶ Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῶς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

²⁷ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις· ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γὰρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεῖρ

5.20 ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν • ὑμῶν ἡ

δικαιοσύνη

5.22 εἰκὴ • —

5.23 καὶ ἐκεῖ • κάκει

5.25 ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ

5.25 σε παραδῶ τῷ • τῷ

σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. ³¹ Ἐρρέθη δὲ ὅτι Ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτήν μοιχᾶσθαι· καὶ ὅς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ³⁷ Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν Ἰσιαγόνα,⁷ στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

σου ισιαγόνα

⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν Ἰσραὴλ οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους

5.30 βληθῆ εἰς γέενναν ♦ εἰς γέενναν ἀπέλθη
5.31 ὅτι ♦ —
5.32 ὅς ἂν ἀπολύσῃ ♦ πᾶς ὁ ἀπολύων
5.32 μοιχᾶσθαι ♦ μοιχευθῆναι
5.36 ἢ μέλαιναν ποιῆσαι ♦ ποιῆσαι ἢ μέλαιναν
5.39 ῥαπίσει ἐπὶ ♦ ῥαπίζει εἰς

5.39 στρέψον ♦ [σου] στρέψον
5.42 δίδου ♦ δός
5.42 δανείσασθαι ♦ δανίσασθαι
5.44 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς ♦ —
5.44 ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ ♦ —
5.45 τοῖς ♦ —

καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν; ⁴⁸ Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.

6 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

² Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθεν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερωῷ.

⁵ Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερωῷ. ⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ¹⁰ ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· ¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ

5.47 φίλους • ἀδελφοὺς
5.47 τελῶναι οὕτως • ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ
5.48 ὥσπερ • ὡς
5.48 ἐν τοῖς οὐρανοῖς • οὐράνιος
6.1 τὴν ἐλεημοσύνην • [δὲ] τὴν δικαιοσύνην
6.1 μήγε • μή γε
6.4 αὐτὸς • —
6.4 ἐν τῷ φανερωῷ • —

6.5 προσεύχη οὐκ ἔση ὥσπερ • προσεύχησθε οὐκ ἔσεσθε ὡς
6.5 ἂν • —
6.5 ὅτι ἀπέχουσιν • ἀπέχουσιν
6.6 ταμιεῖόν • ταμιεῖόν
6.6 ἐν τῷ φανερωῷ • —
6.7 βαττολογήσητε • βαττολογήσητε
6.10 τῆς • —

ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· ¹³ καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ¹⁵ ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν. ²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ²³ ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον; ²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ

6.12 ἀφίεμεν • ἀφήκαμεν
6.13 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν • —
6.15 τὰ παραπτώματα αὐτῶν • —
6.16 ὡσπερ • ὡς
6.16 ὅτι • —
6.18 κρυπτῷ καὶ • κρυφαίῳ καὶ

6.18 κρυπτῷ ἀποδώσει • κρυφαίῳ ἀποδώσει
6.21 ὑμῶν ἐκεῖ • σου ἐκεῖ
6.21 καρδιά ὑμῶν • καρδιά σου
6.22 οὖν ὁ • οὖν ἢ ὁ
6.22 ἢ • —
6.25 καὶ τί πίητε • [ἢ τί πίητε]

ὕμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ³⁰ Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; ³² Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. ³³ Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³⁴ Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἄρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. ³ Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ⁵ Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ⁹ Ἡ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ

6.28 αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει ♦
αὐξάνουσιν οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ
νήθουσιν

6.32 ἐπιζητεῖ ♦ ἐπιζητοῦσιν
6.33 τοῦ θεοῦ ♦ [τοῦ θεοῦ]

6.34 τὰ ♦ —

7.4 ἀπὸ ♦ ἐκ

7.5 τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου ♦
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν

7.6 καταπατήσωσιν ♦
καταπατήσουσιν

7.9 ἐὰν αἰτήσῃ ♦ αἰτήσῃ

λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουῦσιν αὐτόν; ¹² Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεία ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ Οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. ¹⁹ Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²² Πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ

7.10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ • Ἡ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ
7.12 ἂν • ἐὰν
7.13 Εἰσέλθετε • Εἰσέλθατε
7.15 δὲ ἀπὸ • ἀπὸ
7.16 σταφυλὴν • σταφυλὰς
7.21 οὐρανοῖς • τοῖς οὐρανοῖς

7.22 προεφητεύσαμεν • ἐπροφητεύσαμεν
7.24 ὁμοιώσω αὐτόν • ὁμοιωθήσεται τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
7.25 προσέπεσον • προσέπεσαν

ἐκεῖνη, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκεῖνη, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

²⁸ Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

8 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· ² καὶ ἰδοῦ, λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ³ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

⁵ Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, ⁶ καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁹ Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ¹⁰ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εἶδρον. ¹¹ Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ

7.26 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
7.28 συνετέλεσεν • ἐτέλεσεν
7.29 γραμματεῖς • γραμματεῖς αὐτῶν
8.1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ • Καταβάντος δὲ αὐτοῦ
8.2 ἐλθὼν • προσελθὼν
8.3 ὁ Ἰησοῦς • —
8.4 προσένεγκε • προσένεγκον

8.4 Μωσῆς • Μωϋσῆς
8.5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ • Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ
8.5 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ
8.7 ὁ Ἰησοῦς • —
8.10 οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν • παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ

βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ¹²οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹³Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχη, Ὑπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

¹⁴Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, ¹⁵καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. ¹⁶Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ¹⁷ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

¹⁸Ἴδων δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ¹⁹Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ²²Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

²³Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. ²⁵Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. ²⁶Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπέτιμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ²⁷Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

8.13 καὶ ὡς ♦ ὡς
8.13 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
8.18 πολλοὺς ὄχλους ♦ ὄχλον
8.21 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
8.22 εἶπεν ♦ λέγει

8.25 οἱ μαθηταὶ ♦ —
8.25 ἡμᾶς ♦ —
8.27 ὑπακούουσιν αὐτῷ ♦ αὐτῷ
ὑπακούουσιν

²⁸ Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· ²⁹ καὶ ἰδοῦ, ἔκραζαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; Ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ³⁰ Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεπον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοῦ, ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. ³³ Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ Καὶ ἰδοῦ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ² Καὶ ἰδοῦ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ³ Καὶ ἰδοῦ, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν εἰδῶς ἅεσιν, Οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἰνα τί ὑμεῖς ἐνθυμείσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ Τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, σοὶ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι καὶ περιπάτει; ⁶ Ἰνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ — Ἐγερθεὶς ἄρῃ σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

8.28 ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ
8.28 Γεργεσηνῶν • Γαδαρηνῶν
8.29 Ἰησοῦ • —
8.31 ἐπίτρεπον ἡμῖν ἀπελθεῖν •
ἀπόστειλον ἡμᾶς
8.32 τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων • τοὺς
χοίρους
8.32 τῶν χοίρων κατὰ • κατὰ
8.34 συνάντησιν • ὑπάντησιν

9.1 τὸ • —
9.2 ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου •
ἀφιένταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
9.3 εἶπον • εἶπαν
9.4 Ἰνα τί • ἰνατί
9.4 ὑμεῖς • —
9.5 Ἀφέωνταί • Ἀφιένταί
9.5 Ἐγείραι • Ἐγείρε
9.8 ἐθαύμασαν • ἐφοβήθησαν

⁹ Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁰ Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοῦ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστίν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ¹⁷ Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοῦ, ἄρχων εἰς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθεσ τὴν χειρὰ σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ Ἐλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

9.9 Ματθαῖον • Μαθθαῖον
9.11 εἶπον • ἔλεγον
9.12 Ἰησοῦς • —
9.12 αὐτοῖς • —
9.13 Ἔλεον • Ἔλεος

9.13 εἰς μετάνοιαν • —
9.14 πολλά • [πολλά]
9.17 μήγε • μή γε
9.17 ἀπολοῦνται • ἀπόλλυνται
9.22 ἐπιστραφεὶς • στραφεὶς

Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς ἀυλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, ²⁴ λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο υἱὸς τυφλοί, κρᾶζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, Ἵγιὸν Δαυίδ. ²⁸ Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. ²⁹ Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ Καὶ ἀνεψύχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὅρατε μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. ³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ³⁶ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσकुμμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θηρισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· ³⁸ δεῆθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θηρισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θηρισμὸν αὐτοῦ.

9.24 λέγει αὐτοῖς • ἔλεγεν

9.27 αὐτῷ • [αὐτῷ]

9.27 υἱὸς • υἱὸς

9.30 ἀνεψύχθησαν • ἠνεψύχθησαν

9.30 ἐνεβριμήσατο • ἐνεβριμήθη

9.35 ἐν τῷ λαῷ • —

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

² Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ³ Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· ⁴ Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

⁵ Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ⁷ Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁸ Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. ⁹ Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδους· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. ¹¹ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κάκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. ¹² Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. ¹³ Καὶ ἐὰν μὲν ᾗ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾗ ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. ¹⁴ Καὶ ὅς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ¹⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆι Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹⁶ Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ

10.2 Ἰάκωβος • καὶ Ἰάκωβος
10.3 Ματθαῖος • Μαθθαῖος
10.3 Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς • —
10.4 Κανανίτης • Καναναῖος
10.4 Ἰούδας • Ἰουδάς ὁ
10.5 Σαμαρειτῶν • Σαμαριτῶν
10.8 λεπροὺς • νεκροὺς ἐγειρέτε

λεπροὺς
10.10 ῥάβδους • ῥάβδον
10.10 ἐστιν • —
10.13 ἐλθέτω • ἐλθάτω
10.14 ἐὰν • ἂν
10.14 ἐξερχόμενοι • ἐξερχόμενοι ἔξω

περιστεραί. ¹⁷ Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ¹⁹ Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε· ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστέ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. ²¹ Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ²² Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ²³ Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

²⁴ Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ Ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ; ²⁶ Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξτε ἐπὶ τῶν δωματίων. ²⁸ Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν ψυχὴν | καὶ δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν¹ καὶ τὸ¹ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. ²⁹ Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. ³¹ Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ³² Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³³ Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν

10.19 παραδιδῶσιν • παραδῶσιν

10.19 λαλήσετε • λαλήσητε

10.23 ἄλλην • ἑτέραν

10.25 ἐκάλεσαν • ἐπεκάλεσαν

10.25 οἰκειακοὺς • οἰκιακοὺς

10.28 ἀποκτενόντων • ἀποκτενόντων

10.28 φοβήθητε • φοβεῖσθε

10.28 τὴν ψυχὴν καὶ τὸ • ψυχὴν καὶ

10.31 φοβηθῆτε • φοβεῖσθε

10.32 οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς

ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

³⁴ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· ³⁸ καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ Ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται. ⁴² Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσωσιν τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

² Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ³ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· ⁶ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ⁷ Τούτων δὲ πορευομένων, ἦρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου

10.33 αὐτὸν κἀγὼ • κἀγὼ αὐτὸν
10.33 οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς
10.36 οἰκειακοὶ • οἰκιακοὶ
10.41 λήψεται καὶ • λήψεται καὶ
10.41 δικαίου λήψεται • δικαίου

λήψεται
10.42 ἐὰν • ἂν
11.2 δύο • διὰ
11.5 νεκροὶ • καὶ νεκροὶ
11.7 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε

σαλευόμενον; ⁸ Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἴδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων εἰσίν. ⁹ Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ¹⁰ οὗτος γὰρ ἐστὶν περὶ οὗ γέγραπται, Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ¹² Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. ¹³ Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν. ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁶ Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶν παιδίοις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑτέροις ἑταίροις αὐτῶν, ¹⁷ καὶ λέγουσιν, Ἡυλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ¹⁸ Ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἴδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

²⁰ Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεισταὶ δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. ²¹ Οὐαὶ σοι, βηθσαιδάν Χοραζίν, οὐαὶ σοι, βηθσαιδὰ, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. ²² Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. ²³ Καὶ σύ, ὑψωθῆς Καπερναοῦμ, ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως Ἄδου

11.8 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
 11.8 ἱματίοις ♦ —
 11.8 βασιλείων ♦ βασιλέων
 11.9 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
 11.10 γὰρ ♦ —
 11.13 προεφήτευσαν ♦ ἐπροφήτευσαν
 11.15 ἀκούειν ♦ —
 11.16 ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις αὐτῶν ♦ καθημένοις ἐν ταῖς

ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις
 11.17 καὶ λέγουσιν ♦ λέγουσιν
 11.17 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν ♦ ἐθρηνήσαμεν
 11.19 τέκνων ♦ ἔργων
 11.23 Καπερναοῦμ ἢ ♦ Καφαρναοῦμ μὴ τοῦ ♦ —
 11.23 ὑψωθείσα ♦ ὑψωθῆς

καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἄν μέχρι τῆς σήμερον. ²⁴ Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ²⁶ Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. ²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ²⁹ Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέινασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχτας καὶ ἐσθίειν. ² Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ³ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ⁴ πῶς εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξον ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, καὶ ἀναίτιοι εἰσιν; ⁶ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. ⁷ Εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. ⁸ κύριος γὰρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.
¹⁰ Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ

11.23 καταβιβασθήσῃ ♦ καταβήσῃ
11.23 ἐγένοντο ♦ ἐγενήθησαν
11.23 ἔμειναν ♦ ἔμεινεν
11.25 ἀπέκρυψας ♦ ἔκρυψας
11.26 ἐγένετο εὐδοκία ♦ εὐδοκία ἐγένετο

11.29 πρῶτός ♦ πρᾶγός
12.2 εἶπον ♦ εἶπαν
12.3 αὐτὸς ♦ —
12.4 ἔφαγεν οὓς ♦ ἔφαγον ὃ
12.7 Ἔλεον ♦ Ἐλεος
12.10 ἦν τὴν ♦ —

ἐπρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξειστιν τοῖς σάββασιν
θεραπεύειν; Ἴνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν
ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ
καὶ ἐγερεῖ; ¹² Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. Ὡστε
ἔξειστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ Τότε λέγει τῷ
ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ
ἀποκατεστάθη ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν
ἀπολέσωσιν. ¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς
πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν
ποιήσωσιν. ¹⁷ Ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ
προφήτου, λέγοντος, ¹⁸ Ἰδοὺ, ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα· ὁ
ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά
μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ Οὐκ
ἐρίσει, οὐδὲ κραυγᾶσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν
φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος τὴν
κρίσιν. ²¹ Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

²² Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ
κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν
καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ
ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; ²⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς
τάς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς
τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ
τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονταί κριταί. ²⁸ Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ

12.10 θεραπεύειν • θεραπεύσαι
12.13 τὴν χεῖρά σου • σου τὴν χεῖρα
12.13 ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη
12.14 Οἱ δὲ • Ἐξελθόντες δὲ οἱ
12.14 ἐξελθόντες • —
12.15 ὄχλοι • [ὄχλοι]

12.17 ὅπως • ἵνα
12.22 τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ • κωφὸν
12.25 ὁ Ἰησοῦς • —
12.27 ὑμῶν ἔσονταί κριταί • κριταί
ἔσονταί ὑμῶν

ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ³⁰ Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. ³¹ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἄμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. ³² Καὶ ὅς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκειται. ³⁴ Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

³⁸ Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ Ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλείον Ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι

12.29 διαρπάσαι ♦ ἀρπάσαι

12.31 οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις ♦ οὐκ ἀφεθήσεται

12.32 τῷ νῦν ♦ τούτῳ τῷ

12.36 ἐὰν λαλήσωσιν ♦ λαλήσωσιν

12.38 τινες ♦ αὐτῶ τινες

τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοῦ, πλείον Σολομῶνος ᾧδε.
⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

⁴⁶ Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοῦ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλήσαι.
⁴⁷ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλήσαι. ⁴⁸ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; ⁴⁹ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
⁵⁰ Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. ² Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ἰδοῦ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ ἰσραήλ. ⁴ Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ⁵ Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ⁶ Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ⁷ Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αὐτὰς ἀκάνθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ⁸ Ἄλλα δὲ

σπείρειται

12.44 Ἐπιστρέψω εἰς ♦ Εἰς
 12.44 ὅθεν ♦ επιστρέψω ὅθεν
 12.46 δὲ ♦ —
 12.47 Εἶπεν ♦ [Εἶπεν
 12.47 λαλήσαι ♦ λαλήσαι]
 12.48 εἰπόντι ♦ λέγοντι

13.1 δὲ ♦ —
 13.1 ἀπὸ ♦ —
 13.2 τὸ ♦ —
 13.4 ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ ♦ ἐλθόντα
 τὰ πετεινὰ
 13.7 ἀπέπνιξαν ♦ ἔπνιξαν

ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

¹⁰ Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ¹² Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσιν. ¹⁴ Καὶ ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. ¹⁶ Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὧτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. ¹⁷ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφηταὶ καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπειρόντος. ¹⁹ Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἵωνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

ιάσωμαι

13.9 ἀκούειν ♦ —

13.10 εἶπον ♦ εἶπαν

13.16 ἀκούει ♦ ἀκούουσιν

13.17 εἶδον ♦ εἶδαν

13.18 σπειρόντος ♦ σπείραντος

13.22 τούτου ♦ —

13.23 γῆν τὴν καλὴν ♦ καλὴν γῆν

13.23 συνιών ♦ συνιεύς

²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ²⁶ Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότης εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, συλλέξωμεν ¹ αὐτά; ²⁹ Ὁ δὲ ἔφη, Οὐ· μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον. ³⁰ Ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σίτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

συλλέξωμεν

³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστίν, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν ¹ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

ἐνέκρυσεν

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

³⁶ Τότε ἀφείξεν τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν

13.24 σπείροντι • σπείραντι
13.25 ἔσπειρεν • ἐπέσπειρεν
13.28 εἶπον • λέγουσιν
13.28 συλλέξωμεν • συλλέξωμεν
13.29 ἔφη • φησιν
13.30 μέχρι • ἕως

13.33 ἐκρυσεν • ἐνέκρυσεν
13.34 οὐκ • οὐδὲν
13.35 κόσμου • [κόσμου]
13.36 ὁ Ἰησοῦς • —
13.36 Φράσον • Διασάφησον

τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ Ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. ³⁹ Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἐστὶν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. ⁴⁰ Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. ⁴¹ Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὄρα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁴⁴ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῶν κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρῶν ἄνθρωπος ἔκρυπεν· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ⁴⁶ ὃς εὐρῶν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούση· ⁴⁸ ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. ⁴⁹ Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13.37 αὐτοῖς ♦ —
 13.39 τοῦ ♦ —
 13.40 καίεται ♦ [κατα]καίεται
 13.40 τούτου ♦ —
 13.43 ἀκούειν ♦ —

13.44 Πάλιν ♦ —
 13.44 πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ ♦ πωλεῖ
 πάντα ὅσα ἔχει
 13.46 ὃς εὐρῶν ♦ εὐρῶν δὲ
 13.48 ἀγγεῖα ♦ ἄγγη

⁵¹ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. ⁵² Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

⁵³ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρφδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ Ἐλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρφδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ. ⁷ ὅθεν μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. ⁸ Ἡ δὲ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὄρκους καὶ

13.51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ♦ —

13.51 κύριε ♦ —

13.52 εἰς τὴν βασιλείαν ♦ τῇ βασιλείᾳ

13.54 ἐκπλήττεσθαι ♦ ἐκπλήσσεσθαι

13.55 Οὐχὶ ♦ Οὐχ

13.55 Ἰωσῆς ♦ Ἰωσήφ

13.57 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ

14.1 τετράρχης ♦ τετραάρχης

14.3 αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ ♦

[αὐτὸν] καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο

αὐτῷ ὁ Ἰωάννης ♦ ὁ Ἰωάννης

αὐτῷ

14.6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων ♦

Γενεσίοις δὲ γενομένοις

14.9 ἐλυπήθη ♦ λυπηθεὶς

14.9 δὲ ♦ —

τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι· ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθασαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

¹³ Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ τῶν πόλεων. ¹⁴ Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδεν πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε. ¹⁹ Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν.

²² Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους. ²³ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι· ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασιανίζομενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν πρὸς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν

14.10 τὸν ♦ [τὸν]

14.12 σῶμα ♦ πτῶμα

14.12 αὐτό ♦ αὐτό[v]

14.13 Καὶ ἀκούσας ♦ Ἀκούσας δὲ

14.14 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

14.15 αὐτοῦ ♦ —

14.16 Ἰησοῦς ♦ [Ἰησοῦς]

14.18 αὐτούς ὧδε ♦ ὧδε αὐτούς

14.19 τοὺς χόρτους ♦ τοῦ χόρτου

14.22 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

14.24 μέσον τῆς θαλάσσης ἦν ♦ σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν

14.25 ἀπῆλθεν ♦ ἦλθεν

14.25 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

ἐπὶ τῆς θαλάσσης. ²⁶ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι Φάντασμα ἔστιν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. ³¹ Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. ³⁵ Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, ² Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα

14.25 τῆς θαλάσσης • τὴν θάλασσαν
14.26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ •
Οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν
14.26 τὴν θάλασσαν • τῆς θαλάσσης
14.27 Εὐθέως • Εὐθὺς
14.27 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς • [ὁ Ἰησοῦς]
αὐτοῖς
14.28 πρὸς σε ἐλθεῖν • ἐλθεῖν πρὸς σε
14.29 ὁ Πέτρος • [ὁ] Πέτρος
14.29 ἐλθεῖν • καὶ ἦλθεν
14.30 ἰσχυρὸν • [ἰσχυρὸν]

14.32 ἐμβάντων • ἀναβάντων
14.33 ἐλθόντες • —
14.34 εἰς τὴν γῆν • ἐπὶ τὴν γῆν εἰς
15.1 οἱ • —
15.1 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι •
Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς
15.2 αὐτῶν • [αὐτῶν]
15.4 ἐνετείλατο λέγων • εἶπεν
15.5 καὶ • —
15.5 τιμήσῃ • τιμήσει
15.5 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα • —

αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν· ⁷ ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, ⁸ Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. ¹¹ Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ Οὐπὼ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι· ²⁰ ταῦτά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ²⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ²⁵ Ἡ δὲ ἐλθοῦσα

15.6 τὴν ἐντολὴν ♦ τὸν λόγον
 15.7 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
 15.8 Ἐγγίξει μοι ♦ —
 15.8 τῷ στόματι αὐτῶν καὶ ♦ —
 15.12 αὐτοῦ εἶπον ♦ λέγουσιν
 15.14 ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν ♦
 τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ [τυφλῶν]

15.15 ταύτην ♦ [ταύτην]
 15.16 Ἰησοῦς ♦ —
 15.17 Οὐπὼ ♦ Οὐ
 15.22 ἐκραύγασεν αὐτῷ ♦ ἔκραζεν
 15.22 υἱὲ ♦ υἱός
 15.23 ἠρώτων ♦ ἠρώτου

προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

²⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἐαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς, καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ³¹ ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφούς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλούς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἐπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ Καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· ³⁶ καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. ³⁷ Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῖον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. ³⁸ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ ἀνέβη

παιδίων. ³⁹ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἑνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

15.25 προσεκύνησεν ♦ προσεκύνει
15.30 κωφούς κυλλούς ♦ κυλλοὺς κωφούς
15.30 τοῦ Ἰησοῦ ♦ αὐτοῦ
15.31 τοὺς ὄχλους ♦ τὸν ὄχλον
15.31 χωλούς ♦ καὶ χωλούς
15.33 αὐτοῦ ♦ —
15.34 εἶπον ♦ εἶπαν
15.35 ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ♦ παραγγεῖλας τῷ ὄχλῳ

15.36 καὶ λαβὼν ♦ ἔλαβεν
15.36 εὐχαριστήσας ♦ καὶ εὐχαριστήσας
15.36 ἔδωκεν ♦ ἐδίδου
15.36 αὐτοῦ ♦ —
15.36 τῷ ὄχλῳ ♦ τοῖς ὄχλοις
15.37 ἦσαν τὸ ♦ τὸ
15.37 ἑπτὰ ♦ ἦσαν ἑπτὰ
15.39 Μαγδαλά ♦ Μαγαδάν

16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάιν αὐτοῖς. ² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅψιας γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. ³ Καὶ πρῶί, Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; ⁴ Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

⁵ Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ⁷ Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; ⁹ Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; ¹¹ Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; ¹² Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

¹³ Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ Οἱ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. ¹⁵ Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ¹⁶ Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ

16.2 Ὅψιας ♦ [Ὅψιας
16.3 Ὑποκριταί ♦ —
16.3 δύνασθε ♦ δύνασθε]
16.4 τοῦ προφήτου ♦ —
16.5 αὐτοῦ ♦ —
16.8 αὐτοῖς ♦ —
16.8 ἐλάβετε ♦ ἔχετε

16.11 ἄρτου ♦ ἄρτων
16.11 προσέχειν ♦ προσέχετε δὲ
16.12 τοῦ ἄρτου ♦ τῶν ἄρτων
16.13 με ♦ —
16.14 εἶπον ♦ εἶπαν
16.17 Καὶ ἀποκριθεὶς ♦ Ἀποκριθεὶς δὲ

ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁸ Καὶ γὰρ
 δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτη τῇ πέτρᾳ
 οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἰερουσαλὴμ οὐ
 κατισχύσουσιν αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς
 βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
 δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
 λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ χριστός.

²¹ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ
 παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων,
 καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² Καὶ
 προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων,
 Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ²³ Ὁ δὲ στραφεὶς
 εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλον μου εἶ·
 ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ²⁴ Τότε ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου
 ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
 καὶ ἀκολουθείτω μοι. ²⁵ Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν· ²⁶ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν
 τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἡ τί
 δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ²⁷ Μέλλει γὰρ
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
 μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν
 πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶν τινες ὧδε ἐστῶτες,
 οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

16.19 Καὶ δώσω ♦ Δώσω

16.19 κλεῖς ♦ κλεῖδας

16.20 αὐτοῦ ♦ —

16.20 Ἰησοῦς ♦ —

16.21 ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα ♦ εἰς
 Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν

16.23 μου εἶ ♦ εἰ ἐμοῦ

16.25 ἂν θέλῃ ♦ ἐὰν θέλῃ

16.26 ὠφελεῖται ♦ ὠφελῆθησεται

16.28 εἰσὶν ♦ ὅτι εἰσὶν

16.28 ὧδε ♦ τῶν ὧδε

16.28 ἐστῶτες ♦ ἐστῶτων

17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἰμάτια αὐτοῦ ἔγένοντο¹ λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ Καὶ ἰδοῦ, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆι μίαν, καὶ μίαν Ἡλίας. ⁵ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ⁶ Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

ἐγένετο

⁹ Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ¹³ Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν ¹⁵ καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιαάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ

17.2 ἐγένοντο • ἐγένετο

17.3 ὤφθησαν • ὤφθη

17.3 Μωσῆς • Μωϋσῆς

17.3 μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες • συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ

17.4 ποιήσωμεν • ποιήσω

17.4 Μωσῆι • Μωϋσεὶ

17.4 μίαν Ἡλίαν • Ἡλίαν μίαν

17.5 αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ

17.6 ἔπεσον • ἔπεσαν

17.7 προσελθὼν • προσῆλθεν

17.7 ἤψατο αὐτῶν καὶ • καὶ ἀψάμενος αὐτῶν

17.8 τὸν • αὐτόν

17.9 ἀναστῆ • ἐγερθῆ

17.10 αὐτοῦ • —

17.11 Ἰησοῦς • —

17.11 αὐτοῖς • —

17.11 πρῶτον • —

17.14 αὐτῶν • —

πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ¹⁷ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. ¹⁸ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἔντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. ²¹ Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

²² Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; ²⁵ Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ Ἴνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα ἄναβαίνοντα ἄνω πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνιν λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

ἀναβάντα

17.17 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν • μεθ' ὑμῶν ἔσομαι

17.20 Ἰησοῦς εἶπεν • λέγει

17.20 ἀπιστίαν • ὀλιγοπιστίαν

17.20 Μετάβηθι ἔντεῦθεν • Μετάβηθι ἔνθεν

17.21 —

17.22 Ἀναστρεφομένων • Συστρεφομένων

17.24 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ

17.24 εἶπον • εἶπαν

17.24 τελεῖ τὰ • τελεῖ [τὰ]

17.25 ὅτε εἰσῆλθεν • ἐλθόντα

17.26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος • Εἰπόντος δέ

17.27 τὴν • —

17.27 ἀναβαίνοντα • ἀναβάντα

18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ³ καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφηῖτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ Καὶ ὡς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ¹⁰ Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹¹ Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ¹² Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἕκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἑξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ¹³ Καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ Οὕτως οὐκ ἐστὶν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

18.2 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

18.5 παιδίον τοιοῦτον ἐν ♦ ἐν παιδίον τοιοῦτο

18.6 εἰς τὸν ♦ περὶ τὸν

18.7 ἐστὶν ♦ —

18.7 ἐκείνῳ ♦ —

18.8 αὐτὰ ♦ αὐτὸν

18.8 χωλὸν ἢ κυλλόν ♦ κυλλόν ἢ χωλόν

18.11 —

18.12 ἀφείς ♦ ἀφήσει

18.12 πορευθεὶς ♦ καὶ πορευθεὶς

18.14 εἷς ♦ ἐν

¹⁵ Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξύ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδῃσας τὸν ἀδελφόν σου· ¹⁶ ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα· ¹⁷ ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπέ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἕστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης· ¹⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· ¹⁹ Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ²⁰ Οὐ γὰρ εἰσὶν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

²¹ Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Ἔως ἐπτάκις; ²² Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά· ²³ Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· ²⁴ Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων· ²⁵ Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι· ²⁶ Πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω· ²⁷ Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ· ²⁸ Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκείνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις· ²⁹ Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι· ³⁰ Ὁ δὲ οὐκ

18.15 εἰς σὲ ♦ [εἰς σὲ]

18.15 καὶ ἔλεγξον ♦ ἔλεγξον

18.18 δεδεμένα ἐν τῷ ♦ δεδεμένα ἐν

18.18 λελυμένα ἐν τῷ ♦ λελυμένα ἐν

18.19 ἀμὴν ♦ [ἀμὴν]

18.19 ὑμῶν συμφωνήσωσιν ♦

συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν

18.21 αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν ♦ ὁ Πέτρος
εἶπεν αὐτῷ

18.22 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

18.25 αὐτοῦ πρᾶθῆναι ♦ πρᾶθῆναι

18.25 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ

18.25 εἶχεν ♦ ἔχει

18.26 Κύριε ♦ —

18.26 σοι ἀποδώσω ♦ ἀποδώσω σοι

18.28 μοι ♦ —

18.29 εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ♦ —

ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. ³² Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκᾳ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; ³⁴ Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. ³⁵ Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. ³ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, ⁵ καὶ εἶπεν, Ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ⁶ Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ Λέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; ⁸ Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήση ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.

πατέρα αὐτοῦ
κολληθήσεται

18.30 οὗ ♦ —
18.31 δὲ ♦ οὖν
18.33 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
18.34 αὐτῷ ♦ —
18.35 ἐπουράνιος ♦ οὐράνιος
18.35 τὰ παραπτώματα αὐτῶν ♦ —
19.3 οἱ ♦ —
19.3 αὐτῷ Εἰ ♦ Εἰ
19.4 αὐτοῖς ♦ —

19.4 ποιήσας ♦ κτίσας
19.5 Ἔνεκεν ♦ Ἔνεκα
19.5 προσκολληθήσεται ♦
κολληθήσεται
19.7 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
19.7 αὐτήν ♦ [αὐτήν]
19.8 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
19.9 καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας
μοιχᾶται ♦ —

¹⁰ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖται.

¹³ Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ αὐτοῖς, καὶ προσεῦξεται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. ¹⁶ Καὶ ἰδού, εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ¹⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. ¹⁸ Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; ²¹ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²² Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ.

²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²⁴ Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν

19.10 αὐτοῦ • [αὐτοῦ]

19.11 τοῦτον • [τοῦτον]

19.13 προσηνέχθη • προσηνέχθησαν

19.15 αὐτοῖς τὰς χεῖρας • τὰς χεῖρας αὐτοῖς

19.16 εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ εἶπεν

19.16 ἀγαθέ • —

19.16 ἔχω • σχῶ

19.17 λέγεις ἀγαθόν • ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ

19.17 Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός •

Εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός

19.17 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν • εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν

19.20 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου • ἐφύλαξα

19.21 πτωχοῖς • [τοῖς] πτωχοῖς

19.21 οὐρανῷ • οὐρανοῖς

19.23 δυσκόλως πλούσιος • πλούσιος δυσκόλως

19.24 εἰς • εἰσελθεῖν εἰς

βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα ¹ δυνατά. ²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίση ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ Καὶ πᾶς ὅς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

¹ δυνατά ἐστιν

20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτὸν μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² Καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ Οἱ δὲ ἀπήλθον. Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὔρεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ⁸ Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνᾶριον.

19.24 εἰσελθεῖν ♦ —
 19.25 αὐτοῦ ♦ —
 19.28 καθίσεσθε ♦ καθίσεσθε
 19.29 ὅς ♦ ὅστις
 19.29 ἢ γυναῖκα ♦ —
 19.29 λήψεται ♦ λήψεται

20.2 Καὶ συμφωνήσας ♦ Συμφωνήσας
 δε
 20.5 ἐξελθὼν ♦ [δε] ἐξελθὼν
 20.6 ὥραν ♦ —
 20.6 ἀργούς ♦ —
 20.7 καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε ♦ —

¹⁰ Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνά δηνάριον. ¹¹ Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότη, ¹² λέγοντες ὅτι Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν, Ἐταίρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ¹⁵ Ἡ οὐκ ἔξοστὶν μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; Εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; ¹⁶ Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. ¹⁷ Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ¹⁸ Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

²⁰ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτουῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ ἐυωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. ²³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐυωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. ²⁴ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν

20.10 Ἐλθόντες δὲ ♦ Καὶ ἐλθόντες

20.10 πλείονα ♦ πλείον

20.10 λήψονται ♦ λήμψονται

20.10 καὶ αὐτοὶ ἀνά δηνάριον ♦ [τὸ]

ἀνά δηνάριον καὶ αὐτοὶ

20.12 ὅτι ♦ —

20.13 εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν ♦ ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν

20.15 Ἡ ♦ [Ἡ]

20.15 ποιῆσαι ὃ θέλω ♦ ὃ θέλω ποιῆσαι

20.15 Εἰ ♦ Ἡ

20.16 πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί ♦ —

20.17 μαθητὰς ♦ [μαθητὰς]

20.17 ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ♦ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ

20.19 ἀναστήσεται ♦ ἐγερθήσεται

20.20 παρ' ♦ ἀπ'

20.22 ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι

βαπτισθῆναι ♦ —

20.23 Καὶ λέγει ♦ Λέγει

20.23 καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ

βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε ♦ —

20.23 μου οὐκ ♦ οὐκ

20.23 δοῦναι ♦ [τούτῳ] δοῦναι

δύο ἀδελφῶν. ²⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ²⁶ Οὐχ οὕτως δέ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὡς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος· ²⁷ καὶ ὡς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔστω ὑμῶν δοῦλος· ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραζαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ. ³¹ Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μείζον ἔκραζον, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ. ³² Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; ³³ Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. ³⁴ Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθσαφαγή¹ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητάς,² λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.³ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειάν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς.⁴ Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,⁵ Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.⁶ Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ

Βηθσαφαγή

20.26 δέ ♦ —

20.27 ἐάν ♦ ἂν

20.27 ἔστω ♦ ἔσται

20.30 κύριε ♦ [κύριε]

20.31 ἔκραζον ♦ ἔκραζαν

20.33 ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί ♦ ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν

20.34 ὀφθαλμῶν ♦ ὀμμάτων

20.34 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί ♦ —

21.1 Βηθσαφαγή πρὸς ♦ Βηθσαφαγὴ εἰς

21.1 ὁ ♦ —

21.2 Πορεύθητε ♦ Πορεύεσθε

21.2 ἀπέναντι ♦ κατέναντι

21.3 εὐθέως δὲ ἀποστέλλει ♦ εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ

21.4 ὅλον ♦ —

21.5 πῶλον ♦ ἐπὶ πῶλον

21.6 προσέταξεν ♦ συνέταξεν

Ἰησοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ Ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.

¹² Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. ¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναὶ· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπιῶν καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ Καὶ καταλιπὼν αὐτούς ἐξῆλθεν ἕξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

¹⁸ Πρωῖας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπέειπεν·

¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. ²⁰ Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ; ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ

21.7 ἐπέθηκαν ἐπάνω • ἐπέθηκαν ἐπ'
21.7 αὐτῶν καὶ • καὶ
21.9 καὶ • αὐτὸν καὶ
21.11 Ἰησοῦς ὁ προφήτης • ὁ προφήτης
Ἰησοῦς
21.11 Ναζαρετ • Ναζαρεθ
21.12 ὁ • —

21.12 τοῦ θεοῦ • —
21.13 ἐποιήσατε • ποιεῖτε
21.14 χωλοὶ καὶ τυφλοὶ • τυφλοὶ καὶ
χωλοὶ
21.15 κρίζοντας • τοὺς κρίζοντας
21.16 εἶπον • εἶπαν
21.18 Πρωῖας • Πρωῖ

ὄρει τούτῳ εἶπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² Καὶ πάντα ὅσα ἔαν' αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, ἅν πιστεύοντες, λήψεσθε.

²³ Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁵ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ²⁶ Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. ²⁷ Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἶδαμεν. Ἐφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ²⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθεν. ³⁰ Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. ³¹ Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² Ἦλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ἡμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ³⁴ Ὅτε

21.22 ἐὰν • ἅν

21.22 λήψεσθε • λήμψεσθε

21.23 ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ

21.25 Ἰωάννου • τὸ Ἰωάννου

21.25 παρ' • ἐν

21.26 ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς

προφήτην • ὡς προφήτην ἔχουσιν

τὸν Ἰωάννην

21.27 εἶπον • εἶπαν

21.28 μου • —

21.30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ •

Προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ

21.31 αὐτῷ • —

21.32 πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης • Ἰωάννης

πρὸς ὑμᾶς

21.32 οὐ • οὐδὲ

21.33 τις • —

21.33 ἐξέδοτο • ἐξέδετο

δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁶ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ Ὑστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου. ³⁸ Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. ⁴² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ⁴³ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁴⁴ Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. ⁴⁵ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. ⁴⁶ Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, ² Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ⁴ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἶπατε τοῖς κεκλημένοις. Ἴδού, τὸ ἄριστόν μου ἠτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. ⁵ Οἱ δὲ

21.38 κατάσχωμεν • σχῶμεν
21.44 Καὶ • [Καὶ
21.44 αὐτόν • αὐτόν]
21.46 ἐπειδὴ ὡς • ἐπεὶ εἰς

22.1 αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς • ἐν
παραβολαῖς αὐτοῖς
22.4 ἠτοίμασα • ἠτοίμακα

ἀμελήσαντες ἀπήλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· ⁶οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. ⁹Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἄν εὑρήτε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. ¹¹Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ¹²καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσήλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφिमώθη. ¹³Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δῆσαντες αὐτοῦ ἰπόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

ἐάν

χεῖρας καὶ πόδας

¹⁵Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. ¹⁷Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ; ¹⁸Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²²Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθον.

²³Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, ἄνθρωποι λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,

22.5 ὁ μὲν ♦ ὅς μὲν

22.5 ὁ δὲ εἰς ♦ ὅς δὲ ἐπὶ

22.7 Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος
♦ Ὁ δὲ βασιλεὺς

22.9 ἄν ♦ ἐάν

22.10 ὅσους ♦ οὓς

22.13 εἶπεν ὁ βασιλεὺς ♦ ὁ βασιλεὺς
εἶπεν22.13 ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε ♦
ἐκβάλετε αὐτόν

22.22 ἀπήλθον ♦ ἀπήλθον

22.23 οἱ ♦ —

²⁴ λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησεν· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. ²⁷ Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. ²⁸ Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ³⁰ Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσιν. ³¹ Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος, ³² Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ³³ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. ³⁵ Καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἕξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων, ³⁶ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. ³⁸ Αὕτη ἐστὶν πρώτη καὶ αὐτῇ ³⁹ Δευτέρα δὲ ὁμοία ἡ αὐτῇ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.

⁴¹ Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ⁴² λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος υἱὸς ἐστίν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ. ⁴³ Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, ⁴⁴ Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς

22.24 Μωσῆς ♦ Μαυσῆς
22.25 γαμήσας ♦ γήμας
22.27 καὶ ♦ —
22.28 οὖν ἀναστάσει ♦ ἀναστάσει οὖν
22.30 ἐγκαμίζονται ♦ γαμίζονται
22.30 τοῦ θεοῦ ἐν ♦ ἐν τῷ
22.32 ὁ θεὸς θεὸς ♦ [ὁ] θεὸς
22.35 νομικός ♦ [νομικός]
22.35 καὶ λέγων ♦ —
22.37 Ἰησοῦς ♦ —

22.37 καρδία ♦ τῇ καρδίᾳ
22.37 ψυχῇ ♦ τῇ ψυχῇ
22.38 πρώτη καὶ μεγάλη ♦ ἡ μεγάλη καὶ πρώτη
22.40 καὶ ♦ κρέματα καὶ
22.40 κρέμανται ♦ —
22.43 κύριον αὐτὸν καλεῖ ♦ καλεῖ αὐτὸν κύριον
22.44 ὁ ♦ —

ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ⁴⁵ Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· ³ πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. ⁴ Δεσμεύουσιν γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι αὐτά. ⁵ Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν· ⁶ φιλοῦσίν τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, Ῥαββί· ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββί· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. ⁹ Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής, ὁ χριστός. ¹¹ Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. ¹² Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

¹³ Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσώτερον κρίμα. ¹⁴ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε

22.44 ὑποπόδιον ♦ ὑποκάτω

22.46 αὐτῷ ἀποκριθῆναι ♦ ἀποκριθῆναι αὐτῷ

23.2 Μωσέως ♦ Μωϋσέως

23.3 τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε ♦ ποιήσατε καὶ τηρεῖτε

23.4 γὰρ ♦ δὲ

23.4 καὶ δυσβάστακτα ♦ [καὶ δυσβάστακτα]

23.4 τῷ δὲ ♦ αὐτοὶ δὲ τῷ

23.5 πλατύνουσιν δὲ ♦ πλατύνουσιν γὰρ

23.5 τῶν ἱματίων αὐτῶν ♦ —

23.6 τε ♦ δὲ

23.7 Ῥαββί Ῥαββί ♦ Ῥαββί

23.8 καθηγητής ὁ χριστός ♦ διδάσκαλος

23.9 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ♦ ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος

23.10 εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής ♦ ὅτι καθηγητής ὑμῶν ἐστὶν εἷς

23.13 κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσώτερον κρίμα ♦

23.14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ♦ —

τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

¹⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

¹⁶ Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. ¹⁷ Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν; ¹⁸ Καί, Ὅς ἐὰν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. ¹⁹ Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ Ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

²³ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. ²⁴ Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας. ²⁶ Φαρισαίε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

²⁷ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε

23.17 ἀγιάζων ♦ ἀγιάσας

23.18 ἐὰν ♦ ἂν

23.19 Μωροὶ καὶ ♦ —

23.21 κατοικήσαντι ♦ κατοικοῦντι

23.23 τὸν ἔλεον ♦ τὸ ἔλεος

23.23 ἔδει ♦ [δὲ] ἔδει

23.25 ἀδικίας ♦ ἀκρσίας

23.26 καὶ τῆς παροψίδος ♦ —

23.26 αὐτῶν ♦ αὐτοῦ

τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ μεστοὶ ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

²⁹ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας· ³² καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ Ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἕξει ἅπαντα ταῦτα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

ταῦτα πάντα

³⁷ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τὸν προφήτην καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε. ³⁸ Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

ἀποκτείνουσα

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάμενοι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ² Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε ἅπαντα ταῦτα; Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

ταῦτα πάντα

23.28 μεστοὶ ἐστε • ἐστε μεστοὶ
23.30 ἦμεν ἐν • ἡμεθα ἐν
23.30 ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν • ἡμεθα
αὐτῶν κοινωνοὶ
23.34 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε • ἐξ
αὐτῶν ἀποκτενεῖτε
23.35 ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον
23.36 ὅτι • —
23.36 πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα

23.37 ἀποκτείνουσα • ἀποκτείνουσα
23.37 ἐπισυνάγει ὄρνις • ὄρνις
ἐπισυνάγει
23.37 ἑαυτῆς • αὐτῆς
24.1 ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ • ἀπὸ
τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο
24.2 Ἰησοῦς • ἀποκριθεὶς
24.2 πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα

³ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁶ Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁράτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος. ⁷ Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. ⁹ Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσιν πολλούς. ¹² Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως σωθήσεται. ¹⁴ Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἕξει τὸ τέλος.

¹⁵ Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἀγίῳ — ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω — ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη. ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. ¹⁹ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτω. ²¹ Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε.

24.3 τῆς συντελείας • συντελείας

24.6 πάντα • —

24.7 λοιμοὶ καὶ • —

24.15 ἐστὼς • ἐστὸς

24.16 ἐπὶ • εἰς

24.17 καταβαινέτω • καταβάτω

24.18 τὰ ἱμάτια • τὸ ἱμάτιον

²⁴ Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ Ἴδού, προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἴδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἴδού, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ²⁷ Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ Ὅπου γὰρ ἔστιν ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ἀετοὶ ἐὰν ἴδωσιν τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ.

²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.

³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ἅπαντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου ὁ μόνος. ³⁷ Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἧλθεν ὁ κατακλισμὸς

πάντα ταῦτα

24.27 καὶ ἡ ♦ ἡ

24.28 γὰρ ♦ —

24.30 τῷ ♦ —

24.31 φωνῆς ♦ —

24.31 ἕως ♦ ἕως [τῶν]

24.33 ταῦτα πάντα ♦ πάντα ταῦτα

24.34 οὐ ♦ ὅτι οὐ

24.35 παρελεύσονται ♦ παρελεύσεται

24.36 εἰ μὴ ὁ πατήρ μου ♦ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ

μὴ ὁ πατήρ

24.37 δὲ ♦ γὰρ

24.37 καὶ ♦ —

24.38 Ὡσπερ ♦ ὡς

24.38 ἡμέραις ♦ ἡμέραις [ἐκείναις]

24.38 ἐγκαμίζοντες ♦ γαμίζοντες

καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. ⁴¹ Δύο ἀλήθουςαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. ⁴² Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἦ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ Μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. ⁴⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁸ Ἐὰν δὲ εἶπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν, ⁴⁹ καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθύοντων, ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἧ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἧ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. ² Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραὶ. ³ Αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. ⁵ Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. ⁶ Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν,

24.39 καὶ ἡ • [καὶ] ἧ

24.40 ἀγρῷ ὁ • ἀγρῷ

24.40 καὶ ὁ • καὶ

24.41 μύλωνι • μύλω

24.42 ὥρα • ἡμέρα

24.43 διορυγῆναι • διορυγῆναι

24.44 ὥρα οὐ δοκεῖτε • οὐ δοκεῖτε ὥρα

24.45 αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ

τοῦ διδόναι • ἐπὶ τῆς οἰκετείας

αὐτοῦ τοῦ δοῦναι

24.46 ποιοῦντα οὕτως • οὕτως ποιοῦντα

24.48 ὁ κύριός μου • μου ὁ κύριος

24.48 ἐλθεῖν • —

24.49 συνδούλους • συνδούλους αὐτοῦ

24.49 ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν • ἐσθίει δὲ

καὶ πίνει

25.1 αὐτῶν • ἑαυτῶν

25.1 ἀπάντησιν • ὑπάντησιν

25.2 ἦσαν ἐξ αὐτῶν • ἐξ αὐτῶν ἦσαν

25.2 φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραὶ •

μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι

25.3 Αἵτινες • Αἱ γὰρ

25.4 ἀγγείοις αὐτῶν • ἀγγείοις

25.4 λαμπάδων αὐτῶν • λαμπάδων

ἑαυτῶν

Ἴδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.
⁷ Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. ⁸ Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
⁹ Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ¹² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
¹³ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

¹⁴ Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ¹⁵ καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. ¹⁶ Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. ¹⁷ Ὁσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. ¹⁸ Ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν ἐν τῇ γῆ, καὶ ἀπέκρυσεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. ²⁰ Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ²¹ Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

25.6 ἔρχεται ♦ —
 25.6 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
 25.7 αὐτῶν ♦ ἑαυτῶν
 25.8 εἶπον ♦ εἶπαν
 25.9 οὐκ ♦ οὐ μὴ
 25.9 δὲ μᾶλλον ♦ μᾶλλον
 25.13 ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται
 ♦ —
 25.16 δὲ ♦ —
 25.16 εἰργάσατο ♦ ἠργάσατο
 25.16 ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα ♦
 ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε

25.17 καὶ ὁ ♦ ὁ
 25.17 καὶ αὐτὸς ♦ —
 25.18 ἐν τῇ γῆ καὶ ἀπέκρυσεν ♦ γῆν καὶ
 ἔκρυσεν
 25.19 χρόνον πολὺν ♦ πολὺν χρόνον
 25.19 μετ' αὐτῶν λόγον ♦ λόγον μετ'
 αὐτῶν
 25.20 ἐπ' αὐτοῖς ♦ —
 25.21 δὲ ♦ —
 25.22 δὲ ♦ [δὲ]
 25.22 λαβὼν ♦ —
 25.22 ἐπ' αὐτοῖς ♦ —

²³ Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. ²⁵ καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. ²⁷ Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

³¹ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, ³² καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. ³⁴ Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με. ³⁶ γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. ³⁷ Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; Ἡ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; Ἡ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων

25.27 οὖν σε ♦ σε οὖν
25.27 τὸ ἀργύριον ♦ τὰ ἀργύρια
25.29 ἀπὸ δὲ τοῦ ♦ τοῦ δὲ
25.31 ἅγιοι ♦ —

25.32 συναχθήσεται ♦ συναχθήσονται
25.32 ἀφοριεῖ ♦ ἀφορίσει
25.36 ἤλθετε ♦ ἤλθατε
25.39 ἀσθενῆ ♦ ἀσθενοῦντα

τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ⁴³ ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; ⁴⁵ Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. ³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. ⁵ Ἐλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. ⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὐτῆ; ⁹ Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι ἰσχυροῖς. ¹⁰ Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται

τοῖς πτωχοῖς

Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε

25.41 οἱ ♦ [οἱ]

26.3 γραμματεῖς καὶ οἱ ♦ —

26.7 ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα ♦ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου

26.7 τὴν κεφαλὴν ♦ τῆς κεφαλῆς

26.8 αὐτοῦ ♦ —

26.9 Ἡδύνατο ♦ Ἐδύνατο

26.9 τὸ μύρον ♦ —

26.10 εἰργάσατο ♦ ἠργάσατο

καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. ¹⁴ Τότε πορευθεῖς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς καὶ ἐγὼ ἀρχιερεῖς, ¹⁵ εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, «κἀγὼ» ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. ¹⁶ Καὶ ἀπὸ τότε ἐζητεῖ εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῶ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἑτοιμάσωμένῳ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέλεις «ἐτοιμάσωμέν» σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἶπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστίν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα. ²⁰ Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. ²¹ Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μῆτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. ²⁴ Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδὸς αὐτὸν εἶπεν, Μῆτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. ²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

³⁰ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

26.17 αὐτῷ ♦ —

26.17 ἐτοιμάσωμέν ♦ ἐτοιμάσωμέν

26.22 ἕκαστος αὐτῶν ♦ εἰς ἕκαστος

26.23 ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα ♦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ

26.26 τὸν ♦ —

26.26 εὐχαριστήσας ♦ εὐλόγησας

26.26 ἐδίδου ♦ δοῦς

26.26 καὶ εἶπεν ♦ εἶπεν

26.27 τὸ ♦ —

26.28 τὸ τῆς καινῆς ♦ τῆς

26.28 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκχυννόμενον

26.29 ὅτι ♦ —

26.29 γεννήματος ♦ γενήματος

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ³² Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ ἴδὲ οὐδέποτε ¹ σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήση με. ³⁵ Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι. ¹ Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

οὐδέποτε

ἀπαρνήσομαι

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. ³⁷ Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ Καὶ προσελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ Καὶ ἀφείξας αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁵ Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ

26.31 διασκορπισθήσεται ♦
 διασκορπισθήσονται
 26.33 δε οὐδέποτε ♦ οὐδέποτε
 26.35 ἀπαρνήσωμαι ♦ ἀπαρνήσομαι
 26.35 δε ♦ —
 26.35 εἶπον ♦ εἶπαν
 26.36 Γεθσημανῆ ♦ Γεθσημανί
 26.36 οὗ ♦ [οὐ]
 26.36 προσεύξωμαι ἐκεῖ ♦ ἐκεῖ
 προσεύξωμαι
 26.38 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

26.39 προσελθὼν ♦ προελθὼν
 26.39 παρελθέτω ♦ παρελθάτω
 26.42 τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ ♦
 παρελθεῖν
 26.43 εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν ♦ πάλιν
 εὗρεν αὐτοὺς
 26.44 ἀπελθὼν πάλιν ♦ πάλιν ἀπελθὼν
 26.44 εἰπών ♦ εἰπὼν πάλιν
 26.45 αὐτοῦ ♦ —
 26.45 τὸ ♦ [τὸ]

λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοῦ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἴδοῦ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐταίρε, ἐφ' ᾧ πάρε; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ Καὶ ἰδοῦ, εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται. ⁵³ Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; ⁵⁴ Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμενη διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν. ⁶⁰ Καὶ οὐχ εὔρον·

26.50 ᾧ • ὁ

26.52 σου τὴν μάχαιραν • τὴν μάχαιράν σου

26.52 μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται • μαχαίρῃ ἀπολοῦνται

26.53 ἄρτι • —

26.53 πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας • ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας

26.55 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε

26.55 πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμενη διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ • ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμενη διδάσκων

26.59 οἱ πρεσβύτεροι καὶ • —

26.59 θανατώσωσιν αὐτόν • αὐτόν θανατώσωσιν

καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὖρον.
⁶¹ Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον, Οὗτος
 ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν
 ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. ⁶² Καὶ ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
 αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶³ Ὁ
 δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ,
 Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ
 ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας.
 Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν
 νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια
 αὐτοῦ, λέγων ὅτι Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν
 μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. ⁶⁶ Τί
 ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστίν.
⁶⁷ Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
 αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν, ⁶⁸ λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν,
 Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε;

⁶⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ ἀλύῃ· καὶ προσῆλθεν
 αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ
 Γαλιλαίου. ⁷⁰ Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων,
 λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ⁷¹ Ἐξελθόντα δὲ αὐτόν εἰς τὸν
 πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν
 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ'
 ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ Μετὰ μικρὸν δὲ
 προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ
 αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ Τότε ἤρξατο
 καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ
 εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
 ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
 φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν
 πικρῶς.

26.60 καὶ πολλῶν ♦ πολλῶν
 26.60 ψευδομαρτύρων προσελθόντων
 οὐχ εὖρον ♦ προσελθόντων
 ψευδομαρτύρων
 26.61 ψευδομάρτυρες ♦ —
 26.61 εἶπον ♦ εἶπαν
 26.61 αὐτόν ♦ —
 26.63 ἀποκριθεὶς ♦ —
 26.65 ὅτι ♦ —
 26.65 βλασφημίαν αὐτοῦ ♦

βλασφημίαν
 26.66 εἶπον ♦ εἶπαν
 26.67 ἐρράπισαν ♦ ἐράπισαν
 26.69 ἔξω ἐκάθητο ♦ ἐκάθητο ἔξω
 26.70 αὐτῶν ♦ —
 26.71 αὐτόν εἰς ♦ εἰς
 26.71 αὐτοῖς ἐκεῖ Καὶ ♦ τοῖς ἐκεῖ
 26.72 μεθ' ♦ μετὰ
 26.75 τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ♦
 Ἰησοῦ εἰρηκότος

27 Πρώϊας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· ² καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

³ Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ⁴ λέγων, Ἦμαρτον παραδοὺς αἷμα ἁθῶν. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὤψει. ⁵ Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. ⁶ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἱματος, ἕως τῆς σήμερον. ⁹ Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ· ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ¹² Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σοὺ καταμαρτυροῦσιν; ¹⁴ Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥήμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. ¹⁶ Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. ¹⁷ Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ¹⁸ Ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδὲν σοι καὶ τῷ δικαίῳ

27.2 αὐτὸν Ποντίῳ ♦ —
 27.3 ἀπέστρεψεν ♦ ἔστρεψεν
 27.3 τοῖς πρεσβυτέροις ♦
 πρεσβυτέροις
 27.4 εἶπον ♦ εἶπαν
 27.4 ὤψει ♦ ὤψη
 27.5 ἐν τῷ ναῷ ♦ εἰς τὸν ναόν

27.6 εἶπον ♦ εἶπαν
 27.11 ἔστη ♦ ἐστάθη
 27.11 αὐτῷ ♦ —
 27.12 τῶν πρεσβυτέρων ♦ πρεσβυτέρων
 27.16 Βαραββᾶν ♦ [Ἰησοῦν] Βαραββᾶν
 27.17 Βαραββᾶν ♦ [Ἰησοῦν τὸν]
 Βαραββᾶν

ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. ²² Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω. ²³ Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω. ²⁴ Ἴδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. ²⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. ²⁹ Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν λεγόμενος Κρανίου Τόπος, ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελεν πιεῖν. ³⁵ Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,

27.21 εἶπον ♦ εἶπαν Τὸν

27.22 αὐτῷ ♦ —

27.23 ἡγεμὼν ♦ —

27.24 τοῦ δικαίου ♦ —

27.28 περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα
κοκκίνην ♦ χλαμύδα κοκκίνην
περιέθηκαν αὐτῷ

27.29 τὴν κεφαλὴν ♦ τῆς κεφαλῆς

27.29 ἐπὶ τὴν δεξιὰν ♦ ἐν τῇ δεξιᾷ

27.29 ἐνέπαιζον ♦ ἐνέπαιζαν

27.29 ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεῦ

27.33 λεγόμενος Κρανίου Τόπος ♦
Κρανίου Τόπος λεγόμενος

27.34 ὄξος ♦ οἶνον

27.34 ἤθελεν ♦ ἠθέλησεν

βάλλοντες κλῆρον. ³⁶ Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.
³⁷ Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ
γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταιί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ
εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν
αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ⁴⁰ καὶ λέγοντες, Ὁ
καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον
σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
⁴¹ Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν
γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων ἔλεγον,
⁴² Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ βασιλεὺς
Ἰσραὴλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ
πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ. ⁴³ Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν
αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ Τὸ δ'
αὐτὸ καὶ οἱ λησταιί οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης· ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἥλί, Ἥλί, λιμὰ σαβαχθανί; Τοῦτ' ἐστιν,
Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
ἐστῶτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ Καὶ
εὐθέως δραμῶν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε
ὄξους, καὶ περιθεις καλάμφ, ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ Οἱ δὲ λοιποὶ
ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ
Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφήκεν τὸ πνεῦμα. ⁵¹ Καὶ
ιδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν
ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· ⁵² καὶ
τὰ μνημεῖα ἀνεφύθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν
κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθη· ⁵³ καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν
πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ⁵⁴ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ
τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ
υἱὸς ἦν οὗτος. ⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν

27.40 κατάβηθι • [καὶ] κατάβηθι

27.41 δὲ • —

27.41 καὶ Φαρισαίων • —

27.42 Εἰ • —

27.42 αὐτῷ • αὐτόν

27.43 νῦν αὐτόν • νῦν

27.44 αὐτῷ • σὺν αὐτῷ

27.46 λιμὰ • λεμα

27.46 ἵνα τί • ἱνατί

27.47 ἐστῶτων • ἐστηκότων

27.51 εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω •

ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο

27.52 ἠγέρθη • ἠγέρθησαν

θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μητέρα, καὶ ἡ μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

⁵⁷ Ὅψιας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ· ⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. ⁵⁹ Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρῶ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ⁶¹ Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

⁶² Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, ⁶³ λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ⁶⁵ Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἔχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαν τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

28 Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. ² Καὶ ἰδοῦ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν. ⁴ Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος

27.56 Ἰωσῆ ♦ Ἰωσήφ
27.57 ἐμαθήτευσεν ♦ ἐμαθητεύθη
27.58 ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα ♦
ἀποδοθῆναι
27.59 σινδόνι ♦ [ἐν] σινδόνι
27.61 Μαρία ἡ ♦ Μαριάμ ἡ
27.64 νυκτὸς ♦ —

27.65 δὲ ♦ —
28.1 Μαρία ἡ ♦ Μαριάμ ἡ
28.2 προσελθὼν ♦ καὶ προσελθὼν
28.2 ἀπὸ τῆς θύρας ♦ —
28.3 ἰδέα ♦ εἰδέα
28.3 ὡσεὶ ♦ ὡς
28.4 ἐγένοντο ὡσεὶ ♦ ἐγενήθησαν ὡς

εἶπεν ταῖς γυναίξιν, Μὴ φοβείσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. ⁷ Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοῦ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοῦ, εἶπον ὑμῖν. ⁸ Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοῦ, Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβείσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ^{καὶ ἐκεῖ} ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἵνα ἐκεῖ με ὄψονται.

¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες, Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴ Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

¹⁶ Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁷ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ¹⁹ Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

28.6 ὁ κύριος ♦ —
 28.8 ἐξελθοῦσαι ♦ ἀπελθοῦσαι
 28.9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ♦ —
 28.9 ἀπήντησεν ♦ ἀπῆντησεν
 28.10 καὶ ἐκεῖ ♦ κακεῖ

28.14 αὐτόν ♦ [αὐτόν]
 28.15 σήμερον ♦ σήμερον [ἡμέρας]
 28.17 αὐτῷ ♦ —
 28.18 γῆς ♦ [τῆς] γῆς
 28.19 μαθητεύσατε ♦ οὖν μαθητεύσατε
 28.20 Ἀμήν ♦ —

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ θεοῦ·
² Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, Ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ³ Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ Καὶ ἐκήρυσσεν, λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. ¹⁰ Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα ὥσει¹ περιστερὰν καταβαίνον ἐπ' αὐτόν· ¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

¹² Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.
¹³ Καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος

1.1 υἱοῦ τοῦ θεοῦ ♦ [υἱοῦ θεοῦ]
 1.2 Ὡς ♦ Καθὼς
 1.2 τοῖς προφήταις ♦ τῷ Ἡσαΐα τῷ
 προφήτῃ
 1.2 ἐγὼ ♦ —
 1.2 ἔμπροσθέν σου ♦ —
 1.4 βαπτίζων ♦ [ὁ] βαπτίζων
 1.5 καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ♦ πάντες
 καὶ ἐβαπτίζοντο
 1.5 ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ
 ♦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
 ποταμῷ
 1.6 Ἦν δὲ ♦ καὶ ἦν

1.8 μὲν ♦ —
 1.8 ὑμᾶς ἐν ὕδατι ♦ ὑμᾶς ὕδατι
 1.9 ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην ♦
 εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου
 1.10 εὐθέως ♦ εὐθὺς
 1.10 ἀπὸ ♦ ἐκ
 1.10 ὥσει ♦ ὡς
 1.10 ἐπ' ♦ εἰς
 1.11 ᾧ ♦ σοὶ
 1.13 ἐκεῖ ♦ —
 1.13 ἡμέρας τεσσαράκοντα ♦
 τεσσαράκοντα ἡμέρας

ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

¹⁴ Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ¹⁵ καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρός, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁶ Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τοῦ Σίμωνος βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁷ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ¹⁸ Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ Καὶ προβάς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. ²⁰ Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδάιον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

²¹ Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοῦμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν. ²² Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν, ²⁴ λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ²⁵ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστιν τοῦτο; Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

1.14 τῆς βασιλείας ♦ —
1.16 Περιπατῶν δὲ ♦ Καὶ παράγων
1.16 αὐτοῦ τοῦ ♦ —
1.16 βάλλοντας ἀμφίβληστρον ♦
ἀμφιβάλλοντας
1.18 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.18 αὐτῶν ♦ —
1.19 ἐκεῖθεν ♦ —
1.20 εὐθέως ♦ εὐθὺς

1.21 Καπερναοῦμ καὶ εὐθέως ♦
Καφαρναοῦμ καὶ εὐθὺς
1.23 ἦν ♦ εὐθὺς ἦν
1.24 Ἔα ♦ —
1.26 κράξαν ♦ φωνῆσαν
1.27 πάντες ♦ ἅπαντες
1.27 Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι ♦
διδαχὴ καινὴ

²⁸ Ἐξῆλθεν δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθύς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

²⁹ Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξεληθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
³⁰ Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

³² Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· ³³ καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ Καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.⁷

{ αὐτόν χριστὸν εἶναι

³⁵ Καὶ πρῶτ' ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκεῖ προσήχεται. ³⁶ Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ³⁷ καὶ εὐρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες σε ζητοῦσιν. ³⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρῦξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. ³⁹ Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ'

1.28 Ἐξῆλθεν δὲ ♦ Καὶ ἐξῆλθεν
1.28 εἰς ♦ πανταχοῦ εἰς
1.29 εὐθέως ♦ εὐθύς
1.30 εὐθέως ♦ εὐθύς
1.31 αὐτῆς ♦ —
1.31 εὐθέως ♦ —
1.33 ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν ♦ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη ἔννυχον ♦ ἔννυχα
1.35 κατεδίωξαν ♦ κατεδίωξεν
1.36 ὁ ♦ —
1.37 εὐρόντες αὐτόν ♦ εὐρον αὐτόν καὶ
1.37 σε ζητοῦσιν ♦ ζητοῦσίν σε

1.38 Ἄγωμεν ♦ Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ
1.38 ἐξελήλυθα ♦ ἐξῆλθον
1.39 ἦν ♦ ἦλθεν
1.39 ἐν ταῖς συναγωγαῖς ♦ εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ γονυπετῶν αὐτόν ♦ [καὶ γονυπετῶν]
1.41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ♦ Καὶ
1.41 ἤψατο αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ ἤψατο
1.42 εἰπόντος αὐτοῦ ♦ —
1.42 εὐθέως ♦ εὐθύς
1.43 εὐθέως ♦ εὐθύς
1.44 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
 45 Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

2 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν. ² Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν «κράββατον» ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ Ἴδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ⁶ Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθημένοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ⁷ Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός; ⁸ Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, «Ἐγειραι,» καὶ ἄρον σου τὸν «κράββατον,» καὶ περιπάτει; ¹⁰ Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου «ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς» ἁμαρτίας — λέγει τῷ παραλυτικῷ — ¹¹ Σοὶ λέγω, «Ἐγειραι,» καὶ ἄρον τὸν «κράββατόν» σου, καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ

κράββατον

Ἐγειρε |
κράββατονἐπὶ τῆς γῆς
ἀφιέναιἘγειρε |
κράββατόν

1.44 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
 1.45 ἐν ♦ ἐπ'
 1.45 πανταχόθεν ♦ πάντοθεν
 2.1 εἰσῆλθεν ♦ εἰσελθὼν
 2.1 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ
 2.1 καὶ ἠκούσθη ♦ ἠκούσθη
 2.1 εἰς οἶκόν ♦ ἐν οἴκῳ
 2.2 εὐθέως ♦ —
 2.3 πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν
 φέροντες ♦ φέροντες πρὸς αὐτόν
 παραλυτικὸν
 2.4 προσεγγίσει ♦ προσενέγκαι
 2.4 κράββατον ἐφ' ᾧ ♦ κράββατον
 ὅπου
 2.5 Ἴδὼν δὲ ♦ Καὶ ἰδὼν
 2.5 ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου ♦

2.7 ἀφιένταί σου αἱ ἁμαρτίαι
 λαλεῖ βλασφημίας; ♦ λαλεῖ;
 Βλασφημεῖ.
 2.8 εὐθέως ♦ εὐθὺς
 2.8 αὐτοὶ ♦ —
 2.8 εἶπεν ♦ λέγει
 2.9 Ἀφέωνταί ♦ Ἀφιένταί
 2.9 Ἐγειραι ♦ Ἐγειρε
 2.9 σου τὸν κράββατον ♦ τὸν
 κράββατόν σου
 2.10 ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας ♦ ἁμαρτίας
 ἐπὶ τῆς γῆς
 2.11 ἔγειραι καὶ ♦ ἔγειρε
 2.11 κράββατόν ♦ κράββατόν
 2.12 εὐθέως καὶ ♦ καὶ εὐθὺς

ἄρας τὸν ἑκράββατον,¹ ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι Οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

κράβαττον

¹³ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ Καὶ παράγων εἶδεν ἑλευὶ τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁶ Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; ¹⁷ Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλους εἰς μετάνοιαν.

Λευὶν

¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, νηστεύειν; Ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν· ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²¹ Καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιγράφει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα

2.12 κράββατον ♦ κράβαττον

2.12 ἐναντίον ♦ ἐμπροσθεν

2.12 Οὐδέποτε οὕτως ♦ Οὕτως οὐδέποτε

2.14 Λευὶ ♦ Λευὶν

2.15 ἐγένετο ἐν τῷ ♦ γίνεται

2.15 ἠκολούθησαν ♦ ἠκολούθηθον

2.16 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ♦ τῶν Φαρισαίων

2.16 αὐτὸν ἐσθίοντα ♦ ὅτι ἐσθίει

2.16 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον ♦ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον

2.16 Τί ♦ —

2.16 καὶ πίνει ♦ —

2.17 Οὐ ♦ [ἴτι] Οὐ

2.17 εἰς μετάνοιαν ♦ —

2.18 τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες ♦ Φαρισαῖοι νηστεύοντες

2.18 τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν ♦ μαθητὰ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν

2.19 μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον

♦ ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν

2.20 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ♦ ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ

2.21 Καὶ οὐδεὶς ♦ Οὐδεὶς

2.21 ἐπιγράφει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ ♦ ἐπιγράφει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ

2.21 αὐτοῦ ♦ ἀπ' αὐτοῦ

γίνεται. ²² Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον.

²³ Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. ²⁴ Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε, τί ποιῶσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; ²⁷ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. ² Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. ⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτείνειν; Οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἔθηκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη. ⁶ Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν

ἀπεκατεστάθη

2.22 ῥήσσει ♦ ῥήξει
2.22 ὁ νέος ♦ —
2.22 ἐκχεῖται ♦ ἀπόλλυται
2.22 ἀπολοῦνται ♦ —
2.22 βλητέον ♦ —
2.23 παραπορεύεσθαι αὐτὸν ♦ αὐτόν
2.23 διὰ ♦ παραπορεύεσθαι διὰ
2.23 ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ♦ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο
2.24 ἐν ♦ —
2.25 αὐτὸς ἔλεγεν ♦ λέγει
2.26 τοῖς ἱερεῦσιν ♦ τοὺς ἱερεῖς

2.27 οὐχ ♦ καὶ οὐχ
3.3 ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα
Ἔγειραι ♦ τὴν ξηρὰν χεῖρα
ἔχοντι ἔγειρε
3.4 ἀγαθοποιῆσαι ♦ ἀγαθὸν ποιῆσαι
σου ♦ —
3.5 ἀπεκατεστάθη ♦ ἀπεκατεστάθη
ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη ♦ —
3.6 εὐθέως ♦ εὐθὺς
3.6 ἐποίουν ♦ ἐδίδουν
3.7 ἀνεχώρησεν μετὰ ♦ μετὰ
πρὸς ♦ ἀνεχώρησεν πρὸς

θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν⁷ ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοiάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. ¹⁰ Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάλιστα. ¹¹ Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζεν, λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ¹² Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

¹³ Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ Καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, ¹⁵ καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. ¹⁶ καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὃ ἐστίν, Υἱοὶ Βροντῆς· ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην, ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· ²⁰ καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. ²¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι Ἐξέστη. ²² Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ'

3.7 ἠκολούθησαν αὐτῷ ♦
[ἠκολούθησεν]
3.8 οἱ ♦ —
3.8 ἀκούσαντες ♦ ἀκούοντες
3.11 ἐθεώρει προσέπιπτεν ♦ ἐθεώρου
προσέπιπτον
3.11 ἔκραζεν λέγοντα ♦ ἔκραζον
λέγοντες
3.12 φανερόν αὐτόν ♦ αὐτόν φανερόν
3.14 δώδεκα ♦ δώδεκα [οὓς καὶ
ἀποστόλους ὠνόμασεν]
3.15 θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ♦ —

3.16 καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα ♦
[καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα] καὶ
ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι
3.17 ὀνόματα Βοανεργές ♦ ὀνόμα[τα]
Βοανηργές
3.18 Ματθαῖον ♦ Μαθθαῖον
3.18 Κανανίτην ♦ Καναναῖον
3.19 Ἰσκαριώτην ♦ Ἰσκαριώθ
3.19 ἔρχονται ♦ ἔρχεται
3.20 ὄχλος ♦ [ὁ] ὄχλος
3.20 μήτε ♦ μηδὲ

ἐαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη.
²⁵ Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη. ²⁶ Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἐαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ Οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆση, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ «διαρπάσῃ.» ²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. ²⁹ ὅς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως. ³⁰ Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

διαρπάσει

³¹ Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες αὐτόν. ³² Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἴδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου; ³⁴ Καὶ περιβλεψάμενος κύκλω τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, Ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ Ὅς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου καὶ μήτηρ ἐστίν.

4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθη πρὸς αὐτόν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν

3.25	δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη ♦ δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι	αὐτοῦ ἐστῶτες ♦ στήκοντες
3.26	μεμέρισται ♦ ἐμερίσθη	3.31 φωνοῦντες ♦ καλοῦντες
3.26	σταθῆναι ♦ στήναι	3.32 ὄχλος περὶ αὐτόν ♦ περὶ αὐτὸν ὄχλος
3.27	Οὐδεὶς δύναται ♦ Ἄλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς	3.32 εἶπον δὲ ♦ καὶ λέγουσιν
3.27	τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ♦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη	3.32 καὶ αἱ ἀδελφαί σου ♦ [καὶ αἱ ἀδελφαί σου]
3.27	διαρπάσῃ ♦ διαρπάσει	3.33 ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων ♦ ἀποκρίθεις αὐτοῖς λέγει
3.28	τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ♦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα	3.33 ἢ οἱ ♦ καὶ οἱ
3.28	καὶ ♦ καὶ αἱ	3.33 ἀδελφοί μου ♦ ἀδελφοί [μου]
3.28	ὅσας ἂν ♦ ὅσα ἐὰν	3.34 κύκλω τοὺς περὶ αὐτόν ♦ τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλω
3.29	ἀλλ' ♦ ἀλλὰ	3.35 γὰρ ♦ [γὰρ]
3.29	κρίσεως ♦ ἁμαρτήματος	ἀδελφὴ μου ♦ ἀδελφὴ
3.31	Ἔρχονται οὖν ♦ Καὶ ἔρχεται	4.1 συνήχθη ♦ συνάγεται
3.31	οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ♦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί	4.1 πολὺς ♦ πλείστος
		4.1 ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον ♦ εἰς πλοῖον ἐμβάντα

θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. ² Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ³ Ἀκούετε· ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι· ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. ⁵ Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρώδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. ⁷ Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ἀυξάνοντα, καὶ ἔφερον ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. ⁹ Καὶ ἔλεγεν Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

¹⁰ Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. ¹¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ ἴδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἀφεθῆ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. ¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ¹⁴ Ὁ σπεῖρων τὸν λόγον σπεῖρει. ¹⁵ Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. ¹⁶ Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. ¹⁸ Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς

4.1	ἦν • ἦσαν		μόνας ἠρώτων
4.3	τοῦ • —	4.10	τὴν παραβολήν • τὰς παραβολὰς
4.5	Ἄλλο δὲ • καὶ ἄλλο	4.11	δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον • τὸ μυστήριον δέδοται
4.5	εὐθέως • εὐθύς	4.12	τὰ ἁμαρτήματα • —
4.6	ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος • καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος	4.15	εὐθέως • εὐθύς
4.8	ἄλλο • ἄλλα	4.15	ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν • εἰς αὐτοὺς
4.8	ἀυξάνοντα • ἀυξανόμενα	4.16	ὁμοίως • —
4.8	ἐν...ἐν...ἐν • ἐν...ἐν...ἐν	4.16	εὐθέως • εὐθύς
4.9	Ὁ ἔχων • ὅς ἔχει	4.17	εὐθέως • εὐθύς
4.10	Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας ἠρώτησαν • Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ	4.18	οὗτοί • ἄλλοι

τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, ¹⁹ καὶ αἰ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου, καὶ αἰ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

²¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῆ; ²² Οὐ γάρ ἐστὶν τι κρυπτόν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ. ²³ Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ²⁴ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ²⁵ Ὃς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

²⁶ Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ καθέδῃ καὶ ἐγειρήται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ Αὐτομάτῃ γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σίτον ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ Ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

ὁμοιώσωμεν

³⁰ Καὶ ἔλεγεν, Τίνι ὁμοιώσωμεν¹ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; Ἦ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; ³¹ Ὡς κόκκον σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ³² καὶ ὅταν σπαρῆ,

4.18 οἱ τὸν ♦ οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν
4.18 ἀκούοντες ♦ ἀκούσαντες
4.19 τούτου ♦ —
4.20 οὗτοί ♦ ἐκείνοί
4.20 ἐν...ἐν...ἐν ♦ ἐν...ἐν...ἐν
4.21 ὁ λύχνος ἔρχεται ♦ ἔρχεται ὁ
λύχνος
4.21 ἐπιτεθῆ ♦ τεθῆ
4.22 τι κρυπτόν ὃ ἐὰν μὴ ♦ κρυπτόν
ἐὰν μὴ ἵνα
4.22 εἰς φανερόν ἔλθῃ ♦ ἔλθῃ εἰς
φανερόν
4.24 τοῖς ἀκούουσιν ♦ —
4.25 ἂν ἔχη ♦ ἔχει

4.26 ἐὰν ♦ —
4.27 βλαστάνῃ ♦ βλαστᾷ
4.28 γὰρ ♦ —
4.28 πλήρη ♦ πλήρη[ς]
4.29 παραδῶ ♦ παραδοῖ
4.29 εὐθέως ♦ εὐθύς
4.30 Τίνι ὁμοιώσωμεν ♦ πῶς
ὁμοιώσωμεν
4.30 ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν
αὐτήν ♦ τίνι αὐτὴν παραβολῇ
θῶμεν
4.31 κόκκον ♦ κόκκῳ
4.31 μικρότερος ♦ μικρότερον ὄν
4.31 ἐστὶν ♦ —

ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. ³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύναντο ἀκούειν. ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυεν πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ Καὶ γίνεται λαίλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλον εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. ³⁸ Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοὶ ἔστε οὕτως; Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ⁴¹ Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

ἐπέβαλεν

5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. ² Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν· καὶ οὔτε ἀλύσεσιν οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλακίς πέδαις καὶ ἀλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφῆθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυεν δαμάσαι· ⁵ καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων

4.32 πάντων τῶν λαχάνων μείζων •
 μείζων πάντων τῶν λαχάνων
 4.33 ἐδύναντο • ἠδύναντο
 4.34 μαθηταῖς αὐτοῦ • ἰδίοις
 μαθηταῖς
 4.36 δὲ πλοιάρια • πλοῖα
 4.37 ἀνέμου μεγάλη • μεγάλη ἀνέμου
 4.37 τὰ δὲ • καὶ τὰ
 4.37 αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι • ἤδη
 γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον
 4.38 ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ • αὐτὸς ἦν ἐν τῇ
 4.38 διεγείρουσιν • ἐγείρουσιν
 4.40 ἔστε οὕτως; Πῶς οὐκ ἔστε;

Οὐπὼ
 4.41 ὑπακούουσιν • ὑπακούει
 5.1 Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν
 5.2 ἐξελθόντι αὐτῷ • ἐξελθόντος
 αὐτοῦ
 5.2 εὐθέως ἀπήντησεν • εὐθὺς
 ἀπήντησεν
 5.3 οὔτε ἀλύσεσιν • οὐδὲ ἀλύσει
 οὐκέτι
 5.4 αὐτὸν ἴσχυεν • ἴσχυεν αὐτόν
 5.5 ὄρεσιν • μνήμασιν
 5.5 μνήμασιν • ὄρεσιν

ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ Ἴδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, ⁷ καὶ κράζας φωνῇ μεγάλη εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὅρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. ⁸ Ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ, Ἔξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί σοι ὄνομα; Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. ¹⁰ Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³ Καὶ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσηλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. ¹⁴ Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός· ¹⁵ καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ Διηγῆσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. ¹⁸ Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ. ¹⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοὶ ὁ κύριος πεποίηκεν, καὶ ἠλέησέν σε. ²⁰ Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

5.6 Ἴδὼν δὲ • Καὶ ἰδὼν
5.7 εἶπεν • λέγει
5.9 σοὶ ὄνομα • ὄνομά σοι
5.9 ἀπεκρίθη λέγων • λέγει αὐτῷ
5.9 Λεγεῶν • Λεγιῶν
5.10 αὐτοὺς • αὐτὰ
5.12 πάντες οἱ δαίμονες • —
5.13 εὐθέως ὁ Ἰησοῦς • —
5.13 ἦσαν δὲ • —
5.14 Οἱ δὲ • Καὶ οἱ
5.14 τοὺς χοίρους • αὐτοὺς

5.14 ἀνήγγειλαν • ἀπήγγειλαν
5.14 ἐξῆλθον • ἦλθον
5.15 καθήμενον καὶ ἱματισμένον •
καθήμενον ἱματισμένον
5.15 Λεγεῶνα • Λεγιῶνα
5.16 Διηγῆσαντο δὲ • Καὶ διηγῆσαντο
5.18 ἐμβάντος • ἐμβαίνοντος
5.18 ἦ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ἦ
5.19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Καὶ
5.19 ἀνάγγειλον • ἀπάγγειλον
5.19 σοὶ ὁ κύριος • ὁ κύριός σοι

²¹ Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. ²² Καὶ ἰδοῦ, ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ²³ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῆ καὶ ζήσεται. ²⁴ Καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

²⁵ Καὶ γυνὴ τις οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι Κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. ²⁹ Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴται ἀπὸ τῆς μᾶστιγος. ³⁰ Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἤψατο; ³² Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὑπάγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μᾶστιγός σου.

³⁵ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου, λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

5.21 ἐν τῷ πλοίῳ • [ἐν τῷ πλοίῳ]
 5.22 ἰδοῦ • —
 5.22 Ἰάειρος • Ἰαῖρος
 5.23 παρεκάλει • παρακαλεῖ
 5.23 αὐτῇ τὰς χεῖρας ὅπως • τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα
 5.23 ζήσεται • ζήσῃ
 5.25 τις • —
 5.25 ἔτη δώδεκα • δώδεκα ἔτη

5.28 Κἂν • Ἐὰν ἄψωμαι κἂν
 5.28 ἄψωμαι • —
 5.29 εὐθέως • εὐθύς
 5.30 εὐθέως • εὐθύς
 5.33 ἐπ' • —
 5.34 θύγατερ • θυγάτηρ
 5.36 εὐθέως ἀκούσας • παρακούσας
 5.37 αὐτῷ • μετ' αὐτοῦ
 5.37 Πέτρον • τὸν Πέτρον

³⁸ Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. ³⁹ Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δέ, ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. ⁴¹ Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, Ταλιθά, κούμι· ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι. ⁴² Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλη. ⁴³ Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῶ τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; ³ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ Ἐλεγεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν. ⁶ Καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλω διδάσκων.

⁷ Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοῦς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν

5.38 ἔρχεται ♦ ἔρχονται
5.38 κλαίοντας ♦ καὶ κλαίοντας
5.40 Ὁ ♦ Αὐτός
5.40 ἀνακείμενον ♦ —
5.41 κούμι ♦ κούμι
5.41 ἔγειραι ♦ ἔγειρε
5.42 εὐθέως ♦ εὐθύς
5.42 ἐκστάσει ♦ [εὐθύς] ἐκστάσει
5.43 γνῶ ♦ γνοῖ
6.1 ἦλθεν ♦ ἔρχεται
6.2 ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν ♦

διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ
6.2 αὐτῷ καὶ ♦ τούτῳ καὶ αἱ
6.2 γίνονται ♦ γινόμενοι
6.3 Μαρίας ♦ τῆς Μαρίας
6.3 ἀδελφὸς δὲ ♦ καὶ ἀδελφός
6.3 Ἰωσῆ ♦ Ἰωσήτος
6.4 Ἐλεγεν δὲ ♦ καὶ ἔλεγεν
6.4 συγγενέσιν ♦ συγγενέσιν αὐτοῦ
6.5 ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν
ποιῆσαι ♦ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι
οὐδεμίαν δύναμιν

πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. ⁸ Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· ⁹ ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. ¹⁰ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. ¹¹ Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χεῖρον τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹² Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν· ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἑρῳδῆς, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφήτης ἐστίν, ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ Ἑρῳδῆς ^{ὁ Ἑρῳδῆς} εἶπεν ὅτι Ὁν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. ¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἑρῳδῆς ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ Ἑρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ Ἐλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἑρῳδῆ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ Ἡ δὲ Ἑρῳδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτείνειν· καὶ οὐκ ἠδύνατο· ²⁰ ὁ γὰρ Ἑρῳδῆς ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἑρῳδῆς τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς

6.8 πήραν μὴ ἄρτον • ἄρτον χη

6.9 ἀλλ' • ἀλλὰ

6.11 ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται • ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται

6.11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ • —

6.12 ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν • ἐκήρυσσαν ἵνα μετανοήσωσιν

6.14 ἔλεγεν • ἔλεγον

6.14 ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη • ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν

6.15 Ἄλλοι ἔλεγον • Ἄλλοι δὲ ἔλεγον

6.15 ἐστίν ὡς • ὡς

6.16 Ἑρῳδῆς εἶπεν ὅτι • ὁ Ἑρῳδῆς ἔλεγεν

6.16 ἐστίν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν • ἠγέρθη

6.20 ἐποίει • ἠπόρει

6.21 ἐποίει • ἐποίησεν

αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· ²³ καὶ ὡμοσεν αὐτῇ ὅτι Ὁ ἐὰν με αἰτήσης, δώσω σοί, ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. ²⁴ Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁵ Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. ²⁷ Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦσαν τὸ πῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθικαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

³⁰ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. ³¹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. ³³ Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῆ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. ³⁴ Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. ³⁵ Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ

6.22 αὐτῆς τῆς • αὐτοῦ
6.22 καὶ ἀρεσάσης • ἠρεσεν
6.23 ὅτι Ὁ • [πολλά] Ὁ τι
6.24 Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα • Καὶ
ἐξελθοῦσα
6.24 αἰτήσομαι • αἰτήσωμαι
6.24 βαπτιστοῦ • βαπτίζοντος
6.25 εὐθέως • εὐθύς
6.25 μοι δῶς ἐξαυτῆς • ἐξαυτῆς δῶς
μοι
6.26 συνανακειμένους •
ἀνακειμένους
6.26 αὐτὴν ἀθετῆσαι • ἀθετῆσαι

αὐτὴν
6.27 εὐθέως • εὐθύς
6.27 ἐνεχθῆναι • ἐνέγκαι
6.28 Ὁ δὲ • Καὶ
6.30 πάντα καὶ • πάντα
6.31 εἶπεν • λέγει
6.31 ἀναπαύεσθε • ἀναπαύσασθε
6.32 εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ • ἐν τῷ
πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον
6.33 αὐτὸν πολλοί • πολλοί
6.33 καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν • —
6.34 ὁ Ἰησοῦς • —
6.34 αὐτοῖς • αὐτούς

αὐτοῦ λέγουσιν ὅτι Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή·
³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλω ἀγρούς καὶ
κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ
ἔχουσιν. ³⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ Ὁ δὲ
λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ὑπάγετε καὶ ἴδετε. Καὶ
γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ Καὶ ἐπέταξεν
αὐτοῖς ἀνακλίνειν πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ γλωρῷ
χόρτῳ. ⁴⁰ Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ
πεντήκοντα. ⁴¹ Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ
κατέκλασεν τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα
παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν.
⁴² Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· ⁴³ καὶ ἦσαν
κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
⁴⁴ Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς
τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως
αὐτὸς ἀπολύσει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν
τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
⁴⁸ Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ
ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς
ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ Οἱ δέ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ
τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·
⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. Καὶ εὐθέως
ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ
φοβεῖσθε. ⁵¹ Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτούς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ

6.35 λέγουσιν • ἔλεγον
6.36 ἄρτους Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ
ἔχουσιν • τί φάγωσιν
6.37 δώμεν • δώσομεν
6.38 καὶ ἴδετε • ἴδετε
6.40 ἀνέπεσον • ἀνέπεσαν
6.40 ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ • κατὰ
ἑκατὸν καὶ κατὰ
6.41 αὐτοῦ • [αὐτοῦ]
6.41 παραθῶσιν • παρατιθῶσιν
6.43 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις • κλάσματα δώδεκα

κοφίνων πληρώματα
6.44 τοὺς ἄρτους • [τοὺς ἄρτους]
6.45 εὐθέως • εὐθύς
6.45 ἀπολύσει • ἀπολύει
6.48 εἶδεν • ἴδων
6.48 καὶ περὶ • περὶ
6.49 περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης •
ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα
6.49 φάντασμα εἶναι • ὅτι Φάντασμα
ἐστιν
6.50 Καὶ εὐθέως • Ὁ δὲ εὐθύς

ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκπερισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον. ⁵² Οὐ γὰρ συνήκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ, καὶ προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτόν, ⁵⁵ περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστιν. ⁵⁶ Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἤπτοντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο. ³ Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· ⁴ καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν. ⁵ Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁷ Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

6.51 ἐκπερισσοῦ ♦ [ἐκ περισσοῦ]

6.51 καὶ ἐθαύμαζον ♦ —

6.52 ἦν γὰρ ♦ ἀλλ' ἦν

6.53 ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν ♦ ἐπὶ τὴν γῆν

ἦλθον εἰς

6.54 εὐθέως ♦ εὐθύς

6.55 περιδραμόντες ♦ περιέδραμον

6.55 περίχωρον ♦ χώραν

6.55 ἤρξαντο ♦ καὶ ἤρξαντο

6.55 κραββάτοις ♦ κραβάττοις

6.55 ἐκεῖ ♦ —

6.56 πόλεις ἢ ♦ εἰς πόλεις ἢ εἰς

6.56 ἐτίθουν ♦ ἐτίθεσαν

6.56 ἤπτοντο ♦ ἤψαντο

7.2 κοιναῖς ♦ ὅτι κοιναῖς

7.2 ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο ♦

ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους

7.4 ἀπὸ ♦ ἀπ'

7.4 καὶ κλινῶν ♦ [καὶ κλινῶν]

7.5 Ἐπειτα ♦ Καὶ

7.5 οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν

♦ οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί

σου

7.5 ἀνίπτοις ♦ κοιναῖς

7.6 ἀποκριθεὶς ♦ —

7.6 ὅτι ♦ —

7.6 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν

7.6 Οὗτος ♦ [ὅτι] Οὗτος

⁸ Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. ¹⁰ Μωσῆς γὰρ εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβάν, ὃ ἐστίν, δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς. ¹² καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ¹⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀκούετε μου πάντες, καὶ συνίετε. ¹⁵ Οὐδὲν ἐστίν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστίν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον. ¹⁶ Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. ¹⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα. ²⁰ Ἐλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ Ἔσωθεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, ²² κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφάνια, ἀφροσύνη. ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἕσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

7.8 γὰρ ♦ —
 7.8 βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων
 καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα
 πολλὰ ποιεῖτε ♦ —
 7.9 τηρήσητε ♦ στήσητε
 7.10 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
 7.12 καὶ ♦ —
 7.12 αὐτοῦ ἢ ♦ ἢ
 7.12 μητρὶ αὐτοῦ ♦ μητρὶ
 7.14 πάντα ♦ πάλιν
 7.14 Ἀκούετε ♦ Ἀκούσατέ
 7.14 συνίετε ♦ συνέτε

7.15 αὐτὸν κοινῶσαι ♦ κοινῶσαι
 αὐτόν
 7.15 ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά ♦
 ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά
 7.16 —
 7.17 περὶ τῆς παραβολῆς ♦ τὴν
 παραβολὴν
 7.19 καθαρίζον ♦ καθαρίζων
 7.21 μοιχεῖαι πορνεῖαι ♦ πορνεῖαι
 κλοπαί
 7.22 κλοπαί ♦ μοιχεῖαι

²⁴ Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. ²⁵ Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συραφοῖνικισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ²⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἔφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλὸν ἐστὶν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁸ Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. ²⁹ Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε· ἐξεληλύθην τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου. ³⁰ Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

³¹ Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. ³² Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν Ἰμογγιλάλον,¹ καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν, Διανοίχθητι. ³⁵ Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. ³⁶ Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. ³⁷ Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο,

7.24 Καὶ ἐκεῖθεν • Ἐκεῖθεν δὲ
7.24 μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος •
ὄρια Τύρου

7.25 Ἀκούσασα γὰρ • ἀλλ' εὐθὺς
ἀκούσασα

7.26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς
Συραφοῖνικισσα • ἡ δὲ γυνὴ ἦν
Ἑλληνίς Συραφοῖνικισσα

7.27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν • καὶ ἔλεγεν

7.27 καλὸν ἐστὶν • ἐστὶν καλὸν

7.27 βαλεῖν τοῖς κυναρίοις • τοῖς
κυναρίοις βαλεῖν

7.28 Ναί κύριε καὶ γὰρ • κύριε καὶ

7.28 ἐσθίει • ἐσθίουσιν

7.29 τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου

• ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ
δαιμόνιον

7.30 δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν
θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς
κλίνης • παιδίον βεβλημένον ἐπὶ
τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον
ἐξεληλυθός

7.31 καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς • ἦλθεν
διὰ Σιδῶνος εἰς

7.32 Ἰμογγιλάλον • καὶ Ἰμογγιλάλον

7.35 εὐθέως διηνοίχθησαν • [εὐθέως]
ἠνοίγησαν

7.36 εἴπωσιν • λέγωσιν

7.36 αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο •
αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοῖς

λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς, ² Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέραι¹ τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἤκουσιν. ⁴ Καὶ ἀπεκριθήσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἑρημίας; ⁵ Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ. ⁶ Καὶ παρήγγειλεν τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. ⁷ Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπεν ἑξαθῆναι¹ καὶ αὐτά. ⁸ Ἐφαγον δέ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας. ⁹ Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

ἡμέρας

παραθῆναι

¹¹ Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ Καὶ ἀφείς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν ἑξ¹ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

εἰς τὸ

¹⁴ Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς

8.37 τοὺς ἀλάλους ♦ [τοὺς] ἀλάλους
8.1 παμπόλλου ♦ πάλιν πολλοῦ
8.1 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.1 αὐτοῦ ♦ —
8.3 τινὲς γὰρ ♦ καὶ τινες
8.3 μακρόθεν ἤκουσιν ♦ ἀπὸ μακρόθεν ἤκασιν
8.4 Πόθεν ♦ ὅτι Πόθεν
8.5 ἐπηρώτα ♦ ἠρώτα
8.5 εἶπον ♦ εἶπαν
8.6 παρήγγειλεν ♦ παραγγέλλει

8.6 παραθῶσιν ♦ παρατιθῶσιν
8.7 εἶπεν παραθῆναι καὶ αὐτά ♦ αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι
8.8 Ἐφαγον δέ ♦ Καὶ ἔφαγον
8.9 οἱ φαγόντες ♦ —
8.10 εὐθέως ♦ εὐθύς
8.12 σημεῖον ἐπιζητεῖ ♦ ζητεῖ σημεῖον
8.13 ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον ♦ πάλιν ἐμβὰς

ζύμης Ἡρώδου. ¹⁶ Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἔχομεν. ¹⁷ Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; Ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ μνημονεύετε; ¹⁹ Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. ²⁰ Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ. ²¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς οὐ συνίετε;

²² Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. ²³ Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κόμης· καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. ²⁴ Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὀρῶ περιπατοῦντας. ²⁵ Εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἀνέβλεπεν ¹ τηλαυγῶς ἅπαντας. ²⁶ Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν ¹ οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κόμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κόμῃ.

²⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κόμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ἓνα τῶν προφητῶν. ²⁹ Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. ³⁰ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα

8.16 λέγοντες ♦ —
8.16 ἔχομεν ♦ ἔχουσιν
8.17 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.17 Ἔτι ♦ —
8.19 πλήρεις κλασμάτων ♦
κλασμάτων πλήρεις
8.20 δὲ τοὺς ♦ τοὺς
8.20 Οἱ δὲ εἶπον ♦ Καὶ λέγουσιν
[αὐτῷ]
8.21 Πῶς οὐ ♦ οὐπω
8.22 ἔρχεται ♦ ἔρχονται
8.22 ἐξήγαγεν ♦ ἐξηγεγεν
8.23 εἴ τι βλέπει. ♦ Εἴ τι βλέπετε;

8.25 ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι ♦
διέβλεπεν
8.25 ἀποκατεστάθη ♦ ἀποκατέστη
8.25 ἐνέβλεπεν ♦ ἐνέβλεπεν
8.25 ἅπαντας ♦ ἅπαντα
8.26 τὸν ♦ —
8.26 μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κόμῃ ♦ —
8.28 ἀπεκρίθησαν ♦ εἶπαν αὐτῷ
λέγοντες [ὅτι]
8.28 ἓνα ♦ ὅτι εἰς
8.29 λέγει αὐτοῖς ♦ ἐπηρώτα αὐτοῦ
8.29 δὲ ὁ ♦ ὁ

μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. ³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· ³² καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ³⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ³⁵ Ὅς γὰρ ἂν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. ³⁶ Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ³⁸ Ὅς γὰρ ἔὰν ἔπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην,¹ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· ³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔγένοντο¹ στίλβοντα, λευκὰ

⁴ Καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσῆ,¹ καὶ ἦσαν

8.31 ἀπὸ ♦ ὑπὸ
8.32 αὐτόν ὁ Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος αὐτόν
8.33 τῷ Πέτρῳ λέγων ♦ Πέτρῳ καὶ λέγει
8.34 Ὅστις ♦ Εἴ τις
8.35 ἂν θέλῃ ♦ ἐὰν θέλῃ
8.35 ἀπολέσῃ ♦ ἀπολέσει
8.35 ἑαυτοῦ ψυχὴν ♦ ψυχὴν αὐτοῦ
8.35 οὗτος ♦ —
8.36 ὠφελήσει ♦ ὠφελεῖ

8.36 ἐὰν κερδήσῃ ♦ κερδήσαι
8.36 ζημιωθῇ ♦ ζημιωθῆναι
8.37 Ἡ τί δώσει ♦ τί γὰρ δοί
9.1 τῶν ὧδε ♦ ὧδε τῶν
9.2 μεθ' ♦ μετὰ
9.2 Ἰωάννην ♦ τὸν Ἰωάννην
9.3 ἐγένοντο ♦ ἐγένετο
9.3 ὡς χιών ♦ —
9.3 λευκᾶναι ♦ οὕτως λευκᾶναι
9.4 Μωσῆ ♦ Μωϋσεῖ

ἂν

τὸν Ἰωάννην

ἐγένετο

Μωσεῖ

συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν ^{Μωσεί} σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Ἰωσήφ μίαν, καὶ Ἡλία μίαν. ⁶ Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσει· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. ⁷ Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. ⁸ Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

⁹ Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι Λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἐξουδενωθῆ. ¹³ Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. ¹⁵ Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτόν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ Καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; ¹⁷ Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. ¹⁸ Καὶ ὅπου ἂν αὐτόν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει, ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτόν πρὸς με.

9.5 σκηνὰς τρεῖς • τρεῖς σκηνὰς
9.5 Μωσῆ • Μωϋσεῖ
9.6 λαλήσει ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι • ἀποκριθῆ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο
9.7 ἦλθεν • ἐγένετο
9.7 αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ
9.9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ • Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ
9.9 διηγήσωνται ἃ εἶδον • ἃ εἶδον διηγήσωνται
9.12 ἀποκριθεὶς εἶπεν • ἔφη
9.12 ἀποκαθιστᾷ • ἀποκαθιστάνει
9.12 ἐξουδενωθῆ • ἐξουδενωθῆ
9.13 ἠθέλησαν • ἠθέλων

9.14 ἐλθὼν • ἐλθόντες
9.14 εἶδεν • εἶδον
9.14 αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς
9.15 εὐθέως • εὐθύς
9.15 ἰδὼν αὐτόν ἐξεθαμβήθη • ἰδόντες αὐτόν ἐξεθαμβήθησαν
9.16 τοὺς γραμματεῖς • αὐτούς
9.17 ἀποκριθεὶς • ἀπεκρίθη αὐτῷ
9.17 εἶπεν • —
9.18 ἂν • ἐὰν
9.18 αὐτοῦ • —
9.18 εἶπον • εἶπα
9.19 αὐτῷ • αὐτοῖς

²⁰ Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπεν, Παιδιόθεν. ²² Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τό εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεῦντι. ²⁴ Καὶ εὐθέως κράζας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρῶν ἔλεγεν, Πιστεύω, κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. ²⁶ Καὶ κράζαν, καὶ πολλὰ σπαράζαν αὐτόν, ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. ²⁸ Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθῆναι, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

³⁰ Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· Καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ. ³¹ Ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. ³² Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτησῆαι.

³³ Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοὺμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτοῦς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

9.20 εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν • τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν
 9.21 Παιδιόθεν • Ἐκ παιδιόθεν
 9.22 αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ • καὶ εἰς πῦρ αὐτόν
 9.22 δύνασαι • δύνῃ
 9.23 δύνασαι πιστεῦσαι • δύνῃ
 9.24 Καὶ εὐθέως • Εὐθὺς
 9.24 μετὰ δακρῶν • —
 9.24 κύριε • —
 9.25 πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν • ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα
 9.25 σοι ἐπιτάσσω • ἐπιτάσσω σοι
 9.26 κράζαν • κράζας
 9.26 σπαράζαν αὐτόν • σπαράζας

9.26 πολλοὺς • τοὺς πολλοὺς
 9.27 αὐτόν τῆς χειρός • τῆς χειρός αὐτοῦ
 9.28 εἰσελθόντα αὐτόν • εἰσελθόντος αὐτοῦ
 9.28 ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν • κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν
 9.29 καὶ νηστεία • —
 9.30 Καὶ ἐκεῖθεν • Κάκειθεν
 9.30 γνῶ • γνοῖ
 9.31 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ • μετὰ τρεῖς ἡμέρας
 9.33 ἦλθεν εἰς Καπερναοὺμ • ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ
 9.33 πρὸς ἑαυτοὺς • —

³⁴ Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. ³⁵ Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ Ὃς ἐὰν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

ὁ Ἰωάννης ³⁸ Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ³⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογήσαί με. ⁴⁰ Ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστὶν. ⁴¹ Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περικείται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Καὶ ἐὰν σκανδαλίξῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοι ἐστὶν κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁴ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁵ Καὶ ἐὰν σε ὁ πούς σου σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁶ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ

9.37 ἐὰν ἐν • ἂν ἐν

9.37 ἐὰν ἐμὲ δέξηται • ἂν ἐμὲ δέχηται

9.38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων • Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης

9.38 τῷ • ἐν τῷ

9.38 ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν • καὶ ἐκωλύομεν

9.38 ἀκολουθεῖ • ἠκολουθεῖ

9.40 ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν • ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν

9.41 μου • —

9.41 οὐ • ὅτι οὐ

9.42 ἐὰν • ἂν

9.42 τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ • τούτων τῶν πιστευόντων [εἰς ἐμέ]

9.42 λίθος μυλικὸς • μύλος ὀνικὸς

9.43 σοι ἐστὶν • ἐστὶν σε

9.43 εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν • εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν

9.44 —

9.45 σοι • σε

9.45 εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον • —

9.46 —

9.47 σοι • σέ

δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός,
⁴⁸ ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.
⁴⁹ Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἀλλὶ
 ἀλισθήσεται. ⁵⁰ Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον
 γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλας, καὶ
 εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10 Κάκειθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας
 διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· Καὶ συμπορεύονται
 πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν
 αὐτούς. ² Καὶ προσελθόντες Ἑβραῖοι ¹ ἐπηρώτησαν αὐτόν, οἱ Φαρισαῖοι
 Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ³ Ὁ
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; ⁴ Οἱ δὲ
 εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεπεν βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ
 ἀπολῦσαι. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν
 σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ⁶ ἀπὸ
 δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς ὁ θεός.
⁷ Ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
 τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο,
 ἀλλὰ μία σάρξ. ⁹ Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ
 χωριζέτω. ¹⁰ Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ
 αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. ¹¹ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὅς ἐὰν
 ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ’
 αὐτήν· ¹² καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ
 ἄλλῳ, μοιχᾶται.

οἱ Φαρισαῖοι

¹³ Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἄψηται αὐτῶν· οἱ δὲ
 μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. ¹⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
 ἠγανάκτησεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι

9.47	τοῦ πυρός ♦ —	προσκολληθήσεται πρὸς τὴν
9.49	καὶ πᾶσα θυσία ἀλλὶ ἀλισθήσεται	γυναῖκα αὐτοῦ]
	♦ —	10.10 ἐν τῇ οἰκίᾳ ♦ εἰς τὴν οἰκίαν
9.50	ἄλας καὶ ♦ ἄλα καὶ	10.10 αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ
10.1	Κάκειθεν ♦ Καὶ ἐκεῖθεν	ἐπηρώτησαν ♦ περὶ τούτου
10.1	διὰ τοῦ ♦ [καὶ]	ἐπηρώτων
10.2	ἐπηρώτησαν ♦ ἐπηρώτων	10.11 ἐὰν ♦ ἄν
10.3	Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς	10.12 γυνὴ ἀπολύσῃ ♦ αὐτὴ
10.4	εἶπον Μωσῆς ἐπέτρεπεν ♦ εἶπαν	ἀπολύσασα
	Ἐπέτρεπεν Μωϋσῆς	10.12 καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ ♦ γαμήσῃ
10.5	Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ♦ ὁ δὲ	ἄλλον
10.6	ὁ θεός ♦ —	10.13 ἄψηται αὐτῶν ♦ αὐτῶν ἄψηται
10.7	καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν	10.13 ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν ♦
	γυναῖκα αὐτοῦ ♦ [καὶ	ἐπετίμησαν αὐτοῖς

πρός με· μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτά, εὐλόγει αὐτά.

¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. ¹⁹ Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν σοὶ ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. ²² Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ Εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ραφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ’ οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ Ἦρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι.

10.15 ἐάν ♦ ἂν

10.16 τιθεὶς ♦ κατευλόγει τιθεὶς

10.16 εὐλόγει αὐτά ♦ —

10.19 μοιχεύσης μὴ φονεύσης ♦

φονεύσης Μὴ μοιχεύσης

10.20 ἀποκριθεὶς εἶπεν ♦ ἔφη

10.21 σοὶ ♦ σε

10.21 πτωχοῖς ♦ [τοῖς] πτωχοῖς

10.21 ἄρας τὸν σταυρόν ♦ —

10.24 τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν ♦

10.25 τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ραφίδος
εἰσελθεῖν ♦ [τῆς] τρυμαλιᾶς [τῆς]
ραφίδος διελθεῖν

10.27 δὲ ♦ —

10.27 ἐστὶν ♦ —

10.28 ὁ Πέτρος λέγειν ♦ λέγειν ὁ Πέτρος

10.28 ἠκολουθήσαμεν ♦

ἠκολουθήκαμεν

29 Ἐποκριθεῖς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν Ἀποκριθεὶς δὲ ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ τοῦ εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον. 31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, Ἐποκριθεὶς δὲ καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· 33 ὅτι Ἰδοῦ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, 34 καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. 36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; 37 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε· καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσαί ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ'

10.29 Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ♦ ἔφη

10.29 πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ♦
μητέρα ἢ πατέρα

10.31 καὶ ἔσχατοι ♦ καὶ [οἱ] ἔσχατοι

10.32 καὶ ἀκολουθοῦντες ♦ οἱ δὲ
ἀκολουθοῦντες

10.33 γραμματεῦσιν ♦ τοῖς
γραμματεῦσιν

10.34 μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ
ἐμπτύσουσιν αὐτῷ ♦
ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ
μαστιγώσουσιν αὐτόν

10.34 αὐτόν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ♦ καὶ
μετὰ τρεῖς ἡμέρας

10.35 λέγοντες ♦ λέγοντες αὐτῷ

10.35 αἰτήσωμεν ♦ αἰτήσωμεν σε

10.36 ποιῆσαί με ♦ [με] ποιήσω

10.37 εἶπον ♦ εἶπαν

10.37 ἐκ δεξιῶν σου ♦ σου ἐκ δεξιῶν

10.37 εὐωνύμων σου ♦ ἀριστερῶν

10.38 καὶ ♦ ἢ

10.39 εἶπον ♦ εἶπαν

10.39 μὲν ♦ —

10.40 καὶ ♦ ἢ

οἷς ἡτοίμασται. ⁴¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλη γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν· διάκονος· ⁴⁴ καὶ ὅς ἐὰν θέλη ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ⁴⁷ Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαυὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁹ Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· ἔγειραι, φωνεῖ σε. ⁵⁰ Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ⁵¹ Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί θέλεις ποιήσω σοί; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὑπάγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεπεν, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

Βηθφαγή

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Ἡθσφαγή¹ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ² καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς

10.42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ♦ Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς
10.43 ἔσται ἐν ♦ ἐστιν ἐν
10.43 ἐὰν θέλη γενέσθαι μέγας ♦ ἂν θέλη μέγας γενέσθαι
10.44 ἐὰν θέλη ὑμῶν γενέσθαι ♦ ἂν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι
10.46 υἱὸς ♦ ὁ υἱὸς
10.46 ὁ τυφλὸς ♦ τυφλὸς προσαιτῆς
10.46 προσαιτῶν ♦ —
10.47 Ναζωραῖός ♦ Ναζαρηνός
10.47 Ὁ υἱὸς ♦ Υἱὲ
10.49 αὐτὸν φωνηθῆναι ♦ Φωνήσατε

αὐτόν
10.49 ἔγειραι ♦ ἔγειρε
10.50 ἀναστὰς ♦ ἀναπηδήσας
10.51 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ♦ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
10.51 θέλεις ποιήσω σοί ♦ σοὶ θέλεις ποιήσω
10.52 Ὁ δὲ ♦ καὶ ὁ
10.52 εὐθέως ♦ εὐθύς
10.52 τῷ Ἰησοῦ ♦ αὐτῷ
11.1 Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθσφαγή ♦ Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθσφαγή ♦
11.2 εὐθέως ♦ εὐθύς

αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ’ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, Τί ποιεῖτε τοῦτο; Εἶπατε, ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελλεῖ ὧδε. ⁴ Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὔρον πῶλον¹ δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ Καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ’ αὐτῷ. ⁸ Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδὸν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν. ⁹ Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

τὸν πῶλον

¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

¹² Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπέειπεν. ¹³ Καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν, ἔχουσιν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὐρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ’ αὐτήν, οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. ¹⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας

11.2 ἀνθρώπων κεκάθικεν λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε ♦ οὐπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε
 11.3 ὅτι ♦ —
 11.3 εὐθέως ♦ εὐθύς
 11.3 ὧδε ♦ πάλιν ὧδε
 11.4 Ἀπῆλθον δὲ ♦ Καὶ ἀπῆλθον
 11.4 τὴν ♦ —
 11.6 εἶπον ♦ εἶπαν
 11.6 ἐνετείλατο ♦ εἶπεν
 11.7 ἤγαγον ♦ φέρουσιν
 11.7 ἐπέβαλον ♦ ἐπιβάλλουσιν
 11.7 ἐπ’ αὐτῷ ♦ ἐπ’ αὐτόν
 11.8 Πολλοὶ δὲ τὰ ♦ Καὶ πολλοὶ τὰ
 11.8 στοιβάδας ἔκοπτον ♦ στιβάδας

κόψαντες
 11.8 δένδρων καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδὸν ♦ ἀγρῶν
 11.9 λέγοντες ♦ —
 11.10 ἐν ὀνόματι κυρίου ♦ —
 11.11 ὁ Ἰησοῦς καὶ ♦ —
 11.13 μακρόθεν ♦ ἀπὸ μακρόθεν
 11.13 εὐρήσει τι ♦ τι εὐρήσει
 11.13 οὐ γὰρ ἦν καιρὸς ♦ ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν
 11.14 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
 11.14 ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα ♦ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ
 11.15 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
 11.15 ἀγοράζοντας ♦ τοὺς ἀγοράζοντας

ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν· ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ. ¹⁷ Καὶ ἐδίδασκεν, λέγων αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. ¹⁸ Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

¹⁹ Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

²⁰ Καὶ πρῶτὸν παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. ²¹ Καὶ ἀναμνησθεῖς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκὴ ἦν κατηράσω ἐξήρανται. ²² Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῆ ἔν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. ²⁴ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε ¹ αἰτήσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ²⁶ Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

²⁷ Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῆς; ²⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ

11.17 λέγων ♦ καὶ ἔλεγον

11.17 ἐποιήσατε ♦ πεποιήκατε

11.18 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ♦ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς

11.18 ὅτι πᾶς ♦ πᾶς γὰρ

11.19 ὅτε ♦ ὅταν

11.19 ἐξεπορεύετο ♦ ἐξεπορεύοντο

11.20 πρῶτὸν παραπορευόμενοι ♦ παραπορευόμενοι πρῶτὸν

11.23 γὰρ ♦ —

11.23 πιστεύσῃ ♦ πιστεύῃ

11.23 ἃ λέγει ♦ ὃ λαλεῖ

11.23 ὃ ἐὰν εἴπῃ ♦ —

11.24 ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε ♦ προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε

11.24 λαμβάνετε ♦ ἐλάβετε

11.25 στήκητε ♦ στήκετε

11.26 —

11.28 λέγουσιν ♦ ἔλεγον

11.28 Καὶ τίς ♦ Ἡ τίς

11.28 τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ♦ ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην

11.29 ἀποκριθεὶς ♦ —

11.29 καὶ ἐγὼ ♦ —

ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Ἀποκρίθητέ μοι. ³¹ Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² Ἄλλ' εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. ³³ Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἶδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμόν, καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὤκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ² Καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. ³ Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δούλον· κἀκείνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. ⁵ Καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκείνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτένοντες. ⁶ Ἔτι οὖν ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ⁷ Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸ Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹ Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ

11.30 Ἰωάννου ♦ τὸ Ἰωάννου
 11.31 ἐλογίζοντο ♦ διελογίζοντο
 11.31 οὖν ♦ [οὖν]
 11.32 Ἄλλ' ♦ ἀλλὰ
 11.32 λαόν ♦ ὄχλον
 11.32 ὅτι ὄντως ♦ ὄντως ὅτι
 11.33 λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ ♦ τῷ Ἰησοῦ
 λέγουσιν
 11.33 ἀποκριθεὶς ♦ —
 12.1 λέγειν ♦ λαλεῖν
 12.1 ἐφύτευσεν ἄνθρωπος ♦ ἄνθρωπος
 ἐφύτευσεν
 12.1 ἐξέδοτο ♦ ἐξέδοτο
 12.2 τοῦ καρποῦ ♦ τῶν καρπῶν
 12.3 Οἱ δὲ ♦ Καὶ
 12.4 λιθοβολήσαντες ♦ —
 12.4 ἐκεφαλαίωσαν ♦ ἐκεφαλίωσαν
 12.4 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον ♦

ἠτίμασαν
 12.5 πάλιν ♦ —
 12.5 τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ
 ἀποκτένοντες ♦ οὓς μὲν δέροντες
 οὓς δὲ ἀποκτένοντες
 12.6 οὖν ♦ —
 12.6 υἱὸν ἔχων ♦ εἶχεν υἱὸν
 12.6 αὐτοῦ ♦ —
 12.6 καὶ ♦ —
 12.6 πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον ♦ ἔσχατον
 πρὸς αὐτοὺς
 12.7 εἶπον πρὸς αὐτοὺς ♦ πρὸς
 ἑαυτοὺς εἶπαν
 12.8 αὐτὸν ἀπέκτειναν ♦ ἀπέκτειναν
 αὐτόν
 12.8 ἐξέβαλον ♦ ἐξέβαλον αὐτόν
 12.9 οὖν ♦ [οὖν]

ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
¹⁰ Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστή ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
¹² Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινες τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. ¹⁴ Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ἢ οὐ; ¹⁵ Δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. ¹⁶ Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καίσαρος. ¹⁷ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

¹⁸ Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες,
¹⁹ Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῆ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ²⁰ ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφήκεν σπέρμα· ²¹ καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως, ²² Καὶ ἔλαβον αὐτήν οἱ ἐπτά, καὶ οὐκ ἀφήκαν σπέρμα. Ἐσχάτη πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.
²³ Ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή;

12.14 Οἱ δὲ ἐλθόντες • καὶ ἐλθόντες
 12.14 κῆνσον Καίσαρι δοῦναι • δοῦναι
 κῆνσον Καίσαρι
 12.16 εἶπον • εἶπαν
 12.17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ • Ὁ δὲ
 12.17 Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος • Τὰ
 Καίσαρος ἀπόδοτε
 12.17 ἐθαύμασαν • ἐξεθαύμαζον
 12.18 ἐπηρώτησαν • ἐπηρώτων
 12.19 Μωσῆς • Μωϋσῆς
 12.19 τέκνα μὴ ἀφῆ • μὴ ἀφῆ τέκνον

12.19 αὐτοῦ καὶ • καὶ
 12.21 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν • μὴ
 καταλιπὼν
 12.22 ἔλαβον αὐτήν • —
 12.22 καὶ οὐκ • οὐκ
 12.22 Ἐσχάτη • Ἐσχατον
 12.22 ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή • καὶ ἡ γυνή
 ἀπέθανεν
 12.23 ὅταν ἀναστῶσιν • [ὅταν
 ἀναστῶσιν]

Οἱ γὰρ ἐπὶ τὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ²⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ²⁵ Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Ἐρωσέως, ἐπὶ τοῦ βᾶτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

Μουσέως

²⁸ Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶν πρώτη πάντων ἐντολή; ²⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι Πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν, Ἄκουε, Ἰσραήλ· κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστίν· ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή. ³¹ Καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστιν. ³² Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας ὅτι εἷς ἐστίν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλείον ἐστὶν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. ³⁴ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

³⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς ἐστὶν Δαυὶδ;

12.24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς • ἐφ' αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
12.25 γαμίσκονται • γαμίζονται
12.25 οἱ • —
12.26 Μωσέως • Μουσέως
12.26 ὡς • πῶς
12.26 ὁ θεὸς Ἰσαάκ • [ὁ] θεὸς Ἰσαάκ
12.26 ὁ θεὸς Ἰακώβ • [ὁ] θεὸς Ἰακώβ
12.27 ὁ • —
12.27 θεὸς ζώντων • ζώντων
12.27 ὑμεῖς οὖν • —
12.28 εἰδὼς • ἰδὼν
12.28 αὐτοῖς ἀπεκρίθη • ἀπεκρίθη

αὐτοῖς
12.28 πρώτη πάντων ἐντολή • ἐντολή
πρώτη πάντων
12.29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ •
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς
12.29 πάντων τῶν ἐντολῶν • ἐστίν
12.30 Αὕτη πρώτη ἐντολή • —
12.31 Καὶ δευτέρα ὁμοία • Δευτέρα
εἶπας • εἶπες
12.32 ἡμῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς • —
12.33 πλείον • περισσώτερον
12.34 αὐτόν ὅτι • [αὐτόν] ὅτι
12.35 ἐστὶν Δαυὶδ • Δαυὶδ ἐστίν

³⁶ Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁷ Αὐτὸς οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

³⁸ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἄσπασμους ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· ⁴⁰ οἱ κατεσθίνοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσώτερον κρίμα.

⁴¹ Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλοῦσιοι ἔβαλλον πολλά. ⁴² Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. ⁴³ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

βαλλόντων

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. ² Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῆ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῆ.

³ Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, ⁴ Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; ⁵ Ὁ δὲ

12.36 γὰρ ♦ —

12.36 πνεύματι ἁγίῳ ♦ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ

12.36 Λέγει ὁ ♦ Εἶπεν

12.36 ὑποπόδιον ♦ ὑποκάτω

12.37 οὖν ♦ —

12.37 υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν ♦ αὐτοῦ ἐστίν

υἱός

12.37 ὁ ♦ [ὁ]

12.38 ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ
♦ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν

12.40 λήψονται ♦ λήμψονται

12.41 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

12.43 λέγει ♦ εἶπεν

12.43 βέβληκεν ♦ ἔβαλεν

13.2 ἀποκριθεὶς ♦ —

13.2 λίθος ἐπὶ λίθῳ ♦ ὠδε λίθος ἐπὶ λίθῳ

13.3 ἐπηρώτων ♦ ἐπηρώτα

13.4 Εἰπὲ ♦ Εἰπὸν

13.4 πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι ♦
ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα

Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁶ Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ Ὄταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος. ⁸ Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί· ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.

⁹ Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ Ὄταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· ¹³ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

¹⁴ Ὄταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν ὑπὸ Δανιήλ τοῦ προφήτου, ἐστὼς ὅπου οὐ δεῖ — ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω — τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· ¹⁵ ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὧν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁷ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ¹⁹ Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ

13.5 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν
♦ ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς
13.6 γὰρ ♦ —
13.7 γὰρ ♦ —
13.8 ἐπὶ ἔθνος ♦ ἐπ' ἔθνος
13.8 καὶ ἔσονται σεισμοὶ ♦ ἔσονται
σεισμοὶ
13.8 καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί
ἀρχαὶ ♦ ἔσονται λιμοὶ ἀρχῆ
13.9 γὰρ ♦ —
13.10 δεῖ πρῶτον ♦ πρῶτον δεῖ
13.11 Ὄταν δὲ ἀγάγωσιν ♦ καὶ ὅταν

ἄγωσιν
13.11 μηδὲ μελετᾶτε ♦ —
13.12 Παραδώσει δὲ ♦ καὶ παραδώσει
13.14 τὸ ρηθὲν ὑπὸ Δανιήλ τοῦ
προφήτου ♦ —
13.14 ἐστὼς ♦ ἐστηκότα
13.15 δὲ ♦ [δὲ]
13.15 εἰς τὴν οἰκίαν ♦ —
13.15 εἰσελθέτω ♦ εἰσελθάτω
13.16 ὧν ♦ —
13.18 ἡ φυγὴ ὑμῶν ♦ —
13.19 ἧς ♦ ἡν

νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰ Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν τὰς
 ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς,
 Καὶ τότε οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹ Ἔάν τις ὑμῖν
 εἴπῃ, Ἰδοὺ, ᾧδε ὁ χριστός, ἢ Ἰδοὺ, ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε.
²² Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ
 δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν,
 καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς. ²³ Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν
 πάντα.

²⁴ Ἄλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ
 ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκίπτοντες, καὶ αἱ
 δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. ²⁶ Καὶ τότε
 ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ
 δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷ Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς
 ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν
 τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν αὐτῆς
 ἦδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε
 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε
 γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁰ Ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρι οὗ πάντα ταῦτα
 παρελεύσονται γένηται. ³¹ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται· οἱ δὲ λόγοι μου
 οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³² Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ὥρα οὐδεὶς
 οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
³³ Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ
 καιρὸς ἐστίν. ³⁴ Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν
 αὐτοῦ, καὶ δούξ τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐκάστω
 τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορή·
³⁵ Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας

13.20 κύριος ἐκολόβωσεν ♦
 ἐκολόβωσεν κύριος
 13.21 Τότε ♦ Καὶ τότε
 13.21 Ἰδοὺ ᾧδε ♦ Ἰδε ᾧδε
 13.21 ἢ Ἰδοὺ ♦ Ἰδε
 13.22 καὶ τοὺς ♦ τοὺς
 13.23 ἰδοὺ ♦ —
 13.24 Ἄλλ' ♦ Ἀλλὰ
 13.25 τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ♦ ἔσονται
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 13.25 ἐκίπτοντες ♦ πίπτοντες
 13.27 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ

13.27 αὐτοῦ ἐκ ♦ [αὐτοῦ] ἐκ
 13.28 αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος ♦ ἦδη ὁ
 κλάδος αὐτῆς
 13.29 ταῦτα ἴδητε ♦ ἴδητε ταῦτα
 13.30 μέχρι ♦ μέχρις
 13.30 πάντα ταῦτα ♦ ταῦτα πάντα
 13.31 παρελεύσεται ♦ παρελεύσονται
 13.31 παρέλθωσιν ♦ παρελεύσονται
 13.32 ὥρα ♦ τῆς ὥρας
 13.32 οἱ ἐν ♦ ἐν
 13.33 καὶ προσεύχεσθε ♦ —
 13.34 καὶ ἐκάστω ♦ ἐκάστω

ἔρχεται, ὀψέ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωί· ³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρη ὑμᾶς καθεύδοντας. ³⁷ Ἄ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

14 Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· ² ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα ^{τὸ} ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. ⁴ Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγοντες, Εἰς τί ἢ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ Ἦδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁸ Ὁ ἔσχεν αὕτη ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ Ἀμὴν ^{λέγω} ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁰ Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτηι πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ.

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθιον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ^{ἐτοιμάσωμεν} ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα; ¹³ Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν

13.35 ὀψέ ἢ μεσονυκτίου • ἢ ὀψέ ἢ μεσονυκτίου
 13.37 Ἄ • Ὁ
 14.2 δέ • γάρ
 14.2 θόρυβος ἔσται • ἔσται θόρυβος
 14.3 καὶ συντρίψασα τὸ • συντρίψασα τὴν
 14.3 κατὰ • —
 14.4 καὶ λέγοντες • —
 14.5 τοῦτο • τοῦτο τὸ μύρον
 14.5 τριακοσίων δηναρίων • δηναρίων τριακοσίων

14.6 εἰργάσατο • ἠργάσατο
 14.7 αὐτοὺς • αὐτοῖς
 14.8 αὕτη • —
 14.8 μου τὸ σῶμα • τὸ σῶμά μου
 14.9 λέγω • δὲ λέγω
 14.9 τοῦτο • —
 14.10 ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης • Ἰούδας Ἰσκαριώθ ὁ
 14.10 παραδῶ αὐτὸν • αὐτὸν παραδοῖ
 14.11 εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ • αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ

μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότη ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ Καὶ αὐτὸς ὑμῖν ἀνάγειον δείξει ἰσχυρὸν μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

¹⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς καθ' εἷς, Μήτι ἐγώ; Καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; ²⁰ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. ²¹ Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστὶν τὸ σῶμά μου. ²³ Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστὶν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. ²⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

²⁶ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.

14.14 κατάλυμα ♦ κατάλυμά μου

14.15 ἀνάγειον ♦ ἀνάγειον

14.15 ἐκεῖ ♦ καὶ ἐκεῖ

14.16 αὐτοῦ ♦ —

14.18 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν

14.19 Οἱ δὲ ♦ —

14.19 καθ' ♦ κατὰ

14.19 Μήτι ἐγώ Καὶ ἄλλος ♦ —

14.20 ἀποκριθεὶς ♦ —

14.20 ἐκ ♦ —

14.21 Ὁ μὲν ♦ Ὁτι ὁ μὲν

14.21 ἦν ♦ —

14.22 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

14.22 φάγετε ♦ —

14.23 τὸ ♦ —

14.24 τὸ τῆς καινῆς ♦ τῆς

14.24 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον ♦

ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν

14.27 ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ♦ —

14.27 διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα ♦

τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται

²⁸ Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
²⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. ³¹ Ὁ δὲ ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον, Ἐάν με δέη συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

³² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξωμαι.
³³ Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ Καὶ προσελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. ³⁶ Καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. Παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορήσαι; ³⁸ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
³⁹ Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.
⁴⁰ Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσιν. ⁴¹ Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει ἡλθεν ἡ ὥρα· ἰδοῦ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοῦ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

14.29 Καὶ εἰ • Εἰ καὶ
 14.30 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ • ταύτῃ τῇ νυκτὶ
 14.30 ἀπαρνήσῃ με • με ἀπαρνήσῃ
 14.31 ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον • ἐκπερισσῶς ἐλάλει
 14.31 με δέη • δέη με
 14.31 ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι
 14.32 Γεθσημανῆ • Γεθσημανί
 14.33 Ἰάκωβον • [τὸν] Ἰάκωβον
 14.33 Ἰωάννην • [τὸν] Ἰωάννην
 14.33 μεθ' ἑαυτοῦ • μετ' αὐτοῦ

14.35 προσελθὼν • προελθὼν
 14.35 ἔπεσεν • ἔπιπτεν
 14.36 ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο • τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ
 14.38 εἰσέλθῃτε • ἔλθῃτε
 14.40 ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν • πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς
 14.40 οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν • αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
 14.40 βεβαρημένοι • καταβαρυνόμενοι
 14.40 αὐτῷ ἀποκριθῶσιν • ἀποκριθῶσιν αὐτῷ
 14.41 λοιπὸν • τὸ λοιπὸν

⁴³ Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. ⁴⁴ Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. ⁴⁵ Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ῤαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁴⁶ Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ Εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁴⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; ⁴⁹ Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

⁵¹ Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτόν οἱ νεανίσκοι· ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

⁵³ Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. ⁵⁴ Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ⁵⁵ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτησαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὔρισκον. ⁵⁶ Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ Καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες ⁵⁸ ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον

14.43 εὐθέως ♦ εὐθὺς

14.43 ὢν ♦ —

14.43 πολὺς ♦ —

14.44 ἀπαγάγετε ♦ ἀπάγετε

14.45 εὐθέως ♦ εὐθὺς

14.45 αὐτῷ Ῥαββί ♦ —

14.46 ἐπ' αὐτόν ♦ —

14.46 αὐτῶν ♦ αὐτῷ

14.47 τις ♦ [τις]

14.47 ὠτίον ♦ ὠτόριον

14.48 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε

14.50 πάντες ἔφυγον ♦ ἔφυγον πάντες

14.51 εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν ♦ νεανίσκος τις συνηκολούθει

14.51 οἱ νεανίσκοι ♦ —

14.52 ἀπ' αὐτῶν ♦ —

14.53 αὐτῷ ♦ —

14.55 εὔρισκον ♦ ἠύρισκον

ἀχειροποιήτον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπρώτησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὐτοῖ σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶¹ Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ⁶² Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι. Καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁴ Ἦκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου. ⁶⁵ Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.⁷

ἔβαλον

⁶⁶ Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. ⁶⁸ Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, ἴσθαι· οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁶⁹ Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ⁷¹ Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρώπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

οὔτε

14.61 οὐδὲν ἀπεκρίνατο • οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν
 14.64 εἶναι ἔνοχον • ἔνοχον εἶναι
 14.65 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ • αὐτοῦ τὸ πρόσωπον
 14.65 ἔβαλλον • ἔλαβον
 14.66 ἐν τῇ αὐλῇ κάτω • κάτω ἐν τῇ αὐλῇ
 14.67 Ἰησοῦ ἦσθα • ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ
 14.68 Οὐκ • Οὔτε
 14.68 οὐδὲ • οὔτε

14.68 τί σὺ • σὺ τί
 14.68 καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν • [καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν]
 14.69 πάλιν ἤρξατο • ἤρξατο πάλιν
 14.69 παρεστηκόσιν • παρεστῶσιν
 14.70 καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει • —
 14.72 ἐκ • εὐθὺς ἐκ
 14.72 ὃ εἶπεν • ὡς εἶπεν
 14.72 ἀπαρνήσῃ με τρίς • τρίς με ἀπαρνήσῃ

15 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρῶτῃ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἄρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. ² Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ³ Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἄρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. ⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὅνπερ ἤτοῦντο. ⁷ Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἄρχιερεῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ Οἱ δὲ πάλιν ἔκραζαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραζαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτόν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ Καὶ ἐνδύουσιν αὐτόν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες

15.1 εὐθέως ἐπὶ τὸ • εὐθὺς
15.1 τῷ • —
15.2 εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ λέγει
15.4 ἐπηρώτησεν • ἐπηρώτα
15.4 καταμαρτυροῦσιν •
κατηγοροῦσιν
15.6 ὅνπερ ἤτοῦντο • ὃν παρητοῦντο
15.7 συστασιαστῶν • στασιαστῶν
15.8 ἀναβοήσας • ἀναβάς

15.8 αἰεὶ • —
15.12 ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν • πάλιν
ἀποκριθεὶς ἔλεγεν
15.12 θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε •
[θέλετε] ποιήσω [ὃν λέγετε] τὸν
15.14 κακὸν ἐποίησεν • ἐποίησεν κακὸν
15.14 περισσοτέρως • περισσῶς
15.17 ἐνδύουσιν • ἐνδιδύσκουσιν

ἀκάνθινον στέφανον, ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, Χαίρε, Ἦ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλὰ μῶ, καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.

βασιλεῦ

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. ²¹ Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Κρανίου Τόπος. ²³ Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὃ δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ Καὶ σταυρώσαντες αὐτόν, διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. ²⁵ Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁷ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. ²⁸ Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. ²⁹ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινδύντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὃ καταλύων τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, ³⁰ σῶσον σεαυτόν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² Ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

πιστεύσωμεν

³³ Γενομένης δὲ ὥρας ἑκτῆς, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς

15.18 ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεῦ

15.20 τὰ ἴδια ♦ αὐτοῦ

15.22 Γολγοθᾶ ♦ τὸν Γολγοθᾶν

15.23 πιεῖν ♦ —

15.23 ὁ ♦ ὁς

15.24 σταυρώσαντες αὐτόν ♦
σταυροῦσιν αὐτόν καὶ

15.28 —

15.29 ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν ♦

οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις

15.30 καὶ κατάβα ♦ καταβάς

15.32 τοῦ Ἰσραὴλ ♦ Ἰσραὴλ

15.32 πιστεύσωμεν αὐτῷ ♦

πιστεύσωμεν

15.32 συνεσταυρωμένοι ♦

συνεσταυρωμένοι σὺν

15.33 Γενομένης δὲ ♦ Καὶ γενομένης

15.34 ὥρα τῇ ἐνάτῃ ♦ ἐνάτῃ ὥρα

φωνῆ μεγάλη, λέγων, Ἐλωί, Ἐλωί, λιμὰ σαβαχθανι; Ὁ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες; ³⁵ Καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, Ἴδού, Ἡλίαν φωνεῖ. ³⁶ Δραμῶν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. ³⁸ Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ Ἴδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως κράζας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ. ⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσὴ μήτηρ, καὶ Σαλώμη, ⁴¹ αἱ καὶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβῆσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

⁴² Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρασκευή, ὃ ἐστὶν πρὸς σάββατον, ⁴³ ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον, καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτόν εἰ πάλαι ἀπέθανεν. ⁴⁵ Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν αὐτόν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσὴ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

15.34 λέγων ♦ —
 15.34 λιμὰ ♦ λεμα
 15.34 με ἐγκατέλιπες ♦ ἐγκατέλιπές με
 15.35 Ἴδού ♦ Ἴδε
 15.36 εἷς καὶ ♦ τις [καὶ]
 15.36 τε ♦ —
 15.38 ἀπὸ ♦ ἀπ’
 15.39 κράζας ♦ —
 15.39 ὁ ἄνθρωπος οὗτος ♦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος
 15.39 ἦν θεοῦ ♦ θεοῦ ἦν
 15.40 ἦν ♦ —

15.40 τοῦ Ἰακώβου ♦ Ἰακώβου
 15.40 Ἰωσὴ ♦ Ἰωσήτος
 15.41 αἱ καὶ ♦ αἱ
 15.43 ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ♦ ἐλθὼν Ἰωσήφ [ὁ]
 15.43 Πιλάτον ♦ τὸν Πιλάτον
 15.45 σῶμα ♦ πτώμα
 15.46 καὶ καθελὼν ♦ καθελὼν
 15.46 κατέθηκεν ♦ ἔθηκεν
 15.47 Ἰωσὴ ♦ ἡ Ἰωσήτος
 15.47 τίθεται ♦ τέθειται

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου¹ καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἄρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. ² Καὶ λίαν πρῶτὴ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. ⁵ Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ⁷ Ἄλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

⁹ Ἀναστὰς δὲ πρῶτὴ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ¹⁰ Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. ¹¹ Κακεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθαι ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. ¹³ Κακεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

¹⁴ Ὑστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερῶθαι, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ¹⁷ Σημεῖα δὲ τοῖς

16.1 Ἰακώβου ♦ ἡ [τοῦ] Ἰακώβου

16.2 τῆς μιᾶς ♦ τῆ μιᾶ τῶν

16.7 Ἄλλ' ♦ Ἄλλὰ

16.8 δὲ ♦ γάρ

16.8 εἶπον ♦ εἶπαν

16.8 γάρ ♦ γάρ + [[shorter ending]]

16.9 Ἀναστὰς ♦ [[Ἀναστὰς

16.9 ἀφ' ♦ παρ'

16.14 ἀνακειμένοις ♦ [δὲ] ἀνακειμένοις

πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου
 δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς·
¹⁸ ὄφεις ἄροῦσιν· κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς
 βλάβῃ· ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς
 ἔξουσιν.

¹⁹ Ὁ μὲν οὖν κύριος, μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς
 τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ²⁰ Ἐκεῖνοι δὲ
 ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργούντος, καὶ
 τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.
 Ἀμήν.

16.18 ὄφεις ♦ [καὶ ἐν ταῖς χερσίν] ὄφεις
 16.19 κύριος ♦ κύριος Ἰησοῦς

16.19 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήμφθη
 16.20 σημείων. Ἀμήν ♦ σημείων.]]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξεν ἡμῶν, παρηκολουθηκότες ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἑφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ⁶ Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στειρὰ, καὶ ἀμφοτέρωθεν προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. ¹⁰ Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆ ὥρας τοῦ θυμιάματος. ¹¹ Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱὸν σοὶ, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ¹⁴ Καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. ¹⁶ Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,

1.5 τοῦ ♦ —
1.5 ἡ γυνὴ αὐτοῦ ♦ γυνὴ αὐτῷ
1.6 ἐνώπιον ♦ ἐναντίον

1.7 ἡ Ἐλισάβετ ἦν ♦ ἦν ἡ Ἐλισάβετ
1.14 γεννήσει ♦ γενέσει
1.15 τοῦ ♦ [τοῦ]

έτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ Καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνῶσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ ὁ παρεστηκὸς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ Καὶ ἰδοῦ, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἥς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτόν ἐν τῷ ναῷ. ²² Ἐξεληθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμεμεν κωφός. ²³ Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

²⁴ Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, ²⁷ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. ²⁸ Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαίρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. ²⁹ Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. ³⁰ Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ Καὶ ἰδοῦ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. ³² Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς

1.21 αὐτόν ἐν τῷ ναῷ • ἐν τῷ ναῷ
αὐτόν
1.22 ἠδύνατο • ἐδύνατο
1.25 ὁ • —
1.25 τὸ • —
1.26 ὑπὸ • ἀπὸ
1.26 Ναζαρέτ • Ναζαρέθ
1.27 μεμνηστευμένην •

ἐμνηστευμένην
1.28 ὁ ἄγγελος • —
1.28 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν • —
1.29 ἰδοῦσα • —
1.29 διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ •
ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη
1.31 συλλήψῃ • συλλήψῃ

βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ³⁶ Καὶ ἰδού, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνείληφθα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. ³⁷ Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα. ³⁸ Εἶπεν δὲ Μαριάμ, Ἴδού, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπήλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

³⁹ Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. ⁴¹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ; ⁴⁴ Ἴδου γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. ⁴⁶ Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ⁴⁷ καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτηρί μου. ⁴⁸ Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἴδου γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. ⁴⁹ Ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. ⁵² Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὑψωσεν ταπεινούς. ⁵³ Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξάπεστείλεν κενούς. ⁵⁴ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,

1.36 συγγενής ♦ συγγενίς
1.36 συνείληφθα ♦ συνείληφεν
1.37 τῷ θεῷ ♦ τοῦ θεοῦ
1.41 ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ♦ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ

1.42 φωνῇ ♦ κραυγῇ
1.43 μέ ♦ ἐμέ
1.44 τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ♦ ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος
1.49 μεγαλεῖα ♦ μεγάλα
1.50 γενεῶν ♦ καὶ γενεὰς

μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

⁵⁶ Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ⁵⁸ Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον περιτεμῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. ⁶⁰ Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ⁶² Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. ⁶³ Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁶⁶ Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφήτευσεν, λέγων, ⁶⁸ Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ — ⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ — ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, ⁷⁴ ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ

1.56 ὡσεὶ ♦ ὡς
1.59 ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ♦ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ
1.61 εἶπον ♦ εἶπαν
1.61 ἐν τῇ συγγενείᾳ ♦ ἐκ τῆς
συγγενείας
1.62 αὐτόν ♦ αὐτό

1.63 τὸ ♦ —
1.66 χεὶρ ♦ γὰρ χεὶρ
1.67 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
1.69 τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ ♦ οἴκῳ Δαυὶδ
1.70 τῶν ἀπ' ♦ ἀπ'
1.74 τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ♦ ἐχθρῶν

δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.
⁷⁶ Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ
 γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· ⁷⁷ τοῦ
 δοῦναι γνώσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν
 αὐτῶν, ⁷⁸ διὰ σπλάγχχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο
 ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους, ⁷⁹ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
 θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς
 ὁδὸν εἰρήνης.

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν
 ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδειξέως αὐτοῦ πρὸς τὸν
 Ἰσραήλ.

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ
 Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν
 οἰκουμένην. ² Αὕτη ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος
 τῆς Συρίας Κυρηνίου. ³ Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι,
 ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς
 Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν
 Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ
 πατριᾶς Δαυίδ, ⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ
 μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ ἐγκύω. ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ
 εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.
⁷ Καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ
 ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι
 οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

⁸ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
 φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.
⁹ Καὶ ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου
 περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ¹⁰ Καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι
 ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ¹¹ ὅτι ἐτέχθη
 ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ.
¹² Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος

1.75 πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ♦
 πάσαις ταῖς ἡμέραις

1.76 σὺ ♦ σὺ δέ

1.76 πρὸ προσώπου ♦ ἐνώπιον

1.78 ἐπεσκέψατο ♦ ἐπισκέπεται

2.2 ἡ ♦ —

2.3 ἰδίαν ♦ ἐαυτοῦ

2.4 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρεθ

2.5 μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί ♦

ἐμνηστευμένη αὐτῷ

2.7 τῇ ♦ —

2.9 ἰδοῦ ♦ —

ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν φάτνῃ. ¹³ Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ, αἰνοῦντων τὸν θεόν, καὶ λεγόντων, ¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ¹⁷ Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. ¹⁹ Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

²² Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι τῷ κυρίῳ — ²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται — ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. ²⁵ Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν. ²⁶ Καὶ ἦν αὐτῷ κεκηρατισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. ²⁷ Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ

2.12 κείμενον • καὶ κείμενον

2.14 εὐδοκία • εὐδοκίας

2.15 καὶ οἱ ἄνθρωποι • —

2.15 εἶπον • ἐλάλουν

2.16 ἦλθον • ἦλθαν

2.16 ἀνεῦρον • ἀνεύραν

2.17 διεγνώρισαν • ἐγνώρισαν

2.21 συλληφθῆναι • συλλημφθῆναι

2.22 Μωσέως • Μωυσέως

2.24 νόμῳ • τῷ νόμῳ

2.24 νεοσσούς • νοσσοῦς

2.25 ἦν ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἦν

2.26 ἦ • [ἦ] ἄν

παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεόν, καὶ εἶπεν, ²⁹ Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρήμά σου, ἐν εἰρήνῃ· ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. ³³ Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοῦ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. ³⁶ Καὶ ἦν Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ — αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων — ἢ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ Καὶ αὕτη αὐτῆ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ.

⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠύξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. ⁴² Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ οὐκ

2.28 αὐτοῦ ♦ —
 2.33 Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ♦ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ
 2.35 δὲ ♦ [δὲ]
 2.36 ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ♦ μετὰ ἀνδρὸς ἔτη
 2.37 ὡς ♦ ἕως
 2.37 ἀπὸ ♦ —
 2.38 αὕτη αὐτῆ ♦ αὐτῆ
 2.38 κυρίῳ ♦ θεῷ

2.38 ἐν ♦ —
 2.39 ἅπαντα ♦ πάντα
 2.39 ὑπέστρεψαν ♦ ἐπέστρεψαν
 2.39 τὴν πόλιν ♦ πόλιν
 2.39 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ
 2.40 πνεύματι ♦ —
 2.40 σοφίας ♦ σοφία
 2.42 ἀναβάντων ♦ ἀναβαινόντων
 2.42 εἰς Ἱεροσόλυμα ♦ —

ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὐρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. ⁴⁷ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. ⁴⁹ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με; ⁵⁰ Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

⁵² Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφία καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ θεῶ καὶ ἀνθρώποις.

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁵ Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος

2.43 ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ ♦
ἔγνωσαν οἱ γονεῖς

2.44 ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι ♦ εἶναι ἐν τῇ
συνοδίᾳ

2.44 συγγενέσιν καὶ ἐν ♦ συγγενεῦσιν
καὶ

2.45 αὐτόν ὑπέστρεψαν ♦ ὑπέστρεψαν

2.45 ζητοῦντες ♦ ἀναζητοῦντες

2.46 μεθ' ♦ μετὰ

2.48 πρὸς ♦ εἶπεν πρὸς

2.48 εἶπεν ♦ —

2.51 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ

2.51 ταῦτα ♦ —

2.52 σοφία ♦ [ἐν τῇ] σοφία

3.1 καὶ τετραρχοῦντος ♦ καὶ

τετραρχοῦντος

3.1 αὐτοῦ τετραρχοῦντος ♦ αὐτοῦ

τετραρχοῦντος

3.1 Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος ♦

Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος

3.3 τὴν ♦ [τὴν]

3.4 λέγοντος ♦ —

καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· ⁶ καὶ ὕψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν ποιήσομεν; ¹¹ Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; ¹³ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδένα διασεῖσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασιν λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναξει τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἄσβέστῳ.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων

3.10 ποιήσομεν ♦ ποιήσωμεν

3.11 λέγει ♦ ἔλεγεν

3.12 εἶπον ♦ εἶπαν

3.12 ποιήσομεν ♦ ποιήσωμεν

3.14 Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν ♦ Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς

3.14 πρὸς αὐτούς ♦ αὐτοῖς

3.16 ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων ♦ λέγων

πᾶσιν ὁ Ἰωάννης

3.17 καὶ διακαθαριεῖ ♦ διακαθαῖραι

3.17 συναξει ♦ συναγαγεῖν

3.19 τετράρχης ♦ τετραράρχης

ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεφθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὧν — ὡς ἐνομιζέτο — υἱός Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλί, ²⁴ τοῦ Ματθᾶτ, τοῦ Λευί, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, ²⁵ τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμῶς, τοῦ Ναοῦμ, τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγγαί, ²⁶ τοῦ Μαάθ, τοῦ Σεμεεὶ Ματταθίου, τοῦ Ἰωαννᾶ, ²⁷ τοῦ Ἰωαννᾶ, ²⁸ τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, ²⁹ τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἡρ, ³⁰ τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθᾶτ, τοῦ Λευί, ³¹ τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλιακείμ, ³² τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν, τοῦ Δαυίδ, ³³ τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ Βόοζ, τοῦ Ἰωραμ, τοῦ Ἰωραμ, ³⁴ τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ Ἰσραὴλ, ³⁵ τοῦ Σερουχ, τοῦ Ῥαγαῦ, ³⁶ τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἄβραμ, τοῦ Ἄβραμ, ³⁷ τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν, ³⁸ τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.

3.20 καὶ κατέκλεισεν ♦ [καὶ] κατέκλεισεν

3.20 τῇ ♦ —

3.22 ὡσεὶ ♦ ὡς

3.22 λέγουσαν ♦ —

3.23 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς

3.23 ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος ♦

3.23 ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα

3.23 ὡς ἐνομιζέτο υἱός ♦ υἱός ὡς

3.23 ἐνομιζέτο

3.24 Ματθᾶτ ♦ Μαθθᾶτ

3.24 Ἰαννά ♦ Ἰανναὶ

3.26 Σεμεὶ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰούδα ♦

3.26 Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰουδα

3.28 Ἐλμωδάμ ♦ Ἐλμωδάμ

3.29 Ἰωσή ♦ Ἰησοῦ

3.29 Ἰωρείμ τοῦ Ματθᾶτ ♦ Ἰωριμ τοῦ Μαθθᾶτ

3.30 Ἰωνάν τοῦ Ἐλιακείμ ♦ Ἰωνάμ τοῦ Ἐλιακείμ

3.31 Μαϊνάν ♦ Μεννά

3.31 Ναθάν ♦ Ναθᾶμ

3.32 Ὠβήδ τοῦ Βόοζ τοῦ Σαλμών ♦

3.32 Ἰωβήδ τοῦ Βόοζ τοῦ Σαλά

3.33 Ἀράμ ♦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ

3.35 Φάλεγ ♦ Φάλεκ

3.36 Καϊνάν ♦ Καϊνάμ

3.37 Ἰαρέδ ♦ Ἰάρετ

3.37 Καϊνάν ♦ Καϊνάμ

4 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἐρήμον, ² ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασεν. ³ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων, Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἄλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ. ⁵ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. ⁶ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. ⁷ Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται, Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ⁹ Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. ¹⁰ γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε· ¹¹ καὶ, Ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ¹² Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

ὁ ἄνθρωπος

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξήλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

4.1 πνεύματος ἁγίου πλήρης •
 πλήρης πνεύματος ἁγίου
 4.1 εἰς τὴν ἐρήμον • ἐν τῇ ἐρήμῳ
 4.2 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα
 4.2 ὕστερον • —
 4.3 Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ
 4.4 Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • πρὸς αὐτόν
 ὁ Ἰησοῦς
 4.4 λέγων • —
 4.4 ἄνθρωπος • ὁ ἄνθρωπος
 4.4 ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ • —

4.5 ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν • —
 4.8 αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτῷ
 4.8 Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ • —
 4.8 Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν
 σου • Κύριον τὸν θεόν σου
 προσκυνήσεις
 4.9 Καὶ ἤγαγεν • ἠγάγεν δὲ
 4.9 αὐτόν ἐπὶ • ἐπὶ
 4.11 Ἐπὶ • ὅτι Ἐπὶ

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ προφήτου. Καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένος, ¹⁸ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς· ἀπέσταλκέν με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν· κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, ¹⁹ κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὤσιν ὑμῶν. ²² Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; ²³ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναοῦμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ Εἶπεν δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. ²⁸ Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρουος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ὠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

4.16 τὴν Ναζαρέτ • Ναζαρά

4.17 Ἡσαίου τοῦ προφήτου • τοῦ προφήτου Ἡσαίου

4.18 ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν • —

4.20 ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ • οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ

4.22 Οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ • Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος

4.23 ἐν τῇ Καπερναοῦμ • εἰς τὴν Καφαρναοῦμ

4.26 Σιδῶνος • Σιδωνίας

4.27 ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ • ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου

4.27 Νεεμὰν • Ναϊμὰν

4.29 αὐτῶν ὠκοδόμητο εἰς τὸ • ὠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε

³¹ Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. ³² Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, ³⁴ λέγων, Ὑεα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάβαν αὐτόν. ³⁶ Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

³⁸ Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

⁴⁰ Δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενούντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. ⁴¹ Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, «κράζοντα» καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

κραυγάζοντα

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτησαν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπεστάλμαι.

⁴⁴ Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

4.31 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ

4.34 λέγων ♦ —

4.35 ἐξ ♦ ἀπ'

4.35 μέσον ♦ τὸ μέσον

4.38 ἐκ ♦ ἀπὸ

4.40 πάντες ♦ ὅπαντες

4.40 ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν ♦ ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν

4.41 κράζοντα ♦ κρ[αυγ]άζοντα

4.41 ὁ χριστὸς ♦ —

4.43 εἰς τοῦτο ἀπεστάλμαι ♦ ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην

4.44 ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας ♦ εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας

5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· ² καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ³ Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. ⁴ Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. ⁶ Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγγυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν· ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ, λέγων, Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἧ συνέλαβον· ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. ¹¹ Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹² Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρῖσαι. ¹³ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ, εἰπών, Θέλω, καθαρῖσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5.1 τοῦ ἀκούειν ♦ καὶ ἀκούειν
5.2 ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν
♦ ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον
5.3 τοῦ Σίμωνος ♦ Σίμωνος
5.3 Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ
πλοίου ♦ Καθίσας δὲ ἐκ τοῦ
πλοίου ἐδίδασκεν
5.5 ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ ♦ Σίμων εἶπεν
5.5 τῆς ♦ —

5.5 τὸ δίκτυον ♦ τὰ δίκτυα
5.6 διερρήγγυτο δὲ τὸ δίκτυον ♦
διερρήγηστο δὲ τὰ δίκτυα
5.7 τοῖς ἐν ♦ ἐν
5.9 ἧ ♦ ὦν
5.11 ἅπαντα ♦ πάντα
5.12 καὶ ἰδὼν ♦ ἰδὼν δὲ
5.13 εἰπών ♦ λέγων
5.14 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

¹⁵ Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐλληλυθότες ἐκ πάσης κόμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.

¹⁸ Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ· ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ Καὶ ἥρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² Ἐπιγνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; ²⁴ Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ — Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινιδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνόματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. ²⁸ Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ²⁹ Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ·

5.15 ὑπ' αὐτοῦ ♦ —

5.17 αὐτούς ♦ αὐτόν

5.18 ἐνώπιον ♦ [αὐτόν] ἐνώπιον

5.20 αὐτῷ ♦ —

5.21 ἀφιέναι ἁμαρτίας ♦ ἁμαρτίας

ἀφιέναι

5.23 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε

5.24 ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ♦ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

ἐξουσίαν ἔχει

5.24 ἔγειραι ♦ ἔγειρε

5.28 ἅπαντα ♦ πάντα

5.28 ἠκολούθησεν ♦ ἠκολούθει

καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακαίμενοι. ³⁰ Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ — ἰτῶν¹ τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ³² Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ³³ Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεύειν; ³⁵ Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ρήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. ³⁸ Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται. ³⁹ Καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχους, καὶ ἤσθιον, ψάχοντες ταῖς χερσίν. ² Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασιν; ³ Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅποτε ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ

5.29 τελωνῶν πολὺς • πολλὸς τελωνῶν

5.30 γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι • Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν

5.31 ἀλλ' • ἀλλὰ

5.33 εἶπον • εἶπαν

5.33 Διὰ τί οἱ • Οἱ

5.34 εἶπεν • Ἰησοῦς εἶπεν

5.34 νηστεύειν • νηστεύσαι

5.36 ἱματίου καινοῦ • ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας

5.36 μήγε • μή γε

5.36 σχίζει • σχίσσει

5.36 συμφωνεῖ • συμφωνήσει τὸ

ἐπίβλημα

5.37 μήγε • μή γε

5.37 ὁ νέος οἶνος • ὁ οἶνος ὁ νέος

5.38 καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται • —

5.39 Καὶ • [καὶ]

5.39 εὐθέως • —

5.39 χρηστότερός • χρηστός

6.1 δευτεροπρώτῳ • —

6.1 τῶν • —

6.1 τοὺς στάχους καὶ ἤσθιον • καὶ ἤσθιον τοὺς στάχους

6.2 εἶπον αὐτοῖς • εἶπαν

6.2 ποιεῖν ἐν • —

6.3 ὅποτε • ὅτε

οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; ⁴ Ὡς εἰσήλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν, καὶ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

⁶ Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. ⁷ Παρετήρουν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει· ἵνα εὕρωσιν κατηγορίαν αὐτοῦ. ⁸ Αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ὑγειραι, καὶ στηθὶ εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστάς ἔστη. ⁹ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τί, Ὑξεστιν τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτείνειν; ¹⁰ Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, Ἐκτεῖνον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. ¹¹ Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

¹² Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξηλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. ¹³ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμονα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, ¹⁵ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμονα τὸν καλούμενον

6.3 ὄντες ♦ [ὄντες]
 6.4 Ὡς ♦ [Ὡς]
 6.4 ἔλαβεν καὶ ♦ λαβὼν
 6.4 καὶ τοῖς ♦ τοῖς
 6.5 ὅτι ♦ —
 6.5 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου ♦ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 6.6 καὶ ἐν ♦ ἐν
 6.6 ἐκεῖ ἄνθρωπος ♦ ἄνθρωπος ἐκεῖ
 6.7 Παρετήρουν δὲ ♦ Παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν
 6.7 θεραπεύσει ♦ θεραπεύει
 6.7 κατηγορίαν ♦ κατηγορεῖν
 6.8 καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ ♦ εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ

6.8 Ὑγειραι ♦ Ὑγειρε
 6.8 Ὁ δὲ ♦ Καὶ
 6.9 οὖν ♦ δὲ
 6.9 Ἐπερωτήσω ♦ Ἐπερωτῶ
 6.9 τί ♦ εἰ
 6.9 τοῖς σάββασιν ♦ τῷ σαββάτῳ
 6.9 ἀποκτείνειν ♦ ἀπολέσαι
 6.10 ἀποκατεστάθη ♦ ἀπεκατεστάθη
 6.10 ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη ♦ —
 6.11 ποιήσαιεν ♦ ποιήσαιεν
 6.12 ἐξηλθεν ♦ ἐξελεθεῖν αὐτὸν
 6.14 Ἰάκωβον ♦ καὶ Ἰάκωβον
 6.14 Φίλιππον ♦ καὶ Φίλιππον
 6.15 Ματθαῖον ♦ καὶ Ματθαῖον
 6.15 Ἰάκωβον τὸν τοῦ ♦ καὶ Ἰάκωβον

Ζηλωτήν, ¹⁶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης, ¹⁷ Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ οἱ ὀχλούμενοι ἵπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. ¹⁹ Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτηε ἀπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἴατο πάντας.

²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν,

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

²¹ Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.

Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

²² Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁴ Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπελησμένοι, ὅτι πεινάσετε.

Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενήσετε καὶ κλαύσετε.

²⁶ Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν ἡ οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁷ Ἄλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς

6.16 Ἰούδαν Ἰακώβου • καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην
6.16 Ἰσκαριώτην • Ἰσκαριώθ
6.16 ὃς καὶ • ὃς
6.17 μαθητῶν • πολλὸς μαθητῶν
6.18 ὀχλούμενοι • ἐνοχλούμενοι
6.18 ὑπὸ • ἀπὸ
6.18 καὶ ἐθεραπεύοντο • ἐθεραπεύοντο

6.19 ἐζήτηε • ἐζήτηον
6.23 ταῦτα • τὰ αὐτὰ
6.25 ἐμπελησμένοι • ἐμπελησμένοι νῦν
6.25 ὑμῖν οἱ γελῶντες • οἱ γελῶντες
6.26 καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν • ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες
6.26 ταῦτα • τὰ αὐτὰ
6.27 Ἄλλ' • Ἀλλὰ

εἴπωσιν πάντες

ἀλλὰ

καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. ³⁰ Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιήτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. ³⁷ Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. Μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. ³⁸ Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

³⁹ Εἶπεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται; ⁴⁰ Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² Ἡ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ

6.28 ὑμῖν ♦ ὑμᾶς
6.28 ὑπὲρ ♦ περι
6.30 δὲ τῷ ♦ —
6.31 καὶ ὑμεῖς ♦ —
6.33 ἐὰν ♦ [γὰρ] ἐὰν
6.33 γὰρ ♦ —
6.34 δανείζητε ♦ δανίσητε
6.34 ἀπολαβεῖν ♦ λαβεῖν
6.34 ἐστίν ♦ [ἐστίν]
6.34 γὰρ ♦ —
6.34 δανείζουσιν ♦ δανίζουσιν
6.35 δανείζετε ♦ δανίζετε
6.36 οὖν ♦ —

6.36 καὶ ♦ [καί]
6.37 κριθῆτε ♦ κριθῆτε. Καὶ
6.38 καὶ σεσαλευμένον ♦
σεσαλευμένον
6.38 καὶ ὑπερεκχυνόμενον ♦
ὑπερεκχυνόμενον
6.38 Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ ♦ ᾧ γὰρ
μέτρῳ
6.39 δὲ ♦ δὲ καὶ
6.39 πεσοῦνται ♦ ἐμπεσοῦνται
6.40 αὐτοῦ κατηρτισμένος ♦
κατηρτισμένος
6.42 Ἡ ♦ —

κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων· Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁴³ Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσιν σταφυλὴν. ⁴⁵ Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ λέγω· ⁴⁷ Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· ⁴⁸ ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν, καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ⁴⁹ Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἡ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7 Ἐπει δὲ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσήλθεν εἰς Καπερναοὺμ.

² Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. ⁴ Οἱ δέ,

6.42 ἐκβαλεῖν τὸ • τὸ
6.42 ἀδελφοῦ σου • ἀδελφοῦ σου
ἐκβαλεῖν
6.43 οὐδὲ • οὐδὲ πάλιν
6.44 τρυγῶσιν σταφυλὴν • σταφυλὴν
τρυγῶσιν
6.45 αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν •
προφέρει τὸ ἀγαθόν
6.45 πονηρὸς ἄνθρωπος • πονηρὸς
6.45 πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
αὐτοῦ • πονηροῦ
6.45 τοῦ περισσεύματος τῆς •

περισσεύματος
6.48 πλημμύρας • πλημμύρης
6.48 προσέρρηξεν • προσέρρηξεν
6.48 τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν •
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆναι
αὐτήν
6.49 προσέρρηξεν • προσέρρηξεν
6.49 εὐθέως ἔπεσεν • εὐθὺς συνέπεσεν
7.1 Ἐπει δὲ • Ἐπειδὴ
7.1 Καπερναοὺμ • Καφαρναοὺμ
7.2 ἔμελλεν • ἤμελλεν

παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι Ἐξίος ἐστὶν ᾧ παρέξει τοῦτο·⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ εἰμι ἰκανὸς ἵνα ἔγῃ ὑπὸ τὴν στέγην μου⁷ εἰσελθῆς. ⁷ διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλ' εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁸ Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. ¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὑρον τὸν ἀσθενοῦντα δούλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔξῃ, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἰκανοί, καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² Ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἡ χήρα·¹ καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἰκανὸς σὺν αὐτῇ. ¹³ Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. ¹⁴ Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Καὶ εἶπεν, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ Ἐλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

7.4 παρέξει ♦ παρέξι
 7.6 πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους ♦ φίλους ὁ ἑκατοντάρχης
 7.6 εἰμι ἰκανὸς ♦ ἰκανὸς εἰμι
 7.7 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
 7.7 ἰαθήσεται ♦ ἰαθήτω
 7.9 οὔτε ♦ οὐδὲ
 7.10 οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον ♦ εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες

7.10 ἀσθενοῦντα ♦ —
 7.11 ἐπορεύετο ♦ ἐπορεύθη
 7.11 ἰκανοί ♦ —
 7.12 υἱὸς μονογενῆς ♦ μονογενῆς υἱὸς
 7.12 χήρα ♦ ἦν χήρα
 7.12 σὺν ♦ ἦν σὺν
 7.16 ἐγήγερται ♦ ἤγέρθη
 7.17 ἐν πάσῃ ♦ πάσῃ

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. ¹⁹ Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. ²² Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἰδοῦ, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ²⁷ Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. ²⁹ Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ³¹ Τίτι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίτι εἰσίν ὅμοιοι; ³² Ὅμοιοὶ εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν

7.19 Ἰησοῦν • κύριον
7.20 εἶπον • εἶπαν
7.20 ἀπέσταλκεν • ἀπέστειλεν
7.21 αὐτῇ δὲ • ἐκείνη
7.21 τὸ • —
7.22 ὁ Ἰησοῦς • —
7.22 ὅτι • —
7.22 κωφοὶ • καὶ κωφοὶ

7.24 τοῖς ὄχλοις • πρὸς τοὺς ὄχλους
7.24 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε
7.25 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε
7.26 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε
7.27 ἐγὼ • —
7.28 γὰρ • —
7.28 προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ • Ἰωάννου

ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ἡύλησαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλεύσατε.
³³ Ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει· ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοῦ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. ³⁵ Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.

³⁶ Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. ³⁷ Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν ἀμαρτωλός, ἔπιγνούσα¹ ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, ³⁸ καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ³⁹ Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλός ἐστιν. ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ φησιν, Διδάσκαλε, εἰπέ. ⁴¹ Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ τινί· ὁ εἰς ὥφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτόν ἀγαπήσει; ⁴³ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὁρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; Εἰσηλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν

καὶ ἐπιγνούσα

7.32 καὶ λέγουσιν • ἂ λέγει
 7.32 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν •
 ἐθρηνήσαμεν
 7.33 μήτε ἄρτον ἐσθίων • μὴ ἐσθίων
 ἄρτον
 7.33 οἶνον πίνων • πίνων οἶνον
 7.35 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων •
 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς
 7.36 τὴν οἰκίαν • τὸν οἶκον
 7.36 ἀνεκλίθη • κατεκλίθη
 7.37 ἐν τῇ πόλει ἣτις ἦν • ἣτις ἦν ἐν τῇ
 πόλει
 7.37 ἐπιγνούσα • καὶ ἐπιγνούσα
 7.37 ἀνάκειται • ἀνάκειται

7.38 παρὰ • ὀπίσω παρὰ
 7.38 ὀπίσω κλαίουσα • κλαίουσα τοῖς
 δάκρυσιν
 7.38 τοῖς δάκρυσιν • —
 7.40 φησιν Διδάσκαλε εἰπέ •
 Διδάσκαλε εἰπέ φησὶν
 7.41 χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ •
 χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ
 7.42 δὲ • —
 7.42 εἰπέ πλεῖον αὐτόν ἀγαπήσει •
 πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν
 7.43 δὲ ὁ • —
 7.44 ἐπὶ τοὺς πόδας μου • μοι ἐπὶ
 πόδας

ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ Ἐλαίω τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρω ἤλειπεν ἄνθρωπος μου τοὺς πόδας.⁷ ⁴⁷ Οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ Εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁴⁹ Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν; ⁵⁰ Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτά ἐξεληλύθει, ³ καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ ⁴ Σουσάννα,⁷ καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

⁴ Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, ⁵ Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τῷ σπείρειν τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. ⁶ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. ⁷ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. ⁸ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη; ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ¹¹ Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολὴ· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ

7.44 τῆς κεφαλῆς ♦ —
7.46 μου τοὺς πόδας ♦ τοὺς πόδας μου
8.3 ἀπὸ ♦ ἐκ
8.6 ἔπεσεν ♦ κατέπεσεν

8.9 λέγοντες ♦ —
8.9 εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη ♦ αὕτη εἴη ἡ παραβολή

λόγος τοῦ θεοῦ. ¹² Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούοντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἶ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκευεῖ, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἐὰν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λέγοντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντές. ²¹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες αὐτόν.

²² Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· Καὶ ἀνήχθησαν. ²³ Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο

8.12 ἀκούοντες • ἀκούσαντες
8.16 ἐπιτίθησιν • τίθησιν
8.17 γνωσθήσεται • μὴ γνωσθῇ
8.18 γὰρ ἐὰν • ἂν γάρ
8.18 ἐὰν μὴ • ἂν μὴ
8.19 Παρεγένοντο • Παρεγένετο

8.20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λέγοντων •
Ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ
8.20 σε θέλοντές • θέλοντές σε
8.21 αὐτόν • —
8.22 Καὶ ἐγένετο • Ἐγένετο δὲ
8.24 ἐγερθεὶς • διεγερθεὶς

γαλήνη. ²⁵ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἐστὶν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὅς εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. ²⁹ Παρήγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι ἐστὶν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπεν, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. ³¹ Καὶ παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. ³⁷ Καὶ

8.25 ἐστὶν ἡ • ἡ
8.26 Γαδαρηνῶν • Γερασσηνῶν
8.26 ἀντιπέραν • ἀντιπέρα
8.27 αὐτῷ ἀνὴρ • ἀνὴρ
8.27 ὅς εἶχεν • ἔχων
8.27 ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ • καὶ
χρόνῳ ἱκανῷ
8.27 ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο • οὐκ
ἐνεδύσατο ἱμάτιον
8.28 καὶ ἀνακράξας • ἀνακράξας
8.29 ἐδεσμεῖτο • ἐδεσμεύετο
8.29 δαίμονος • δαιμονίου

8.30 λέγων • —
8.30 ἐστὶν ὄνομα • ὄνομά ἐστιν
8.30 Λεγεών • Λεγιών
8.30 δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν •
εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ
8.31 παρεκάλει • παρεκάλουν
8.32 βοσκομένων • βοσκομένη
8.32 παρεκάλουν • παρεκάλεσαν
8.34 γεγενημένον • γεγονός
8.35 ἐξεληλύθει • ἐξῆλθεν
8.36 καὶ • —

ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, ³⁹ Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησεν σοι ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁰ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ Καὶ ἰδοῦ, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ ἡ αὕτη ἀπέθνησκεν. αὐτή
Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

⁴³ Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ⁴⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἦψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ προσπεσούσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8.37 ἠρώτησαν ♦ ἠρώτησεν
8.37 Γαδαρηνῶν ♦ Γερασηνῶν
8.37 τὸ πλοῖον ♦ πλοῖον
8.38 Ἐδέετο ♦ Ἐδεῖτο
8.38 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.39 ἐποίησεν σοι ♦ σοι ἐποίησεν
8.40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι ♦
Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν
8.41 Ἰάειρος καὶ αὐτὸς ♦ Ἰαῖρος καὶ
αὐτός
8.41 τοῦ ♦ [τοῦ]

8.42 αὕτη ♦ αὐτή
8.43 ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον
τὸν βίον ♦ [ἰατροῖς
προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον]
8.43 ὑπ' ♦ ἀπ'
8.45 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ♦ —
8.45 καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου ♦
—
8.46 ἐξελθοῦσαν ♦ ἐξεληλυθυῖαν
8.47 αὐτῷ ἐνώπιον ♦ ἐνώπιον
8.48 Θάρσει θύγατερ ♦ Θυγάτηρ

⁴⁹ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταιί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ. Μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² Ἐκκλιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτῇ. Ὁ δὲ εἶπεν, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν λέγων, Ἡ παῖς ἔγειρου. ⁵⁵ Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. ² Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρῦσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. ³ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ράβδους, μήτε πῆραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. ⁴ Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ Καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· ⁸ ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ ὅτι Προφήτης εἰς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ Καὶ εἶπεν Ἡρώδης,

8.49 αὐτῷ ♦ —

8.49 μὴ ♦ μηκέτι

8.50 λέγων ♦ —

8.50 πίστευε ♦ πίστευσον

8.51 οὐδένα ♦ τινὰ σὺν αὐτῷ

8.52 οὐκ ♦ οὐ γὰρ

8.54 ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ ♦ —

8.54 ἔγειρου ♦ ἔγειρε

9.2 τοὺς ἀσθενοῦντας ♦ [τοὺς

ἀσθενεῖς]

9.3 ράβδους ♦ ράβδον

9.3 ἀνὰ ♦ [ἀνὰ]

9.5 ἐὰν μὴ δέξωνται ♦ ἂν μὴ

δέχωνται

9.5 καὶ τὸν ♦ τὸν

9.5 ἀποτινάξατε ♦ ἀποτινάσσετε

9.7 τετράρχης ♦ τετραράρχης

9.7 ὑπ' αὐτοῦ ♦ —

9.7 ἐγήγερται ♦ ἠγέρθη

9.8 εἰς ♦ τις

9.9 Καὶ εἶπεν Ἡρώδης ♦ Εἶπεν δὲ

Ἡρώδης

Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν. ¹¹ Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰάτο. ¹² Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. ¹³ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλείον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτούς κλισίας ἀνά πεντήκοντα. ¹⁵ Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. ¹⁶ Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; ¹⁹ Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δέ, ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν

9.9 ἐγὼ ἀκούω ♦ ἀκούω

9.10 τόπον ἔρημον ♦ —

9.10 πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν ♦ πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά

9.11 δεξάμενος ♦ ἀποδεξάμενος

9.12 εἶπον ♦ εἶπαν

9.12 ἀπελθόντες ♦ πορευθέντες

9.12 τοὺς ♦ —

9.13 εἶπον ♦ εἶπαν

9.13 πέντε ἄρτοι ♦ ἄρτοι πέντε

9.14 ἀνά ♦ [ὡσεὶ] ἀνά

9.15 ἀνέκλιναν ♦ κατέκλιναν

9.16 παρατιθέναι ♦ παραθεῖναι

9.18 καταμόνας ♦ κατὰ μόνας

9.19 εἶπον ♦ εἶπαν

9.20 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος ♦ Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς

9.21 εἰπεῖν ♦ λέγειν

πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἐγερθηναὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἄνασθῆναι.¹ ²³ Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.²⁴ Ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.²⁵ Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ²⁶ Ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.²⁷ Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.²⁹ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων.³⁰ Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας,³¹ οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἕξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ.³² Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.³³ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν Ἰωάννῃ, καὶ μίαν Ἡλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.³⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.³⁵ Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.³⁶ Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ

9.22 ἀνασθῆναι ♦ ἐγερθηναὶ
9.23 ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ♦ ἔρχεσθαι
ἀρνησάσθω
9.23 αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ καθ' ἡμέραν
9.24 ἐὰν ♦ ἂν
9.27 ὧδε ἐστῶτων ♦ αὐτοῦ ἐστηκότων
9.28 καὶ παραλαβὼν ♦ [καὶ]
παραλαβὼν
9.30 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

9.31 ἔμελλεν ♦ ἡμελλεν
9.33 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
9.33 Μωσῆ ♦ Μωϋσεῖ
9.34 ἐπεσκίασεν ♦ ἐπεσκίαζεν
9.34 ἐκείνους εἰσελθεῖν ♦ εἰσελθεῖν
αὐτούς
9.35 ἀγαπητός ♦ ἐκλεγεγμένος
9.36 ὁ ♦ —

αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησεν, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἵνα ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς ἐστίν μοι. ³⁹ καὶ ἰδοῦ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντριβὸν αὐτόν. ⁴⁰ Καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ⁴² Ἐτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ Ἐξεπλήσσαντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

ἐπιβλεπον

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ⁴⁴ Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

⁴⁶ Εἰσηλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἐὰν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος ἔσται μέγας.

⁴⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν

9.36 ἑώρακασιν • ἐώρακαν

9.37 ἐν • —

9.38 ἀνεβόησεν • ἐβόησεν

9.38 ἐστίν μοι • μοί ἐστιν

9.41 τὸν υἱόν σου ὧδε • ὧδε τὸν υἱόν σου

9.43 ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς • ἐποίει

9.47 ἰδὼν • εἰδὼς

9.47 παιδίου • παιδίον

9.48 ἐὰν ἐμὲ • ἂν ἐμὲ

9.48 ἔσται • ἐστιν

9.49 ὁ • —

9.49 ἐπὶ • ἐν

9.49 ἐκωλύσαμεν • ἐκωλύομεν

αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσηλθόντες εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ. ⁵³ Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν; ⁵⁵ Στραφεῖς δὲ — ἐπετίμησεν αὐτοῖς, Ἦ καὶ εἶπεν, Οὐκ οἶδατε οἴου πνεύματός ἐστε — ὑμεῖς. ⁵⁶ Ὅ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. ⁷ Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέν τις πρὸς αὐτόν, Ἐκκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. ⁵⁸ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ⁵⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, Ἐκκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διαγγέλλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, Ἐκκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Οὐδεὶς, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

9.50 Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ
9.50 ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν • ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
9.51 ἀναλήψεως • ἀναλήψεως
9.51 αὐτοῦ ἐστήριξεν • ἐστήριξεν
9.52 Σαμαρειτῶν ὥστε • Σαμαριτῶν ὡς
9.54 αὐτοῦ • —
9.54 εἶπον • εἶπαν
9.54 ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν • —
9.55 καὶ εἶπεν Οὐκ οἶδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς • —

9.56 ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι • —
9.57 Ἐγένετο δὲ • Καὶ
9.57 ἂν • ἐάν
9.57 κύριε • —
9.59 Κύριε • [Κύριε]
9.60 ὁ Ἰησοῦς • —
9.62 ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • [πρὸς αὐτόν] ὁ Ἰησοῦς
9.62 αὐτοῦ • —
9.62 εἰς τὴν βασιλείαν • τῆ βασιλεία

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ² Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ Καὶ ἐὰν ἦ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστίν. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ Καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξεληθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε, ¹¹ Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² Λέγω ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι, Χοραζίν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. ¹⁴ Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. ¹⁵ Καὶ σύ, Καπερναοῦμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων

10.1 καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα ♦
 ἑτέρους ἑβδομήκοντα [δύο]
 10.1 ἀνὰ δύο ♦ ἀνὰ δύο [δύο]
 10.1 ἔμελλεν ♦ ἠμελλεν
 10.2 οὖν πρὸς ♦ δὲ πρὸς
 10.2 ἐκβάλλῃ ἔργατας ♦ ἐργάτας
 ἐκβάλλῃ
 10.3 ἐγὼ ♦ —
 10.4 βαλάντιον ♦ βαλλάντιον
 10.4 μηδὲ ♦ μὴ
 10.5 οἰκίαν εἰσέρχησθε ♦ εἰσέλθητε
 οἰκίαν
 10.6 ἢ ἐκεῖ ♦ ἐκεῖ ἢ
 10.6 ἐπαναπαύσεται ♦ ἐπαναπαύσεται

10.6 μήγε ♦ μή γε
 10.7 ἐστίν ♦ —
 10.10 εἰσέρχησθε ♦ εἰσέλθητε
 10.11 ἀπομασσόμεθα ♦ εἰς τοὺς πόδας
 ἀπομασσόμεθα
 10.11 ἐφ' ὑμᾶς ♦ —
 10.13 ἐγένοντο ♦ ἐγενήθησαν
 10.13 καθήμεναι ♦ καθήμενοι
 10.15 Καπερναοῦμ ἢ ♦ Καφαρναοῦμ μὴ
 10.15 τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα ♦
 οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ
 10.15 ἄδου καταβιβασθήσῃ ♦ τοῦ
 ἄδου καταβίβῃ

ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ Ἴδού, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήση. ²⁰ Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιᾶσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. ²² Καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητάς εἶπεν πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ Καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητάς κατ' ἰδίαν εἶπεν, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφητῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζῶν αἰώνιον κληρονομῆσω; ²⁶ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ, καὶ ζήση. ²⁹ Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν

10.17 ἐβδομήκοντα • ἐβδομήκοντα
[δύο]

10.19 δίδωμι • δέδωκα

10.20 ἐγράφη • ἐγγέγραπται

10.21 τῷ πνεύματι • [ἐν] τῷ πνεύματι
τῷ ἁγίῳ

10.21 ὁ Ἰησοῦς • —

10.21 ἐγένετο εὐδοκία • εὐδοκία
ἐγένετο

10.22 Καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητάς

εἶπεν • —

10.24 εἶδον • εἶδαν

10.25 καὶ λέγων • λέγων

10.27 τῆς καρδίας • [τῆς] καρδίας

10.27 ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας • ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ

10.29 δικαιοῦν • δικαιοῶσαι

ἐαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον;
³⁰ Ὑπολαβὼν δέ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινε
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσαν, οἱ καὶ
ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ³¹ Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις
κατέβαινε ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.
³² Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ'
αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν
κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·
ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον
ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν
τῷ ἐπανάρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς;
³⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

³⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς εἰσηλθὼν
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτόν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. ³⁹ Καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία,
ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν
λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν
διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφὴ μου μόνη με κατέλειπεν διακονεῖν; Εἶπε οὖν αὐτῇ ἴνα
μοι συναντιλάβηται. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ⁴² ἐνὸς δὲ
ἐστὶν χρεῖα· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ
ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

10.30 δέ ♦ —

10.30 τυγχάνοντα ♦ —

10.32 γενόμενος ♦ [γενόμενος]

10.33 Σαμαρείτης ♦ Σαμαρίτης

10.33 αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη ♦
ἐσπλαγχνίσθη

10.35 ἐξελθὼν ♦ —

10.35 δύο δηνάρια ἔδωκεν ♦ ἔδωκεν
δύο δηνάρια

10.35 αὐτῷ ♦ —

10.36 οὖν ♦ —

10.37 οὖν ♦ δε

10.38 Ἐγένετο δὲ ἐν ♦ Ἐν δὲ

10.38 καὶ ♦ —

10.38 εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ♦ —

10.39 Μαρία ἢ ♦ Μαριάμ [ἦ]

10.39 παρακαθίσασα παρὰ ♦
παρακαθεσθεῖσα πρὸς

10.39 Ἰησοῦ ♦ κυρίου

10.40 κατέλειπεν ♦ κατέλιπεν

10.41 Ἰησοῦς ♦ κύριος

10.41 τυρβάζῃ ♦ θορυβάζῃ

10.42 Μαρία δὲ ♦ Μαριάμ γὰρ

10.42 ἀπ' ♦ —

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. ⁴ Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἶπη αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. ⁷ κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη, Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον χρήζει. ⁹ Καγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ¹⁰ Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹² ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ῥόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; ¹³ Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτουσιν αὐτόν;

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξεληθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ

11.2 ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ♦ —
 11.2 Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ♦ —
 11.4 ἀφίεμεν ♦ ἀφίεμεν
 11.4 ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ♦ —
 11.6 φίλος ♦ φίλος μου
 11.8 αὐτοῦ φίλον ♦ φίλον αὐτοῦ
 11.8 ὅσον ♦ ὅσων

11.10 ἀνοιγήσεται ♦ ἀνοιγ[ή]σεται
 11.11 ὑμῶν ♦ ἐξ ὑμῶν
 11.11 ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ♦ —
 11.11 ἢ καὶ ἰχθύν μὴ ♦ ἰχθύν καὶ
 11.11 ἐπιδώσει αὐτῷ ♦ αὐτῷ ἐπιδώσει
 11.12 ἐὰν αἰτήσῃ ῥόν μὴ ♦ αἰτήσῃ ῥόν
 11.13 ὁ ἐξ ♦ [ὁ] ἐξ
 11.14 καὶ αὐτὸ ἦν ♦ [καὶ αὐτὸ ἦν]

ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. ¹⁵ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ¹⁶ Ἄλλοι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. ¹⁷ Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἐαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. ¹⁸ Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἐαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. ²⁰ Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀυλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² Ἐπὶ δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ἧ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶν· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ²⁴ Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ ἐλθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων.

²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ Αὐτὸς δὲ εἶπεν, Μενούγγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρὰ ἐστὶν· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ

11.15 ἄρχοντι ♦ τῷ ἄρχοντι

11.16 παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ ♦ ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ

11.19 κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ♦ αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ

11.20 ἐκβάλλω ♦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω

11.22 ὁ ♦ —

11.24 λέγει ♦ [τότε] λέγει

11.26 ἑπτὰ ἕτερα ♦ ἕτερα

11.26 καὶ ἐλθόντα ♦ ἐπτά καὶ εἰσελθόντα

11.27 γυνὴ φωνὴν ♦ φωνὴν γυνὴ

11.28 Μενούγγε ♦ Μενούν

11.28 αὐτόν ♦ —

11.29 πονηρὰ ♦ γενεὰ πονηρὰ

11.29 ἐπιζητεῖ ♦ ζητεῖ

δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
³⁰ Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως
 ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ Βασίλισσα
 νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
 ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
 γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον
 Σολομῶνος ᾧδε. ³² Ἄνδρες Ἰννευῖ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει
 μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι
 μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωνᾶ ᾧδε.

Νινευίται

³³ Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν
 μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
 βλέπωσιν. ³⁴ Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς· ὅταν
 οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
 ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
³⁵ Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ Εἰ οὖν τὸ
 σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται
 φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι, ἠρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως
 ἀριστήση παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ Ὁ δὲ
 Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ
 ἀρίστου. ³⁹ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ
 Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος
 καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας.
⁴⁰ Ἀφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
⁴¹ Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοῦ, πάντα καθαρὰ
 ὑμῖν ἐστίν.

⁴² Ἄλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ
 ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
 τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι,
 κάκεινα μὴ ἀφιέναι. ⁴³ Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε
 τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς

11.29 τοῦ προφήτου ♦ —
 11.30 σημεῖον τοῖς Νινευίταις ♦ τοῖς
 Νινευίταις σημεῖον
 11.32 Νινευῖ ♦ Νινευίται
 11.33 δὲ ♦ —
 11.33 οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ♦ [οὐδὲ ὑπὸ
 τὸν μόδιον]
 11.33 φέγγος ♦ φῶς
 11.34 ἐστίν ὁ ὀφθαλμὸς ♦ ἐστίν ὁ

ὀφθαλμὸς σου
 11.34 οὖν ♦ —
 11.36 τι μέρος ♦ μέρος τι
 11.37 ἠρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖός τις ♦
 ἠρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος
 11.42 Ἄλλ' ♦ Ἄλλὰ
 11.42 ἔδει ♦ δὲ ἔδει
 11.42 ἀφιέναι ♦ παρεῖναι

ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

⁴⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ Ὁ δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ Ἄρα μάρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. ⁴⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν. ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

⁵³ Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦντες θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις. ² Οὐδὲν δὲ

11.44 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι
υποκριταί ♦ —

11.44 περιπατοῦντες ♦ [οἱ]
περιπατοῦντες

11.48 μάρτυρεῖτε ♦ μάρτυρές ἐστε

11.48 αὐτῶν τὰ μνημεῖα ♦ —

11.49 ἐκδιώξουσιν ♦ διώξουσιν

11.50 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκκεχυμένον

11.51 ἀπὸ τοῦ ♦ ἀπὸ

11.51 ἕως τοῦ ♦ ἕως

11.52 εἰσήλθετε ♦ εἰσήλατε

11.53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς
αὐτούς ♦ Κάκειθεν ἐξεληθόντος
αὐτοῦ

11.54 ζητοῦντες ♦ —

11.54 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ ♦ —

12.1 τῶν Φαρισαίων ἣτις ἐστὶν
ὑπόκρισις ♦ ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις
τῶν Φαρισαίων

συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ Ἄνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐδὲ ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. ⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. ⁵ Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁷ Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ⁸ Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ⁹ ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε. ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἶπε τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁράτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτῷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. ¹⁶ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω πού συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ Καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ

12.4 ἀποκτενόντων • ἀποκτεινόντων

12.5 ἐξουσίαν ἔχοντα • ἔχοντα

ἐξουσίαν

12.6 πωλεῖται • πωλοῦνται

12.7 οὖν • —

12.11 προσφέρωσιν • εἰσφέρωσιν

12.11 μεριμνᾶτε • μεριμνήσητε

12.13 αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου • ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ

12.14 δικαστὴν • κριτὴν

12.15 τῆς • πάσης

12.15 αὐτῷ • αὐτοῦ

12.15 αὐτοῦ • αὐτῷ

συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου. ¹⁹ Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός, Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίني ἔσται; ²¹ Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. ²³ Ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; ²⁵ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁶ Εἰ οὖν οὐτὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς ἀυξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ²⁹ Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ³⁰ Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ³¹ Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³² Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει· ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

12.18 τὰ γενήματά μου • τὸν σίτον
 12.20 Ἄφρον • Ἄφρον
 12.22 αὐτοῦ • [αὐτοῦ]
 12.22 ὑμῖν λέγω • λέγω ὑμῖν
 12.22 ὑμῶν • —
 12.23 ψυχὴ • γὰρ ψυχὴ
 12.25 προσθεῖναι ἐπὶ • ἐπὶ
 12.25 πῆχυν ἓνα • προσθεῖναι πῆχυν
 12.26 οὐτὲ • οὐδὲ

12.28 τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα • ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον
 12.28 ἀμφιέννυσιν • ἀμφιέζει
 12.29 ἢ • καὶ
 12.30 ἐπιζητεῖ • ἐπιζητοῦσιν
 12.31 τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα • αὐτοῦ καὶ ταῦτα
 12.33 βαλάντια • βαλλάντια

³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμένοι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοι τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἴνα, ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοιξῶσιν αὐτῷ. ³⁷ Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. ³⁹ Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφήκεν διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἢ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; ⁴³ Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. ⁴⁴ Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ⁴⁶ ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἢ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλὰς· ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

12.38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ
φυλακῇ καὶ ♦ κᾶν ἐν τῇ δευτέρᾳ
κᾶν

12.38 οἱ δοῦλοι ♦ —

12.39 ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ ♦ —

12.39 διορυγῆναι ♦ διορυχθῆναι

12.40 οὖν ♦ —

12.41 αὐτῷ ♦ —

12.42 Εἶπεν δὲ ♦ Καὶ εἶπεν

12.42 καὶ φρόνιμος ♦ ὁ φρόνιμος

12.42 τὸ ♦ [τὸ]

12.47 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ

12.47 μηδὲ ♦ ἢ

⁴⁹ Πῦρ ἤλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;
⁵⁰ Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ
τελεσθῆ. ⁵¹ Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;
Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. ⁵² Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσίν, καὶ δύο
ἐπὶ τρισίν. ⁵³ Διαμερισθήσεται πατήρ ἐπὶ υἱῶ, καὶ υἱὸς ἐπὶ
πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ
τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
⁵⁴ Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην
ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε Ὅμβρος ἔρχεται·
καὶ γίνεται οὕτως. ⁵⁵ Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι
Καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. ⁵⁶ Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς
οὐ δοκιμάζετε; ⁵⁷ Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;
⁵⁸ Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ
ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρη
σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ
πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς
ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸν ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

13 Παρήσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες
αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμμεν
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. ² Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας
τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; ³ Οὐχί,
λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως
ἀπολεισθε. ⁴ Ἦ ἐκεῖνοι οἱ δεκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ
πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι
ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς
κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; ⁵ Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ

12.49 εἰς • ἐπὶ

12.50 οὐ • ὅτου

12.52 οἴκῳ ἐνὶ • ἐνὶ οἴκῳ

12.53 Διαμερισθήσεται •
Διαμερισθήσονται

12.53 θυγατρί • τὴν θυγατέρα

12.53 μητρί • τὴν μητέρα

12.53 πενθερὰν αὐτῆς • πενθερὰν

12.54 τὴν • [τὴν]

12.54 ἀπὸ • ἐπὶ

12.54 Ὅμβρος • ὅτι Ὅμβρος

12.56 δὲ καιρὸν • καιρὸν δὲ

12.56 οὐ δοκιμάζετε • οὐκ οἴδατε
δοκιμάζειν

12.58 παραδῶ • παραδώσει

12.58 βάλῃ • βαλεῖ

12.59 οὐ καὶ τὸν • καὶ τὸ

13.2 ὁ Ἰησοῦς • —

13.2 τοιαῦτα • ταῦτα

13.3 ὡσαύτως • ὁμοίως

13.4 δεκα καὶ ὀκτώ • δεκαοκτώ

13.4 οὗτοι • αὐτοὶ

13.4 ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους

13.4 κατοικοῦντας ἐν • κατοικοῦντας

μετανοήτε, πάντες ὁμοίως ἀπολείσθε. ⁶ Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκὴν εἶχέν τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἴδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὔρισκω· ἔκκοπον αὐτήν· ἴνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· ⁹ κὰν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν· ¹¹ καὶ ἰδού, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. ¹³ Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ¹⁶ Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἦν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἔλεγεν δέ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; Καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ Ὅμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠΰξησεν, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

13.5 ὁμοίως ♦ ὡσαύτως
13.6 ἐν τῷ ♦ πεφυτευμένην ἐν τῷ
13.6 πεφυτευμένην ♦ —
13.7 ἔρχομαι ♦ ἄφ' οὗ ἔρχομαι
13.7 αὐτήν ♦ [οὖν] αὐτήν
13.7 ἴνα τί ♦ ἵνα τί
13.9 εἰ δὲ μήγε εἰς τὸ μέλλον ♦ εἰς τὸ μέλλον εἰ δὲ μή γε

13.11 ἦν πνεῦμα ♦ πνεῦμα
13.11 δέκα καὶ ὀκτώ ♦ δεκαοκτώ
13.14 Ἐξ ♦ ὅτι Ἐξ
13.14 ταύταις ♦ αὐταῖς
13.15 οὖν ♦ δὲ
13.18 δέ ♦ οὖν
13.19 μέγα ♦ —

κατεσκηνώσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ Πάλιν εἶπεν, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ Ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. ²² Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σφζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ²⁴ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. ²⁷ Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. ²⁸ Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένη πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε. ³⁵ Ἰδοὺ,

ἀποκτείνουσα

13.20 Πάλιν • Καὶ πάλιν
 13.21 ἐνέκρυσεν • [ἐν]έκρυσεν
 13.22 Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσόλυμα
 13.24 πύλης • θύρας
 13.25 Κύριε κύριε • Κύριε
 13.27 Λέγω • λέγων
 13.27 ὑμᾶς • [ὑμᾶς]

13.27 οἱ ἐργάται τῆς • ἐργάται
 13.29 βορρᾶ • ἀπὸ βορρᾶ
 13.31 ἡμέρα προσήλθόν • ὥρα
 προσήλθόν
 13.32 ἐπιτελῶ • ἀποτελῶ
 13.34 ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα

ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ με ἴδητε ἕως ἄν ἦξει, ὅτε εἶπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² Καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἕξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; ⁴ Οἱ δὲ ἠσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

⁷ Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, ⁸ Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ Ἄλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε, εἶπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹² Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν, Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσιν, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ¹³ Ἄλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς,

13.35 ἔρημος ♦ —

13.35 δὲ ♦ [δὲ]

13.35 ὅτι ♦ —

13.35 με ἴδητε ♦ ἴδητέ με

13.35 ἄν ἦξει ὅτε ♦ [ἦξει ὅτε]

14.1 τῶν Φαρισαίων ♦ [τῶν Φαρισαίων]

14.3 Εἰ ♦ —

14.3 θεραπεύειν ♦ θεραπεῦσαι ἢ οὐ

14.5 ἀποκριθεὶς ♦ —

14.5 ἐμπεσεῖται ♦ πεσεῖται

14.5 τῇ ♦ —

14.6 αὐτῷ ♦ —

14.9 μετ' ♦ μετὰ

14.10 εἶπη ♦ ἐρεῖ

14.10 τῶν ♦ πάντων τῶν

14.12 σε ἀντικαλέσωσιν ♦

ἀντικαλέσωσιν σε

14.12 σοι ἀνταπόδομα ♦ ἀνταπόδομά

σοι

14.13 ποιῆς δοχὴν ♦ δοχὴν ποιῆς

14.13 ἀναπήρους ♦ ἀναπεῖρους

τυφλούς· ¹⁴ καὶ μακάριος ἔση, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

¹⁵ Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις ἐποίησεν δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς· ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἦδη ἔτοιμά ἐστιν πάντα. ¹⁸ Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἄγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ Καὶ ἕτερος εἶπεν, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ²⁰ Καὶ ἕτερος εἶπεν, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. ²¹ Καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἐκείνος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² Καὶ εἶπεν ὁ δούλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον, Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκος μου. ²⁴ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου. Ἐποιοῦντες οὖν πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. ¹

²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεῖς εἶπεν πρὸς αὐτούς, ²⁶ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται μου μαθητὴς εἶναι. ²⁷ Καὶ ὅστις οὐ βασταίνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου

14.15 ὃς φάγεται ἄριστον ♦ ὅστις

φάγεται ἄριστον

14.16 ἐποίησεν ♦ ἐποίησι

14.17 πάντα ♦ —

14.18 παραιτεῖσθαι πάντες ♦ πάντες
παραιτεῖσθαι

14.18 ἐξελθεῖν καὶ ♦ ἐξελθῶν

14.21 ἐκεῖνος ♦ —

14.21 ἀναπήρους ♦ ἀναπεῖρους

14.21 χωλοὺς καὶ τυφλοὺς ♦ τυφλοὺς
καὶ χωλοὺς

14.22 ὧς ♦ ὃ

14.23 ὁ οἶκος μου ♦ μου ὁ οἶκος

14.24 Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι
δὲ ἐκλεκτοὶ ♦ —

14.26 αὐτοῦ καὶ ♦ ἑαυτοῦ καὶ

14.26 δέ ♦ τε

14.26 ἑαυτοῦ ψυχὴν ♦ ψυχὴν ἑαυτοῦ

14.26 μου μαθητὴς εἶναι ♦ εἶναι μου

μαθητὴς

14.27 Καὶ ὅστις ♦ Ὅστις

14.27 αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ

μαθητής. ²⁸ Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, ὁ θέλων πύργον οἰκοδομήσαι, οὐχὶ
 πρὸς πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ ἑῖς ἄ-
 ἀπαρτισμόν; ²⁹ Ἴνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ
 ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
 ἐμπαίζειν αὐτῷ, ³⁰ λέγοντες, ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο
 οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ³¹ Ἦ τίς βασιλεὺς
 πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον οὐχὶ
 καθίσας πρῶτον βουλευέται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
 ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; ³² Εἰ
 δὲ μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ
 τὰ πρὸς εἰρήνην. ³³ Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
 πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.
³⁴ Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι
 ἀρτυθήσεται; ³⁵ Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν·
 ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ
 ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. ² Καὶ διεγόγγυζον οἱ
 Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοῦς
 προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

³ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, ⁴ Τίς
 ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ
 αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
 πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρη αὐτό; ⁵ Καὶ εὕρων
 ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὠμούς ἑαυτοῦ χαίρων. ⁶ καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν
 οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς,
 Συγχαρήτέ μοι, ὅτι εὕρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.
⁷ Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ
 ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις,
 οἵτινες οὐ χρειαν ἔχουσιν μετανοίας.

14.28 ὁ ♦ —

14.28 τὰ ♦ —

14.29 ἐμπαίζειν αὐτῷ ♦ αὐτῷ ἐμπαίζειν

14.31 συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ ♦ ἐτέρῳ
 βασιλεῖ συμβαλεῖν

14.31 βουλευέται ♦ βουλεύσεται

14.31 ἀπαντῆσαι ♦ ὑπαντῆσαι

14.32 μήγε ♦ μή γε

14.32 πόρρω αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ πόρρω

14.33 μου εἶναι ♦ εἶναί μου

14.34 Καλὸν ♦ Καλὸν οὖν

14.34 δὲ ♦ δὲ καὶ

15.1 ἐγγίζοντες αὐτῷ ♦ αὐτῷ
 ἐγγίζοντες

15.2 Φαρισαῖοι ♦ τε Φαρισαῖοι

15.4 ἐν ἐξ αὐτῶν ♦ ἐξ αὐτῶν ἐν

15.5 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ

15.7 ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ♦ ἐν τῷ
 οὐρανῷ ἔσται

⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὔρῃ; ⁹ Καὶ εὐροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. ¹⁰ Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι.

¹¹ Εἶπεν δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. ¹⁴ Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι· ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· ¹⁹ καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ²¹ Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²² Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. ²³ Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· ²⁴ καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν

πατέρα ἑαυτοῦ

15.8 ὅτου • οὐδ

15.9 συγκαλεῖται • συγκαλεῖ

15.9 τὰς γείτονας • γείτονας

15.10 χαρὰ γίνεται • γίνεται χαρὰ

15.12 Καὶ διεῖλεν • Ὁ δὲ διεῖλεν

15.13 ἅπαντα • πάντα

15.14 ἰσχυρὸς • ἰσχυρὰ

15.16 γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ •

χορτασθῆναι ἐκ

15.17 εἶπεν • ἔφη

15.17 περισσεύουσιν • περισσεύονται

15.17 ἀπόλλυμαι • ὧδε ἀπόλλυμαι

15.19 καὶ • —

15.20 πατέρα αὐτοῦ • πατέρα ἑαυτοῦ

15.21 αὐτῷ ὁ υἱός • ὁ υἱὸς αὐτῷ

15.21 καὶ οὐκέτι • οὐκέτι

15.22 Ἐξενέγκατε τὴν • Ταχὺ

ἐξενέγκατε

15.23 ἐνέγκαντες • φέρετε

σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. ²⁶ Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. ²⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἤκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ Ὡργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί, Ἴδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. ³¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. ³² Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη.

16 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃση ἔτι οἰκονομεῖν. ³ Εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαυτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ Ἐγὼν τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. ⁵ Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ⁷ Ἐπειτα ἕτερος εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν κόρους

15.24 καὶ ἀπολωλὼς ἦν • ἦν ἀπολωλὼς

15.26 εἶη • ἂν εἶη

15.28 οὖν • δὲ

15.29 πατρί • πατρί αὐτοῦ

15.30 μόσχον τὸν σιτευτόν • σιτευτόν
μόσχον

15.32 ἀνέζησεν καὶ ἀπολωλὼς ἦν •

ἔζησεν καὶ ἀπολωλὼς

16.1 μαθητὰς αὐτοῦ • μαθητὰς

16.2 δύνῃση • δύνῃ

16.4 τῆς • ἐκ τῆς

16.5 χρεωφειλετῶν • χρεωφειλετῶν

16.6 Καὶ εἶπεν • Ὁ δὲ εἶπεν

16.6 τὸ γράμμα • τὰ γράμματα

σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. ⁹ Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ¹⁰ Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; ¹² Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; ¹³ Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ Πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτόν

16.7 Καὶ λέγει ♦ Λέγει
16.7 τὸ γράμμα ♦ τὰ γράμματα
16.9 Κἀγὼ ♦ Καὶ ἐγὼ
16.9 Ποιήσατε ἑαυτοῖς ♦ Ἐαυτοῖς ποιήσατε
16.9 ἐκλίπητε ♦ ἐκλίπη
16.14 καὶ οἱ ♦ οἱ

16.16 ἕως ♦ μέχρι
16.18 καὶ πᾶς ♦ καὶ
16.20 ἦν ὀνόματι Λάζαρος ὃς ♦ ὀνόματι Λάζαρος
16.20 ἠλκωμένος ♦ εἰλκωμένος
16.21 τῶν ψιχίων ♦ —
16.21 ἀπέλειχον ♦ ἐπέλειχον

ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. ²³ Καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ Καὶ ἐπὶ πάσιν τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ Εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφοὺς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τούτον τῆς βασάνου. ²⁹ Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσιν Μωσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐὰν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐὰν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ² Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὄνικος περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. ³ Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. ⁴ Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ,

16.23 τὸν ♦ —
 16.25 σὺ τὰ ♦ τὰ
 16.26 ἐπὶ ♦ ἐν
 16.26 οἱ ἐκεῖθεν ♦ ἐκεῖθεν
 16.27 οὖν σε ♦ σε οὖν
 16.29 Λέγει αὐτῷ ♦ Λέγει δὲ
 16.29 Μωσέα ♦ Μωϋσέα
 16.31 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
 16.31 οὐδέ ♦ οὐδ'
 17.1 μαθητάς ♦ μαθητάς αὐτοῦ

17.1 μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα ♦ τὰ
 σκάνδαλα μὴ ἔλθειν
 17.1 οὐαὶ δὲ ♦ πλὴν οὐαὶ
 17.2 μύλος ὄνικος ♦ λίθος μυλικός
 17.2 ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ♦ τῶν
 μικρῶν τούτων ἓνα
 17.3 δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ ♦ ἀμάρτη
 17.4 ἀμάρτη ♦ ἀμαρτήση
 17.4 τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ♦
 ἐπιστρέψῃ πρὸς σέ

⁵ Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθε·ς ἡμῖν πίστιν.
⁶ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως, Παρελθὼν ἀνάπεσε· ⁸ ἄλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὐ δοκῶ. ¹⁰ Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρειοὶ ἐσμεν· ὅτι ὁ ὀφείλομεν ^{ὀφείλομεν} ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. ¹² Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἷς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν· ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν· ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ¹⁷ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος, ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ. Ἴδου γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

17.5 εἶπον ♦ εἶπαν
 17.6 ταύτη ♦ [ταύτη]
 17.7 ἐρεῖ ♦ ἐρεῖ αὐτῷ
 17.9 χάριν ἔχει ♦ ἔχει χάριν
 17.9 ἐκείνῳ ♦ —
 17.9 οὐ δοκῶ ♦ —

17.10 ὅτι ὁ ὀφείλομεν ♦ ὁ ὀφείλομεν
 17.11 αὐτὸν ♦ —
 17.11 μέσου ♦ μέσον
 17.12 αὐτῷ ♦ [αὐτῷ]
 17.16 Σαμαρείτης ♦ Σαμαρίτης
 17.21 Ἴδου ἐκεῖ ♦ Ἐκεῖ

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. ²⁴ Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁷ Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. ²⁸ Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν. ²⁹ Ἡ δὲ ἡμέρᾳ ἐξηλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. ³⁰ κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀργῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. ³³ Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσασθαι ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὅς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν ζωογονήσῃ αὐτήν. ³⁴ Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἰς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ Δύο ἔσονται ἀλήθουςαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἕτερα ἀφεθήσεται. ³⁶ ³⁷ Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

17.23 ὧδε ἢ Ἴδου ἐκεῖ • ἐκεῖ [ἢ] Ἴδου

ὧδε

17.24 ἡ ἀστράπτουσα • ἀστράπτουσα

17.24 ὑπ' οὐρανὸν εἰς • ὑπὸ τὸν

οὐρανὸν εἰς

17.24 ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ • [ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ]

17.27 ἐξεγαμίζοντο • ἐγαμίζοντο

17.27 ἅπαντας • πάντα

17.28 καὶ ὡς • καθὼς

17.29 ἅπαντας • πάντα

17.30 ταῦτα • τὰ αὐτὰ

17.31 τῷ • —

17.33 σώσασθαι • περιποιήσασθαι

17.33 καὶ ὅς ἐὰν • ὅς δ' ἂν

17.33 ἀπολέσῃ αὐτήν • ἀπολέσῃ

17.34 εἰς παραληφθήσεται • ὁ εἰς

παραληφθήσεται

17.35 Δύο ἔσονται • Ἔσονται δύο

17.35 μία παραληφθήσεται καὶ ἡ • ἡ

μία παραληφθήσεται ἢ δὲ

17.37 συναχθήσονται οἱ ἀετοί • καὶ οἱ

ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται

18 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, ² λέγων, Κριτὴς τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος· ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· ⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ με. ⁶ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. ⁷ Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

ποιήσει

⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. ¹² Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς

18.1 καὶ παραβολὴν • παραβολὴν
18.1 προσεύχεσθαι • προσεύχεσθαι αὐτοῦς
18.1 ἐκκακεῖν • ἐγκακεῖν
18.4 ἠθέλησεν • ἠθέλεν
18.4 καὶ ἄνθρωπον οὐκ • οὐδὲ ἄνθρωπον
18.5 ὑποπιάζῃ • ὑποπιάζῃ
18.7 πρὸς αὐτόν • αὐτῷ
18.7 μακροθυμῶν • μακροθυμεῖ

18.9 πρὸς • καὶ πρὸς
18.13 Καὶ ὁ • ὁ δὲ
18.13 εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι • ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανὸν
18.13 ἔτυπεν εἰς • ἔτυπεν
18.14 ἢ γὰρ ἐκεῖνος • παρ' ἐκεῖνον
18.15 ἐπετίμησαν • ἐπετίμων
18.16 προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν • προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων

με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. ²⁰ Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²¹ Ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²² Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²³ Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ Ἴδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²⁵ Εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἴδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. ²⁹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἔνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἴδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. ³² Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ

18.17 ἐάν ♦ ἄν
18.20 μητέρα σου ♦ μητέρα
18.21 ἐφυλαξάμην ♦ ἐφύλαξα
18.21 μου ♦ —
18.22 ταῦτα ♦ —
18.22 οὐρανῷ ♦ [τοῖς] οὐρανοῖς
18.23 ἐγένετο ♦ ἐγενήθη
18.24 περίλυπον γενόμενον ♦
[περίλυπον γενόμενον]
18.24 εἰσελεύσονται ♦ —
18.24 θεοῦ ♦ θεοῦ εἰσπορεύονται
18.25 τρυμαλιᾶς ῥαφίδος ♦ τρήματος

βελόνης
18.26 Εἶπον ♦ Εἶπαν
18.27 ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ ♦ παρὰ τῷ θεῷ
ἐστὶν
18.28 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
18.28 ἀφήκαμεν πάντα καὶ ♦ ἀφέντες
τὰ ἴδια
18.29 γονεῖς ♦ γυναῖκα
18.29 γυναῖκα ♦ γονεῖς
18.30 οὐ μὴ ἀπολάβῃ ♦ οὐχι μὴ
[ἀπο]λάβῃ
18.31 Ἱεροσόλυμα ♦ Ἱερουσαλήμ

ὕβρισθήσεται, καὶ ἐμπυσθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχῶ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν· ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἶη τοῦτο. ³⁷ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ Καὶ ἐβόησεν, λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ³⁹ Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, ⁴¹ λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχῶ. ² Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. ³ Καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ Καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομοραίαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἑκείνης ἔμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. ⁷ Καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. ⁸ Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον, Ἰδοῦ, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ

δι' ἐκείνης

18.35 προσαιτῶν ♦ ἐπαιτῶν

18.39 σιωπήσῃ ♦ σιγήσῃ

18.41 λέγων ♦ —

19.2 οὗτος ἦν ♦ αὐτὸς

19.4 ἔμπροσθεν ♦ εἰς τὸ ἔμπροσθεν

19.4 συκομοραίαν ♦ συκομορέαν

19.4 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν

19.5 εἶδεν αὐτόν καὶ ♦ —

19.8 ἡμίση ♦ ἡμισιά μου

19.8 μου κύριε ♦ κύριε

19.8 δίδωμι τοῖς πτωχοῖς ♦ τοῖς πτωχοῖς δίδωμι

τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. ¹⁰ Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παρακρήμα μέλλει ἢ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.

¹² Εἶπεν οὖν, Ἐνθροπὸς τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἐαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.

¹³ Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἐαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. ¹⁴ Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεύσαι ἐφ' ἡμᾶς.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, ¹⁵ καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ τίς τί διεπραγματεύσατο.

¹⁶ Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς. ¹⁷ Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.

¹⁸ Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησεν πέντε μνᾶς. ¹⁹ Εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. ²⁰ Καὶ ἕτερος ἦλθεν, λέγων, Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ²¹ ἐφοβούμην γὰρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀστυερὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθικας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.

²² Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀστυερὸς εἶμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθικα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό; ²⁴ Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

²⁵ Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. ²⁶ Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει

19.11 αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλήμ • εἶναι

Ἰερουσαλήμ αὐτόν

19.13 ἕως • ἐν ᾧ

19.15 ἔδωκεν • δεδώκει

19.15 γνῶ τίς τί διεπραγματεύσατο •

γνοί τί διεπραγματεύσαντο

19.16 προσειργάσατο δέκα • δέκα

προσηργάσατο

19.17 Εὖ • Εὐγε

19.18 Κύριε ἡ μνᾶ σου • Ἡ μνᾶ σου

κύριε

19.19 γίνου ἐπάνω • ἐπάνω γίνου

19.20 ἕτερος • ὁ ἕτερος

19.22 δὲ • —

19.23 τὸ ἀργύριόν μου • μου τὸ

ἀργύριον

19.23 καὶ ἐγὼ • καὶ γὰρ

19.23 ἔπραξα αὐτό • αὐτό ἔπραξα

19.25 εἶπον • εἶπαν

19.26 γὰρ • —

ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ²⁷ Πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάζετε ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

²⁹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Ἡθροφαγὴν καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ³⁰ εἰπὼν, Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην ἐν ἣ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ Καὶ ἂν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; Οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειὰν ἔχει. ³² Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ Οἱ δὲ εἶπον, Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειὰν ἔχει. ³⁵ Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τὴν καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες,

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

³⁹ Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράζονται.

⁴¹ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, ⁴² λέγων ὅτι Εἰ ἔγνος καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ

19.26 ἀπ' αὐτοῦ ♦ —

19.27 ἐκείνους ♦ τούτους

19.27 ἔμπροσθέν ♦ αὐτοὺς ἔμπροσθέν

19.29 Βηθροφαγὴ καὶ Βηθανίαν ♦
Βηθροφαγὴ καὶ Βηθανία[v]

19.29 αὐτοῦ ♦ —

19.30 εἰπὼν ♦ λέγων

19.30 λύσαντες ♦ καὶ λύσαντες

19.31 αὐτῷ ♦ —

19.33 εἶπον ♦ εἶπαν

19.34 εἶπον ♦ εἶπαν ὅτι

19.35 ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν ♦

ἐπιρρίψαντες αὐτῶν

19.38 βασιλεὺς ♦ ὁ βασιλεὺς

19.38 εἰρήνη ἐν οὐρανῷ ♦ ἐν οὐρανῷ
εἰρήνη

19.39 εἶπον ♦ εἶπαν

19.40 αὐτοῖς ♦ —

19.40 ὅτι ♦ —

19.40 σιωπήσωσιν ♦ σιωπήσουσιν

19.40 κεκράζονται ♦ κράζουσιν

19.41 αὐτῇ ♦ αὐτῇ

19.42 καὶ σύ καὶ γε ♦ —

19.42 σου ταύτῃ ♦ ταύτῃ καὶ σύ

πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ Ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἔδαφιούσιν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ⁴⁷ Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· ⁴⁸ καὶ οὐχ εὔρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἓνα λόγον, καὶ εἰπατέ μοι· ⁴ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γὰρ ἐστὶν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. ⁷ Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανούς· ¹⁰ καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ

19.42 εἰρήνην σου • εἰρήνην
19.43 περιβαλοῦσιν • παρεμβαλοῦσιν
19.44 ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ • λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοὶ
19.45 ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας • —
19.46 Ὁ • Καὶ ἔστα ὁ
19.46 ἐστίν • —
20.1 ἐκείνων • —

20.1 ἱερεῖς • ἀρχιερεῖς
20.2 εἶπον πρὸς αὐτόν λέγοντες Εἰπὲ • εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν Εἰπὸν ἓνα • —
20.3 —
20.6 πᾶς ὁ λαὸς • ὁ λαὸς ἅπας
20.9 ἐφύτευσεν • [τις] ἐφύτευσεν
20.9 ἐξέδοτο • ἐξέδετο
20.10 ἐν • —

ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹¹ Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δούλον· οἱ δὲ κάκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. ¹⁴ Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. ¹⁵ Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. ¹⁷ Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

¹⁹ Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν. ²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ²² Ἐξεστὶν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; ²³ Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε; ²⁴ Ἐπιδείξατέ μοι δηνᾶριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. ²⁵ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

20.10 δῶσιν • δώσουσιν
 20.10 δείραντες αὐτόν ἐξαπέστειλαν •
 ἐξαπέστειλαν αὐτόν δείραντες
 20.11 πέμψαι ἕτερον • ἕτερον πέμψαι
 20.12 πέμψαι τρίτον • τρίτον πέμψαι
 20.13 ἰδόντες • —
 20.14 ἑαυτοῦς • ἀλλήλους
 20.14 δεῦτε • —
 20.16 εἶπον • εἶπαν
 20.19 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς •
 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

20.19 ἐφοβήθησαν • ἐφοβήθησαν τὸν
 λαόν
 20.19 τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν •
 εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην
 20.20 εἰς τὸ • ὥστε
 20.22 ἡμῖν • ἡμᾶς
 20.23 Τί με πειράζετε • —
 20.24 Ἐπιδείξατέ • Δείξατέ
 20.24 Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον • Οἱ δὲ
 εἶπαν
 20.25 αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς

Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
²⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν,
²⁸ λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ Ἐπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ ἔλαβεν ὁ δεῦτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. ³¹ Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν ὡσαύτως. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· οὐ
— κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. ³² Ὑστερον ἄρα πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. ³³ Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνας αὐτῶν γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ ἐγκαμίσκονται· ³⁵ οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐγκαμίζονται· ³⁶ οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν τοῦ θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ
Μωϋσῆς Ἐμῆνυσε ἐπὶ τῆς βάρου, ὡς λέγει, Κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ. ³⁸ Θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.
³⁹ Ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ Οὐκέτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

⁴¹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν υἱὸν Δαυὶδ εἶναι; ⁴² Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν

20.25 Ἀπόδοτε τοίνυν • Τοίνυν ἀπόδοτε
 20.27 ἀντιλέγοντες • [ἀντι]λέγοντες
 20.28 Μωσῆς • Μωϋσῆς
 20.28 ἀποθάνῃ ἵνα • ἢ ἵνα
 20.30 ἔλαβεν • —
 20.30 τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν
 ἄτεκνος • —
 20.31 αὐτὴν ὡσαύτως • αὐτήν
 20.32 δὲ πάντων • —
 20.32 ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή • καὶ ἡ γυνή
 ἀπέθανεν
 20.33 Ἐν τῇ οὖν • Ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ
 20.34 ἀποκριθεὶς • —
 20.34 ἐγκαμίσκονται • γαμίσκονται

20.35 ἐγκαμίζονται • γαμίζονται
 20.36 οὔτε • οὐδὲ
 20.36 τοῦ • —
 20.37 Μωσῆς • Μωϋσῆς
 20.37 καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ • καὶ θεὸν
 Ἰσαὰκ
 20.37 καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ • καὶ θεὸν
 Ἰακώβ
 20.39 εἶπον • εἶπαν
 20.40 δὲ • γὰρ
 20.41 υἱὸν Δαυὶδ εἶναι • εἶναι Δαυὶδ
 υἱόν
 20.42 Καὶ αὐτὸς • Αὐτὸς γὰρ

ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν;

⁴⁵ Ἀκούοντας δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι λήψονται περισσώτερον κρίμα.

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίου. ² εἶδεν δὲ τινα καὶ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, ³ καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ⁴ ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

⁵ Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, ⁶ Ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ⁷ Ἐπρωτότησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καὶ, Ὁ καιρὸς ἤγγικεν, μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμου καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

¹⁰ Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους

20.42 ὁ ♦ —

20.44 υἱὸς αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ υἱός

20.45 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]

20.47 λήψονται ♦ λήμψονται

21.1 τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ♦ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν

21.2 καὶ ♦ —

21.2 δύο λεπτά ♦ λεπτὰ δύο

21.3 ἡ πτωχὴ αὕτη ♦ αὕτη ἢ πτωχὴ

21.4 ἅπαντες ♦ πάντες

21.4 τοῦ θεοῦ ♦ —

21.4 ἅπαντα ♦ πάντα

21.8 ὅτι ♦ —

21.8 οὖν ♦ —

21.10 ἐπὶ ἔθνος ♦ ἐπ' ἔθνος

21.11 κατὰ τόπους καὶ ♦ καὶ κατὰ τόπους

καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. ¹² Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ¹³ Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. ¹⁷ Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ Καὶ θριξὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²⁰ Ὄταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. ²² Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν, τοῦ ἁπλοῦς πληροῦσθαι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄργῃ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. ²⁴ Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένη· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ Ἀρχομένων δὲ

πληρωθῆναι

21.11 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ • ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα	• ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων
21.12 συναγωγὰς • τὰς συναγωγὰς	21.20 τὴν • —
21.12 ἀγομένους • ἀπαγομένους	21.23 δὲ • —
21.13 δὲ • —	21.23 ἐν τῷ • τῷ
21.14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας • Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις	21.24 μαχαίρας • μαχαίρης
21.15 ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι	21.24 πάντα τὰ ἔθνη • τὰ ἔθνη πάντα
πάντες • ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες	21.24 ἄχρι • ἄχρι οὐ
21.16 συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν	21.25 ἔσται • ἔσονται
	21.25 ἠχούσης • ἤχους

τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἐαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ³¹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. ³³ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ³⁵ ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ Ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠύλιζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. ³⁸ Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22 Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. ² Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

³ Εἰσηλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. ⁴ Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. ⁵ Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. ⁶ Καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. ⁸ Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών,

21.33 παρέλθωσιν ♦ παρελεύσονται

21.34 αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ♦ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος

21.35 γὰρ ἐπελεύσεται ♦ ἐπεισελεύσεται γὰρ

21.36 οὖν ♦ δὲ

21.36 καταξιωθῆτε ♦ κατισχύσητε

21.36 πάντα ♦ ταῦτα πάντα

22.3 ἐπικαλούμενον ♦ καλούμενον

22.4 αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς ♦ αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν

22.6 αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου ♦ ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς

22.7 ἐν ♦ [ἐν]

Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ Οἱ δὲ ἐτοιμάσωμεν εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἴδού, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται. ¹¹ Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² Καὶ ἐκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. ¹³ Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἠτοιμάσαν τὸ Πάσχα.

¹⁴ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. ¹⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς. ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτό ἐστὶν τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. ²¹ Πλὴν ἰδού, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. ²² Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ παραδίδοται. ²³ Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

²⁴ Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ²⁵ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται

22.9 εἶπον • εἶπαν
22.9 ἐτοιμάσωμεν • ἐτοιμάσωμεν
22.10 οὐ • εἰς ἦν
22.12 ἀνώγειον • ἀνάγαγον
22.13 εἶρηκεν • εἰρήκει
22.14 δώδεκα • —
22.16 οὐκέτι • —
22.16 ἐξ αὐτοῦ • αὐτό
22.17 ἑαυτοῖς • εἰς ἑαυτοῦς

22.18 ὅτι • [ὅτι]
22.18 ἀπὸ • ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπο
22.18 ὅτου • οὐ
22.20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον • Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως
22.20 ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον
22.22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς • Ὅτι ὁ υἱὸς μὲν πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον • κατὰ τὸ ὀρισμένον πορεύεται

καλοῦνται. ²⁶ Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δὲ εἶμι ἐν μέσφ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου καὶ καθίσεσθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον· ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἶμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρις ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

³⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πῆρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον, Οὐθενός. ³⁶ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πῆραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλήσει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει μάχαιραν. ³⁷ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοῦ, μάχαιραι ᾧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰκανόν ἐστιν.

³⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ⁴⁰ Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο, ⁴² λέγων,

22.26 γενέσθω ♦ γινέσθω

22.27 εἶμι ἐν μέσφ ὑμῶν ♦ ἐν μέσφ ὑμῶν εἶμι

22.30 ἐσθίητε ♦ ἔσθητε

22.30 μου ♦ μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου

22.30 καθίσεσθε ♦ καθήσεσθε

22.30 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς ♦ τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες

22.31 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ♦ —

22.32 στήριξον ♦ στήρισον

22.34 οὐ μὴ φωνήσῃ ♦ οὐ φωνήσει

22.34 πρὶν ἢ ♦ ἕως

22.34 ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με ♦ με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι

22.35 βαλαντίου ♦ βαλλάντιον

22.35 εἶπον ♦ εἶπαν

22.36 οὖν ♦ δὲ

22.36 βαλλάντιον ♦ βαλλάντιον

22.36 πωλήσει ♦ πωλησάτω

22.36 ἀγοράσει ♦ ἀγορασάτω

22.37 ἔτι ♦ —

22.37 τὰ ♦ τὸ

22.38 εἶπον ♦ εἶπαν

22.39 αὐτοῦ ♦ —

Πάτερ, εἰ βούλει, παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ·
 γινέσθω πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν ἱγενέσθω.⁷ 43 Ὡφθη δὲ
 αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος
 ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσήχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς
 αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.
 45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἔλθων πρὸς τοὺς μαθητὰς
 εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
 Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς
 πειρασμόν.

47 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος
 Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ
 Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. 48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα,
 φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; 49 Ἰδόντες δὲ οἱ
 περὶ αὐτόν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν
 μαχαίρᾳ; 50 Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ
 ἀρχιερέως, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. 51 Ἀποκριθεὶς
 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐὰν ἐξέως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου
 αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. 52 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς
 παραγενομένους ἐπ' αὐτόν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ
 καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ
 μαχαίρων καὶ ξύλων; 53 Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν
 τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. Ἄλλ' αὕτη ὑμῶν
 ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτόν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτόν εἰς
 τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.
 55 Ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων
 αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. 56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτόν
 παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ,
 εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν, λέγων,

22.42 παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο •
 παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον
 22.42 γενέσθω • γινέσθω
 22.43 Ὡφθη • [[Ὡφθη
 22.44 Ἐγένετο δὲ • καὶ ἐγένετο
 22.44 γῆν • γῆν]]
 22.45 αὐτοὺς κοιμωμένους •
 κοιμωμένους αὐτούς
 22.47 δέ • —
 22.48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς δὲ
 22.49 εἶπον αὐτῷ • εἶπαν
 22.49 μαχαίρα • μαχαίρη
 22.50 τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως • τοῦ

ἀρχιερέως τὸν δοῦλον
 22.50 αὐτοῦ τὸ οὖς • τὸ οὖς αὐτοῦ
 22.51 αὐτοῦ • —
 22.52 ὁ • —
 22.52 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε
 22.53 ὑμῶν ἐστὶν • ἐστὶν ὑμῶν
 22.54 αὐτόν εἰς τὸν οἶκον • εἰς τὴν
 οἰκίαν
 22.55 Ἀψάντων • Περιψάντων
 22.55 αὐτῶν ἐκάθητο • ἐκάθητο
 22.55 ἐν μέσῳ αὐτῶν • μέσος αὐτῶν
 22.57 ἠρνήσατο αὐτόν • ἠρνήσατο

Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. ⁵⁸ Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διῖσχυρίζετο, λέγων, Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. ⁶¹ Καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. ⁶⁴ Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, Προφήτευσον· τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; ⁶⁵ Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες, ⁶⁷ Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπέ ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. ⁶⁹ Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ⁷¹ Οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. ² Ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν

22.57 Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν • Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι
22.58 εἶπεν • ἔφη
22.61 λόγου • ῥήματος
22.61 ἀπαρνήσῃ • σήμερον ἀπαρνήσῃ
22.62 ὁ Πέτρος • —
22.63 τὸν Ἰησοῦν • αὐτόν
22.64 ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν • ἐπηρώτων
22.66 ἀρχιερεῖς • ἀρχιερεῖς τε
22.66 ἀνήγαγον • ἀπήγαγον
22.67 εἰπέ • εἰπόν

22.68 καὶ • —
22.68 μοι ἢ ἀπολύσητε • —
22.69 ἔσται • δὲ ἔσται
22.70 Εἶπον • Εἶπαν
22.71 εἶπον • εἶπαν
22.71 χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας • ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν
23.2 εὗρομεν • εὗραμεν
23.2 ἔθνος • ἔθνος ἡμῶν
23.2 Καίσαρι φόρους • φόρους
Καίσαρι
23.2 λέγοντα • καὶ λέγοντα

βασιλέα εἶναι. ³ Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. ⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ᾧδε. ⁶ Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁷ Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτόν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

⁸ Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ Ἐπηρώτα δὲ αὐτόν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνωσας κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ Ἐξουθενήσας δὲ αὐτόν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθήτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτόν τῷ Πιλάτῳ. ¹² Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

¹³ Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ᾧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἄλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ Παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω. ¹⁷ Ἀνάγκη δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἓνα. ¹⁸ Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεῖ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακὴν.

23.3 ἐπηρώτησεν ♦ ἠρώτησεν
23.5 ἀρξάμενος ♦ καὶ ἀρξάμενος
23.6 Γαλιλαίαν ♦ —
23.8 θέλων ἐξ ἱκανοῦ ♦ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων
23.8 πολλὰ ♦ —
23.11 ὁ ♦ [καὶ] ὁ
23.11 αὐτόν ἐσθήτα ♦ ἐσθήτα
23.12 Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ♦ Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος

23.12 ἑαυτοῦς ♦ αὐτοῦς
23.14 οὐδὲν ♦ οὐθέν
23.15 ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν ♦ ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτόν πρὸς ἡμᾶς
23.17 —
23.18 Ἀνέκραξαν ♦ Ἀνέκραγον
23.18 Βαραββᾶν ♦ τὸν Βαραββᾶν
23.19 βεβλημένος εἰς φυλακὴν ♦ βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ

²⁰ Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. ²² Ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. ²⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἷτημα αὐτῶν. ²⁵ Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

²⁷ Ἦκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ²⁹ Ὅτι ἰδοῦ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν. ³⁰ Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. ³¹ Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

³² Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

³³ Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακοῦργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον. ³⁵ Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες,

23.20 οὖν ♦ δὲ
23.20 προσεφώνησεν ♦ προσεφώνησεν
αὐτοῖς
23.21 Σταύρωσον σταύρωσον ♦
Σταύρου σταύρου
23.23 καὶ τῶν ἀρχιερέων ♦ —
23.24 Ὁ δὲ ♦ Καὶ
23.25 τὴν ♦ —
23.26 Σίμωνός τινος Κυρηναίου
ἐρχομένου ♦ Σίμονά τινα
Κυρηναῖον ἐρχόμενον

23.27 καὶ ἐκόπτοντο ♦ ἐκόπτοντο
23.28 ὁ ♦ [ὁ]
23.29 κοιλίαι αἱ οὐκ ♦ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ
23.29 ἐθήλασαν ♦ ἔθρεψαν
23.32 δύο κακοῦργοι ♦ κακοῦργοι δύο
23.33 ἀπῆλθον ♦ ἤλθον
23.34 Ὁ ♦ [[Ὁ
23.34 ποιοῦσιν ♦ ποιοῦσιν]]
23.34 κλῆρον ♦ κλήρους
23.35 σὺν αὐτοῖς ♦ —

Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. ³⁶ Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, ³⁷ καὶ λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ³⁸ Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

³⁹ Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; ⁴¹ Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ⁴² Καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁴³ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

⁴⁴ Ἦν δὲ ὥσει ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ⁴⁵ Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνευμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ Ἰδὼν δὲ ὁ ἐκατόνταρχος τὸ γινόμενον, ἐδόξασεν τὸν θεόν, λέγων, Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. ⁴⁸ Καὶ πάντες οἱ συμπαραγερόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. ⁴⁹ Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὀρώσαι ταῦτα.

23.35 ὁ τοῦ θεοῦ ♦ τοῦ θεοῦ ὁ
 23.36 Ἐνέπαιζον ♦ Ἐνέπαιζαν
 23.36 καὶ ὄξος ♦ ὄξος
 23.38 γεγραμμένη ♦ —
 23.38 γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ
 Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς Οὗτός
 ἐστιν ♦ —
 23.38 Ἰουδαίων ♦ Ἰουδαίων οὗτος
 23.39 Εἰ σὺ ♦ Οὐχὶ σὺ
 23.40 ἐπετίμα αὐτῷ λέγων ♦ ἐπιτιμῶν
 αὐτῷ ἔφη
 23.42 τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί ♦ Ἰησοῦ
 μνήσθητί
 23.42 κύριε ♦ —
 23.42 ἐν τῇ βασιλείᾳ ♦ εἰς τὴν
 βασιλείαν

23.43 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
 23.43 λέγω σοι ♦ σοι λέγω
 23.44 Ἦν δὲ ♦ Καὶ ἦν ἡδὴ
 23.45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος ♦ Τοῦ
 ἡλίου ἐκλιπόντος
 23.45 καὶ ἐσχίσθη ♦ ἐσχίσθη δὲ
 23.46 παραθήσομαι ♦ παρατίθεμαι
 23.46 καὶ ταῦτα ♦ τοῦτο δὲ
 23.47 ἐκατόνταρχος ♦ ἐκατοντάρχης
 23.47 ἐδόξασεν ♦ ἐδόξαζεν
 23.48 θεωροῦντες ♦ θεωρήσαντες
 23.48 ἑαυτῶν ♦ —
 23.49 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ ἀπὸ
 23.49 συνακολουθήσασαι ♦
 συνακολουθοῦσαι

⁵⁰ Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος — ⁵¹ οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν — ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ⁵² οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁵³ Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. ⁵⁴ Καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευή, σάββατον ἐπέφωσκεν. ⁵⁵ Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἰτίνες ἦσαν συνεληλυθῆσαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ⁵⁶ Ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου ἑβδόμου, ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα, φέρουσαι ἅ ἠτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινες σὺν αὐταῖς. ² εὑρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. ³ Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὑρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁴ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοῦ, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις· ⁵ Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν

βαθέως

ἡ Ἰακώβου

23.50 ὑπάρχων ♦ ὑπάρχων [καὶ]
 23.51 καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς ♦ προσεδέχετο
 23.53 καθελὼν αὐτὸ ♦ καθελὼν
 23.53 αὐτὸ ἐν ♦ αὐτὸν ἐν
 23.53 οὐδέπω οὐδεὶς ♦ οὐδεὶς οὐπω
 23.54 Παρασκευή ♦ Παρασκευῆς καὶ
 23.55 γυναῖκες ♦ αἱ γυναῖκες
 23.55 αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ♦ ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ
 24.1 βαθέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα ♦ βαθέως ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον

24.1 καὶ τινες σὺν αὐταῖς ♦ —
 24.3 Καὶ εἰσελθοῦσαι ♦ Εἰσελθοῦσαι δὲ
 24.4 διαπορεῖσθαι ♦ ἀπορεῖσθαι
 24.4 ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις ♦ ἐσθήτη ἀστραπτούση
 24.5 τὸ πρόσωπον ♦ τὰ πρόσωπα
 24.5 εἶπον ♦ εἶπαν
 24.6 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
 24.7 ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ♦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ
 24.10 Ἰακώβου ♦ ἡ Ἰακώβου

αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λήρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

¹³ Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἐμμαούς. ¹⁴ Καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. ¹⁶ Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγῶναι αὐτόν. ¹⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὕς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστε σκυθρωποί; ¹⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεοπᾶς, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποία; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ²⁰ Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. Ἀλλὰ γε σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. ²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθῶς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

24.10 αἱ ἔλεγον • ἔλεγον

24.11 αὐτῶν καὶ • ταῦτα καὶ

24.12 κείμενα • —

24.13 ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ • ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι

24.15 ὁ • —

24.17 ἐστε • ἐστάθησαν

24.18 ὁ εἷς ᾧ ὄνομα • εἰς ὄνόματι

24.19 εἶπον • εἶπαν

24.19 Ναζωραίου • Ναζαρηνοῦ

24.21 σὺν • καὶ σὺν

24.21 σήμερον • —

24.22 ὄρθριαι • ὄρθριναί

²⁷ Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἐαυτοῦ.
²⁸ Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς.
³⁰ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν μετ' αὐτῶν, λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. ³¹ Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον συνηθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. ³⁷ Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ³⁹ Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ⁴¹ Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. ⁴³ Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

⁴⁴ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν

24.27 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
 24.27 διηρμήνευεν ♦ διερμήνευσεν
 24.28 προσεποιεῖτο πορρωτέρω ♦
 προσεποιήσατο πορρώτερον
 24.29 ἡ ♦ ἡδὴ ἡ
 24.32 εἶπον ♦ εἶπαν
 24.32 ἐν ἡμῖν ♦ [ἐν ἡμῖν]
 24.32 καὶ ὡς ♦ ὡς
 24.33 συνηθροισμένους ♦
 ἠθροισμένους

24.34 Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως ♦ ὄντως
 ἠγέρθη ὁ κύριος
 24.36 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
 24.38 ταῖς καρδίαις ♦ τῇ καρδίᾳ
 24.39 αὐτὸς ἐγὼ εἰμι ♦ ἐγὼ εἰμι αὐτός
 24.40 ἐπέδειξεν ♦ ἔδειξεν
 24.42 καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου ♦ —
 24.44 αὐτοῖς ♦ πρὸς αὐτούς
 24.44 λόγοι ♦ λόγοι μου

τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.
⁴⁵ Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·
⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν
τὸν χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,⁴⁷ καὶ
κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν
ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.
⁴⁸ Ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων.⁴⁹ Καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν
τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας
τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς.⁵¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς
τὸν οὐρανόν.⁵² Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν,
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης·⁵³ καὶ ᾄσαν
διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.
Ἀμήν.

24.44 Μωσέως καὶ ♦ Μωϋσέως καὶ τοῖς
24.46 καὶ οὕτως ἔδει ♦ —
24.47 καὶ ἄφεσιν ♦ εἰς ἄφεσιν
24.47 ἀρξάμενον ♦ ἀρξάμενοι
24.48 δὲ ἐστε ♦ —
24.49 ἰδοῦ ♦ [ἰδοὺ]

24.49 Ἱερουσαλήμ ♦ —
24.49 δύναμιν ἐξ ὕψους ♦ ἐξ ὕψους
δύναμιν
24.50 ἔξω ἕως εἰς ♦ [ἔξω] ἕως πρὸς
24.53 αἰνοῦντες καὶ ♦ —
24.53 Ἀμήν ♦ —

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. ⁷ Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν — καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός — πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ¹⁷ Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; ²⁰ Καὶ ὡμολόγησεν, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν ὅτι Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός. ²¹ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; Ἥλιας εἶ σύ; Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ

1.16 Καὶ ἐκ • Ὅτι ἐκ

1.17 Μωσέως • Μωϋσέως

1.18 ὁ μονογενὴς υἱός • μονογενὴς θεός

1.19 οἱ • [πρὸς αὐτὸν] οἱ

1.20 Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ • Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ

1.21 Ἥλιας εἶ σύ • Σὺ Ἥλιας εἶ

προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὐ. ²² Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; Ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. ²⁴ Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, οὔτε Ἡλίας, οὔτε ὁ προφήτης; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁷ Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὐ ἐγὼ οὐκ εἰμι ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

βλέπει ὁ Ἰωάννης ²⁹ Τῇ ἐπαύριον ἰδέει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἵδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. ³² Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ Καγὼ εἶδρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστίκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἵδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. ³⁷ Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί — ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον, Διδάσκαλε — ποῦ μένεις; ³⁹ Λέγει αὐτοῖς,

1.22 Εἶπον • εἶπαν
1.24 οἱ • —
1.25 εἶπον • εἶπαν
1.25 οὔτε Ἡλίας οὔτε • οὐδὲ Ἡλίας οὐδὲ
1.26 δὲ • —
1.27 Αὐτός ἐστιν • —
1.27 ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν • —
1.27 ἐγὼ οὐκ εἰμι • οὐκ εἰμι [ἐγώ]

1.28 Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης
1.30 περὶ • ὑπὲρ
1.31 τῷ ὕδατι • ὕδατι
1.32 ὡσεὶ • ὡς
1.37 αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ • οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ
1.38 εἶπον • εἶπαν
1.38 ἐρμηνευόμενον • μεθερμηνευόμενον

Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ Ἦν Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμονα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν — ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Χριστός. ⁴² Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς — ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

Ἐμβλέψας δὲ

⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἴκολούθει μοι. ⁴⁴ Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁵ Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅν ἔγραψεν Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁶ Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρέτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁷ Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁸ Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἰδόν σε. ⁴⁹ Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. ⁵⁰ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν σοι, εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει. ⁵¹ Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

1.39 ἴδετε ♦ ὄψεσθε
1.39 Ἦλθον καὶ εἶδον ♦ Ἦλθον οὖν
καὶ εἶδαν
1.41 πρῶτος ♦ πρῶτον
1.41 Μεσίαν ♦ Μεσσίαν
1.42 Καὶ ♦ —
1.42 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου
1.45 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

1.45 τὸν υἱὸν ♦ υἱὸν
1.46 Φίλιππος ♦ [ὁ] Φίλιππος
1.49 Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ ♦ αὐτῷ
Ναθαναήλ
1.49 εἶ ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεὺς εἶ
1.50 εἰδόν ♦ ὅτι εἰδόν
1.50 ὄψει ♦ ὄψη
1.51 ἀπ' ἄρτι ♦ —

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ⁴ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὅτι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ⁶ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. ⁹ Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν — οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ — φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ Ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοῦμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ Καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. ¹⁵ Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν. ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με.

2.4 λέγει • [Καὶ] λέγει
2.6 ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ
• λίθιναι ὑδρίαὶ ἕξ κατὰ
2.6 χωροῦσαι • κείμεναι χωροῦσαι
2.8 Καὶ ἤνεγκαν • οἱ δὲ ἤνεγκαν
2.10 τότε • —

2.11 τὴν ἀρχὴν • ἀρχὴν
2.12 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ
2.12 ἀδελφοὶ αὐτοῦ • ἀδελφοὶ [αὐτοῦ]
2.15 ἀνέστρεψεν • ἀνέτρεψεν
2.17 δὲ • —

¹⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τούτου, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτόν¹ νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὢν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἐστίν. ⁷ Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς

τὸν Ἰησοῦν

2.18 εἶπον ♦ εἶπαν

2.20 Εἶπον ♦ Εἶπαν

2.20 Τεσσαράκοντα ♦ Τεσσεράκοντα

2.20 ὠκοδομήθη ♦ οἰκοδομήθη

2.22 ᾧ ♦ ὄν

2.24 ὁ ♦ —

2.24 ἑαυτὸν ♦ αὐτόν

3.2 ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ♦ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα

3.3 ὁ ♦ —

3.4 ὁ ♦ [ὁ]

δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύετε; ¹³ Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. ¹⁴ Καὶ καθὼς Μωσῆς ὑψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. ²⁰ Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσωσιν μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ Οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. ²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται

Σαλαμίμ

3.13 ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ • —
 3.14 Μωσῆς • Μωϋσῆς
 3.15 εἰς αὐτὸν • ἐν αὐτῷ
 3.15 μὴ ἀπόληται ἀλλ' • —
 3.16 αὐτοῦ • —

3.17 αὐτοῦ εἰς • εἰς
 3.19 πονηρὰ αὐτῶν • αὐτῶν πονηρὰ
 3.23 Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης
 3.23 Σαλήμ • Σαλαμίμ
 3.26 εἶπον • εἶπαν

πρὸς αὐτόν. ²⁷ Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ Ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ³² Καὶ ὁ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστίν. ³⁴ Ὁν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα. ³⁵ Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

τὴν ζωὴν

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης — ² καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ — ³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὥσει ἔκτη. ⁷ Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν. ⁸ Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἢ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς,

3.27 οὐδέν • οὐδὲ ἐν
3.28 μαρτυρεῖτε • μοι μαρτυρεῖτε
3.28 Οὐκ • [ὅτι] Οὐκ
3.31 οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω
πάντων ἐστίν • οὐρανοῦ
ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν]
3.32 Καὶ ὁ • Ὁ
3.34 ὁ θεὸς τὸ • τὸ

4.1 κύριος • Ἰησοῦς
4.3 εἰς • πάλιν εἰς
4.5 Ἰωσήφ • [τῷ] Ἰωσήφ
4.6 ὥσει • ὡς
4.7 πιεῖν • πείν
4.9 Σαμαρεῖτις • Σαμαρίτις
4.9 πείν • πείν

οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; — Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. ¹⁰ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ἦδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· ¹⁴ ὃς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. ¹⁶ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ¹⁷ Ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. ²¹ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πιστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῆται προσκυνήσουσιν τῷ πατρί ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσίας ἔρχεται —

4.9 οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος •
 γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης
 4.9 Σαμαρείταις • Σαμαρίταις
 4.10 πιεῖν • πείν
 4.11 ἡ γυνή • [ἡ γυνή]
 4.14 διψήσῃ • διψήσει
 4.15 ἔρχομαι • διέρχωμαι

4.16 ὁ Ἰησοῦς • —
 4.17 εἶπεν • εἶπεν αὐτῷ
 4.20 δεῖ προσκυνεῖν • προσκυνεῖν δεῖ
 4.21 Γύναι πιστευσόν μοι • Πιστευέ
 μοι γύναι
 4.23 Ἀλλ' • ἀλλὰ
 4.25 Μεσίας • Μεσσίας

ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.
²⁶ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, ²⁹ Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. ³² Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνός ἐστιν, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἴδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. ³⁶ Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ⁴⁰ Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.

4.25 πάντα • ἅπαντα

4.27 ἦλθον • ἦλθαν

4.27 ἐθαύμασαν • ἐθαύμαζον

4.31 δὲ • —

4.34 ποιῶ • ποιήσω

4.36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν • Ὁ θερίζων μισθὸν

4.36 ἵνα καὶ • ἵνα

4.37 ὁ ἀληθινός • ἀληθινός

4.39 Σαμαρειτῶν • Σαμαριτῶν

4.39 ὅσα • ἅ

4.40 Σαμαρεῖται • Σαμαρίται

4.42 ὁ χριστός • —

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴⁴ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. ⁴⁷ Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατὰβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήνησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς σου ζῆ. ⁵² Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ἣ κομψότερον ἔσχεν. Καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι Χθὲς ὥραν ἐβδόμη ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ Ἐγὼ οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

— **5** Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

² Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. ³ Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν

4.43 καὶ ἀπῆλθεν ♦ —

4.44 ὁ ♦ —

4.45 ἃ ♦ ὅσα

4.46 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

4.46 Καπερναοῦμ ♦ Καφαρναοῦμ

4.47 αὐτὸν ἵνα ♦ ἵνα

4.47 ἔμελλεν ♦ ἠμελλεν

4.50 Καὶ ἐπίστευσεν ♦ Ἐπίστευσεν

4.50 ᾧ ♦ ὄν

4.51 ἀπήνησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν

♦ ὑπήνησαν αὐτῷ

4.51 σου ♦ αὐτοῦ

4.52 παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ♦ τὴν ὥραν

παρ' αὐτῶν

4.52 Καὶ εἶπον ♦ εἶπαν οὖν

4.52 Χθὲς ♦ Ἐχθὲς

4.53 ἐν ἐκείνῃ ♦ [ἐν] ἐκείνῃ

4.53 ὅτι Ὁ ♦ Ὁ

4.54 πάλιν ♦ [δὲ] πάλιν

5.1 ἡ ♦ —

5.1 ὁ ♦ —

5.2 Βηθεσδά ♦ Βηθζαθά

5.3 πολὺ ♦ —

ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ⁴ Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινε ἐν τῇ κολυμβήθρα, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιῆς ἐγένετο, ᾧ δὴποτε κατείχετο νοσήματι. ⁵ Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτῶ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. ⁶ Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. ⁹ Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

¹⁰ Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον. ¹¹ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ¹² Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει; ¹³ Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσε, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ Μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν ᾖ τί σοι γένηται. ¹⁵ Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ. ¹⁶ Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίδωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτείνειν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι. ¹⁸ Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν, ὅτι οὐ μόνον ἔλυνε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

5.3 ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν ♦ —
 5.4 —
 5.5 ὀκτῶ ♦ [καὶ] ὀκτῶ
 5.5 ἀσθενεία ♦ ἀσθενεία αὐτοῦ
 5.8 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
 5.8 κράββατόν ♦ κράβαττόν
 5.9 κράββατον ♦ κράβαττον
 5.10 οὐκ ♦ καὶ οὐκ
 5.10 κράββατον ♦ κράβαττόν σου

5.11 Ἀπεκρίθη ♦ Ὁ δὲ ἀπεκρίθη
 5.11 κράββατόν ♦ κράβαττόν
 5.12 οὖν ♦ —
 5.12 τὸν κράββατόν σου ♦ —
 5.14 τί σοι ♦ σοί τι
 5.16 τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι ♦ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν
 5.16 καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτείνειν ♦ —
 5.17 Ἰησοῦς ♦ [Ἰησοῦς]

¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὖς θέλει ζωοποιεῖ. ²² Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ. ²³ ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. ²⁶ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ³¹ Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ³² Ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. ³⁴ Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω

5.19 εἶπεν • ἔλεγεν
5.25 ἀκούσονται • ἀκούσουσιν
5.25 ζήσονται • ζήσουσιν
5.26 ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ • καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν

5.27 καὶ κρίσιν • κρίσιν
5.28 ἀκούσονται • ἀκούσουσιν
5.30 πατρός • —
5.36 ἔδωκέν • δέδωκέν

αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. ³⁷ Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε. ³⁸ Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. ⁴² ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκείνον λήψεσθε. ⁴⁴ Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Ἐμοῦ, ¹ ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

Μωσεί

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. ² Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν

5.36 ἐγὼ ποιῶ • ποιῶ
5.37 αὐτὸς • ἐκεῖνος
5.37 ἀκηκόατε πώποτε • πώποτε
ἀκηκόατε
5.38 μένοντα ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν
μένοντα
5.39 Ἐρευνᾶτε • Ἐραυνᾶτε
5.42 ἀλλ' • ἀλλὰ
5.43 λήψεσθε • λήψεσθε
5.45 Μωσῆς • Μωϋσῆς

5.46 Μωσῆ • Μωϋσεῖ
6.2 Καὶ ἠκολούθει • ἠκολούθει δὲ
6.2 ἐώρων αὐτόν • ἐθεώρων
6.3 ὁ • —
6.5 ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς • τοὺς
ὀφθαλμούς ὁ Ἰησοῦς
6.5 τὸν • —
6.5 ἀγοράσομεν • ἀγοράσομεν
6.7 Φίλιππος • [ὁ] Φίλιππος
6.7 αὐτῶν βραχύ τι • βραχύ [τι]

βραχύ τι λάβη. ⁸ Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ⁹ Ἔστιν παιδάριον ἐν ᾧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; ¹⁰ Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἐπέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. ¹¹ Ἐλαβεν δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

¹⁶ Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁸ Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. ¹⁹ Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίου εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²¹ Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν ἐκείνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς

6.9 ἐν ᾧδε ὁ • ᾧδε ὃς

6.10 δὲ ὁ • ὁ

6.10 Ἀπέπεσον • Ἀπέπεσαν

6.10 ὡσεὶ • ὡς

6.11 δὲ τοὺς • οὖν τοὺς

6.11 τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ • —

6.13 ἐπερίσσευσεν • ἐπερίσσευσαν

6.14 ὁ Ἰησοῦς • —

6.15 ποιήσωσιν αὐτόν • ποιήσωσιν

6.15 ἀνεχώρησεν • ἀνεχώρησεν πάλιν

6.17 τὸ • —

6.17 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ

6.17 οὐκ • οὐπω

6.18 διεγείρετο • διεγείρετο

6.21 τὸ πλοῖον ἐγένετο • ἐγένετο τὸ

πλοῖον

6.22 ἰδὼν • εἶδον

6.22 ἐκείνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ

αὐτοῦ • —

μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον — ²³ ἄλλα δὲ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου — ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. ²⁵ Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ᾧδε γέγονας; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. ²⁸ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζη; ³¹ Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδὸς τῷ κόσμῳ. ³⁴ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἵξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. ³⁸ Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα

6.22 πλοιάριον ἀλλὰ ♦ πλοῖον ἀλλὰ
6.23 δὲ ♦ —
6.23 πλοιάρια ♦ πλοιά[ρια]
6.24 πλοῖα ♦ πλοιάρια
6.24 Καπερναοῦμ ♦ Καφαρναοῦμ
6.29 Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς
6.29 πιστεύσητε ♦ πιστεύητε

6.32 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
6.35 δὲ ♦ —
6.35 πρὸς με ♦ πρὸς ἐμὲ
6.35 διψήσῃ ♦ διψήσει
6.36 με ♦ [με]
6.37 με ♦ ἐμὲ
6.38 ἐκ ♦ ἀπὸ

αὐτὸν | ἐν τῇ τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω ἡ αὐτὸ ἡ τῇ ἑσχάτη ἡμέρα. ⁴⁰ Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἑσχάτη ἡμέρα.

⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ⁴² Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτη ἡμέρα. ⁴⁵ Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με. ⁴⁶ Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἐώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σὰρκα φαγεῖν; ⁵³ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σὰρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖνῃτε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ Ὁ τρώγων μου τὴν σὰρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἡ τῇ

6.39 πατρός ♦ —
6.39 τῇ ♦ [ἐν] τῇ
6.40 δέ ♦ γάρ
6.40 πέμψαντός με ♦ πατρός μου
6.40 τῇ ♦ [ἐν] τῇ
6.42 οὖν λέγει οὗτος ♦ νῦν λέγει
6.43 οὖν ὁ ♦ —
6.44 καὶ ἐγὼ ♦ καὶ γὰρ
6.45 οὖν ὁ ἀκούων ♦ ὁ ἀκούσας

6.45 με ♦ ἐμέ
6.46 τις ἐώρακεν ♦ ἐώρακέν τις
6.47 εἰς ἐμέ ♦ —
6.49 τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ ♦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα
6.51 ζήσεται ♦ ζήσει
6.51 ἣν ἐγὼ δώσω ♦ —
6.52 σὰρκα ♦ σὰρκα [αὐτοῦ]
6.54 καὶ ἐγὼ ♦ καὶ γὰρ

ἐσχάτη ἡμέρα. ⁵⁵ Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶν πόσις. ⁵⁶ Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ Καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κακεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. ⁵⁸ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ἡζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καπερναοῦμ.

⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ Τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστὶν. ⁶⁴ Ἄλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἳ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν. ⁶⁵ Καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. ⁶⁹ Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ⁷⁰ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

6.55 ἀληθῶς ἐστὶν βρῶσις • ἀληθής

ἐστὶν βρῶσις

6.55 ἀληθῶς ἐστὶν πόσις • ἀληθής

ἐστὶν πόσις

6.57 ζήσεται • ζήσει

6.58 ἐκ τοῦ • ἐξ

6.58 ὑμῶν τὸ μάννα • —

6.58 ζήσεται • ζήσει

6.59 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ

6.60 εἶπον • εἶπαν

6.60 οὗτος ὁ λόγος • ὁ λόγος οὗτος

6.63 λαλῶ • λελάληκα

6.65 μου • —

6.66 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ •

[ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον

6.68 οὖν • —

6.69 χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ

ζῶντος • ἄγιος τοῦ θεοῦ

71 Ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

7 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν. ² Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. ³ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. ⁴ Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἔτοιμος. ⁷ Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ⁸ Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. ⁹ Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἄγαθός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον, Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ Οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. ¹⁷ Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν,

6.71 Ἰσκαριώτην ♦ Ἰσκαριώτου

6.71 αὐτὸν παραδιδόναι ♦ παραδιδόναι αὐτόν

6.71 ὢν ♦ —

7.1 περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ♦ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς

7.3 θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου ♦ θεωρήσουσιν σοῦ τὰ ἔργα

7.4 ἐν κρυπτῷ τι ♦ τι ἐν κρυπτῷ

7.8 ταύτην ἐγὼ οὐπω ♦ ἐγὼ οὐκ

7.8 καιρὸς ὁ ἐμὸς ♦ ἐμὸς καιρὸς

7.9 αὐτοῖς ♦ αὐτὸς

7.10 τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν ♦ εἰς τὴν ἑορτήν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη

7.10 ἀλλ' ὡς ♦ ἀλλὰ [ὡς]

7.12 πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ♦ περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς

7.12 ἄλλοι ♦ ἄλλοι [δὲ]

7.14 ὁ ♦ —

7.15 Καὶ ἐθαύμαζον ♦ Ἐθαύμαζον

7.15 οὖν ♦ οὐκ

7.16 ὁ ♦ [ὁ]

γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἐστίν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹⁹ Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτείνειαι; ²⁰ Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν, Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτείνειαι; ²¹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν — οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὄλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

²⁵ Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτείνειαι; ²⁶ Καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ χριστός; ²⁷ Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κάμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κάκεινός με ἀπέστειλεν. ³⁰ Ἐζήτησαν οὖν αὐτόν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν; ³² Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς

7.19 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

7.20 καὶ εἶπεν ♦ —

7.22 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

7.22 Μωσέως ♦ Μωϋσέως

7.23 Μωσέως ♦ Μωϋσέως

7.24 κρίνατε ♦ κρίνετε

7.26 ἀληθῶς ὁ ♦ ὁ

7.31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ♦ Ἐκ τοῦ

ὄχλου δὲ πολλοὶ

7.31 ὅτι ♦ —

7.31 μήτι ♦ μή

7.31 τούτων ♦ —

7.32 ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ

ἀρχιερεῖς ♦ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ

Φαρισαῖοι ὑπηρέτας

7.33 μικρὸν χρόνον ♦ χρόνον μικρὸν

τὸν πέμψαντά με. ³⁴ Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμί ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; ³⁶ Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμί ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ⁴¹ Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ἄλλοι ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴² Οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴³ Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. ⁴⁴ Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ⁴⁷ Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ⁴⁹ Ἄλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς — ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν — ⁵¹ Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν

7.34 εὐρήσετε ♦ εὐρήσατέ [με]
 7.36 οὗτος ὁ λόγος ♦ ὁ λόγος οὗτος
 7.36 εὐρήσατέ ♦ εὐρήσατέ [με]
 7.39 οὐ ♦ ὁ
 7.39 πιστεύοντες ♦ πιστεύσαντες
 7.39 ἅγιον ♦ —
 7.40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ♦ Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν
 7.40 τὸν λόγον ♦ τῶν λόγων τούτων
 7.41 χριστός Ἄλλοι ♦ χριστός Οἱ δὲ
 7.42 Οὐχὶ ♦ οὐχ

7.42 ὁ χριστὸς ἔρχεται ♦ ἔρχεται ὁ χριστὸς
 7.43 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο ♦ ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ
 7.46 οὕτως ἐλάλησεν ♦ ἐλάλησεν οὕτως
 7.46 ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ♦ —
 7.49 Ἄλλ' ♦ ἀλλὰ
 7.49 ἐπικατάρατοί ♦ ἐπάρατοί
 7.50 νυκτὸς πρὸς αὐτόν ♦ πρὸς αὐτόν [τὸ] πρότερον

ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῶ τί ποιεῖ; ⁵² Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγγέρεται. ⁵³ Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹ Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

² Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, ⁴ λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφόρῳ μοιχευομένη. ⁵ Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Ἐμὸς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. ⁷ Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω.

⁵³ Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. ² Ὁρθρου δὲ πάλιν βαθέως ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατελιημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ, ⁴ εἶπον αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταύτην εὔρομεν ἐπ' αὐτοφόρῳ μοιχευομένην. ⁵ Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Ἐμὸς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις περὶ αὐτῆς; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁷ Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπερωτῶντες αὐτόν, ἀναβλέψας εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ' αὐτήν.

7.51	παρ' αὐτοῦ πρότερον • πρῶτον
παρ' αὐτοῦ	8.3	καταλήφθεισαν • κατελιημμένην
7.52	εἶπον • εἶπαν	8.4	πειράζοντες • —
7.52	Ἐρεύνησον • ἐραύνησον	8.4	κατελήφθη • κατελιηπται
7.52	προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας • ἐκ
τῆς Γαλιλαίας προφήτης	8.5	αὐτοφόρῳ • αὐτοφόρῳ
7.52	ἐγγέρεται • ἐγειρεται	8.5	Μωσῆς ἡμῖν • ἡμῖν Μωϋσῆς
7.53	Καὶ • Καὶ	8.5	λιθοβολεῖσθαι • λιθάζειν
7.53	ἐπορεύθη • ἐπορεύθησαν	8.6	ἔγραφεν • κατέγραφεν
8.2	ἤρχετο • ἤρχετο πρὸς αὐτόν	8.6	μὴ προσποιούμενος • —
8.3	πρὸς αὐτόν • —	8.7	ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς •
ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς
8.3	ἐν μοιχείᾳ • ἐπὶ μοιχείᾳ	8.7	πρῶτον • πρῶτος
		8.7	τὸν λίθον βαλέτω • βαλέτω λίθον

⁸ Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ Οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. ¹⁰ Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, κύριε. Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν λέγων, Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ¹⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.

καὶ ὑπὸ τῆς
συνειδήσεως
ἐλεγχόμενοι
ἐξήρχοντο
ὁ Ἰησοῦς μόνος
εἰσιν οἱ
κατήγοροί σου
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ

⁸ Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ Οἱ δέ, ἀκούσαντες, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη ἁ μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. ¹⁰ Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπεν, Γύναι, ποῦ εἰσιν; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, κύριε. Εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε.

8.8 κάτω κύψας • κατακύψας

8.9 καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως
ἐλεγχόμενοι • —

8.9 ὁ Ἰησοῦς • —

8.10 καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς
γυναικός • —

8.10 αὐτῇ • αὐτῇ Γύναι

8.10 ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου • —

8.11 κρίνω • κατακρίνω

8.11 καὶ • [καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν

8.11 ἀμάρτανε • ἀμάρτανε]]

8.12 ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν • ἐλάλησεν ὁ
Ἰησοῦς

8.14 ἔρχομαι καὶ • ἔρχομαι ἢ

8.16 ἀληθής • ἀληθινή

8.19 ᾔδειτε ἄν • ἄν ᾔδειτε

²⁰ Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετε με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μῆτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκεν με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ· ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἀμαρτίας. ³⁵ Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς

8.20 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

8.21 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

8.23 εἶπεν ♦ ἔλεγεν

8.23 τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ ♦ τούτου
τοῦ κόσμου ἐστέ

8.25 Καὶ εἶπεν ♦ Εἶπεν

8.26 λέγω ♦ λαλῶ

8.28 αὐτοῖς ♦ [αὐτοῖς]

8.28 μου ♦ —

8.29 ὁ πατήρ ♦ —

8.33 αὐτῷ ♦ πρὸς αὐτόν

οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ Ἐγὼ ὁ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ καὶ ὑμεῖς οὖν ὁ ἐώρακατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. ³⁹ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἔποιεῖτε. ⁴⁰ Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. ⁴² Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; Εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν;

8.38 Ἐγὼ ὁ • Ἄ ἐγὼ
8.38 μου • —
8.38 ὁ ἐώρακατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
• ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς
8.39 εἶπον • εἶπαν
8.39 ἦτε • ἐστε
8.41 Εἶπον οὖν • εἶπαν [οὖν]
8.42 οὖν • —

8.44 οὐχ ἔστηκεν • οὐκ ἔστηκεν
8.46 δὲ • —
8.48 οὖν • —
8.48 εἶπον • εἶπαν
8.48 Σαμαρείτης • Σαμαρίτης
8.51 λόγον τὸν ἐμόν • ἐμὸν λόγον
8.52 οὖν • [οὖν]

Καὶ οἱ προφηταὶ ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;
⁵⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἑμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστιν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, καὶ ἐὰν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.
⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας;
⁵⁸ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως.

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;
³ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ — ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων.
⁸ Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι Ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἄνεψθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν

ἠνεψθησάν

8.53 σὺ ποιεῖς • ποιεῖς
 8.54 δοξάζω • δοξάσω
 8.55 καὶ ἐὰν • κἂν
 8.55 ὑμῶν • ὑμῖν
 8.55 ἀλλ' • ἀλλὰ
 8.58 ὁ • —
 8.59 διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως • —

9.4 Ἐμὲ • Ἡμῶς
 9.6 τὸν • αὐτοῦ τὸν
 9.6 τοῦ τυφλοῦ • —
 9.8 τυφλὸς • προσαιτῆς
 9.9 δὲ ὅτι • ἔλεγον Οὐχὶ ἀλλὰ
 9.10 ἀνεψθησάν • [οὖν] ἠνεψθησάν
 9.11 καὶ εἶπεν Ἄνθρωπος • Ὁ ἄνθρωπος ὁ

ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι, Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. ¹² Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

¹³ Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέφωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ¹⁶ Ἐλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ Λέγουσιν τῷ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. ¹⁸ Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; ²⁰ Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν· ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ²² Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. ²⁴ Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος

9.11 μοι ♦ μοι ὅτι
9.11 τὴν κολυμβήθραν τοῦ ♦ τὸν
9.11 δὲ ♦ οὖν
9.12 Εἶπον οὖν ♦ καὶ εἶπαν
9.14 ὅτε ♦ ἐν ἧ ἡμέρᾳ
9.16 Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν
παρὰ τοῦ θεοῦ ♦ Οὐκ ἔστιν οὗτος
9.16 Ἄλλοι ♦ ἄλλοι [δὲ]
9.17 τῷ ♦ οὖν τῷ
9.17 Σὺ τί ♦ Τί σὺ
9.17 ἠνοιξεν ♦ ἠνέφωξεν
9.18 τυφλὸς ἦν ♦ ἦν τυφλός
9.19 ἄρτι βλέπει ♦ βλέπει ἄρτι

9.20 δὲ αὐτοῖς ♦ οὖν
9.20 εἶπον ♦ εἶπαν
9.21 αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν
ἐρωτήσατε ♦ αὐτὸν ἐρωτήσατε
ἡλικίαν ἔχει
9.22 εἶπον ♦ εἶπαν
9.23 εἶπον ♦ εἶπαν
9.23 ἐρωτήσατε ♦ ἐπερωτήσατε
9.24 ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ♦ τὸν
ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου
9.24 εἶπον ♦ εἶπαν
9.24 ὁ ἄνθρωπος οὗτος ♦ οὗτός ὁ
ἄνθρωπος

οὗτος ἀμαρτωλός ἐστιν. ²⁵ Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἀμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. ²⁶ Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν, Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ Ἐλοιδόρησαν αὐτόν, καὶ εἶπον, Σὺ εἰ μαθητῆς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. ²⁹ Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσῆς λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέφξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ᾗ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ³² Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. ³³ Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὐρῶν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; ³⁶ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ σὺν ἀμαρτία ὑμῶν μένει.

9.25 καὶ εἶπεν ♦ —
 9.26 δὲ αὐτῷ πάλιν ♦ οὖν αὐτῷ
 9.28 Ἐλοιδόρησαν ♦ Καὶ
 ἐλοιδόρησαν
 9.28 εἰ μαθητῆς ♦ μαθητῆς εἰ
 9.28 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
 9.29 Μωσῆ ♦ Μωϋσεῖ
 9.30 γὰρ τούτῳ ♦ τούτῳ γὰρ τὸ
 9.30 ἀνέφξέν ♦ ἠνοιξέν
 9.31 δὲ ♦ —

9.32 ἠνοιξέν ♦ ἠνέφξέν
 9.34 εἶπον ♦ εἶπαν
 9.35 ὁ ♦ —
 9.35 αὐτῷ ♦ —
 9.35 θεοῦ ♦ ἀνθρώπου
 9.37 δὲ ♦ —
 9.40 Καὶ ἤκουσαν ♦ Ἦκουσαν
 9.40 ὄντες μετ' αὐτοῦ ♦ μετ' αὐτοῦ
 ὄντες
 9.41 οὖν ♦ —

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής. ² Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ Τοῦτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ Ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

⁷ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ Πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² Ὁ μισθωτὸς δέ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐδ' οὐκ εἰσὶν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ¹³ Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. ¹⁵ Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν. ¹⁷ Διὰ

10.3 καλεῖ ♦ φωνεῖ

10.4 Καὶ ὅταν ♦ Ὅταν

10.4 πρόβατα ἐκβάλῃ ♦ πάντα ἐκβάλῃ

10.5 ἀκολουθήσωσιν ♦ ἀκολουθήσουσιν

10.7 αὐτοῖς ♦ —

10.8 ἦλθον ♦ ἦλθον [πρὸ ἐμοῦ]

10.12 δέ ♦ —

10.12 εἰσὶν ♦ ἔστιν

10.12 σκορπίζει τὰ πρόβατα ♦ σκορπίζει

10.13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει ♦ —

10.14 γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν ♦ γινώσκουσιν με τὰ ἐμά

10.16 με δεῖ ♦ δεῖ με

10.16 γενήσεται ♦ γενήσονται

τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ Οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

¹⁹ Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ Ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

²² Ἐγένετο δὲ τὰ Ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν ἦν. ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. ²⁴ Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ²⁶ ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. ²⁷ Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι. ²⁸ καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ Ὁ πατήρ μου ὅς δέδωκέν μοι, μείζων πάντων ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου. ³⁰ Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἑσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργων λιθάζετε με; ³³ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν

10.17 ὁ πατήρ με • με ὁ πατήρ

10.19 οὖν • —

10.21 ἀνοίγειν • ἀνοίξει

10.22 δὲ • τότε

10.22 Ἱεροσολύμοις καὶ • τοῖς Ἱεροσολύμοις

10.23 Σολομῶνος • τοῦ Σολομῶνος

10.26 ἀλλ' • ἀλλὰ

10.26 οὐ γὰρ • ὅτι οὐκ

10.26 καθὼς εἶπον ὑμῖν • —

10.27 ἀκούει • ἀκούουσιν

10.28 ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς • δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον

10.29 ὅς δέδωκέν μοι μείζων πάντων • ὁ δέδωκέν μοι πάντων μείζων

10.29 πατρός μου • πατρός

10.31 οὖν • —

10.32 καλὰ ἔργα • ἔργα καλὰ

10.32 μου • —

10.32 λιθάζετε με • ἐμὲ λιθάζετε

10.33 λέγοντες • —

10.34 ὁ • [ὁ]

γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ εἶπα, Θεοὶ ἐστε; ³⁵ Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο — καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή — ³⁶ ὃν ὁ πατήρ ἠγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; ³⁷ Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι. ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ — πατήρ, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἐζήτουν ἄρα πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. ⁴² Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. ⁷ Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ¹⁰ Ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ

10.34 Ἐγὼ ♦ ὅτι Ἐγὼ
10.38 πιστεύσατε ♦ πιστεύετε
10.38 πιστεύσητε ♦ γνώσκητε
10.38 αὐτῷ ♦ τῷ πατρί
10.39 οὖν πάλιν αὐτόν ♦ [οὖν] αὐτόν
πάλιν

10.42 ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν
♦ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν
ἐκεῖ
11.2 Μαρία ♦ Μαριάμ
11.9 εἰσιν ὥραι ♦ ὥραι εἰσιν

πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. ¹⁴ Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν. ¹⁵ Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθῆσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ²⁰ Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθέζετο. ²¹ Εἶπεν οὖν Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ᾧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἔτεθνήκει. ²² Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοὶ ὁ θεός. ²³ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ Λέγει αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ Λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀπῆλθεν, καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰπούσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ Ἐκεῖνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. ³⁰ Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι

11.12 Εἶπον ♦ Εἶπαν

11.12 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ

11.17 ἡμέρας ἤδη ♦ ἡδη ἡμέρας

11.19 καὶ πολλοὶ ♦ πολλοὶ δὲ

11.19 τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν ♦ τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ

11.19 αὐτῶν ♦ —

11.20 Μαρία ♦ Μαριάμ

11.21 Μάρθα ♦ ἡ Μάρθα

11.21 ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἔτεθνήκει ♦

οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου

11.22 Ἀλλὰ ♦ [Ἀλλὰ]

11.24 Μάρθα ♦ ἡ Μάρθα

11.28 ταῦτα ♦ τοῦτο

11.28 Μαρίαν ♦ Μαριάμ

11.29 ὡς ♦ δὲ ὡς

11.29 ἐγείρεται ♦ ἠγέρθη

11.29 ἔρχεται ♦ ἤρχετο

11.30 ἐν ♦ ἔτι ἐν

11.31 Μαρίαν ♦ Μαριάμ

ταχέως ανέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² Ἡ οὖν Μαρία, ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέν μου ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἥδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὅψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁴³ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἕξω. ⁴⁴ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

⁴⁵ Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. ⁴⁶ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁷ Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιούμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα

11.31 λέγοντες • δόξαντες
 11.32 Μαρία • Μαριάμ
 11.32 ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς
 11.32 εἰς • πρὸς
 11.32 ἀπέθανέν μου • μου ἀπέθανεν
 11.37 εἶπον Οὐκ ἠδύνατο • εἶπαν Οὐκ ἔδύνατο
 11.39 τεθνηκὼτος • τετελευτηκὼτος
 11.40 ὅψει • ὄψη

11.41 οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος • —
 11.44 Καὶ ἐξῆλθεν • Ἐξῆλθεν
 11.44 ὑπάγειν • αὐτόν ὑπάγειν
 11.45 Μαρίαν • Μαριάμ
 11.45 ὁ Ἰησοῦς • —
 11.46 εἶπον • εἶπαν
 11.46 ὁ • —
 11.47 σημεῖα ποιεῖ • ποιεῖ σημεῖα

ποιεῖ. ⁴⁸ Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κάκεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ⁵⁶ Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστίν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ² Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ³ Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειπεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαζεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι,

11.50 διαλογίζεσθε • λογίζεσθε

11.50 ἡμῖν • ὑμῖν

11.51 προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν

11.53 συνεβουλεύσαντο • ἐβουλεύσαντο

11.54 Ἰησοῦς οὖν • Ὁ οὖν Ἰησοῦς

11.54 διέτριβεν • ἔμεινεν

11.54 αὐτοῦ • —

11.57 καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • οἱ ἀρχιερεῖς

11.57 ἐντολήν • ἐντολὰς

12.1 ὁ τεθνηκώς • —

12.1 νεκρῶν • νεκρῶν Ἰησοῦς

12.2 τῶν • ἐκ τῶν

12.3 Μαρία • Μαριάμ

12.4 οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης • δὲ

Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς [ἐκ]

τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

⁵ Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. ⁸ Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

¹² Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ¹⁴ Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον, ¹⁵ Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, ¹⁷ τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσεν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ τινες Ἑλλήνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες,

12.6 εἶχεν καὶ ♦ ἔχων

12.7 εἰς ♦ ἵνα εἰς

12.7 τετήρηκεν ♦ τηρήσῃ

12.9 ὄχλος ♦ [ὁ] ὄχλος

12.12 ὄχλος ♦ ὁ ὄχλος

12.12 Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς

12.13 ἔκραζον ♦ ἐκραύγασον

12.13 βασιλεὺς ♦ [καὶ] ὁ βασιλεὺς

12.15 θύγατερ ♦ θυγάτηρ

12.16 δὲ ♦ —

12.16 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ

12.18 καὶ ♦ [καὶ]

12.18 ἤκουσεν ♦ ἤκουσαν

12.19 εἶπον ♦ εἶπαν

12.20 τινες Ἑλλήνες ♦ Ἑλληνές τινες

Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. ²⁷ Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραι· καὶ τί εἶπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. ²⁸ Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ Ἀπεκρίθη Ἦσοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. ³² Καγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. ³³ Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστίν. Περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ Ἔως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

ὁ Ἰησοῦς

Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. ³⁷ Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου

12.22 Ἔρχεται ♦ Ἔρχεται ὁ
12.22 καὶ πάλιν ♦ ἔρχεται
12.22 λέγουσιν ♦ καὶ λέγουσιν
12.23 ἀπεκρίνατο ♦ ἀποκρίνεται
12.25 ἀπολέσει ♦ ἀπολλύει
12.26 διακονῇ τις ♦ τις διακονῇ
12.26 καὶ ἐάν ♦ ἐάν
12.30 αὕτη ἡ φωνὴ ♦ ἡ φωνὴ αὕτη

12.33 ἔμελλεν ♦ ἠμελλεν
12.34 αὐτῷ ♦ οὖν αὐτῷ
12.34 σὺ λέγεις ♦ λέγεις σὺ ὅτι
12.35 μεθ' ὑμῶν ♦ ἐν ὑμῖν
12.35 ἕως ♦ ὥς
12.36 Ἔως ♦ Ὡς
12.36 ὁ ♦ —

πληρωθῆ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, ⁴⁰ Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. ⁴¹ Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ⁴³ Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. ⁴⁷ Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκεν, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν· ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² Καὶ δεῖπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτόν παραδῷ, ³ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν

12.40 πεπώρωκεν • ἐπώρωσεν
12.40 ἐπιστραφῶσιν καὶ ἰάσωμαι •
στραφῶσιν καὶ ἰάσωμαι
12.41 ὅτε • ὅτι
12.44 ἀλλ' • ἀλλὰ
12.47 πιστεύσῃ • φυλάξῃ
12.49 ἔδωκεν • δέδωκεν
12.50 λαλῶ ἐγώ • ἐγὼ λαλῶ

13.1 ἐλήλυθεν • ἦλθεν
13.2 γενομένου • γινομένου
13.2 Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα
αὐτόν παραδῷ • ἵνα παραδοῖ
αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος
Ἰσκαριώτου
13.3 ὁ Ἰησοῦς • —
13.3 δέδωκεν • ἔδωκεν

καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δειπνου, καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. ⁵ Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ⁶ Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμονα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψης τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρεῖαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

¹² Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ Ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. ¹⁴ Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ¹⁵ Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπήρην ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐὰν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

13.6 καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος • λέγει αὐτῷ

13.8 τοὺς πόδας μου • μου τοὺς πόδας

13.8 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς αὐτῷ

13.10 οὐ χρεῖαν ἔχει ἢ • οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ

13.11 Οὐχὶ • ὅτι Οὐχὶ

13.12 καὶ ἔλαβεν • [καὶ] ἔλαβεν

13.12 ἀναπεσὼν • καὶ ἀνέπεσεν

13.18 οὓς • τίνας

13.18 μετ' ἐμοῦ • μου

13.19 ὅταν γένηται πιστεύσητε • πιστεύσητε ὅταν γένηται

13.20 ἐὰν • ἄν

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ²³ Ἦν δὲ ἀνακειμένος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· ²⁴ νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. ²⁵ Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκείνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; ²⁶ Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βράσας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάσας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. ²⁷ Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. ²⁸ Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. ²⁹ Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκείνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ.

³¹ Ὅτε ἐξῆλθεν, λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. ³³ Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετε με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

³⁶ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. ³⁷ Λέγει αὐτῷ

13.21 ὁ ♦ [ὁ]
 13.22 οὖν ♦ —
 13.23 δὲ ♦ —
 13.23 εἷς ♦ εἷς ἐκ
 13.25 Ἐπιπεσὼν δὲ ♦ Ἀναπεσὼν οὖν
 13.26 ὁ ♦ [ὁ]
 13.26 βράσας ♦ βράσω
 13.26 ἐπιδώσω ♦ καὶ δώσω αὐτῷ
 13.26 Καὶ ἐμβάσας ♦ Βάσας οὖν
 13.26 δίδωσιν ♦ [λαμβάνει καὶ]
 δίδωσιν
 13.26 Ἰσκαριώτῃ ♦ Ἰσκαριώτου
 13.28 δὲ ♦ [δὲ]

13.29 ὁ Ἰούδας ♦ Ἰούδας
 13.29 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς
 13.30 εὐθέως ἐξῆλθεν ♦ ἐξῆλθεν εὐθύς
 13.31 Ὅτε ♦ Ὅτε οὖν
 13.31 λέγει ὁ ♦ λέγει
 13.32 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ ♦ [Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ]
 13.32 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
 13.33 ὑπάγω ἐγώ ♦ ἐγὼ ὑπάγω
 13.36 αὐτῷ ♦ [αὐτῷ]
 13.36 ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι ♦ ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον

Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθήσαι ἄρτι; Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ Καὶ ἐὰν πορευθῶ ἔτοιμάσω ὑμῖν [καὶ ἐτοιμάσω = ἐτοιμάσαι] τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. ⁵ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; ⁶ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἂν· καὶ ἂπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἐωράκατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; Τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἂπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. ¹¹ Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι. ¹² Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. ¹³ Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ¹⁴ Ἐὰν τι αἰτήσητέ με — ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς

13.37 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
13.38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ♦ Ἀποκρίνεται
13.38 ἀπαρνήσῃ ♦ ἀρνήσῃ
14.2 Πορεύομαι ♦ ὅτι πορεύομαι
14.3 ἐτοιμάσω ♦ καὶ ἐτοιμάσω
14.3 ὑμῖν τόπον ♦ τόπον ὑμῖν
14.3 παραλήψομαι ♦ παραλήψομαι
14.4 ἐγὼ ♦ [ἐγὼ]
14.4 καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε ♦ τὴν ὁδὸν
14.5 καὶ ♦ —
14.6 ὁ ♦ [ὁ]
14.7 ἐγνώκειτέ με ♦ ἐγνώκατέ με

14.7 ἐγνώκειτε ἂν ♦ γνώσεσθε
14.9 Τοσοῦτον χρόνον ♦ Τοσοῦτω χρόνω
14.9 καὶ πῶς ♦ πῶς
14.10 λαλῶ ὑμῖν ♦ λέγω ὑμῖν
14.10 ὁ ἐν ♦ ἐν
14.10 αὐτὸς ♦ —
14.10 ἔργα ♦ ἔργα αὐτοῦ
14.11 αὐτὰ πιστεύετε μοι ♦ αὐτὰ πιστεύετε
14.12 μου ♦ —

ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. ¹⁶ Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό. Ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ²⁰ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. ²¹ Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. ²² Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. ²⁴ Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

²⁵ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. ²⁶ Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. ²⁷ Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ Ἦκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μεῖζων μου ἔστιν. ²⁹ Καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. ³⁰ Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοί οὐκ ἔχει οὐδέν· ³¹ ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ

14.15 τηρήσατε • τηρήσετε

14.16 Καὶ ἐγὼ • Κἀγὼ

14.16 μένη • —

14.16 αἰῶνα • αἰῶνα ἦ

14.17 γινώσκει αὐτό • γινώσκει

14.17 δὲ • —

14.19 ζήσεσθε • ζήσετε

14.20 καὶ ἐγὼ • κἀγὼ

14.21 καὶ ἐγὼ • κἀγὼ

14.22 καὶ τί • [καὶ] τί

14.23 ποιήσομεν • ποιησόμεθα

14.26 ὑμῖν • ὑμῖν [ἐγὼ]

14.28 εἶπον Πορεύομαι • πορεύομαι

14.28 μου μεῖζων • μεῖζων

καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. ² Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. ³ Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. ⁴ Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. ⁵ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ Ἐὰν μὴ τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ⁷ Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. ¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἴδῃ δὲ ὑμῖν. ¹⁷ Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ¹⁸ Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.

δῶη

15.2 πλείονα καρπὸν ♦ καρπὸν
πλείονα
15.4 μείνῃ ♦ μένη
15.4 μείνητε ♦ μένητε
15.6 μείνῃ ♦ μένη
15.7 αἰτήσεσθε ♦ αἰτήσασθε

15.8 γενήσεσθε ♦ γένησθε
15.9 ἠγάπησα ὑμᾶς ♦ ὑμᾶς ἠγάπησα
15.11 μείνῃ ♦ ἦ
15.14 ὅσα ♦ ἃ
15.15 ὑμᾶς λέγω ♦ λέγω ὑμᾶς

¹⁹ Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²³ Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

²⁶ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. ⁵ Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; ⁶ Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν

15.21 ὑμῖν • εἰς ὑμᾶς
15.22 εἶχον • εἴχουσαν
15.24 πεποίηκεν • ἐποίησεν
15.24 εἶχον • εἴχουσαν
15.25 γεγραμμένος ἐν • ἐν

15.25 ὅτι • γεγραμμένος ὅτι
15.26 δὲ • —
16.4 ὥρα • ὥρα αὐτῶν
16.7 ἐγὼ μὴ • μὴ

πατέρα μου υπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. ¹² Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ¹³ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁶ Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι υπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁷ Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστίν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι Ἐγὼ υπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστίν ὃ λέγει, τὸ μικρὸν; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ Ἐγὼ οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ²⁴ Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ

16.10 μου ♦ —

16.12 λέγειν ὑμῖν ♦ ὑμῖν λέγειν

16.13 εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ♦ ἐν τῇ

ἀληθείᾳ πάσῃ

16.13 ἂν ἀκούσῃ ♦ ἀκούσει

16.14 λήψεται ♦ λήμψεται

16.16 οὐ ♦ οὐκέτι

16.16 ὅτι υπάγω πρὸς τὸν πατέρα ♦ —

16.17 Εἶπον ♦ εἶπαν

16.17 Ἐγὼ ♦ —

16.18 Τοῦτο τί ἐστίν ὃ λέγει ♦ Τί ἐστίν
τοῦτο [ὃ λέγει]

16.19 οὖν ὁ ♦ [ὁ]

16.20 δὲ λυπηθήσεσθε ♦ λυπηθήσεσθε

16.22 λύπην μὲν νῦν ♦ νῦν μὲν λύπην

16.23 ὅτι ὅσα ἂν ♦ ἂν τι

16.24 λήψεσθε ♦ λήμψεσθε

16.25 ἀλλ' ♦ —

τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. ²⁶ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε, νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτῶ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; ³² Ἴδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ³³ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίβιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπεν, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε· ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ Αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσιν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. ⁴ Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. ⁵ Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ᾗσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν. ⁷ Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν· ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ

16.25 ἀναγγελῶ ♦ ἀπαγγελῶ

16.27 τοῦ ♦ [τοῦ]

16.29 αὐτῷ ♦ —

16.29 παρρησίᾳ ♦ ἐν παρρησίᾳ

16.31 ὁ ♦ —

16.32 νῦν ♦ —

16.32 καὶ ἐμὲ ♦ καὶ ἐμὲ

17.1 ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπῆρεν ♦ Ἰησοῦς

καὶ ἐπάρας

17.1 καὶ εἶπεν ♦ εἶπεν

17.1 καὶ ὁ υἱός σου ♦ ὁ υἱός

17.2 δώσει ♦ δώσῃ

17.4 ἐτελείωσα ♦ τελειώσας

17.6 δέδωκάς μοι ♦ ἔδωκάς μοι

17.6 καὶ ἐμοὶ ♦ καὶ ἐμοὶ

17.6 δέδωκας καὶ ♦ ἔδωκας καὶ

17.6 τετηρήκασιν ♦ τετήρηκαν

17.7 ἐστίν ♦ εἰσιν

17.8 δέδωκάς ♦ ἔδωκάς

περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν· ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ πρὸς σε ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς. ¹² Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι, ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ Νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. ¹⁴ Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσίν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ. ¹⁷ Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστίν. ¹⁸ Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. ¹⁹ Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὧσιν· καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν. ²³ Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἔν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. ²⁴ Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου,

δέδωκάς

17.11 οὗτοι ♦ αὐτοὶ
 17.11 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
 17.12 ἐν τῷ κόσμῳ ♦ —
 17.12 οὓς ♦ ᾧ
 17.12 μοι ♦ μοι καὶ
 17.13 αὐτοῖς ♦ ἐαυτοῖς
 17.16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ ♦ οὐκ εἰμὶ
 ἐκ τοῦ κόσμου
 17.17 σου ♦ —

17.19 καὶ αὐτοὶ ὧσιν ♦ ὧσιν καὶ αὐτοὶ
 17.21 ἡμῖν ἐν ♦ ἡμῖν
 17.21 πιστεύσῃ ♦ πιστεύῃ
 17.22 Καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
 17.22 ἐσμεν ♦ —
 17.23 καὶ ἵνα ♦ ἵνα
 17.24 οὓς ♦ ὅ
 17.24 ἔδωκάς ♦ δέδωκάς

καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

18 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλακίς *συνήχθη* καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; ⁵ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι. Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. ⁷ Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν, Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ⁸ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὐς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, ¹³ καὶ ἀπήγαγον αὐτόν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ¹⁴ Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

18.1 ὁ ♦ —

18.1 τῶν ♦ τοῦ

18.2 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς

18.3 Φαρισαίων ♦ ἐκ τῶν Φαρισαίων

18.4 ἐξελθὼν εἶπεν ♦ ἐξῆλθεν καὶ λέγει

18.5 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

18.6 ὅτι ♦ —

18.6 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν

18.7 αὐτοὺς ἐπηρώτησεν ♦

ἐπηρώτησεν αὐτοὺς

18.7 εἶπον ♦ εἶπαν

18.10 ὠτίον ♦ ὠτάριον

18.11 σου ♦ —

18.13 ἀπήγαγον αὐτόν ♦ ἤγαγον

18.14 ἀπολέσθαι ♦ ἀποθανεῖν

¹⁵ Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως· ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῆ θύρα ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὅς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. ¹⁸ Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.

¹⁹ Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδασχῆς αὐτοῦ. ²⁰ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. ²¹ Τί με ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκόοντας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ²² Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

²⁵ Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. ²⁶ Λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὐκ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὄτιον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ ἑβραῖα, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσηλθόντες εἰς τὸ

προῖα

18.15 ὁ ἄλλος • ἄλλος

18.16 ὅς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ • ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως

18.17 ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ • τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς

18.18 μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος • καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν

18.20 ὁ • —

18.20 ἐλάλησα τῷ • λελάληκα τῷ

18.20 πάντοτε οἱ • πάντες οἱ

18.21 ἐπερωτᾷς Ἐπερώτησον • ἐρωτᾷς Ἐρώτησον

18.22 τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς • τῶν παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν

18.23 ὁ • —

18.24 αὐτὸν • οὖν αὐτὸν

18.25 οὖν ἐκεῖνος • ἐκεῖνος

18.27 ὁ • —

πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσιν τὸ Πάσχα.
²⁹ Ἐξήλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
³⁰ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξοστιν ἀποκτείνειν οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίφ θανάτῳ ἤμελλον ἀποθνήσκειν.

³³ Εἰσηλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἄν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξήλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

18.28 ἀλλ' ἵνα ♦ ἀλλὰ
 18.29 πρὸς ♦ ἔξω πρὸς
 18.29 εἶπεν ♦ φησίν
 18.29 κατὰ ♦ [κατὰ]
 18.30 εἶπον ♦ εἶπαν
 18.30 κακοποιός ♦ κακὸν ποιῶν
 18.31 οὖν αὐτῷ ♦ αὐτῷ
 18.33 εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ♦ πάλιν
 εἰς τὸ πραιτώριον
 18.34 αὐτῷ ὁ ♦ —
 18.34 Ἀφ' ἑαυτοῦ ♦ Ἀπὸ σεαυτοῦ
 18.34 σοι εἶπον ♦ εἰπόν σοι

18.36 ἄν ♦ —
 18.36 ἵνα ♦ [ἄν] ἵνα
 18.37 Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς
 18.37 εἰμι ἐγώ ♦ εἰμι
 18.38 αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ ♦
 εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν
 18.39 ὑμῖν ἀπολύσω ἐν ♦ ἀπολύσω ὑμῖν
 ἐν
 18.39 ὑμῖν ἀπολύσω τὸν ♦ ἀπολύσω
 ὑμῖν τὸν
 18.40 πάντες ♦ —

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔμαστιγώσεν. ² Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἔλεγον, Χαίρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. ⁵ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος. ⁶ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαί σε; ¹¹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἐβραϊστί δὲ Γαββαθαῦ. ¹⁴ ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει ἔκτη· ὧς

19.3 ἔλεγον • ἦρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον

19.3 ἐδίδουν • ἐδίδουσαν

19.4 Ἐξῆλθεν οὖν • Καὶ ἐξῆλθεν

19.4 ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν
εὐρίσκω • οὐδεμίαν αἰτίαν
εὐρίσκω ἐν αὐτῷ

19.5 Ἴδε • Ἴδου

19.6 αὐτὸν λέγει • λέγει

19.7 ἡμῶν • —

19.7 ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ • υἱὸν θεοῦ

19.7 ἑαυτὸν

19.10 σταυρῶσαί • ἀπολύσαί

19.10 ἀπολύσαί • σταυρῶσαί

19.11 Ἰησοῦς • [αὐτῷ] Ἰησοῦς

19.11 οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ • κατ' ἐμοῦ
οὐδεμίαν

19.11 σοι δεδομένον • δεδομένον σοι

19.11 παραδιδούς • παραδούς

19.12 ἐζήτει ὁ Πιλάτος • ὁ Πιλάτος
ἐζήτει

19.12 ἔκραζον • ἐκραύγασαν

19.13 τοῦτον τὸν λόγον • τῶν λόγων

19.13 τοῦ • —

19.14 δὲ ὥσει • ἦν ὥς

καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῆ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον. ¹⁷ καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τόπον λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὅς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ. ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. ²¹ Ἐλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἄρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφει, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ²² Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

²³ Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστω στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. ²⁴ Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ ἢ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἰδε ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ²⁷ Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

19.15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν ♦
Ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι
19.16 δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον ♦ οὖν
τὸν Ἰησοῦν
19.17 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ♦ ἑαυτῷ τὸν
σταυρὸν
19.17 εἰς τόπον ♦ εἰς τὸν
19.17 ὅς ♦ ὃ

19.20 Ἑλληνιστὶ Ῥωμαϊστὶ ♦
Ῥωμαϊστὶ Ἑλληνιστὶ
19.24 Εἶπον ♦ Εἶπαν
19.24 ἢ λέγουσα ♦ [ἢ λέγουσα]
19.26 αὐτοῦ ♦ —
19.26 ἰδοὺ ♦ ἰδε
19.27 Ἰδοὺ ♦ Ἴδε

²⁸ Μετὰ τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. ²⁹ Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπω περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν — ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου — ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. ³² Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. ³⁴ ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ἔστιν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία, κακείνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε. ³⁶ Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ, Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁷ Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφή λέγει, Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

³⁸ Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἡωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ³⁹ Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ Ἐλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις

19.28 ἰδὼν ♦ εἰδῶς
 19.28 πάντα ἤδη ♦ ἤδη πάντα
 19.29 οὖν ♦ —
 19.29 οἱ δὲ πλήσαντες ♦ —
 19.29 σπόγγον ♦ σπόγγον οὖν
 19.29 ὄξους καὶ ♦ μεστόν τοῦ ὄξους
 19.30 ὁ ♦ [ὁ]
 19.31 ἵνα μὴ ♦ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ἵνα μὴ
 19.31 ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ♦ —
 19.33 αὐτὸν ἤδη ♦ ἤδη αὐτὸν
 19.34 εὐθέως ἐξῆλθεν ♦ ἐξῆλθεν εὐθὺς

19.35 ἐστὶν αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ ἐστὶν
 19.35 κακείνος ♦ καὶ ἐκείνος
 19.35 ὑμεῖς πιστεύσητε ♦ καὶ ὑμεῖς πιστεύ[σ]ητε
 19.36 ἀπ' ♦ —
 19.38 ταῦτα ♦ δὲ ταῦτα
 19.38 ὁ ἀπὸ ♦ [ὁ] ἀπὸ
 19.38 ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ♦ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ
 19.39 τὸν Ἰησοῦν ♦ αὐτὸν
 19.40 ἐν ♦ —

ένταφιάζειν. ⁴¹ Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ⁴² Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶί, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ Ἐρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητής ὃ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ Ἀπῆλθον οὖν ἄλλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.

πρὸς τῷ μνημείῳ

¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει ἄπρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἕξω· ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν,

19.41 ἐτέθη • ἦν τεθειμένος

20.6 Σίμων • καὶ Σίμων

20.10 ἑαυτοῦς • αὐτοὺς

20.11 πρὸς τὸ μνημεῖον • πρὸς τῷ

μνημείῳ

20.11 κλαίουσα ἕξω • ἕξω κλαίουσα

20.14 Καὶ ταῦτα • Ταῦτα

20.15 ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς

εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. ¹⁶ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί — ὃ λέγεται, Διδάσκαλε. ¹⁷ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μή μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακεν τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¹⁹ Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. ²² Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ²³ Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφιένται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

²⁴ Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ²⁵ Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἐωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. ²⁸ Καὶ ἀπεκρίθη

20.16 ὁ Ἰησοῦς Μαρία ♦ Ἰησοῦς
Μαριάμ
20.16 Ῥαββουνί ♦ Ἑβραϊστὶ Ραββουνί
20.17 ὁ ♦ —
20.17 μου πορεύου ♦ πορεύου
20.18 Μαρία ♦ Μαριάμ
20.18 ἀπαγγέλλουσα ♦ ἀγγέλλουσα
20.18 ἐώρακεν ♦ Ἐώρακα
20.19 τῶν σαββάτων ♦ σαββάτων

20.19 συνηγμένοι ♦ —
20.20 αὐτοῖς τὰς ♦ τὰς
20.20 αὐτοῦ ♦ αὐτοῖς
20.21 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ Ἰησοῦς]
20.23 ἀφιένται ♦ ἀφέωνται
20.24 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς
20.25 τὴν χεῖρά μου ♦ μου τὴν χεῖρα
20.28 Καὶ ἀπεκρίθη ♦ Ἀπεκρίθη

Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ³¹ Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζῶν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

μαθηταῖς αὐτοῦ

21 Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. ² Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. ⁴ Πρωίας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδειςαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδιά, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὐ. ⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο — ἦν γὰρ γυμνός — καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. ⁸ Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον — οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων — σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. ¹⁰ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασατε νῦν. ¹¹ Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς,

20.30 αὐτοῦ • [αὐτοῦ]
20.31 πιστεύσητε • πιστεύ[σ]ητε
21.3 εὐθύς • —
21.4 ὁ • —
21.5 ὁ • [ὁ]

21.6 ἴσχυσαν • ἴσχυον
21.8 ἀλλ' • ἀλλά
21.11 Σίμων • οὖν Σίμων
21.11 ἐπὶ τῆς γῆς • εἰς τὴν γῆν

μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἤριστήσαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἄρνια μου. ¹⁶ Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐξώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ Τοῦτο δὲ εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. ²⁰ Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στηῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, κύριε, οὗτος δὲ τίς; ²² Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; Σὺ ἀκολούθει μοι. ²³ Ἐξήλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;

21.13 οὖν ὁ ♦ —

21.14 ὁ ♦ —

21.14 αὐτοῦ ♦ —

21.15 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου

21.15 πλεῖον ♦ πλέον

21.16 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου

21.17 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου

21.17 Καὶ εἶπεν ♦ Καὶ λέγει

21.17 σὺ πάντα ♦ πάντα σὺ

21.17 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ Ἰησοῦς]

21.20 δὲ ♦ —

21.21 ἰδὼν ♦ οὖν ἰδὼν

21.22 ἀκολούθει μοι ♦ μοι ἀκολουθεῖ

21.23 ὁ λόγος οὗτος ♦ οὗτος ὁ λόγος

21.23 καὶ οὐκ εἶπεν ♦ οὐκ εἶπεν δὲ

21.23 τί πρὸς σε ♦ [τί πρὸς σέ]

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

²⁵ Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.

21.24 γράψας ♦ ὁ γράψας
21.24 ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ
ἡ μαρτυρία ἐστίν

21.25 ὅσα ♦ ἅ
21.25 οὐδὲ ♦ οὐδ'
21.25 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἥς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἀγίου οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη· ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁴ Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, Ἥν ἠκούσατέ μου· ⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

⁶ Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; ⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. ⁸ Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, ¹¹ οἱ καὶ εἶπον, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὄν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

¹² Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ, σαββάτου

1.2 ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη
1.3 τεσσαράκοντα • τεσεεράκοντα
1.5 βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι • ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε
1.6 ἐπηρώτων • ἠρώτων
1.8 λήψεσθε • λήμψεσθε
1.8 μοι • μου

1.8 ἐν πάσῃ • [ἐν] πάσῃ
1.10 ἐσθῆτι λευκῇ • ἐσθήσεσιν λευκαῖς
1.11 εἶπον • εἶπαν
1.11 ἐμβλέποντες • [ἐμ]βλέποντες
1.11 ἀναληφθεὶς • ἀναλημφθεὶς

ἔχον ὁδόν. ¹³ Καὶ ὅτε εἰσηλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἄνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. ¹⁴ Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξίν καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν — ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσι — ¹⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν Ἰησοῦν. ¹⁷ Ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης — ¹⁸ Οὗτος μὲν οὖν ἐκτίσαστο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά, τοῦτ ἔστιν, χωρίον αἵματος — ²⁰ Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. ²¹ Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσηλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. ²³ Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ Μαθθίαν. ²⁴ Καὶ προσευξάμενοι εἶπον, Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ²⁵ λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη

1.13 ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν ♦ εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν	1.17 σὺν ♦ ἐν
1.13 Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ♦ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος	1.19 Ἀκελδαμά ♦ Ἀκελδαμάχ
1.13 Ματθαῖος ♦ Ματθαῖος	1.20 λάβοι ♦ λαβέτω
1.14 καὶ τῇ δεήσει ♦ —	1.21 ἐν ᾧ ♦ ᾧ
1.14 Μαρία ♦ Μαριάμ	1.22 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήφθη
1.14 καὶ σὺν ♦ καὶ	1.22 γενέσθαι σὺν ἡμῖν ♦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι
1.15 μαθητῶν ♦ ἀδελφῶν	1.23 Βαρσαβᾶν ♦ Βαρσαββᾶν
1.15 ὡς ♦ ὡσεὶ	1.23 Μαθθίαν ♦ Μαθθίαν
1.16 ταύτην ♦ —	1.24 εἶπον ♦ εἶπαν
1.16 τὸν ♦ —	1.25 κλῆρον ♦ τόπον
	1.25 ἐξ ♦ ἀφ'

Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. ² Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. ³ Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέν τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

⁵ Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ⁶ Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ⁷ Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἑγεννήθημεν; ⁹ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, ¹¹ Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. ¹² Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; ¹³ Ἄτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον ὅτι Γλεύκουσ μεμεστωμένοι εἰσίν.

¹⁴ Σταθεῖς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω,

1.26 αὐτῶν • αὐτοῖς
 1.26 Μαθθίαν • Μαθθίαν
 2.1 ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν • πάντες ὁμοῦ
 2.3 ἐκάθισέν τε • καὶ ἐκάθισεν
 2.4 ἅπαντες • πάντες
 2.4 αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι • ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς
 2.5 ἐν • εἰς

2.7 πάντες καὶ • καὶ
 2.7 πρὸς ἀλλήλους • —
 2.7 Οὐκ • Οὐχ
 2.7 ἰδοὺ πάντες • ἰδοὺ ἅπαντες
 2.12 ἂν θέλοι • θέλει
 2.13 χλευάζοντες • διαχλευάζοντες
 2.14 Πέτρος • ὁ Πέτρος
 2.14 ἅπαντες • πάντες

καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, ¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται· ¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα, πρὶν ἢ ἔλθειν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· ²¹ καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ²² Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὀρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπῆξαντες ἀνείλετε· ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. ²⁵ Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· ²⁶ διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι· ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς Ἄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ³⁰ Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ

2.17 ἐνύπνια • ἐνυπνίους
2.20 ἢ ἔλθειν τὴν • ἐλθεῖν
2.22 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον • ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ
2.22 καὶ αὐτοὶ • αὐτοὶ
2.23 λαβόντες • —

2.23 χειρῶν • χειρὸς
2.23 ἀνείλετε • ἀνείλατε
2.25 Προωρώμην • Προορώμην
2.26 εὐφράνθη • ηὐφράνθη
2.27 Ἄδου • Ἄδην

θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς Ἄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. ³³ Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ Οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός, Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁶ Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστόν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

³⁷ Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ποιήσομεν, ³⁸ ἄνδρες ἀδελφοί; ³⁹ Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ⁴⁰ Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ἂν προσκαλέσεται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ⁴¹ Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. ⁴² Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰι ὡσεὶ τρισχίλιαι. Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

ποιήσωμεν

2.30 τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν ♦ —
 2.30 τοῦ θρόνου ♦ τὸν θρόνον
 2.31 οὐ κατελείφθη ♦ οὔτε ἐγκατελείφθη
 2.31 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ♦ —
 2.31 Ἄδου οὐδὲ ♦ Ἄδην οὔτε
 2.33 ἁγίου πνεύματος ♦ πνεύματος τοῦ ἁγίου
 2.33 νῦν ὑμεῖς ♦ ὑμεῖς [καὶ]
 2.34 ὁ ♦ [ὁ]
 2.36 καὶ χριστόν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν ♦ αὐτὸν καὶ χριστόν ἐποίησεν ὁ θεός

2.37 τῇ καρδίᾳ ♦ τὴν καρδίαν
 2.37 ποιήσωμεν ♦ ποιήσωμεν
 2.38 ἔφη ♦ —
 2.38 Μετανοήσατε ♦ Μετανοήσατε [φησίν]
 2.38 ἁμαρτιῶν ♦ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν
 2.38 λήψεσθε ♦ λήψεσθε
 2.40 διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει ♦ διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει αὐτούς
 2.41 ἀσμένως ♦ —
 2.41 τῇ ♦ ἐν τῇ
 2.42 κοινωνίᾳ καὶ ♦ κοινωνίᾳ

⁴³ Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. ⁴⁴ Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διμερίζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρεῖαν εἶχεν. ⁴⁶ Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιᾶσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

3 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. ² Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραϊάν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. ³ Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην. ⁴ Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ Ὁ δὲ ἐπείχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ^{ἔγειρε} Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει. ⁷ Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά. ⁸ Καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. ⁹ Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· ¹⁰ ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραϊᾷ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

2.43 Ἐγένετο ♦ Ἐγίνετο
 2.47 τῇ ἐκκλησίᾳ ♦ ἐπὶ τὸ αὐτό
 3.1 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος ♦ Πέτρος
 δὲ
 3.3 ἐλεημοσύνην ♦ ἐλεημοσύνην
 λαβεῖν
 3.6 ἔγειραι καὶ ♦ [ἔγειρε καὶ]
 3.7 παραχρῆμα ♦ αὐτὸν παραχρῆμα

3.7 αὐτοῦ αἱ βάσεις ♦ αἱ βάσεις
 αὐτοῦ
 3.7 σφυρά ♦ σφυδρά
 3.9 αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς ♦ πᾶς ὁ λαὸς
 αὐτὸν
 3.10 τε ♦ δὲ
 3.10 οὗτος ♦ αὐτός

¹¹ Κρατούντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἕκθαμβοι. ¹² Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἕνδρες Ἰσραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ¹³ Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ¹⁴ Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ῥητήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁶ Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. ¹⁷ Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὡσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ¹⁸ Ὁ δὲ θεὸς ἄπροκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτως. ¹⁹ Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξλαληθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, ²⁰ καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστόν Ἰησοῦν· ²¹ ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δεῖξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. ²² Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ²³ Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἔάν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἔκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ

3.11 τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ ♦ αὐτοῦ
 3.11 Ἰωάννην ♦ τὸν Ἰωάννην
 3.11 πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ♦ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς
 3.12 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
 3.13 Ἰσαὰκ καὶ ♦ [ὁ θεὸς] Ἰσαὰκ καὶ [ὁ θεὸς]
 3.13 αὐτόν ♦ —
 3.18 αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν ♦
 παθεῖν τὸν χριστόν αὐτοῦ
 3.19 ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ♦ —

3.20 καὶ ♦ ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ
 3.21 πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ ♦ τῶν ἁγίων
 3.21 προφητῶν ἀπ' αἰῶνος ♦ ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν
 3.22 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
 3.22 γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας ♦ —
 3.22 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
 3.23 ἐξολοθρευθήσεται ♦ ἐξολοθρευθήσεται

προκατήγγειλαν τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ ἑκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ²⁵ Ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ²⁶ Ὑμῖν πρῶτον ὁ θεός, ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, ² διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. ³ Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. ⁴ Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁶ καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. ⁷ Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; ⁸ Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ, ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται· ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹² Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία·

3.25 υἱοὶ • οἱ υἱοὶ

3.25 ἡμῶν • ὑμῶν

3.25 ἐνευλογηθήσονται •
[ἐν]ευλογηθήσονται3.26 ὁ θεὸς ἀναστήσας • ἀναστήσας ὁ
θεός

3.26 Ἰησοῦν • —

4.2 τῶν • τὴν ἐκ

4.4 ὁ • [ὁ]

4.4 ὡσεὶ • [ὡς]

4.5 πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς

• τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς
γραμματεῖς ἐν4.6 Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ
Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ
Ἀλέξανδρον • Ἄννας ὁ
ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ
Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος

4.7 μέσῳ • τῷ μέσῳ

4.8 τοῦ Ἰσραήλ • —

4.9 σέσωσται • σέσωσται

4.11 οἰκοδομούντων • οἰκοδόμων

οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ἢ τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. ¹⁴ Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τετρατευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, ¹⁶ λέγοντες, Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι. ¹⁷ Ἄλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον, Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. ²⁰ Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. ²¹ Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσσονται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

ποιήσομεν

ἀπειλησόμεθα

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. ²⁴ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν, καὶ εἶπον, Δέσποτα, σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ²⁵ ὁ διὰ στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπὼν, Ἴνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ

4.12 οὔτε • οὐδὲ
4.12 τὸ • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ
4.14 δὲ • τε
4.16 ποιήσομεν • ποιήσομεν
4.16 ἀρνήσασθαι • ἀρνεῖσθαι
4.17 ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα • ἀπειλησόμεθα
4.18 αὐτοῖς • —
4.19 πρὸς αὐτοὺς εἶπον • εἶπον πρὸς αὐτούς

4.20 εἶδομεν • εἶδαμεν
4.21 κολάσσονται • κολάσσονται
4.22 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα
4.22 ἐγεγόνει • γεγόνει
4.23 εἶπον • εἶπαν
4.24 εἶπον • εἶπαν
4.24 θεὸς ὁ • —
4.25 διὰ • τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου
4.25 Ἴνα τί • Ἴνατί

έμελέτησαν κενά; ²⁶ Παρέστησαν οί βασιλείς τῆς γῆς, καί οί ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. ²⁹ Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. ³¹ Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ αὐτῷ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων ἁυτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. ³³ Καὶ μεγάλη δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, ³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοδο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

³⁶ Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων — ὅ ἐστιν, μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως — Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρήμα, καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5 Ἄνηρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαμφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτήμα, ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀνανία,

4.27 ἐπὶ • ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ
4.28 βουλή σου • βουλή [σου]
4.30 χεῖρά σου • χεῖρά [σου]
4.31 πνεύματος ἁγίου • τοῦ ἁγίου
πνεύματος
4.32 ἡ καρδιά • καρδιά
4.32 ἡ ψυχὴ • ψυχὴ
4.32 αὐτῶν • αὐτῷ
4.33 μεγάλη δυνάμει • δυνάμει

4.34 μεγάλη
ὑπῆρχεν • ἦν
4.35 διεδίδοδο • διεδίδοδο
4.36 Ἰωσῆς • Ἰωσήφ
4.37 παρὰ • πρὸς
5.1 Σαμφείρῃ • Σαμφίρῃ
5.2 συνειδυίας • συνειδυίας
5.2 αὐτοῦ • —
5.3 Πέτρος • ὁ Πέτρος

διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί σε ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἄνθρωποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. ⁶ Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

⁷ Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσηλθεν. ⁸ Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρος, Εἶπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε. Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, τοσοῦτου. ⁹ Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἴδού, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ Ἐπεσεν δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὔρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

¹² Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἔγινετο¹ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. ¹³ Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ¹⁵ ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὲ αὐτῶν. ¹⁶ Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

ἐγένετο

¹⁷ Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ — ἡ οὖσα αἴρεσις τῶν Σαδδουκαίων — ἐπλήσθησαν ζήλου, ¹⁸ καὶ

5.3 σε ἀπὸ ♦ ἀπὸ
5.5 ταῦτα ♦ —
5.8 αὐτῇ ♦ πρὸς αὐτήν
5.9 εἶπεν ♦ —
5.10 παρὰ ♦ πρὸς
5.12 ἐν τῷ λαῷ πολλά ♦ πολλὰ ἐν τῷ

λαῷ
5.15 κατὰ τὰς ♦ καὶ εἰς τὰς
5.15 κλινῶν καὶ κραββάτων ♦
κλιναρίων καὶ κραβάττων
5.16 εἰς ♦ —

ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν, ²⁰ Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. ²² Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, ²³ λέγοντες ὅτι Τὸ μὲν δεσμοτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν. ²⁴ Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ Παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οὐς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. ²⁷ Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Καὶ ἐπρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, ²⁸ λέγων, Οὐ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; Καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ³¹ Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

5.18 αὐτῶν ♦ —
 5.19 τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν ♦ νυκτὸς
 ἀνοίξας
 5.22 ὑπηρέται παραγενόμενοι ♦
 παραγενόμενοι ὑπηρέται
 5.23 μὲν ♦ —
 5.23 πρὸ ♦ ἐπὶ
 5.24 ἱερεὺς καὶ ὁ ♦ —

5.26 ἤγαγεν ♦ ἤγεν
 5.26 ἵνα ♦ —
 5.28 Οὐ ♦ [Οὐ]
 5.29 εἶπον ♦ εἶπαν
 5.31 δοῦναι ♦ [τοῦ] δοῦναι
 5.32 αὐτοῦ ♦ —
 5.32 δὲ ♦ —

³³ Οἱ δὲ ἄκούοντες¹ διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἀναστάς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. ³⁵ Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ Μετὰ τούτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεινος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἦ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ⁴⁰ Ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἑαυτοῦ² κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. ⁴² Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν χριστόν.

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χήραι αὐτῶν. ² Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἀρεστὸν ἐστίν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ³ Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις

5.33 ἀκούοντες ♦ ἀκούσαντες
 5.33 ἐβουλεύοντο ♦ ἐβούλοντο
 5.34 τι τοὺς ἀποστόλους ♦ τοὺς ἀνθρώπους
 5.36 προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ ♦ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς
 5.37 ἱκανὸν ♦ —
 5.38 ἐάσατε ♦ ἄφετε
 5.38 βουλή ♦ βουλή αὕτη

5.39 δύνασθε ♦ δυνήσεσθε
 5.39 αὐτό ♦ αὐτοῦς
 5.40 αὐτούς ♦ —
 5.41 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν ♦ κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦν τὸν χριστόν ♦ τὸν χριστόν Ἰησοῦν
 5.42 εἶπον ♦ εἶπαν
 6.2 οὖν ♦ δέ
 6.3 οὖν ♦ δέ

καταστήσομεν πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς ἑκαταστήσωμεν ἑπὶ τῆς
 χρείας ταύτης. ⁴ Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ
 λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ Καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον
 πλήρη παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα ἑπλήρης
 πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον
 προσήλυτον Ἀντιοχεῖα, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων·
 καὶ προσευζάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠύξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς
 τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν
 ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

⁸ Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα
 καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς
 συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ
 Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες
 τῷ Στεφάνῳ. ¹⁰ Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
 πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι
 Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν
 καὶ τὸν θεόν. ¹² Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς
 πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
 συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε
 μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται
 ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ
 νόμου. ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ
 Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ
 ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς. ¹⁵ Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν
 ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; ² Ὁ δὲ ἔφη,
 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς
 δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ,
 πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν,

6.3 ἁγίου • —
 6.3 καταστήσομεν • καταστήσομεν
 6.8 πίστεως • χάριτος
 6.11 Μωσῆν • Μωϋσῆν
 6.13 ῥήματα βλάσφημα λαλῶν •

6.13 λαλῶν ῥήματα
 καὶ • [τούτου] καὶ
 6.14 Μωσῆς • Μωϋσῆς
 6.15 ἅπαντες • πάντες
 7.1 ἄρα • —

Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. ⁴ Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν· κάκειθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετόπισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο ἰδοῦναι αὐτῷ ¹ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ Ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. ⁷ Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσιν, κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. ⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὔρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σίτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. ¹³ Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. ¹⁴ Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, ¹ ἐν ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ Κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ. ¹⁷ Καθὼς δὲ

αὐτῷ δοῦναι

συγγένειαν αὐτοῦ

7.3 καὶ ἐκ • καὶ [ἐκ]

7.3 γῆν • τὴν γῆν

7.7 δουλεύσωσιν • δουλεύσουσιν

7.7 εἶπεν ὁ θεός • ὁ θεὸς εἶπεν

7.8 ὁ Ἰσαάκ • Ἰσαάκ

7.8 ὁ Ἰακώβ • Ἰακώβ

7.10 ἐξείλετο • ἐξείλατο

7.10 ὅλον • [ἐφ'] ὅλον

7.11 γῆν Αἰγύπτου • Αἴγυπτον

7.11 εὔρισκον • ἠῦρισκον

7.12 σίτα ἐν Αἰγύπτῳ • σιτία εἰς

Αἴγυπτον

7.13 τοῦ • [τοῦ]

7.14 τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ •

Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ

7.15 Κατέβη δὲ • Καὶ κατέβη

7.16 ὁ • ᾧ

7.16 Ἐμμὸρ τοῦ • Ἐμμὸρ ἐν

ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠϋξήσεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς. ²¹ Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο ἡ θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. ²² Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις. ²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. ²⁴ Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνήκαν. ²⁶ Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσαστο αὐτόν, εἰπὼν, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; ²⁸ Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνείλες χθῆς τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ Ἐφυγεν δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. ³⁰ Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ³¹ Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ἔθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν, ³² Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ

ἡμῶν

ἐθαύμασεν

7.17 ὤμοσεν ♦ ὠμολόγησεν
7.18 ὃς ♦ [ἐπ' Αἴγυπτον] ὃς
7.19 πατέρας ἡμῶν ♦ πατέρας [ἡμῶν]
7.19 ἔκθετα τὰ βρέφη ♦ τὰ βρέφη
ἔκθετα
7.20 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο ♦
ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο
αὐτόν
7.22 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς [ἐν]
7.22 ἔργοις ♦ ἔργοις αὐτοῦ
7.23 τεσσαρακονταετῆς ♦
τεσσαρακονταετῆς
7.25 αὐτοῦ ὅτι ♦ [αὐτοῦ] ὅτι

7.25 αὐτοῖς σωτηρίαν ♦ σωτηρίαν
αὐτοῖς
7.26 συνήλασεν ♦ συνήλασεν
7.26 ὑμεῖς ♦ —
7.26 ἵνα τί ♦ ἵνα τί
7.27 ἡμᾶς ♦ ἡμῶν
7.28 χθῆς ♦ ἐχθῆς
7.29 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.30 τεσσαράκοντα ♦ τεσεράκοντα
κυρίου ♦ —
7.31 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.31 πρὸς αὐτόν ♦ —
7.32 ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ♦ Ἰσαὰκ
καὶ

θεὸς Ἰακώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ Ἴδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. ³⁵ Τοῦτον τὸν Μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; Τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βιάτῳ. ³⁶ Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. ³⁷ Οὗτός ἐστιν ὁ Μωσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο ἰδὼν ἡμῶν· ζῶντα δοῦναι ἡμῖν· ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. ⁴¹ Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴² Ἐστρεψεν δὲ ὁ θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτούς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; ⁴³ Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ἰρεμφάν, τὸν τύπου οὗς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικίω ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. ⁴⁴ Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐωράκει. ⁴⁵ Ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ

λόγια

Πεφάν

7.32 Μωσῆς • Μωϋσῆς

7.33 ἐν • ἐφ'

7.34 ἀποστελῶ • ἀποστείλω

7.35 Μωσῆν • Μωϋσῆν

7.35 θεός • θεός [καὶ]

7.35 ἀπέστειλεν ἐν • ἀπέσταλκεν σὺν

7.36 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα

7.37 Μωσῆς ὁ εἰπὼν • Μωϋσῆς ὁ εἶπας

7.37 κύριος ὁ θεός ἡμῶν • ὁ θεός

7.38 λόγον • λόγια

7.39 ἀλλ' • ἀλλά

7.39 τῇ καρδίᾳ • ἐν ταῖς καρδίαις

7.40 Μωσῆς • Μωϋσῆς

7.40 γέγονεν • ἐγένετο

7.42 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα

7.43 ὑμῶν Ἰρεμφάν • [ὑμῶν] Ἰραιφάν

7.44 Μωσῆ • Μωϋσῆ

πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῴσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· ⁴⁶ ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὗρεῖν σκῆνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. ⁴⁷ Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ Ἄλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, ⁴⁹ Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσατέ μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; ⁵⁰ Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

⁵¹ Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. ⁵² Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε. ⁵³ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

⁵⁴ Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν δόξαν θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν, Ἴδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεφγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. ⁵⁷ Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ᾠα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. ⁵⁸ καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. ⁵⁹ Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ Θεὸς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

7.46 θεῷ ♦ οἶκῳ
7.47 ᾠκοδόμησεν ♦ οἰκοδόμησεν
7.48 ναοῖς ♦ —
7.51 τῇ καρδίᾳ ♦ καρδίαις
7.52 γεγένησθε ♦ ἐγένεσθε

7.56 ἀνεφγμένους ♦ διηνοιγμένους
7.58 παρὰ ♦ αὐτῶν παρὰ
7.60 τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ♦ ταύτην
τὴν ἁμαρτίαν

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. ² Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ³ Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνεται τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἀνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

⁴ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. ⁵ Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. ⁶ Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ⁷ Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλη ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. ⁸ Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

⁹ Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προϋπήρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. ¹⁰ ᾧ προσεῖχον ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη. ¹¹ Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέσαι αὐτούς. ¹² Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ¹³ Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα, ἐξίστατο.

¹⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· ¹⁵ οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·

8.2 ἐποίησαντο • ἐποίησαν

8.5 πόλιν • [τὴν] πόλιν

8.6 τε • δὲ

8.7 Πολλῶν • Πολλοὶ

8.7 ἐξήρχετο • ἐξήρχοντο

8.8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη •

Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ

8.9 ἐξιστῶν • ἐξιστάνων

8.10 ἀπὸ • πάντες ἀπὸ

8.10 μεγάλη • καλουμένη μεγάλη

8.12 τὰ • —

8.13 δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα • σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας

γινόμενας

8.14 τὸν Πέτρον • Πέτρον

¹⁶ οὐπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.
¹⁷ Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ¹⁸ Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, ¹⁹ λέγων, Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνη πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ²² Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. ²³ Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρώ σε ὄντα. ²⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

²⁵ Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

²⁶ Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλείσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ²⁸ ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. ²⁹ Εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίπῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν, Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ Ὁ δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσῃ με; Παρακέαλεσέν τε τὸν

8.16 οὐπω • οὐδέπω
 8.16 χριστοῦ • κυρίου
 8.17 ἐπετίθουν • ἐπετίθεσαν
 8.18 Θεασάμενος • Ἰδὼν
 8.18 τὸ ἅγιον • —
 8.21 ἐνώπιον • ἐναντι
 8.22 θεοῦ • κυρίου
 8.25 ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ •

ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα
 8.25 Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο •
 Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο
 8.27 τῆς βασιλείσης • βασιλείσης
 8.30 τὸν προφήτην Ἡσαΐαν • Ἡσαΐαν
 τὸν προφήτην
 8.31 ὀδηγήσῃ • ὀδηγήσει

Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωτος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; Περὶ ἐαυτοῦ, ἢ περὶ ἐτέρου τινός; ³⁵ Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἤλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησὶν ὁ εὐνοῦχος, Ἴδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁷ ³⁸ Καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφοτέροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ² ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τις εὔρη τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ³ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; ⁵ Εἶπεν δέ, Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν, Ἐγὼ εἶμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταιί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἔνεοί, ⁷ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ⁸ Ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων τε τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπεν,

ἐννεοί

8.32 κείροντος ♦ κείραντος
8.33 αὐτοῦ ἢ ♦ [αὐτοῦ] ἢ
8.33 δὲ ♦ —
9.3 καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ ♦ ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ

9.5 κύριος εἶπεν ♦ —
9.6 τί ♦ ὅ τί
9.8 ὁ ♦ —
9.8 τε ♦ δὲ
9.8 οὐδένα ♦ οὐδὲν

χειραγωγούντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὄραματι, Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἴδου ἐγώ, κύριε. ¹¹ Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψη. ¹³ Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ· ¹⁴ καὶ ᾧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ· ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνοματός μου παθεῖν. ¹⁷ Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθείς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, ὁ ὀφθεις σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἦρχου, ὅπως ἀναβλέψης καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. ¹⁸ Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ ἄναστάς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν.

τε παραχρῆμα,
καὶ

Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. ²⁰ Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν χριστόν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ᾧδε εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγη ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν

9.10 ὁ κύριος ἐν ὄραματι • ἐν ὄραματι
ὁ κύριος
9.12 ἐν ὄραματι ἄνδρα ὀνόματι
Ἀνανίαν • ἄνδρα [ἐν ὄραματι]
Ἀνανίαν ὀνόματι
9.12 χεῖρα • [τὰς] χεῖρας
9.13 ἀκήκοα • ἤκουσα
9.13 ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου • τοῖς
ἀγίοις σου ἐποίησεν
9.15 μοι ἐστίν • ἐστίν μοι
9.15 καὶ • τε καὶ

9.17 με • με Ἰησοῦς
9.18 ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ ὡσεὶ • ἀπέπεσαν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
9.19 ὁ Σαῦλος • —
9.20 χριστόν • Ἰησοῦν
9.21 ἐν Ἱερουσαλήμ • εἰς
Ἱερουσαλήμ
9.21 ἐλήλυθεν • ἐληλύθει
9.22 συνέχυνεν τοὺς • συνέχυνεν
[τοὺς]

τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἰκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαῦλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. Παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· ²⁵ λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτός, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

²⁶ Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπειράτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβῶντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητῆς. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ²⁸ Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν ἑισπορευόμενος ἑῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν. ³⁰ Ἐπιγόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. ³¹ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

εἰσπορευόμενος
καὶ
ἐκπορευόμενος
ἐν

³² Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν. ³³ Εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτῶ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰαταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ Καὶ

κρᾶββάτου

9.24 Παρετήρουν τε • Παρετηροῦντο
δὲ καὶ
9.25 αὐτὸν οἱ μαθηταὶ • οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ
9.25 καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους • διὰ
τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν
9.26 ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ
ἐπειράτο • εἰς Ἱερουσαλήμ
ἐπειράσεν
9.28 εἰς • καὶ ἐκπορευόμενος εἰς
9.28 καὶ παρρησιαζόμενος •
παρρησιαζόμενος

9.28 Ἰησοῦ • —
9.29 αὐτὸν ἀνελεῖν • ἀνελεῖν αὐτόν
9.31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι • Ἡ μὲν
οὖν ἐκκλησία
9.31 εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι
καὶ πορευόμεναι • εἶχεν εἰρήνην
οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη
9.31 ἐπληθύνοντο • ἐπληθύνετο
9.32 Λύδδαν • Λύδδα
9.33 Αἰνέαν ὀνόματι • ὀνόματι Αἰνέαν
9.33 κρᾶββάτῳ • κρᾶβάττου
9.34 ὁ χριστός • χριστός

εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

³⁶ Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερώῳ. ³⁸ Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ³⁹ Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ⁴⁰ Ἐκβαλὼν δὲ ἕξω πάντας ὁ Πέτρος θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβηθά, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισεν. ⁴¹ Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. ⁴² Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10 Ἄνῆρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ ^{ἐννάτην} διὰ παντός. ³ Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς, ὡσεὶ ὥραν ἑνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. ⁴ Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστίν, κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον

9.35 εἶδον • εἶδαν
9.35 Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα •
Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα
9.36 Ταβηθά • Ταβιθά
9.36 ἀγαθῶν ἔργων • ἔργων ἀγαθῶν
9.37 αὐτὴν ἔθηκαν • ἔθηκαν [αὐτὴν]
9.38 Λύδδης • Λύδδα
9.38 πρὸς • δύο ἀνδρας πρὸς
9.38 ὀκνήσαι • ὀκνήσης

9.38 αὐτῶν • ἡμῶν
9.40 θεῖς • καὶ θεῖς
9.40 Ταβηθά • Ταβιθά
9.42 πολλοὶ ἐπίστευσαν • ἐπίστευσαν
πολλοὶ
9.43 αὐτὸν • —
10.1 ἦν • —
10.2 τε • —
10.3 ὥραν • περὶ ὥραν

ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ⁵ Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετὰπεμψαι Σίμωνα ἄνδρα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον. ⁶ οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ⁷ ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

ὅς ἐπικαλεῖται Πέτρος

⁹ Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην. ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελεν γεύσασθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ’ αὐτὸν ἕκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ’ αὐτὸν σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς. ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ¹³ Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, Ἄναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ¹⁴ Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. ¹⁵ Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. ¹⁶ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

¹⁷ Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, καὶ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὄραματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, Ἰδοῦ, ἄνδρες ζητοῦσίν σε. ²⁰ Ἀλλὰ ἀναστάς καταβῆθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι ἐγὼ

10.4 ἐνώπιον ♦ ἔμπροσθεν
 10.5 εἰς Ἰόππην ἄνδρας ♦ ἄνδρας εἰς Ἰόππην
 10.5 τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον ♦ τινὰ ὅς ἐπικαλεῖται Πέτρος
 10.7 τῷ Κορνηλίῳ ♦ αὐτῷ
 10.7 αὐτοῦ ♦ —
 10.8 αὐτοῖς ἅπαντα ♦ ἅπαντα αὐτοῖς
 10.10 ἐκείνων ἐπέπεσεν ♦ αὐτῶν ἐγένετο
 10.11 ἐπ’ αὐτόν ♦ —
 10.11 δεδεμένον καὶ ♦ —

10.12 τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ ♦ καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ
 10.14 ἢ ♦ καὶ
 10.16 πάλιν ἀνελήφθη ♦ εὐθὺς ἀνελήφθη
 10.17 καὶ ♦ —
 10.17 ἀπὸ ♦ ὑπὸ
 10.17 Σίμωνος ♦ τοῦ Σίμωνος
 10.19 αὐτῷ ♦ [αὐτῷ]
 10.19 ζητοῦσίν ♦ τρεῖς ζητοῦντές
 10.20 διότι ♦ ὅτι

ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν, Ἴδού, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. ²³ Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ²⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. ²⁶ Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρεν λέγων, Ἄνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με. ³⁰ Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ³¹ καὶ φησιν, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² Πέμπσον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. ³³ Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν,

10.22 εἶπον • εἶπαν

10.23 ὁ Πέτρος • ἀναστάς

10.24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον • Τῇ
δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν

10.26 αὐτὸν ἤγειρεν • ἤγειρεν αὐτὸν

10.26 κἀγὼ • καὶ ἐγὼ

10.28 καὶ ἐμοὶ • κάμοι

10.30 νηστεύων καὶ • —

10.30 ὥραν • —

10.32 ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι •

—

10.33 ὑπὸ τοῦ θεοῦ • ὑπὸ τοῦ κυρίου

Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός· ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. ³⁶ Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ — οὗτός ἐστιν πάντων κύριος — ³⁷ ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥήμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὡς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφέγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ Τούτῳ πάντες οἱ προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

⁴⁴ Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. ⁴⁶ Ἦκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος, ⁴⁷ Μῆτι τὸ ὕδωρ κωλύσαι δύνатаί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς;

10.34 προσωπολήπτης ♦
προσωπολήπτης

10.36 ὃν ♦ [ὃν]

10.37 ἀρξάμενον ♦ ἀρξάμενος

10.38 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ

10.39 ἐσμεν ♦ —

10.39 ἐν Ἱερουσαλήμ ♦ [ἐν]
Ἱερουσαλήμ

10.39 ἀνεῖλον ♦ ἀνεῖλαν

10.40 τῆ ♦ [ἐν] τῆ

10.42 αὐτός ♦ οὗτός

10.45 συνῆλθον ♦ συνῆλθαν

10.46 ὁ ♦ —

10.47 κωλύσαι δύνатаί ♦ δύνатаί

κωλύσαι

10.47 καθὼς ♦ ὡς

⁴⁸ Προσέταξέν τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ² Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, ³ λέγοντες ὅτι Πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσήλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, ⁵ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ Ἦκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ⁸ Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσήλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. ¹⁰ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ Καὶ ἰδοῦ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. ¹² Εἶπεν δέ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός· ¹³ ἀπήγγειλέν τε ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὡσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ Ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,

10.48 τε ♦ δὲ
10.48 βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ♦ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι
11.2 Καὶ ὅτε ♦ ὅτε δὲ
11.2 Ἱεροσόλυμα ♦ Ἱερουσαλήμ
11.3 Πρὸς ♦ Εἰσήλθες πρὸς
11.3 εἰσήλθες ♦ —
11.4 ὁ ♦ —
11.7 φωνῆς ♦ καὶ φωνῆς
11.8 πᾶν ♦ —

11.9 μοι ♦ —
11.10 πάλιν ἀνεσπάσθη ♦ ἀνεσπάσθη πάλιν
11.11 ἤμην ♦ ἤμην
11.12 μοι τὸ πνεῦμα ♦ τὸ πνευμά μοι
11.12 διακρινόμενον ♦ διακρινάντα
11.13 τε ♦ δὲ
11.13 τὸν ἄγγελον ♦ [τὸν] ἄγγελον
11.13 αὐτῷ ♦ —
11.13 ἄνδρας ♦ —
11.16 κυρίου ♦ τοῦ κυρίου

ὁμοίως δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες, Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.

¹⁹ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ²⁰ Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅλα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ. ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, ²⁶ καὶ εὐρῶν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

²⁷ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ Ἀναστάς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. ²⁹ Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις,

11.17 δὲ ♦ —
 11.18 ἐδόξαζον ♦ ἐδόξασαν
 11.18 Ἄρα γε ♦ Ἄρα
 11.18 ἔδωκεν εἰς ζωὴν ♦ εἰς ζωὴν
 ἔδωκεν
 11.20 εἰσελθόντες ♦ ἐλθόντες
 11.20 πρὸς ♦ καὶ πρὸς
 11.21 πιστεύσας ♦ ὁ πιστεύσας
 11.22 ἐν Ἱεροσολύμοις ♦ οὔσης ἐν
 Ἱερουσαλήμ

11.22 διελθεῖν ♦ [διελθεῖν]
 11.23 τοῦ ♦ [τὴν] τοῦ
 11.25 ὁ Βαρνάβας ♦ —
 11.26 αὐτὸν ♦ —
 11.26 αὐτοὺς ♦ αὐτοῖς καὶ
 11.26 τῇ ♦ ἐν τῇ
 11.26 πρῶτον ♦ πρῶτος
 11.28 μέγαν ♦ μεγάλην
 11.28 ὅστις καὶ ♦ ἦτις
 11.28 Καίσαρος ♦ —

ώρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὁ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

12 Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα. ³ Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστὸν ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον — ἦσαν δὲ αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων — ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδούς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. ⁶ Ὅτε δὲ ἐμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσειν δυσὶν· φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ Καὶ ἰδού, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ Εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, Περίζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιχθῆ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹² Συνιδὼν τε ἦλθεν

12.2 μαχαίρα • μαχαίρη
12.3 Καὶ ἰδὼν • Ἰδὼν δὲ
12.3 αἱ • [αἱ]
12.5 ἐκτενὴς • ἐκτενῶς
12.5 ὑπὲρ • περὶ
12.6 ἐμελλεν • ἠμελλεν
12.6 αὐτὸν προάγειν • προαγαγεῖν αὐτόν
12.7 ἐξέπεσον • ἐξέπεσαν

12.8 τε • δὲ
12.8 Περίζωσαι • Ζώσαι
12.9 αὐτῷ • —
12.10 ἦλθον • ἦλθαν
12.10 ἠνοιχθῆ • ἠνοιγή
12.11 γενόμενος ἐν ἑαυτῷ • ἐν ἑαυτῷ γενόμενος
12.11 κύριος • [ὁ] κύριος
12.11 ἐξείλετό • ἐξείλατό

ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὓ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. ¹³ Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. ¹⁴ Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, Μαίνη. Ἡ δὲ διῖσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἔστιν. ¹⁶ Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπεν δέ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. ¹⁸ Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.

²⁰ Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. ²¹ Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ²² Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Ῥωνὴ θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ Παραχρήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτόν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν δόξαν τῷ θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

Θεοῦ φωνή

²⁴ Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἠύξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

²⁵ Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

ἀπὸ

12.12 Μαρίας • τῆς Μαρίας

12.13 τοῦ Πέτρου • αὐτοῦ

12.15 εἶπον • εἶπαν

12.15 αὐτοῦ ἔστιν • ἔστιν αὐτοῦ

12.16 εἶδον • εἶδαν

12.17 αὐτοῖς πῶς • [αὐτοῖς] πῶς

12.17 Εἶπεν δέ • Εἶπεν τε

12.19 τὴν • —

12.20 ὁ Ἡρώδης • —

12.21 καὶ • [καί]

12.22 Φωνὴ θεοῦ • Θεοῦ φωνή

12.23 δόξαν • τὴν δόξαν

12.25 καὶ Ἰωάννην • Ἰωάννην

13 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφήται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρόδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. ² Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ³ Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

⁴ Οὗτοι μὲν οὖν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ^{τε} κατήλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν· ἐκεῖθεν ἔδ^ε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον. ⁵ Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίनि, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. ⁶ Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρήσοῦς,⁷ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ⁸ Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος — οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ — ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. ⁹ Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν ¹⁰ εἶπεν, ὦ πλήρης παντός δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; ¹¹ Καὶ νῦν ἰδοῦ, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. ¹² Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκκλησούμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

¹³ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ'

13.1 τινες ♦ —
 13.1 τετράρχου ♦ τετράρχου
 13.2 τὸν Σαῦλον ♦ Σαῦλον
 13.4 Οὗτοι ♦ Αὐτοὶ
 13.4 πνεύματος τοῦ ἁγίου ♦ ἁγίου
 πνεύματος
 13.4 τὴν Σελεύκειαν ♦ Σελεύκειαν
 13.4 δὲ ♦ τε

13.4 τὴν Κύπρον ♦ Κύπρον
 13.6 τὴν ♦ ὅλην τὴν
 13.6 τινα ♦ ἄνδρα τινά
 13.6 Βαρήσοῦς ♦ Βαρησοῦ
 13.9 καὶ ἀτενίσας ♦ ἀτενίσας
 13.10 κυρίου ♦ [τοῦ] κυρίου
 13.11 δὲ ἐπέπεσεν ♦ τε ἐπέπεσεν
 13.13 τὸν ♦ —

αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ¹⁴ Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. ¹⁵ Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς, λέγοντες, Ἕνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ Ἀναστάς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν,

Ἕνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ Ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. ¹⁸ Καὶ ὡς τεσσαρακονταετὴ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. ¹⁹ Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. ²⁰ Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα, ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. ²¹ Καὶ ἐκείθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἕτη τεσσαράκοντα. ²² Καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ὃ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, Εὐρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίαν, ²⁴ προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας τῷ Ἰσραὴλ. ²⁵ Ὡς δὲ ἐπλήρου ἦ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν, Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἄλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. ²⁶ Ἕνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. ²⁷ Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ

13.14 τῆς Πισιδίας ♦ τὴν Πισιδίαν
 13.14 εἰσελθόντες ♦ [εἰς]ελθόντες
 13.15 ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν ♦ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος
 13.17 ἐξελέξατο ♦ Ἰσραὴλ ἐξελέξατο
 13.17 Αἰγύπτῳ ♦ Αἰγύπτου
 13.18 τεσσαρακονταετὴ ♦ τεσσαρακονταετὴ
 13.19 αὐτοῖς ♦ —
 13.20 Καὶ μετὰ ταῦτα ♦ —
 13.20 πενήκοντα ♦ πενήκοντα Καὶ

μετὰ ταῦτα
 τοῦ ♦ [τοῦ]
 13.21 τεσσαράκοντα ♦ τεσσαράκοντα
 13.22 αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ ♦ τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς
 13.23 σωτηρίαν ♦ σωτήρα Ἰησοῦν
 13.24 τῷ ♦ παντὶ τῷ λαῷ
 13.25 ὁ ♦ —
 13.25 τίνα με ♦ τί ἐμέ
 13.26 ὑμῖν ὁ ♦ ἡμῖν ὁ
 13.26 ἀπεστάλη ♦ ἐξαπεστάλη

ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. ²⁸ Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ²⁹ Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ³⁰ Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³¹ ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. ³² Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν. ³³ ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ³⁴ Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. ³⁵ Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ³⁶ Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν. ³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. ³⁸ Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται. ³⁹ καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Ἰωυδῆος ἰδικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. ⁴⁰ Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, ⁴¹ Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

Μωσέως

δὲ αὐτῶν

ῥήματα ταῦτα

⁴² Ἐξιόντων ἡμῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα. ⁴³ Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

13.31 εἰσιν • [νῦν] εἰσιν

13.32 αὐτῶν • [αὐτῶν]

13.33 τῷ δευτέρῳ γέγραπται • γέγραπται τῷ δευτέρῳ

13.35 Διὸ • Διότι

13.39 καὶ • [καί]

13.39 τῷ • —

13.40 ἐφ' ὑμᾶς • —

13.41 ἐγὼ ἐργάζομαι • ἐργάζομαι ἐγὼ

13.41 ὃ • ἔργον ὃ

13.42 ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων • αὐτῶν

13.42 τὰ ἔθνη • —

13.42 ῥήματα • ῥήματα ταῦτα

13.43 ἐπειθον • αὐτοῖς ἐπειθον

13.43 ἐπιμένειν • προσμένειν

⁴⁴ Τῷ τε ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ⁴⁵ Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. ⁴⁶ Παρρησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ Οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, ¹ καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁹ Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. ⁵⁰ Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. ⁵¹ Οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. ⁵² Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

ἔχαιρον

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺν πλῆθος. ² Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ³ Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴ Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,

13.44 τε ♦ δὲ
13.44 θεοῦ ♦ κυρίου
13.45 τοῦ ♦ —
13.45 λεγομένοις ♦ λαλουμένοις
13.45 ἀντιλέγοντες καὶ ♦ —
13.46 δὲ ὁ ♦ τε ὁ
13.46 εἶπον ♦ εἶπαν
13.46 δὲ ἀπωθεῖσθε ♦ ἀπωθεῖσθε

13.48 ἔχαιρον ♦ ἔχαιρον
13.50 καὶ τὰς ♦ τὰς
13.50 τὸν Βαρνάβαν ♦ Βαρναβᾶν
13.51 αὐτῶν ♦ —
13.52 δὲ ♦ τε
14.2 ἀπειθοῦντες ♦ ἀπειθήσαντες
14.3 μαρτυροῦντι ♦ μαρτυροῦντι [ἐπὶ]

⁶ συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· ⁷ κακεὶ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

⁸ Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε ἤκουεν περιπεπατῆκει. ⁹ Οὗτος ἤκουσεν¹ τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, ¹⁰ εἶπεν ὀρθός μεγάλη τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός.¹ Καὶ ἤλλετο καὶ περιεπάτει. ¹¹ Οἱ δὲ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. ¹² Ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρηξάντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κρᾶζοντες ¹⁵ καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. ¹⁷ Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφήκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. ¹⁸ Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

¹⁹ Ἐπήλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἕξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. ²⁰ Κυκλωσάντων

14.7 ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι ♦
εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν
14.8 ἐν Λύστροις ἀδύνατος ♦
ἀδύνατος ἐν Λύστροις
14.8 ὑπάρχων ♦—
14.8 περιπεπατῆκει ♦ περιεπάτησεν
14.9 πίστιν ἔχει ♦ ἔχει πίστιν
14.10 τῇ ♦—
14.10 ὀρθός ♦ ὀρθός
14.10 ἤλλετο ♦ ἤλατο
14.11 δὲ ♦ τε
14.11 ὁ Παῦλος ♦ Παῦλος

14.12 μὲν ♦—
14.13 δὲ ♦ τε
14.13 αὐτῶν ♦—
14.14 εἰσεπήδησαν ♦ ἐξεπήδησαν
14.15 τὸν θεὸν τὸν ♦ θεὸν
14.17 Καίτοιγε ♦ Καίτοι
14.17 ἑαυτὸν ♦ αὐτὸν
14.17 ἀγαθοποιῶν ♦ ἀγαθοουργῶν
14.17 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
14.19 Ἐπήλθον ♦ Ἐπήλθον
14.19 νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι ♦
νομίζοντες αὐτὸν τεθηκέναι

δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. ²¹ Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. ²⁴ Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. ²⁵ Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀτάλειαν· ²⁶ κακείθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. ²⁸ Διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² Γενομένης οὖν στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ

14.20 αὐτὸν τῶν μαθητῶν ♦ τῶν μαθητῶν αὐτὸν
 14.21 Ἰκόνιον ♦ εἰς Ἰκόνιον
 14.21 Ἀντιόχειαν ♦ εἰς Ἀντιόχειαν
 14.23 πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν ♦ κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους
 14.24 Παμφυλίαν ♦ τὴν Παμφυλίαν
 14.27 ἀνήγγειλαν ♦ ἀνήγγελλον

14.28 ἐκεῖ ♦ —
 15.1 περιτέμνησθε τῷ ἔθει ♦ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ οὖν ♦ δὲ
 15.2 Φοινίκην ♦ τε Φοινίκην
 15.4 ἀπεδέχθησαν ὑπὸ ♦ παρεδέχθησαν ἀπὸ

περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. ⁸ Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. ⁹ καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

¹² Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, ¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα. ¹⁸ Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹⁹ Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνων ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν· ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ

15.6 δὲ ♦ τε
15.7 συζητήσεως ♦ ζητήσεως
15.7 ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο ♦ ἐν
ἡμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς
15.8 αὐτοῖς τὸ ♦ τὸ
15.9 οὐδὲν ♦ οὐθέν

15.14 ἐπὶ ♦ —
15.17 ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα ♦ ποιῶν
ταῦτα
15.18 ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα
αὐτοῦ ♦ —
15.20 ἀπὸ ♦ —

καὶ τοῦ αἵματος. ²¹ Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

²² Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν Παύλῳ καὶ Βαρνάβῳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰβάρσαββᾶν,¹ καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. ²⁴ Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγους, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστείλάμεθα. ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβῳ καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ²⁷ Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ²⁸ Ἐδοξεν γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπιτάξεων τούτων, ²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοῦς, εὖ πράξετε. Ἐρωσθε.

Βαρσαβᾶν

³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν. ³¹ Ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφήται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. ³³ Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ³⁴ ³⁵ Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν

15.22 Παύλῳ ♦ τῷ Παύλῳ
15.22 ἐπικαλούμενον ♦ καλούμενον
15.23 τάδε ♦ —
15.23 καὶ οἱ ἀδελφοὶ ♦ ἀδελφοὶ
15.24 ἐξεληθόντες ♦ [ἐξεληθόντες]
15.24 λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον ♦ —
15.25 ἐκλεξαμένους ♦ ἐκλεξαμένοις

15.28 ἁγίῳ πνεύματι ♦ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
15.28 τῶν ἐπιτάξεων τούτων ♦ τούτων τῶν ἐπιτάξεων
15.29 πνικτοῦ ♦ πνικτῶν
15.30 ἦλθον ♦ κατήλθον
15.33 ἀποστόλους ♦ ἀποστείλαντας αὐτούς

Ἄντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

³⁶ Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπεν Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. ³⁷ Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην, τὸν καλούμενον Μάρκον. ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. ³⁹ Ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπεῦσαι εἰς Κύπρον· ⁴⁰ Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. ⁴¹ Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16 Κατήνησεν δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ ἰδού, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατὴρ δὲ Ἕλληνας· ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. ³ Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἥδειςαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλληνας ὑπῆρχεν. ⁴ Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ⁵ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

⁶ Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, καλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλήσασι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ⁷ ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν

15.36 Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν • πρὸς Βαρναβάν Παῦλος
15.36 ἡμῶν • —
15.36 πᾶσαν πόλιν • πόλιν πᾶσαν
15.37 ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν • ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ
15.38 συμπαραλαβεῖν • συμπαραλαμβάνειν
15.39 οὖν • δὲ
15.40 θεοῦ • κυρίου
15.41 Κιλικίαν • [τὴν] Κιλικίαν
16.1 εἰς • [καὶ] εἰς

16.1 Λύστραν • εἰς Λύστραν
16.1 τινος • —
16.3 τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας • ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ
16.4 παρεδίδουν • παρεδίδουσαν
16.4 καὶ τῶν • καὶ
16.4 Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσολύμοις
16.6 Διελθόντες • Διήλθον
16.6 τὴν Γαλατικὴν • Γαλατικὴν
16.7 ἐλθόντες • ἐλθόντες δὲ
16.7 κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι • εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι

Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα·
⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. ⁹ Καὶ
 ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνὴρ τις ἦν Μακεδῶν
 ἐστῶς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβάς εἰς Μακεδονίαν,
 βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν
 ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
 προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

¹¹ Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς
 Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ¹² ἐκεῖθὲν τε εἰς
 Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας
 πόλις, κολωνεῖα· ἡμεν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διατρίβοντες
 ἡμέρας τινάς. ¹³ Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
 πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομιζέτο προσευχὴ εἶναι, καὶ
 καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναίξιν. ¹⁴ Καὶ τις
 γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων,
 σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν,
 προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ¹⁵ Ὡς δὲ
 ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ
 κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν
 μου, μείνατε. Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

¹⁶ Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην
 τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν
 πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. ¹⁷ Αὕτη
 κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ «καὶ ἡμῖν,» ἔκραζεν λέγουσα,
 Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες
 καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ
 πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ

καὶ τῷ Σίλα

16.7 πνεῦμα • πνεῦμα Ἰησοῦ
 16.9 τῆς • [τῆς]
 16.9 ὤφθη τῷ Παύλῳ • τῷ Παύλῳ
 ὤφθη
 16.9 τις ἦν Μακεδῶν • Μακεδῶν τις
 ἦν
 16.9 ἐστῶς • ἐστῶς καὶ
 16.10 τὴν • —
 16.10 κύριος • θεὸς
 16.11 οὖν ἀπὸ τῆς • δὲ ἀπὸ
 16.11 τε • δὲ
 16.11 Νεάπολιν • Νέαν Πόλιν
 16.12 ἐκεῖθὲν τε • κακεῖθεν
 16.12 πρώτη τῆς • πρώτη[ς]

16.12 κολωνεῖα • κολωνία
 16.12 αὐτῇ • ταύτῃ
 16.13 πόλεως • πύλης
 16.13 ἐνομιζέτο προσευχὴ • ἐνομιζόμεν
 προσευχὴν
 16.15 μείνατε • μένετε
 16.16 προσευχὴν • τὴν προσευχὴν
 16.16 Πύθωνος ἀπαντῆσαι • Πύθωνα
 ἀπαντῆσαι
 16.17 κατακολουθήσασα •
 κατακολουθοῦσα
 16.17 ἡμῖν ὁδὸν • ὑμῖν ὁδὸν
 16.18 ὁ • —

πνεύματι εἶπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξέλθειν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

¹⁹ Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσιν. ²² Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν. ²³ Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. ²⁴ ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουσαν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοιοι. ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου. ἀνεώχθησάν τε παρακρήμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ²⁷ Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν, ἔμελλεν ἐαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ Ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος λέγων, Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ Οἱ δὲ εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παρακρήμα.

16.18 τῷ ὀνόματι ♦ ὀνόματι

16.20 εἶπον ♦ εἶπαν

16.22 περιρρήξαντες ♦ περιρῆξαντες

16.24 εἰληφώς ♦ λαβὼν

16.24 αὐτῶν ἠσφαλίσατο ♦ ἠσφαλίσατο αὐτῶν

16.26 ἀνεώχθησάν τε ♦ ἠνεώχθησαν δὲ

16.27 μάχαιραν ἔμελλεν ♦ [τὴν]

μάχαιραν ἠμελλεν

16.28 φωνῇ μεγάλῃ ὁ ♦ μεγάλη φωνῇ [ὁ]

16.29 τῷ Σίλᾳ ♦ [τῷ] Σιλᾶ

16.31 εἶπον ♦ εἶπαν

16.31 χριστόν ♦ —

16.32 καὶ πᾶσιν ♦ σὺν πᾶσιν

³⁴ Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλίατο πανοικί πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

³⁶ Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι Ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ⁴⁰ Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπέισθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες, τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὄχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ

16.34 αὐτοῦ ♦ —

16.34 ἠγαλλίατο πανοικί ♦ ἠγαλλιάσατο πανοικεῖ

16.36 τούτους ♦ [τούτους]

16.36 Ἀπεστάλκασιν ♦ Ἀπέσταλκαν

16.37 ἔβαλον ♦ ἔβαλαν

16.37 ἐξαγαγέτωσαν ♦ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν

16.38 Ἀνήγγειλαν ♦ Ἀπήγγειλαν

16.38 καὶ ἐφοβήθησαν ♦ ἐφοβήθησαν δὲ

16.39 ἐξελθεῖν ♦ ἀπελθεῖν ἀπὸ

16.40 ἐκ ♦ ἀπὸ

16.40 τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς ♦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς

16.40 ἐξῆλθον ♦ ἐξῆλθαν

17.1 Ἀπολλωνίαν ♦ τὴν Ἀπολλωνίαν

17.1 ἢ ♦ —

17.3 Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς

17.4 πολὺ πλῆθος ♦ πλῆθος πολὺ

17.5 Προσλαβόμενοι ♦ Ζηλώσαντες

17.5 οἱ ἀπειθοῦντες ♦ καὶ προσλαβόμενοι

17.5 τινὰς ἄνδρας ♦ ἄνδρας τινὰς

17.5 ἐπιστάντες τε ♦ καὶ ἐπιστάντες

Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. ⁶ Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. ⁸ Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. ⁹ Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων. ¹¹ Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. ¹² Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροῖα κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παραξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἑπικουρείων καὶ τῶν Ἑπικουρείων καὶ τῶν Ἑπικουρείων φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ.

Στωϊκῶν

17.5 ἀγαγεῖν ♦ προαγαγεῖν

17.6 τὸν ♦ —

17.7 λέγοντες ἕτερον ♦ ἕτερον
λέγοντες

17.10 τῆς ♦ —

17.10 ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων ♦ τῶν
Ἰουδαίων ἀπήεσαν

17.11 τὸ ♦ —

17.13 τοὺς ♦ καὶ ταράσσοντες τοὺς

17.14 ὡς ♦ ἕως

17.14 ὑπέμενον δὲ ♦ ὑπέμεινάν τε

17.15 καθιστῶντες ♦ καθιστάνοντες

17.15 αὐτὸν ἕως ♦ ἕως

17.15 Τιμόθεον ♦ τὸν Τιμόθεον

17.16 θεωροῦντι ♦ θεωροῦντος

17.18 τῶν Στωϊκῶν ♦ Στωϊκῶν

Καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ¹⁹ Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἢ καινὴ αὐτῆ ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδασχῆ; ²⁰ Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι — ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον.

²² Σταθεῖς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ Διερχόμενος γάρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ θεῷ. Ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ πάντα. ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν. ²⁷ ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ λίθου, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσιν πανταχοῦ μετανοεῖν. ³¹ διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἣ

17.20 τί ἂν θέλοι ♦ τίνα θέλει
 17.21 εὐκαίρουν ♦ ἠὲ καίρουν
 17.21 καὶ ἀκούειν ♦ ἢ ἀκούειν τι
 17.22 ὁ ♦ [ὁ]
 17.23 Ὃν ♦ Ὃ
 17.23 τοῦτον ♦ τοῦτο
 17.24 κύριος ὑπάρχων ♦ ὑπάρχων
 κύριος
 17.25 ἀνθρώπων ♦ ἀνθρωπίνων

17.25 κατὰ ♦ καὶ τὰ
 17.26 αἵματος ♦ —
 17.26 πᾶν τὸ πρόσωπον ♦ παντὸς
 προσώπου
 17.27 κύριον ♦ θεόν
 17.27 ἄρα γε ♦ ἄρα γε
 17.30 πᾶσιν ♦ πάντας
 17.31 διότι ♦ καθότι

μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

³² Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. ³³ Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. ³⁴ Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18 Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. ² Καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι ἴταταχέναι¹ Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· ³ καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχνον εἶναι, τῆ τέχνῃ ἔμενον παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην.⁷ ⁴ Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.

⁵ Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυναγωγὸς ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· ¹⁰ διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε· διότι

17.32 εἶπον • εἶπαν
17.32 πάλιν περὶ τούτου • περὶ τούτου
καὶ πάλιν
17.33 Καὶ • —
18.1 δὲ • —
18.1 ὁ Παῦλος • —
18.2 τεταχέναι • διατεταχέναι
18.2 ἐκ • ἀπὸ

18.3 εἰργάζετο • ἠργάζετο
18.3 τὴν τέχνην • τῆ τέχνῃ
18.5 πνεύματι • λόγῳ
18.5 τὸν • εἶναι τὸν
18.7 ἦλθεν • εἰσῆλθεν
18.7 Ἰούστου • Τιτίου Ἰούστου
18.9 δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ • ἐν νυκτὶ
δι' ὀράματος

λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ Ἐκάθισέν τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

¹² Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπεῖθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιουργημα πονηρόν, ὧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν. ¹⁵ εἰ δὲ ζήτημά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελλεν.

¹⁸ Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρααῖς· εἶχεν γὰρ εὐχήν. ¹⁹ Κατήντησεν δὲ εἰς Ἔφεσον, ἡ καὶ ἐκείνους¹ κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ Ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεονα χρόνον μείναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν. ²¹ ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰπὼν, Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· ἄλλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. Ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. ²³ Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

κάκεινους

18.11 τε ♦ δὲ
 18.12 ἀνθυπατεύοντος ♦ ἀνθυπάτου
 ὄντος
 18.13 οὗτος ἀναπεῖθει ♦ ἀναπεῖθει
 οὗτος
 18.14 οὖν ♦ —
 18.14 ἠνεσχόμην ♦ ἀνεσχόμην
 18.15 ζήτημά ♦ ζητήματά
 18.15 γὰρ ♦ —
 18.17 οἱ Ἕλληνες ♦ —
 18.17 ἐμελλεν ♦ ἐμελεν
 18.18 τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρααῖς ♦ ἐν

Κεγχρααῖς τὴν κεφαλὴν
 18.19 Κατήντησεν ♦ Κατήντησαν
 18.19 καὶ ἐκείνους ♦ κάκεινους
 18.19 διελέχθη ♦ διελέξατο
 18.20 παρ' αὐτοῖς ♦ —
 18.21 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
 18.21 ἀπετάξατο αὐτοῖς ♦
 ἀποταξάμενος καὶ
 18.21 Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν
 ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς
 Ἱεροσόλυμα ♦ —
 18.21 δὲ ♦ —

²⁴ Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήνησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ θεοῦ ὁδόν. ²⁷ Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19 Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον· καὶ εὐρών τινας μαθητὰς ² εἶπεν πρὸς αὐτούς, Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, Ἄλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. ³ Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ Εἶπεν δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁵ Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον. ⁷ Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

⁸ Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁹ Ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεύθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφόρισεν τοὺς

18.25 κυρίου ἐπιστάμενος ♦ Ἰησοῦ
ἐπιστάμενος
18.26 Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα ♦
Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας
18.26 τοῦ θεοῦ ὁδόν ♦ ὁδὸν [τοῦ θεοῦ]
19.1 ἐλθεῖν ♦ [κατ]ελθεῖν
19.1 εὐρών ♦ εὐρεῖν
19.2 εἶπεν ♦ εἶπέν τε
19.2 εἶπον ♦ —

19.2 οὐδὲ ♦ οὐδ'
19.3 πρὸς αὐτούς ♦ —
19.3 εἶπον ♦ εἶπαν
19.4 μὲν ♦ —
19.4 χριστὸν ♦ —
19.6 τὰς ♦ [τάς]
19.6 προεφήτευον ♦ ἐπροφήτευον
19.7 δεκαδύο ♦ δώδεκα
19.8 τὰ ♦ [τὰ]

μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός. ¹⁰ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας. ¹¹ Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὁ θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ¹³ Ἐπεχείρησαν δὲ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ Ἦσαν δὲ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; ¹⁶ Καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν, ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁸ Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὔρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ Οὕτως κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ἠύξανεν καὶ ἴσχυεν.

²¹ Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ

19.9 τινός ♦ —

19.10 Ἰησοῦ ♦ —

19.11 ἐποίει ὁ θεὸς ♦ ὁ θεὸς ἐποίει

19.12 ἐπιφέρεσθαι ♦ ἀποφέρεσθαι

19.12 ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν ♦
ἐκπορεύεσθαι

19.13 ἀπὸ ♦ καὶ

19.13 Ὁρκίζομεν ♦ Ὁρκίζω

19.13 ὁ ♦ —

19.14 τινες υἱοὶ Σκευᾶ ♦ τινος Σκευᾶ

19.14 οἱ ♦ υἱοὶ

19.15 εἶπεν ♦ εἶπεν αὐτοῖς

19.15 Ἰησοῦν ♦ [μὲν] Ἰησοῦν

19.16 ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ
ἄνθρωπος ♦ ἐφαλλόμενος ὁ
ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς

19.16 καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν ♦
κατακυριεύσας ἀμφοτέρων

19.20 ὁ λόγος τοῦ κυρίου ♦ τοῦ κυρίου ὁ
λόγος

19.21 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα

Ῥώμην ἰδεῖν. ²² Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. ²⁵ οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστίν. ²⁶ Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἀρτέμιδος ἱερὸν μὲλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη τῆς συγχύσεως ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. ³¹ Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ³² Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἔνεκεν συνεληλύθεισαν. ³³ Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασεισας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ³⁴ Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν

19.24 ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην • οὐκ

ὀλίγην ἐργασίαν

19.25 ἡμῶν • ἡμῖν

19.27 ἱερὸν Ἀρτέμιδος • Ἀρτέμιδος ἱερὸν

19.27 δὲ καὶ • τε καὶ

19.27 τὴν μεγαλειότητα • τῆς

μεγαλειότητος

19.29 ὄλη • —

19.30 Τοῦ δὲ Παύλου • Παύλου δὲ

19.32 ἔνεκεν • ἔνεκα

19.33 προεβίβασαν • συνεβίβασαν

19.35 ἄνθρωπος • ἀνθρώπων

Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ³⁶ Ἄναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ³⁷ Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν. ³⁸ Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. ³⁹ Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἰδοῦναι⁷ λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

ἀποδοῦναι

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθεν πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. ² Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. ³ Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάιος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. ⁵ Οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. ⁶ Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἄζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὓς διετρίψαμεν ἡμέρας ἐπτά.

⁷ Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὓς ἦμεν συνηγμένοι.

19.35 θεᾶς ♦ —
 19.37 ὑμῶν ♦ ἡμῶν
 19.39 περὶ ἐτέρων ♦ περαιτέρω
 19.40 οὐ οὐ ♦ οὐ [οὐ]
 19.40 δοῦναι ♦ ἀποδοῦναι
 19.40 λόγον ♦ λόγον περὶ
 20.1 προσκαλεσάμενος ♦ μεταπεμνόμενος
 20.1 ἀσπασάμενος ♦ παρακαλέσας ἀσπασόμενος

20.1 πορευθῆναι ♦ πορεύεσθαι
 20.1 τὴν ♦ —
 20.3 αὐτῷ ἐπιβουλῆς ♦ ἐπιβουλῆς αὐτῷ
 20.3 γνώμη ♦ γνώμη
 20.4 ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος ♦ Σώπατρος Πύρρου
 20.5 προσελθόντες ♦ δὲ προελθόντες
 20.6 οὐ ♦ ὅπου
 20.7 τῶν μαθητῶν ♦ ἡμῶν

⁹ Καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνῷ βαθεῖ, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλείον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἦρθη νεκρός. ¹⁰ Καταβάς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ Ἀναβάς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

¹³ Ἡμεῖς δέ, προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλον αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην. ¹⁵ Κάκειθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἦλθομεν εἰς Μίλητον. ¹⁶ Ἐκρινεν γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς,

Ἵμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ²⁰ ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, ²¹ διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς τὸν θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν

20.9 Καθήμενος ♦ Καθεζόμενος
20.11 ἄρτον ♦ τὸν ἄρτον
20.13 προσελθόντες ♦ προελθόντες
20.13 εἰς τὴν ♦ ἐπὶ τὴν
20.13 ἦν διατεταγμένος ♦
διατεταγμένος ἦν
20.14 συνέβαλεν ♦ συνέβαλλεν
20.15 ἀντικρὺ ♦ ἀντικρυς

20.15 καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ ♦ —
20.15 ἐχομένη ♦ δὲ ἐχομένη
20.16 Ἐκρινεν ♦ Κεκρίκει
20.16 ἦν ♦ εἶη
20.19 πολλῶν ♦ —
20.21 τὸν θεὸν ♦ θεὸν
20.21 πίστιν τὴν ♦ πίστιν

κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. ²² Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. ²⁴ Ἄλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. ²⁵ Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²⁶ Ἐπεὶ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. ²⁷ Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. ²⁸ Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. ²⁹ Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. ³¹ Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. ³² Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι, καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. ³⁴ Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσις μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. ³⁵ Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεῦειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

Διὸ

20.22 ἐγὼ δεδεμένος ♦ δεδεμένος ἐγὼ
 20.23 λέγον ♦ μοι λέγον
 20.23 με καὶ θλίψεις ♦ καὶ θλίψεις με
 20.24 λόγον ♦ λόγου
 20.24 οὐδὲ ἔχω ♦ —
 20.24 ψυχὴν μου ♦ ψυχὴν
 20.24 μετὰ χαρᾶς ♦ —
 20.25 τοῦ θεοῦ ♦ —
 20.26 ἐγὼ ♦ εἰμι
 20.27 ὑμῖν ♦ —

20.27 θεοῦ ♦ θεοῦ ὑμῖν
 20.28 οὖν ♦ —
 20.28 κυρίου καὶ ♦ —
 20.28 ἰδίου αἵματος ♦ αἵματος τοῦ ἰδίου
 20.29 γὰρ οἶδα τοῦτο ♦ οἶδα
 20.32 ἀδελφοί ♦ —
 20.32 ἐποικοδομῆσαι ♦ οἰκοδομῆσαι
 20.32 ὑμῖν ♦ τῇν

³⁶ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὸς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ³⁷ Ἰκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα· ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ Ἀναφάνεντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ Καὶ ἀνευρόντες μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. ⁶ Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

⁷ Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῖν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαίδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ Τῇ δὲ ἑπαύριον ἐξελθόντες ἰοὶ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθον¹ εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ Τοῦτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. ¹⁰ Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατήλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος. ¹¹ Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς,

20.37 ἐγένετο κλαυθμὸς • κλαυθμὸς ἐγένετο

21.1 Κῶν • Κῶ

21.3 Ἀναφάνεντες • Ἀναφάναντες

21.3 κατήχθημεν • κατήλθομεν

21.3 ἦν τὸ πλοῖον • τὸ πλοῖον ἦν

21.4 Καὶ ἀνευρόντες • Ἀνευρόντες δὲ τοὺς

21.4 ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ • ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα

21.5 προσηυξάμεθα • προσευξάμενοι

21.6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν • Ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ἀνέβημεν

21.8 οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθον • ἤλθομεν

21.9 παρθένοι τέσσαρες • τέσσαρες παρθένοι

21.10 ἡμῶν • —

καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας τε αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ¹² Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹³ Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρόπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω.

¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹⁶ Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ᾤξερισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ' ἐν ἑκάστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν κύριον· εἰπόντες αὐτῷ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Ἰουδαίου· ²² τί οὖν ἐστίν; Πάντως δεῖ πληθὸς συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοὶ λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχλὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσιν πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσω. ²⁵ Περὶ

Μουσέος

21.11 τε αὐτοῦ • ἑαυτοῦ

21.13 Ἀπεκρίθη τε • Τότε ἀπεκρίθη

21.14 Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω •

Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω

21.15 Ἱερουσαλὴμ • Ἱεροσόλυμα

21.17 ἐδέξαντο • ἀπεδέξαντο

21.20 κύριον εἰπόντες • θεὸν εἰπόν τε

21.20 Ἰουδαίων • ἐν τοῖς Ἰουδαίοις

21.22 δεῖ πληθὸς συνελθεῖν • —

21.22 γὰρ • —

21.24 ξυρήσωνται • ξυρήσονται

21.24 γνῶσιν • γνώσονται

21.24 τὸν νόμον φυλάσσω •

φυλάσσω τὸν νόμον

δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτούς τὸ τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεῖς εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

²⁷ Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν, ²⁸ κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλίται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ²⁹ Ἦσαν γὰρ ἑωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτείνειν, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται Ἰερουσαλήμ· ³² ὡς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. ³³ Ἐγγίσας δὲ ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσεσιν δυσίν· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. ³⁴ Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ³⁶ Ἦκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον, Αἶρε αὐτόν.

21.25 μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ
μὴ • —
21.25 καὶ τὸ • καὶ
21.27 τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν • ἐπ' αὐτόν
τὰς χεῖρας
21.28 πανταχοῦ • πανταχῇ
21.29 ἑωρακότες • προεωρακότες
21.31 δὲ • τε

21.31 συγκέχυται • συγγύνεται
21.32 ἑκατοντάρχους • ἑκατοντάρχας
21.33 Ἐγγίσας δὲ • Τότε ἐγγίσας
21.33 ἂν • —
21.34 ἐβόων • ἐπεφώνουν
21.34 δυνάμενος δὲ • δυναμένου δὲ
αὐτοῦ
21.36 κράζον • κράζοντες

³⁷ Μέλλον τε εισάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν πρὸς σε; Ὁ δὲ ἔφη, Ἐλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατάσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπιτρέψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνει τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

² Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καί φησιν,

³ Ἐγὼ μὲν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῶου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ⁴ ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. ⁵ Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ. ⁷ Ἦ Ἐπεσά⁷ τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; ⁸ Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, κύριε; Εἶπέν τε πρὸς με, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κάκεῖ σοι

ἔπεσόν

21.37 πρὸς ♦ τι πρὸς
21.40 προσεφώνει ♦ προσεφώνησεν

22.3 μὲν ♦ —
22.9 καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο ♦ —

λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. ¹² Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβῆς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ¹³ ἐλθὼν πρὸς με καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁵ Ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. ¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. ²⁰ καὶ ὅτε ἔξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ Καὶ εἶπεν πρὸς με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

καὶ φυλάσσω

Κραυγαζόντων

προέτειναν

²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ Κραζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ²⁴ ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ Ὡς δὲ προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμάσι, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλεν τῷ

22.12 εὐσεβῆς • εὐλαβῆς

22.16 τοῦ κυρίου • αὐτοῦ

22.18 τὴν • —

22.20 ἔξεχεῖτο • ἐξεχνετο

22.20 τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ • καὶ

22.23 Κραζόντων δὲ • κραυγαζόντων τε

22.24 αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι • ὁ

χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν

22.24 εἰπὼν • εἶπας

22.25 προέτειναν • προέτειναν

22.26 ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχης

22.26 ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ • τῷ

χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν

χιλιάρχω λέγων, "Ορα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖός εἶ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. ²⁸ Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλιάρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἔκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. Καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἔλθειν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοίχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ Ἐφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδιδεν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. ⁶ Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Ῥαρισαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. ⁹ Ἐγένετο δὲ κραυγὴ

Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων

22.26 Ὅρα ♦ —
 22.27 εἰ σὺ ♦ σὺ
 22.28 τε ♦ δὲ
 22.29 ἦν αὐτὸν ♦ αὐτὸν ἦν
 22.30 παρὰ ♦ ὑπὸ
 22.30 ἀπὸ τῶν δεσμῶν ♦ —
 22.30 ἔλθειν ♦ συνελθεῖν
 22.30 ὅλον ♦ πᾶν
 22.30 αὐτῶν ♦ —

23.4 εἶπον ♦ εἶπαν
 23.5 Ἄρχοντα ♦ ὅτι Ἄρχοντα
 23.6 ἔκραξεν ♦ ἔκραζεν
 23.6 Φαρισαίου ♦ Φαρισαίων
 23.6 ἐγὼ κρίνομαι ♦ [ἐγώ] κρίνομαι
 23.7 λαλήσαντος ♦ εἰπόντος
 23.7 Φαρισαίων ♦ Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
 23.8 μηδὲ ♦ μήτε

μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. ¹⁰ Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

¹¹ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ¹³ Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποικότες· ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. ¹⁵ Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὐριον ἰατῆρος ἑαυτοῦ ἀποκαταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἕνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γὰρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ¹⁸ Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι. ¹⁹ Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυθάνετο, Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ²⁰ Εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι

καταγάγῃ αὐτόν

23.9 οἱ γραμματεῖς ♦ τινὲς τῶν γραμματέων

23.9 μὴ θεομαχῶμεν ♦ —

23.10 γενομένης ♦ γινομένης

23.10 εὐλαβηθεὶς ♦ φοβηθεὶς

23.10 καταβῆναι καὶ ♦ καταβάν

23.11 Παῦλε ♦ —

23.12 τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν ♦ συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι

23.13 τεσσαράκοντα ♦ τεσεράκοντα

23.13 πεποικότες ♦ ποιησάμενοι

23.14 εἶπον ♦ εἶπαν

23.15 αὐριον αὐτόν καταγάγῃ πρὸς ♦

καταγάγῃ αὐτόν εἰς

23.16 τὸ ἕνεδρον ♦ τὴν ἐνέδραν

23.17 τι ἀπαγγεῖλαι ♦ ἀπαγγεῖλαί τι

23.18 νεανίαν ♦ νεανίσκον

συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς ἰμέλλοντά¹ τι ἀκριβέστερον μέλλοντές πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἔτοιμοί εἰσιν προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίαν, παραγγείλας Μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με. ²³ Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἵππεις ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· ²⁴ κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

²⁶ Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. ²⁷ Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁸ Βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ²⁹ ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. ³⁰ Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ πρὸς αὐτόν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. ³² Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἵππεις

23.20 εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον • τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον
23.20 μέλλοντά • μέλλον
23.21 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα
23.21 ἔτοιμοί εἰσιν • εἰσιν ἔτοιμοι
23.22 νεανίαν • νεανίσκον
23.23 τινὰς • [τινὰς]
23.25 περιέχουσαν • ἔχουσαν
23.27 συλληφθέντα • συλλημφθέντα
23.27 ἐξειλόμην αὐτόν • ἐξειλάμην

23.28 δὲ γνῶναι • τε ἐπιγνώναι
23.28 αὐτόν • —
23.29 ἄξιον • δὲ ἄξιον
23.29 ἔγκλημα ἔχοντα • ἔχοντα ἔγκλημα
23.30 μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων • ἔσεσθαι
23.30 τὰ • [τὰ]
23.30 Ἔρρωσο • —
23.31 τῆς • —

πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν·
³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν
ἐπιστολήν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.
³⁴ Ἀναγνούς δὲ ὁ ἡγεμών, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας
ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ Διακούσομαί σου,
ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. Ἐκέλευσέν τε
αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας
μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός,
οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² Κληθέντος
δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων,

Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων
γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, ³ πάντῃ τε καὶ
πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης
εὐχαριστίας. ⁴ Ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ
ἀκούσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. ⁵ Εὐρόντες γάρ
τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινούντα στάσιν πᾶσιν τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν
Ναζωραίων αἰρέσεως· ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν βεβηλῶσαι·
ὄν καὶ ἐκρατήσαμεν· ⁷ ⁸ παρ' οὗ δυνήση, αὐτὸς ἀνακρίνας,
περὶ πάντων τούτων ἐπιγῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
⁹ Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως
ἔχειν.

¹⁰ Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος
λέγειν,

⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν βεβηλῶσαι· ὄν καὶ ἐκρατήσαμεν· καὶ
κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίναι. ⁷ Παρελθὼν δὲ
Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγεν,
σέ· ⁸ κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν σου· ⁷ παρ' οὗ
δυνήση, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγῶναι ὧν ἡμεῖς
κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

23.32 πορεύεσθαι ♦ ἀπέρχεσθαι

23.34 ὁ ἡγεμών ♦ —

23.34 ἐπαρχίας ♦ ἐπαρχείας

23.35 Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν ♦ Κελεύσας

23.35 Ἡρώδου φυλάσσεσθαι ♦ τοῦ
Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν

24.1 τῶν πρεσβυτέρων ♦ πρεσβυτέρων
τινῶν

24.2 κατορθωμάτων ♦ διορθωμάτων

24.5 στάσιν ♦ στάσεις

24.10 δὲ ♦ τε

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ· ¹²καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν ποιῶντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. ¹³Οὔτε παραστήσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρῷ θεῷ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις· ¹⁵ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶Ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. ¹⁷Δι' ἐτῶν δὲ πλείονων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς· ¹⁸ἐν οἷς εὐρόν με ἠγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι· ¹⁹οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με. ²⁰Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωςαν, τί εὐρόν ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἐστῶς ἐν αὐτοῖς, ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν.

²²Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· ²³διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24.10 εὐθυμότερον • εὐθύμως
 24.11 γνῶναι • ἐπιγνῶναι
 24.11 δεκαδύο • δωδεκα
 24.11 ἐν • εἰς
 24.12 ἐπισύστασιν • ἐπίστασιν
 24.13 Οὔτε • Οὐδὲ
 24.13 με δύνανται • δύνανταί σοι
 24.13 νῦν • νυνὶ
 24.14 προφήταις • ἐν τοῖς προφήταις
 24.15 νεκρῶν • —
 24.16 δὲ • καὶ
 24.16 ἔχων • ἔχειν
 24.17 παρεγενόμην • —
 24.17 καὶ • παρεγενόμην καὶ
 24.18 οἷς • αἷς

24.18 ἀπὸ • δὲ ἀπὸ
 24.19 δεῖ • ἔδει
 24.19 με • ἐμέ
 24.20 ἐν ἐμοὶ • —
 24.21 ἔκραξα ἐστῶς ἐν αὐτοῖς • ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστῶς
 24.21 ὑφ' • ἐφ'
 24.22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς • Ἀνεβάλετο δὲ αὐτούς ὁ Φῆλιξ
 24.22 εἰπὼν • εἶπας
 24.23 τε τῷ • τῷ
 24.23 τὸν Παῦλον • αὐτὸν
 24.23 ἢ προσέρχεσθαι • —

²⁴ Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ οὖσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως. ²⁵ Διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. ²⁷ Διείτας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. ² Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν κατὰ τὴν ὁδόν. ⁴ Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. ⁵ Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησίν, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

⁶ Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, *αιτιάματα* πολλὰ καὶ βαρέα ⁸ αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, ὅτι οὐτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὐτε εἰς τὸ ἱερόν, οὐτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον. ⁹ Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν

24.24 γυναικὶ • ἰδίᾳ γυναικὶ

24.24 πίστεως • Ἰησοῦν πίστεως

24.25 ἔσεσθαι • —

24.26 ὅπως λύσῃ αὐτόν • —

24.27 χάριτας • χάριτα

25.1 ἐπαρχία • ἐπαρχεῖα

25.2 δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς • τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς

25.4 ἐν Καισαρείᾳ • εἰς Καισάρειαν

25.5 δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν • ἐν ὑμῖν

φησίν δυνατοὶ

25.5 τούτῳ • ἄτοπον

25.6 πλείους • οὐ πλείους ὅκτω

25.7 οἱ • αὐτὸν οἱ

25.7 φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου • καταφέροντες

25.8 ἀπολογουμένου αὐτοῦ • τοῦ

Παύλου ἀπολογουμένου

25.9 τοῖς Ἰουδαίοις θέλων • θέλων

τοῖς Ἰουδαίοις

καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστῶς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύση.

¹³ Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἄσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ¹⁴ Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβεν ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεὶ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἀνὴρ τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην. ¹⁶ Πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ὑπενόουν ἐγώ, ¹⁹ ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ²⁰ Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, κάκει κρίνεσθαι περὶ τούτων. ²¹ Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη,

ἀσπασάμενοι

διέτριβον

25.9 κρίνεσθαι ♦ κριθῆναι
 25.11 γὰρ ♦ οὖν
 25.14 διέτριβεν ♦ διέτριβον
 25.15 δίκην ♦ καταδίκην
 25.16 εἰς ἀπώλειαν ♦ —
 25.17 αὐτῶν ♦ [αὐτῶν]
 25.18 ἐπέφερον ♦ ἔφερον

25.18 ὑπενόουν ἐγώ ♦ ἐγὼ ὑπενόουν
 πονηρῶν
 25.20 τούτου ♦ τούτων
 25.20 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα
 25.21 πέμψω ♦ ἀναπέμψω
 25.22 ἔφη ♦ —

Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ὁ δέ, Αὔριον, φησίν, ἀκούσθη αὐτοῦ.

²³ Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσιν τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ Καί φησιν ὁ Φήστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι. ²⁵ Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. ²⁶ Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι. ²⁷ Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,

² Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον. ³ μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἠθῶν¹ τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου, μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ⁵ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ⁶ Καὶ νῦν

25.22 Ὁ δέ ♦ —

25.23 τοῖς χιλιάρχοις ♦ χιλιάρχοις

25.23 οὖσιν ♦ —

25.24 πᾶν ♦ ἅπαν

25.24 ἐπιβοῶντες ♦ βοῶντες

25.24 ζῆν αὐτόν ♦ αὐτὸν ζῆν

25.25 καταλαβόμενος ♦ κατελαβόμεν

25.25 θανάτου αὐτόν ♦ αὐτὸν θανάτου

25.25 καὶ ♦ —

25.25 πέμπειν αὐτόν ♦ πέμπειν

25.26 σχῶ τι γράψαι ♦ σχῶ τί γράψω

26.1 ὑπὲρ ♦ περὶ

26.1 ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα ♦

ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο

26.2 ἀπολογεῖσθαι σήμερον ♦ σήμερον

ἀπολογεῖσθαι

26.3 ἠθῶν ♦ ἔθων

26.3 σου ♦ —

26.4 τὴν ἐκ ♦ [τὴν] ἐκ

26.4 Ἱεροσολύμοις ♦ τε Ἱεροσολύμοις

26.4 οἱ ♦ [οἱ]

ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. ⁸ Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ¹⁰ ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. ¹¹ Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ¹² Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων, ¹³ ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. ¹⁴ Πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραϊδί διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ¹⁵ Ἐγὼ δὲ εἶπον, Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ¹⁷ ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ σε ἀποστέλλω, ¹⁸ ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἵποστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ¹⁹ Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ

ἐπιστρέψαι

26.6 πρὸς ♦ εἰς
 26.6 πατέρας ♦ πατέρας ἡμῶν
 26.7 βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων
 ♦ ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ
 26.10 πολλοὺς ♦ πολλοὺς τε
 26.10 φυλακαῖς ♦ ἐν φυλακαῖς
 26.12 καὶ πορευόμενος ♦ πορευόμενος
 26.12 παρὰ ♦ —
 26.14 δὲ ♦ τε
 26.14 λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν

♦ λέγουσαν πρὸς με
 26.15 εἶπον ♦ εἶπα
 26.15 εἶπεν ♦ κύριος εἶπεν
 26.16 εἶδες ♦ εἶδες [με]
 26.17 τῶν ♦ ἐκ τῶν
 26.17 σε ἀποστέλλω ♦ ἀποστέλλω σε
 26.18 ἵποστρέψαι ♦ ἐπιστρέψαι
 26.20 καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς ♦ τε καὶ Ἱεροσολύμοις

τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ²¹ Ἐνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι ἠσπασμένοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ²² Ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφηταὶ ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

²⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ ἔφη, Μαίνη, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ Ὁ δέ, Οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐν γωνία πεπραγμένον ταῦτο. ²⁷ Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι. ²⁹ Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ γὰρ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

³⁰ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμών, ἢ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη, Ἀπολελῦσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

26.20 ἀπαγγέλλων ♦ ἀπήγγελλον
26.21 οἱ Ἰουδαῖοι με ♦ με Ἰουδαῖοι
26.21 ἐν ♦ [ὄντα] ἐν
26.22 παρὰ ♦ ἀπὸ
26.23 λαῷ ♦ τε λαῷ
26.24 ἔφη ♦ φησιν
26.25 Οὐ ♦ Παῦλος, Οὐ
26.26 τι ♦ [τι]
26.26 οὐδὲν οὐ γάρ ♦ οὐθέν οὐ γάρ
ἔστιν

26.28 ἔφη ♦ —
26.28 γενέσθαι ♦ ποιῆσαι
26.29 εἶπεν ♦ —
26.29 πολλῷ ♦ μεγάλῳ
26.29 καὶ γὰρ ♦ καὶ ἐγώ
26.30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ
ἀνέστη ♦ Ἀνέστη τε
26.31 ἄξιον ἢ δεσμῶν ♦ ἢ δεσμῶν ἄξιόν
[τι]

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. ² Ἐπιβάντες δὲ πλοῖον Ἀδραμυττηνῶ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλονικέως. ³ Τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεπεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν. ⁴ Κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. ⁵ Τὸ τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. ⁶ Κάκει εὐρῶν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.

⁹ Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοοῦς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήγει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς, ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπέθετο μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. ¹² Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κάκειθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ¹³ Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσπον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εὐροκλίδων· ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ

ἑκατόνταρχος

27.2 μέλλοντες πλεῖν • μέλλοντι πλεῖν
εἰς
27.3 πορευθέντα • πορευθέντι
27.6 ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχη
27.8 ἦν πόλις • πόλις ἦν
27.11 ἐπέθετο μᾶλλον • μᾶλλον

ἐπέθετο
27.11 τοῦ • —
27.12 πλείους • πλείονες
27.12 κάκειθεν • ἐκειθεν
27.12 εἴ πως • εἴπως
27.14 Εὐροκλίδων • Εὐρακίλων

τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμῆν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· ¹⁷ ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν. ²⁰ Μῆτε δὲ ἡλίου μῆτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. ²¹ Πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ὡς δὲ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. ²² Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. ²³ Παρέστη γὰρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, ²⁴ λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδοῦ, κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. ²⁵ Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. ²⁶ Εἰς νῆσον δὲ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκτεσεῖν.

²⁷ Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο, διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν· ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε· ²⁹ φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤϋχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς

27.16 Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν ♦
 Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
 27.17 Σύρτην ♦ Σύρτιν
 27.19 ἐρρίψαμεν ♦ ἐρριψαν
 27.20 πᾶσα ἐλπίς ♦ ἐλπίς πᾶσα
 27.21 δὲ ♦ τε

27.23 ἄγγελος ♦ —
 27.23 ᾧ ♦ [ἐγὼ] ᾧ
 27.23 λατρεύω ♦ λατρεύω ἄγγελος
 27.29 μήπως εἰς ♦ μὴ που κατὰ
 27.30 πώρας μελλόντων ἀγκύρας ♦
 πώρης ἀγκύρας μελλόντων

σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἶασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ Ἄχρι δὲ οὐ «ἤμελλεν» ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. ³⁵ Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. ³⁶ Εὐθύμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ Ἡμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί, διακόσιαι ἐβδομήκοντα ἕξ. ³⁸ Κορεσθέντες δὲ «τῆς» τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δυνατόν, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. ⁴⁰ Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεύσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. ⁴² Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. ⁴³ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι. ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

ἔμελλεν

—

27.32 οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν ♦
ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται
27.33 ἤμελλεν ἡμέρα ♦ ἡμέρα ἤμελλεν
27.33 μηδὲν ♦ μηδὲν
27.34 προσλαβεῖν ♦ μεταλαβεῖν
27.34 ἐκ ♦ ἀπὸ
27.34 πεσεῖται ♦ ἀπολείται
27.35 Εἰπὼν ♦ Εἶπας
27.37 Ἡμεν ♦ Ἡμεθα
27.37 ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί ♦ αἱ

πᾶσαι ψυχαί ἐν τῷ πλοίῳ
27.38 τῆς ♦ —
27.39 ἐβουλεύσαντο εἰ δυνατόν ♦
ἐβουλεύοντο εἰ δύναντο
27.40 ἀρτέμονα ♦ ἀρτέμονα
27.41 ἐπώκειλαν ♦ ἐπέκειλαν
27.41 τῶν κυμάτων ♦ [τῶν κυμάτων]
27.43 ἐκατόνταρχος ♦ ἐκατοντάρχης
27.43 ἀπορρίψαντας ♦ ἀπορίψαντας

28 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. ² Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ πυράν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλήθος, καὶ ἐξεληθοῦσα ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θερμῆς ἔδιεξεληθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεὺς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ Ὁ μὲν οὖν, ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. ⁶ Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.

⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ Τοῦτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν.

¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἤχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις. ¹² Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. ¹³ ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους. ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ’

28.1 ἐπέγνωσαν ♦ ἐπέγνωμεν
28.2 δὲ ♦ τε
28.2 ἀνάψαντες ♦ ἄψαντες
28.3 πλήθος ♦ τι πλήθος
28.3 ἐκ ♦ ἀπὸ
28.3 διεξεληθοῦσα ♦ ἐξεληθοῦσα
28.4 ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους ♦ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον
28.6 μεταβαλλόμενοι ♦ μεταβαλλόμενοι

28.6 θεὸν αὐτὸν εἶναι ♦ αὐτὸν εἶναι θεόν
28.8 δυσεντερίᾳ ♦ δυσεντερίῳ
28.9 οὖν ♦ δὲ
28.9 ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ ♦ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας
28.10 τὴν χρεῖαν ♦ τὰς χρεῖας
28.11 ἤχθημεν ♦ ἀνήχθημεν
28.13 περιελθόντες ♦ περιελόντες
28.14 ἐπ’ ♦ παρ’

αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθομεν. ¹⁵ Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβεν θάρσος.

¹⁶ Ὅτε δὲ ἦλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη·¹ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

στρατοπεδάρχη

¹⁷ Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, Ἴσχυρὸν ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθουσιν τοῖς πατράσι, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. ¹⁹ Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορήσαι. ²⁰ Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περὶ κείμαι. ²¹ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

²³ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρῶτῃ ἕως ἑσπέρας. ²⁴ Καὶ οἱ μὲν ἐπέειπον τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. ²⁵ Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον

28.14 ἦλθομεν ♦ ἦλθαμεν

28.15 ἐξῆλθον ♦ ἦλθαν

28.16 ἦλθομεν ♦ εἰσήλθομεν

28.16 ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς

δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη ♦ —

28.16 τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη ♦

ἐπετράπη τῷ Παύλῳ

28.17 τὸν Παῦλον ♦ αὐτὸν

28.17 Ἴσχυρὸν ἀδελφοί ἐγὼ ♦ Ἐγὼ

ἄνδρες ἀδελφοί

28.19 κατηγορήσαι ♦ κατηγορεῖν

28.21 εἶπον ♦ εἶπαν

28.22 ἐστιν ἡμῖν ♦ ἡμῖν ἐστιν

28.23 ἦκον ♦ ἦλθον

28.23 τὰ ♦ —

ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
²⁶ λέγον, Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν, Ἄκοῃ
ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ
ἴδητε· ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς
ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ
²⁸ ἰάσωμαι τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.
²⁹ Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ
σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. ³⁰ Καὶ ταῦτα αὐτοῦ
εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς
συζήτησιν.

³⁰ Ἔμεινεν δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν,
³¹ κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.

28.25 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
28.26 λέγον ♦ λέγων
28.28 τὸ ♦ τοῦτο τὸ

28.29 —
28.30 Ἔμεινεν ♦ Ἐνέμεινεν
28.30 ὁ Παῦλος ♦ —

ΙΑΚΩΒΟΥ

Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

² Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

⁵ Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπυζομένῳ. ⁷ Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου. ⁸ Ἄνῆρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

⁹ Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ Ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

¹² Μακάριος ἄνῆρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἄπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. ¹⁵ Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. ¹⁶ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ Βουλευθεὶς

1.5 οὐκ • μὴ
1.7 λήψεται • λήμψεται

1.12 λήψεται • λήμψεται
1.12 ὁ κύριος • —

ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν
τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

¹⁹ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλήσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν·
²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. ²¹ Διὸ
ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεΐαν κακίας, ἐν
πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι
τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον
ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ²³ Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησεν γὰρ
ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιοις ἦν. ²⁵ Ὁ
δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ
παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ
ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
²⁶ Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν
αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἢ
θρησκεία. ²⁷ Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ
πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ
θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. ² Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ
εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι
λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ³ καὶ
ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ
εἶπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε, Σὺ
στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου· ⁴ καὶ οὐ
διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν; ⁵ Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς
ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ
κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; ⁶ Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι

1.19 Ὡστε ♦ ἴστε

1.19 πᾶς ♦ δὲ πᾶς

1.20 οὐ κατεργάζεται ♦ οὐκ ἐργάζεται

1.25 οὗτος οὐκ ♦ οὐκ

1.26 ἐν ὑμῖν ♦ —

1.27 θεῷ ♦ τῷ θεῷ

2.1 προσωποληψίας ♦

προσωποληψίας

2.2 τὴν ♦ —

2.3 καὶ ἐπιβλέψητε ♦ ἐπιβλέψητε δὲ

2.3 αὐτῷ ♦ —

2.3 ὧδε ὑπὸ ♦ ὑπὸ

2.4 καὶ οὐ ♦ οὐ

2.5 τοῦ κόσμου ♦ τῷ κόσμῳ

καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε. ⁹ εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ¹¹ Ὁ γὰρ εἰπὼν, Μὴ μοιχεύσεις, εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ¹³ Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεον κρίσεως.

¹⁴ Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὧσιν τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; ¹⁷ Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν. ¹⁸ Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, καὶ γὰρ δεῖξω σοὶ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. ¹⁹ Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστίν· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουν. ²⁰ Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν; ²¹ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; ²² Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; ²³ Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ Ὅρατε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ

2.9 προσωποληπτεῖτε ♦

προσωποληπτεῖτε

2.10 τηρήσει πταίσει ♦ τηρήσῃ πταίσῃ

2.11 Μὴ μοιχεύσεις ♦ Μὴ μοιχεύσῃς

2.11 Μὴ φονεύσεις ♦ Μὴ φονεύσῃς

2.11 μοιχεύσεις φονεύσεις ♦ μοιχεύεις

2.13 ἔλεον ♦ ἔλεος

2.15 δὲ ♦ —

2.15 ὧσιν ♦ —

2.17 ἔργα ἔχη ♦ ἔχη ἔργα

2.18 ἐκ τῶν ἔργων σου καὶ γὰρ δεῖξω σοὶ

♦ χωρὶς τῶν ἔργων καὶ γὰρ δεῖξω σοὶ

2.18 πίστιν μου ♦ πίστιν

2.19 ὁ θεὸς εἷς ἐστίν ♦ εἷς ἐστίν ὁ θεός

2.20 νεκρά ♦ ἀργή

2.24 τοίνυν ♦ —

πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἐτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ Ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν.

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα ληψόμεθα. ² Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ³ Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πειθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ⁴ Ἴδου, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. ⁵ Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἴδού, ὀλίγον πῦρ ἠλίκην ὕλην ἀνάπτει. ⁶ Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ⁹ Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ Μῆτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. ¹⁴ Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ

2.26 τῶν ♦ —
3.1 ληψόμεθα ♦ λημψόμεθα
3.3 Ἴδε ♦ Εἰ δὲ
3.3 πρὸς ♦ εἰς
3.4 σκληρῶν ἀνέμων ♦ ἀνέμων
3.4 σκληρῶν
3.4 ἂν ♦ —
3.4 βούληται ♦ βούλεται
3.5 μεγαλαυχεῖ ♦ μέγαρα αὐχεῖ

3.5 ὀλίγον ♦ ἠλίκων
3.6 οὕτως ♦ —
3.8 δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι ♦
δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων
ἀκατάσχετον ♦ ἀκατάστατον
3.8 θεὸν ♦ κύριον
3.9 Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ
♦ Οὕτε ἄλυκὸν

κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. ¹⁵ Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. ¹⁶ Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ¹⁷ Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπεικῆς, εὐπειθῆς, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. ¹⁸ Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιούσιν εἰρήνην.

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; Ὃς ἂν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ Ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφή λέγει; Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν. ⁶ Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε ἰδὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. ⁸ Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρῖσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσσατε καρδίας, δίψυχοι. ⁹ Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

¹¹ Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητῆς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς. ¹² Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

3.15 ἀλλ' • ἀλλὰ

3.17 καὶ ἀνυπόκριτος • ἀνυπόκριτος

3.18 τῆς • —

4.1 μάχαι • πόθεν μάχαι

4.4 Μοιχοὶ καὶ • —

4.4 ἂν • ἂν

4.5 κατῴκησεν • κατῴκησεν

4.9 μεταστραφήτω • μετατραπήτω

4.10 τοῦ • —

4.11 καὶ κρίνων • ἢ κρίνων

4.12 ὁ νομοθέτης • [ὁ] νομοθέτης καὶ κριτῆς

4.12 ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον • ὁ κρίνων τὸν πλησίον

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἓνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν. ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ ἐστὶν τῆς αὔριον. Ποία γάρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; Ἀτιμὶς γὰρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη. ¹⁵ Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονεαῖς ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ Εἰδότε οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιῶντι, ἀμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

5 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς τάλαιπωραῖς ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· ³ ὁ χρυσοῦς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ Ἴδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ⁵ Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. Ἴδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτόν, ἕως λάβῃ ὑετὸν πρῶϊμον καὶ ὄψιμον. ⁸ Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδού, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν τῶ ὀνόματι

4.13 καὶ αὔριον πορευσώμεθα ♦ ἢ αὔριον πορευσώμεθα
4.13 ποιήσωμεν ♦ ποιήσωμεν
4.13 ἐνιαυτὸν ἓνα ♦ ἐνιαυτὸν
4.13 ἐμπορευσώμεθα ♦ ἐμπορευσώμεθα
4.13 κερδήσωμεν ♦ κερδήσωμεν
4.14 γάρ ἡ ♦ ἡ
4.14 ἔσται ♦ ἐστε
4.14 δὲ ♦ —

4.15 ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν ♦ ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν
5.5 ὡς ♦ —
5.7 αὐτόν ♦ αὐτῶ
5.7 ὑετὸν πρῶϊμον ♦ πρῶϊμον
5.9 κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί ♦ ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων
5.10 μου τῆς κακοπαθείας ♦ τῆς κακοπαθείας
5.10 τῶ ♦ ἐν τῶ

κυρίου. ¹¹ Ἴδού, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε,¹ ὅτι εἶδετε ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν καὶ οἰκτίρμων.

¹² Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ εἷς ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; Ψαλλέτω. ¹⁴ Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου· ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κὰν ἁμαρτίας ἦ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἠλίяс ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. ¹⁸ Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

¹⁹ Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πληθὺς ἁμαρτιῶν.

5.11 ὑπομένοντας ♦ ὑπομείναντας
5.11 ἴδετε ♦ εἶδετε
5.11 ἐστιν ♦ ἐστιν ὁ κύριος
5.12 εἷς ὑπὸ κρίσιν ♦ ὑπὸ κρίσιν
5.14 αὐτὸν ἐλαίῳ ♦ [αὐτόν] ἐλαίῳ

5.16 ἀλλήλοις ♦ ὁὖν ἀλλήλοις
5.16 τὰ παραπτώματα ♦ τὰς ἁμαρτίας
5.19 Ἀδελφοί ♦ Ἀδελφοί μου
5.20 ψυχὴν ♦ ψυχὴν αὐτοῦ

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρρηθμοῖς διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, ²κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

³Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, ⁵τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ⁶Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· ⁸ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, πιστεύοντες δέ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένη, ⁹κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. ¹⁰Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· ¹¹ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρούμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. ¹²Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισσαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

¹³Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπύσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· ¹⁴ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ

1.6 ἐστίν • [ἐστίν]
1.7 πολὺ τιμιώτερον • πολυτιμότερον
1.7 τιμὴν καὶ εἰς δόξαν • δόξαν καὶ τιμὴν
1.8 εἰδότες • ἰδόντες

1.9 ὑμῶν • [ὑμῶν]
1.10 ἐξηρεύνησαν • ἐξηραύνησαν
1.11 ἐρευνῶντες • ἐραυνῶντες
1.12 ἐν • [ἐν]

συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· ¹⁶ διότι γέγραπται, Ἄγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. ¹⁷ Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς, ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. ²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενωῶς· ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. ²⁴ Διότι, Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν· ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, ³ εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· ⁴ πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁶ Διότι περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοῦ, τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτόν,

1.16 Ἄγιοι γίνεσθε • [ὅτι] Ἄγιοι
ἔσεσθε
1.16 εἰμι • [εἰμι]
1.17 ἀπροσωπολήπτως •
ἀπροσωπολήπτως
1.20 ἐσχάτων • ἐσχάτου
1.21 πιστεύοντας • πιστοῦς
1.22 διὰ πνεύματος • —
1.22 καθαρᾶς • [καθαρᾶς]

1.23 εἰς τὸν αἰῶνα • —
1.24 ἀνθρώπου • αὐτῆς
1.24 αὐτοῦ • —
2.2 αὐξηθῆτε • αὐξηθῆτε εἰς
σωτηρίαν
2.3 εἴπερ • εἰ
2.5 ἱεράτευμα • εἰς ἱεράτευμα
2.5 τῷ • [τῷ]
2.6 τῇ • —

ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχνυθῆ. ⁷ Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, ⁸ καί, λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

¹¹ Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων, ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

¹³ Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν. ¹⁵ Ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ¹⁶ ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι θεοῦ. ¹⁷ Πάντας τιμήσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε. Τὸν θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. ¹⁹ Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. ²⁰ Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. ²¹ Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν

2.7 ἀπειθοῦσιν δέ λίθον •

ἀπιστοῦσιν δέ λίθος

2.12 ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν •

ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν

2.12 ἐποπτεύσαντες • ἐποπτεύοντες

2.13 οὖν • —

2.16 δοῦλοι θεοῦ • θεοῦ δοῦλοι

2.17 ἀγαπήσατε • ἀγαπάτε

2.21 ἡμῶν • ὑμῶν

αὐτοῦ· ²² ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ²⁴ ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα, ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. ²⁵ Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3 Ὅμοίως, αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα, καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφήν ὑμῶν. ³ Ὡν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πράεος καὶ ἠσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ Οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἄγαια γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ θεὸν ἐκόσμουσαν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· ⁶ ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκευεῖ τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

⁸ Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὖσπλαγχοι, φιλόφρονες· ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τὸναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ Ὁ γὰρ θέλων ζῶην ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλώσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον· ¹¹ ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. ¹² Ὅτι

2.24 αὐτοῦ ἰάθητε • ἰάθητε

2.25 πλανώμενα ἀλλ' • πλανώμενοι

3.1 αἱ • [αἱ]

3.4 πράεος • πραέως

3.5 ἐπὶ • εἰς

3.7 συγκληρονόμοι •

συγκληρονόμοις

3.8 φιλόφρονες • ταπεινόφρονες

3.9 εἰδότες • —

3.10 γλώσσαν αὐτοῦ • γλώσσαν

3.10 χεῖλη αὐτοῦ • χεῖλη

3.11 ἀπὸ • δὲ ἀπὸ

ὄφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅσα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιῶντας κακά.

¹³ Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; ¹⁴ Ἄλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· ¹⁵ κύριον δὲ τὸν θεὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· ¹⁶ συνειδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα, ἐν ᾧ «καταλαλοῦσιν» ὑμῶν ὡς κακοποιων, καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφῇ. ¹⁷ Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας. ¹⁸ Ὅτι καὶ χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος· ²¹ ὁ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἔξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρτίας· ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκί βιώσαι χρόνον. ³ Ἄρκετὸς γὰρ «ἡμῖν» ὁ παρεληλυθὸς χρόνος τοῦ βίου τοῦ θέλῃμα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ

3.13 μιμηταὶ • ζηλωταὶ
3.15 θεὸν • χριστόν
3.15 δὲ ἀεὶ • ἀεὶ
3.15 μετὰ • ἀλλὰ μετὰ
3.16 καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιων • καταλαλεῖσθε
3.20 ὀλίγαι • ὀλίγοι
3.21 ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς • καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν

3.22 τοῦ • [τοῦ]
4.1 ὑπὲρ ἡμῶν • —
4.1 ἐν • —
4.3 ἡμῖν • —
4.3 τοῦ βίου τὸ θέλημα • τὸ βούλημα
4.3 κατεργάσασθαι • κατεργάσθαι
4.3 εἰδωλολατρείαις • εἰδωλολατρία

συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· ⁵οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοιμῶς ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ⁶Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

⁷Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· ⁸πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν· ⁹φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν· ¹⁰ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· ¹¹εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

¹²Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· ¹³ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. ¹⁵Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· ¹⁶εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ. ¹⁷“Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σφύζεται, ὁ ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹“Ὡστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

4.7 τὰς ♦—

4.8 δὲ ♦—

4.8 καλύπτει ♦ καλύπτει

4.9 γογγυσμῶν ♦ γογγυσμοῦ

4.11 ὡς χορηγεῖ ♦ ἢ χορηγεῖ

4.14 κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται

4.15 κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται ♦—

4.15 ἀλλοτριοεπίσκοπος ♦

4.16 ἀλλοτριοεπίσκοπος

4.16 μέρει ♦ ὀνόματι

4.17 ὁ ♦ [ὁ]

4.19 ὡς ♦—

5 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· ³ μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. ⁴ Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. ⁵ Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. ⁸ Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ· ⁹ ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίζει, σθενώσει, θεμελιώσει. ¹¹ Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε. ¹³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ¹⁴ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

5.1	τοὺς • οὖν	5.8	τίνα καταπίῃ • [τινα] καταπιεῖν
5.2	ἐπισκοποῦντες • [ἐπισκοποῦντες]	5.9	κόσμῳ • [τῷ] κόσμῳ
5.2	ἀλλ' • ἀλλὰ	5.10	Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ]
5.2	ἐκουσίως • ἐκουσίως κατὰ θεόν	5.10	καταρτίσαι ὑμᾶς • καταρτίσει
5.3	μηδὲ • μηδ'	5.11	ἡ δόξα καὶ • —
5.5	ὑποτασσόμενοι • —	5.11	τῶν αἰώνων • —
5.5	ὁ • [ὁ]	5.12	ἐστήκατε • στήτε
5.7	ἐπιρρίψαντες • ἐπιρίψαντες	5.14	Ἰησοῦ. Ἀμήν. • —

ΠΕΤΡΟΥ Β

Συμεὼν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ³ Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζῶην καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· ⁴ δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. ⁵ Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ⁹ Ὡ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστίν, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτιῶν. ¹⁰ Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιείσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹² Διὸ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδόμενος, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. ¹³ Δίκαιον δὲ ἠγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστίν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. ¹⁵ Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιείσθαι.

1.3 διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς • ἰδίᾳ δόξῃ
καὶ ἀρετῇ

1.4 ἡμῖν καὶ μέγιστα • καὶ μέγιστα

1.4 ἡμῖν
κόσμῳ • τῷ κόσμῳ

1.12 οὐκ ἀμελήσω • μελλήσω

¹⁶ Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκεῖνου μεγαλειότητος. ¹⁷ Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. ¹⁹ Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὔ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. ²¹ Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. ² Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. ³ Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. ⁴ Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένου· ⁵ καὶ ἄλλ' ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, «ἀλλὰ» ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· ⁷ καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· ⁹ οἶδεν κύριος

1.17 Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός ♦ Ὁ υἱός
1.17 ἀγαπητός ♦ ἀγαπητός μου οὗτός
ἐστιν

1.18 ὄρει τῷ ἁγίῳ ♦ ἁγίῳ ὄρει

1.21 ποτὲ προφητεία ἄλλ' ♦ προφητεία

ποτέ ἀλλὰ

1.21 ἅγιοι ♦ ἀπὸ

2.3 νυστάζει ♦ νυστάζει

2.6 καταστροφῇ ♦ [καταστροφῇ]

2.6 ἀσεβεῖν ♦ ἀσεβέ[σ]ιν

εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονούντας. Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· ¹¹ ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μερίζοντες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. ¹² Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγενημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται, ¹³ κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρως τέκνα· ¹⁵ καταλιπόντες εὐθειαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωρον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. ¹⁷ Οὗτοι εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. ¹⁸ Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελείαις, τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλούμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γὰρ τις ἤττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. ²⁰ Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² Συμβέβηκεν δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων

2.11 κυρίῳ ♦ κυρίῳ

2.12 φυσικὰ γεγενημένα ♦ γεγενημένα φυσικὰ

2.12 καταφθαρήσονται ♦ καὶ φθαρήσονται

2.13 κομιούμενοι ♦ ἀδικούμενοι

2.15 καταλιπόντες ♦ καταλείποντες

2.17 νεφέλαι ♦ καὶ ὀμίχλαι

2.17 εἰς αἰῶνα ♦ —

2.18 ὄντως ἀποφυγόντας ♦ ὀλίγως ἀποφεύγοντας

2.19 καὶ ♦ —

2.20 κυρίου ♦ κυρίου [ἡμῶν]

2.21 ἐπιστρέψαι ♦ ὑποστρέψαι

2.22 δὲ ♦ —

ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὕς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμπαίικται, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, ⁴ καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἄφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκκαλοι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεῖς ἀπώλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

⁸ Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ⁹ Οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τις ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, ἐν ἧ ὅι οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. ¹¹ Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; ¹³ Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

2.22 κύλισμα ♦ κυλισμὸν

3.3 ἐσχάτου ♦ ἐσχάτων

3.3 ἡμερῶν ♦ ἡμερῶν [ἐν] ἐμπαιγμονῇ

3.7 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ

3.9 ὁ ♦ —

3.9 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς

3.10 ἡ ἡμέρα ♦ ἡμέρα

3.10 ἐν νυκτί ♦ —

3.10 λυθήσονται ♦ λυθήσεται

3.10 κατακαήσεται ♦ εὐρεθήσεται

3.11 οὖν ♦ οὕτως

3.11 ὑμᾶς ♦ [ὑμᾶς]

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. ¹⁵ Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγείσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθείσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ, τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. ¹⁸ Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.

3.15 αὐτῷ δοθείσαν • δοθείσαν αὐτῷ
3.16 ταῖς • —

3.16 οἷς • αἷς
3.18 Ἀμήν • [ἀμήν]

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

Ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. ² Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ³ Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ ^{ὕμῶν} χριστοῦ. ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἧ πεπληρωμένη.

⁵ Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ⁶ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ⁷ Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάρισις ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ¹⁰ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. Καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον. ² καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. ³ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ⁴ Ὁ λέγων, Ἔγνωνκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. ⁵ ὃς δ' ἂν τηρῆ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν

1.3 ὑμῖν • καὶ ὑμῖν
1.4 ὑμῖν • ἡμεῖς

1.7 χριστοῦ • —
2.4 Ἔγνωνκα • ὅτι Ἔγνωνκα

τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν· ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

⁷ Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς. ⁸ Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ¹⁰ Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹¹ Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. Γράφω ὑμῖν, παιδιά, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ¹⁴ Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. ¹⁵ Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

¹⁸ Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονάσιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενέκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα. ²¹ Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ'

2.6 οὕτως ♦ [οὕτως]

2.7 Ἀδελφοί ♦ Ἀγαπητοί

2.7 ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς ♦ ἠκούσατε

2.13 Γράφω ὑμῖν παιδιά ♦ ἔγραψα ὑμῖν παιδιά

2.18 ὁ ♦ —

2.19 ἐξῆλθον ♦ ἐξῆλθαν

2.19 γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν ♦ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν

2.20 πάντα ♦ πάντες

ὅτι οἶδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ Ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. ²⁵ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ²⁶ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρειαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστὶν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ. ²⁸ Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχῳμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν. Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ² Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁσόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν. ³ Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστίν. ⁴ Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. ⁵ Καὶ οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ⁶ Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. ⁷ Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ

2.23 ἔχει ♦ ἔχει ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν
καὶ τὸν πατέρα ἔχει
2.24 οὖν ♦ —
2.27 ἐν ὑμῖν μένει ♦ μένει ἐν ὑμῖν
2.27 αὐτὸ ♦ αὐτοῦ
2.27 μενεῖτε ♦ μένετε
2.28 ὅταν φανερωθῇ ἔχῳμεν ♦ ἐὰν

φανερωθῇ σχῶμεν
2.29 πᾶς ♦ καὶ πᾶς
3.1 κληθῶμεν. ♦ κληθῶμεν· καὶ
ἐσμέν.
3.1 ὑμᾶς ♦ ἡμᾶς
3.2 δὲ ♦ —
3.5 ἡμῶν ♦ —

ἔργα τοῦ διαβόλου. ⁹ Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ Ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ¹¹ Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ¹² οὐ καθὼς Καὶν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

¹³ Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· ¹⁴ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. ¹⁶ Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. ¹⁷ Ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; ¹⁸ Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁹ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν, ²⁰ ὅτι ἐὰν καταγινώσκη ἡμῶν ἡ καρδιά, ὅτι μεῖζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ²¹ Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ²² καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. ²³ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. ²⁴ Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς

3.13 Μὴ ♦ [Καὶ] μὴ
3.13 μου ♦ —
3.14 τὸν ἀδελφόν ♦ —
3.15 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
3.16 τιθέναι ♦ θεῖναι
3.18 μου ♦ —
3.18 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

3.19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ♦ [Καὶ]
ἐν τούτῳ γνωσόμεθα
3.19 τὰς καρδίας ♦ τὴν καρδίαν
3.21 ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν ♦
[ἡμῶν] μὴ καταγινώσκη
3.22 παρ' ♦ ἀπ'
3.23 ἐντολήν ♦ ἐντολήν ἡμῖν

αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ² Ἐν τούτῳ γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ³ καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ⁴ Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. ⁵ Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ⁶ Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὃ γινώσκων τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

⁷ Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ⁸ Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ⁹ Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ¹⁰ Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. ¹¹ Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. ¹³ Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. ¹⁴ Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ Ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ

4.2 γινώσκεται • γινώσκετε

4.3 Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα • τὸν Ἰησοῦν

4.10 ἠγαπήσαμεν • ἠγαπήκαμεν

4.12 τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν • ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν

4.15 ἂν • ἐὰν

μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ¹⁷ Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξωβάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν πῶς δύναται ἀγαπᾶν; ²¹ Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾶ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ³ Αὕτη γάρ ἐστίν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. ⁴ Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστίν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. ⁵ Τίς ἐστίν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ⁶ Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. Καὶ τὸ πνεῦμά ἐστίν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστίν ἡ ἀλήθεια. ⁷ Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν

4.19 αὐτόν ♦ —

4.20 πῶς ♦ οὐ

5.1 καὶ τὸν ♦ [καὶ] τὸν

5.2 τηρῶμεν ♦ ποιῶμεν

5.5 Τίς ♦ τίς [δέ]

5.6 καὶ τῷ ♦ καὶ ἐν τῷ

5.9 ἢν ♦ ὅτι

5.10 αὐτῷ ♦ ἐαυτῷ

εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

¹³ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον, ἔχετε καὶ ἵνα πιστεῦτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. ¹⁶ Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

¹⁸ Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ Οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται. ²⁰ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἔχει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος.

ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος
ἐαυτοῦς

²¹ Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν.

5.13 ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ♦ ὑμῖν
5.13 αἰώνιον ἔχετε ♦ ἔχετε αἰώνιον
5.13 καὶ ἵνα πιστεῦτε ♦ τοῖς

πιστεύουσιν
παρ' ♦ ἀπ'
5.18 ἑαυτόν ♦ αὐτόν
5.21 Ἀμήν ♦ —

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

Ο πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. ⁵ Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ⁷ Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσηλθόν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. Οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. ⁹ Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ¹¹ ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾗ πεπληρωμένη. ¹³ Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν.

1.3 κυρίου ♦ —
1.5 γράφων σοι καινὴν ♦ καινὴν
γράφων σοι
1.6 ἐστὶν ἡ ἐντολή ♦ ἡ ἐντολή ἐστὶν
1.7 εἰσηλθόν ♦ ἐξηλθόν
1.8 ἀπολέσωμεν ♦ ἀπολέσητε
1.8 ἀπολάβωμεν ♦ ἀπολάβητε

1.9 παραβαίνων ♦ προάγων
1.9 τοῦ χριστοῦ οὗτος ♦ οὗτος
1.11 γὰρ λέγων ♦ λέγων γὰρ
1.12 ἐλθεῖν ♦ γενέσθαι
1.12 ἡ πεπληρωμένη ♦ πεπληρωμένη ἡ
1.13 Ἀμήν ♦ —

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

Ο πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

² Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. ³ Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. ⁴ Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

⁵ Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους, ⁶ οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὐδὲ καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ⁷ Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. ⁸ Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

⁹ Ἐγραψά τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. ¹¹ Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. ¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθῆς ἐστίν.

¹³ Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι· ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

1.4 ἀληθεία • τῇ ἀληθείᾳ
1.5 εἰς τοὺς ξένους • τοῦτο ξένους
1.7 ἐθνῶν • ἐθνικῶν
1.8 ἀπολαμβάνειν • ὑπολαμβάνειν
1.9 τῇ • τι τῇ

1.12 ὑπ' • ὑπὸ
1.12 οἴδατε • οἶδας
1.13 γράφειν • γράψαι σοι
1.13 γράψαι • γράφειν
1.14 ἰδεῖν σε • σε ἰδεῖν

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

³ Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. ⁴ Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην θεόν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

⁵ Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδόμενος ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος, λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. ⁶ Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. ⁷ Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτάς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. ⁸ Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Ἑβραίου σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. ¹⁰ Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῷα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. ¹¹ Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῖν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. ¹² Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς

Μωσέως

1.1 ἡγιασμένοις • ἡγαπημένοις
1.3 σωτηρίας • ἡμῶν σωτηρίας
1.4 χάριν • χάριτα
1.4 θεόν • —
1.5 ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο ὅτι ὁ κύριος •

[ὑμᾶς] πάντα ὅτι [ὁ] κύριος ἅπαξ
τούτοις τρόπον • τρόπον τούτοις
1.7 τούτοις τρόπον • τρόπον τούτοις
1.9 ἀλλ' • ἀλλὰ
1.12 ἐν • οἱ ἐν

ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνδρῳ, ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·
¹³ κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. ¹⁴ Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, Ἰδοῦ, ἦλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ¹⁵ ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξει πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἄμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. ¹⁶ Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί,
 ἐαυτῶν μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

¹⁷ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· ¹⁸ ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαίκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. ¹⁹ Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² Καὶ οὕς μὲν ἔλεεῖτε διακρινόμενοι· ²³ οὕς δὲ ἐν φόβῳ σφάζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

²⁴ Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταίστους, καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμάμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ σοφῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1.15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν ♦
 πᾶσαν ψυχήν

1.16 ἐπιθυμίας αὐτῶν ♦ ἐπιθυμίας
 ἑαυτῶν

1.18 ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ♦ [ὅτι] ἐπ'
 ἐσχάτου [τοῦ] χρόνου

1.20 τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει
 ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς ♦
 ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ
 ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει

1.22 ἔλεεῖτε διακρινόμενοι ♦ ἐλεᾶτε
 διακρινόμενους

1.23 ἐν φόβῳ σφάζετε ἐκ πυρὸς
 ἀρπάζοντες ♦ σφάζετε ἐκ πυρὸς
 ἀρπάζοντες οὕς δὲ ἐλεᾶτε ἐν
 φόβῳ

1.24 αὐτοὺς ♦ ὑμᾶς

1.25 σοφῷ ♦ —

1.25 δόξα καὶ μεγαλωσύνη ♦ διὰ
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν
 δόξα μεγαλωσύνη

1.25 ἐξουσία ♦ ἐξουσία πρὸ παντὸς
 τοῦ αἰῶνος

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφορισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ· ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ Μάρτυς γὰρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι, ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστίν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς — καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο — ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἑλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστίν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζῆσεται.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
1.8 ὑπὲρ • περὶ

1.16 τοῦ χριστοῦ • —

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικία κατεχόντων· ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφάνερωσεν· ²⁰ Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· ²¹ διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· ²² Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν.

²⁴ Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· ²⁵ οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεῦδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· Ἀμήν.

²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἷ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικία, πορνεία, πονηρία, πλεονεξία κακία· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, ³⁰ καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν,

1.19 γὰρ θεὸς • θεὸς γὰρ
1.21 εὐχαρίστησαν • ἠγαπήθησαν
1.24 καὶ • —
1.24 ἑαυτοῖς • αὐτοῖς

1.27 ἄρρενες • ἄρσενες
1.29 πορνεία • —
1.31 ἀσπόνδους • —

οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ Ἡ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν, ζῶν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλληνος· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι· ¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ¹² Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. ¹⁴ Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος· ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

2.5 καὶ δικαιοκρισίας ♦
δικαιοκρισίας

2.8 μὲν ♦ —

2.8 θυμὸς καὶ ὀργή ♦ ὀργή καὶ θυμός

2.11 προσωποληψία ♦
προσωποληψία

2.13 ἀκροαταὶ τοῦ ♦ ἀκροαταὶ

2.13 τῷ ♦ [τῷ]

2.13 ποιηταὶ τοῦ ♦ ποιηταὶ

2.14 ποιῇ ♦ ποιῶσιν

2.16 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ

¹⁷ Ἴδε σὺ Ἰουδαίος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, ¹⁸ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθᾶς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρῦσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ²² Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; ²³ Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. ²⁵ Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται; ²⁷ Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; ²⁸ Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαίος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομὴ· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; ² Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; ⁴ Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; — κατὰ ἄνθρωπον λέγω — ⁶ Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; ⁷ Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; ⁸ Καὶ μή — καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι

2.17 Ἴδε • Εἰ δὲ
2.17 τῷ • —
2.26 οὐχὶ • οὐχ

3.2 γὰρ • [γὰρ]
3.4 νικήσης • νικήσεις
3.7 γὰρ • δὲ

Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὦν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

⁹ Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέγραπται Ἵτι Ὁὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς· ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός· ¹³ τάφος ἀνεφγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· ¹⁴ ὦν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· ¹⁵ ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

¹⁹ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας· ²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· ²³ πάντες γὰρ ἠμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιοῦμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁵ ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον, διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ· ²⁷ Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως· ²⁸ Λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου· ²⁹ Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν· ³⁰ ἐπεὶπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ

3.12 ἠχρειώθησαν • ἠχρεώθησαν
3.12 ποιῶν • ὁ ποιῶν
3.12 οὐκ ἔστιν ἕως • [οὐκ ἔστιν] ἕως
3.22 καὶ ἐπὶ πάντας • —
3.25 τῆς πίστεως • [τῆς] πίστεως

3.26 ἔνδειξιν • τὴν ἔνδειξιν
3.28 οὖν πίστει δικαιοῦσθαι • γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει
3.29 δὲ • —
3.30 ἐπεὶπερ • εἶπερ

τῆς πίστεως. ³¹ Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

4 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκέναι κατὰ σάρκα; ² Εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. ³ Τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. ⁵ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, ⁷ Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι. ⁸ Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσθῃται κύριος ἀμαρτίαν. ⁹ Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην. ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. ¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν —

3.31 ἰστώμεν ♦ ἰστάνομεν
4.1 Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν
εὕρηκέναι ♦ εὕρηκέναι Ἀβραάμ
τὸν προπάτορα ἡμῶν
4.2 τὸν ♦ —
4.8 ᾧ ♦ οὐ
4.9 ὅτι ♦ —

4.11 καὶ αὐτοῖς τὴν ♦ [καὶ] αὐτοῖς
[τὴν]
4.12 πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ ♦
ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως
4.13 τοῦ ♦ —
4.15 γὰρ οὐκ ♦ δὲ οὐκ

¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἔθνῶν τέθεικά σε — κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ¹⁸ Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἔθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. ¹⁹ Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον — ἑκατονταέτης που ὑπάρχων — καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. ²² Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν¹ πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ⁶ Ἐτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. ⁸ Συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. ⁹ Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

ἔχομεν

4.19 οὐ • —

4.19 ἤδη • [ἤδη]

4.22 καὶ • [καὶ]

5.2 τῇ πίστει • [τῇ πίστει]

5.6 κατὰ • ἔτι κατὰ

¹² Διὰ τοῦτο, ὡσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον — ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ Ἄλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Ἰωυσεφ¹ καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. ¹⁵ Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ Νόμος δὲ παρεῖληθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· ²¹ ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹ Ἐπιμένωμεν = Ἐπιμενόμεν } **6** Τί οὖν ἐροῦμεν; ¹ Ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ Εἰ γὰρ

5.14 Ἄλλ' ♦ Ἀλλὰ

6.1 Ἐπιμένωμεν ♦ ἐπιμένωμεν

σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ. ⁹ εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει. θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ¹⁰ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

¹⁵ Τί οὖν; Ἄμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ²⁰ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ

6.11 νεκροὺς μὲν εἶναι ♦ [εἶναι]

6.11 τῷ κυρίῳ ἡμῶν ♦ —

6.12 αὐτῇ ἐν ♦ —

6.13 ὡς ♦ ὡσεὶ

6.14 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

6.15 Ἄμαρτήσομεν ♦ ἁμαρτήσομεν

6.15 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7 Ἦ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί — γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ — ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῆ; ² Ἦ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδετα νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. ⁶ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἀμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. ⁹ Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· ¹⁰ καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον· ¹¹ ἡ γὰρ ἀμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι’ αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἀμαρτία, ἵνα φανῇ ἀμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον — ἵνα γένηται καθ’ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν. ¹⁵ Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ’ ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. ¹⁷ Νυνὶ δὲ

7.13 γέγονεν • ἐγένετο

7.14 σαρκικός • σάρκινός

οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταιί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὕρισκω. ¹⁹ Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. ²⁰ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ Εὕρισκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. ²² Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοὶ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

με ἐν τῷ

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ² Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁵ Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. ⁶ Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ

7.17 ἀλλ' • ἀλλὰ
7.18 οὐχ εὕρισκω • οὐ
7.19 ἀλλ' • ἀλλὰ
7.20 ἐγὼ τοῦτο • [ἐγὼ] τοῦτο
7.20 ἀλλ' • ἀλλὰ
7.23 με τῷ • με ἐν τῷ

7.25 Εὐχαριστῶ • Χάρις δὲ
8.1 μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα • —
8.2 με • σε
8.9 ἀλλ' • ἀλλὰ

πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἄββα, ὁ πατήρ. ¹⁶ Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ· ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἶπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι· ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. ²³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ²⁷ ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ

8.11 Ἰησοῦν • τὸν Ἰησοῦν
8.11 τὸν • —
8.11 τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα • τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος
8.14 εἰσιν υἱοὶ θεοῦ • υἱοὶ θεοῦ εἰσιν
8.15 ἀλλ' • ἀλλὰ
8.20 ἐπ' • ἐφ'

8.23 καὶ ἡμεῖς • ἡμεῖς καὶ
8.24 τί καὶ • —
8.26 ταῖς ἀσθενείαις • τῇ ἀσθενείᾳ
8.26 προσευξόμεθα • προσευξόμεθα
8.26 ἀλλ' • ἀλλὰ
8.26 ὑπὲρ ἡμῶν • —
8.27 ἐρευνῶν • ἐραυνῶν

φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.
²⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ Ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὖς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

³¹ Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; ³³ Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων· ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεῖς, ὅς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. ³⁵ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ³⁶ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα ³⁹ οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· ⁴ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. ⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι

8.32 ἀλλ' • ἀλλὰ

8.34 κατακρίνων • κατακρινῶν

8.34 Χριστὸς • Χριστὸς [Ἰησοῦς]

8.34 καὶ ἐγερθεῖς • ἐγερθεῖς

8.38 δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε

μέλλοντα • ἐνεστῶτα οὔτε

μέλλοντα οὔτε δυνάμεις

9.3 Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα

εἶναι • Ἡυχόμην γὰρ ἀνάθεμα

εἶναι αὐτὸς ἐγὼ

ἐκπέτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. ⁸ Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῆ Σάρρα υἱός. ¹⁰ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν — ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. ¹³ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο.

Μωσῆ ¹⁵ Τῷ γὰρ Ῥαββί λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ¹⁶ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος θεοῦ. ¹⁷ Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευός, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ²⁵ Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηε λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. ²⁶ Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

9.11 κακόν • φαῦλον
9.12 ἐρρήθη • ἐρρέθη
9.15 γὰρ Μωϋσῆ • Μωϋσεὶ γὰρ
9.15 οἰκτειρήσω • οἰκτιρήσω
9.15 οἰκτείρω • οἰκτίρω

9.16 ἐλεούντος • ἐλεώντος
9.19 οὖν μοι Τί • μοι οὖν Τί [οὖν]
9.20 Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε • Ὡ
ἀνθρωπε μενοῦνγε
9.26 ἐρρήθη • ἐρρέθη

²⁷ Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὁμοιώθημεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ³¹ Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν. ³² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχυνθήσεται.

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἢ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. ² Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ⁵ Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ⁶ Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἶπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; — τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν — ⁷ ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; — τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς

9.27 κατάλειμμα ♦ ὑπόλειμμα
9.28 ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον
συντετμημένον ♦ —
9.31 δικαιοσύνης οὐκ ♦ οὐκ
9.32 νόμου προσέκοψαν γὰρ ♦
προσέκοψαν

9.33 πᾶς ♦ —
10.1 ἢ πρὸς ♦ πρὸς
10.1 τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν ♦ αὐτῶν
10.3 δικαιοσύνην ζητοῦντες ♦
[δικαιοσύνην] ζητοῦντες
10.5 τοῦ ♦ [τοῦ]

δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. ¹² Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλούμενους αὐτόν. ¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὐδ' οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

¹⁶ Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοῇ διὰ ῥήματος θεοῦ. ¹⁸ Ἄλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενούνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ Ἄλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ ὑμᾶς. ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραήλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² Οὐκ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, ³ Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· καγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ Ἄλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. ⁵ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος

10.14 ἐπικαλέσονται ♦ ἐπικαλέσωνται

10.14 πιστεύσουσιν ♦ πιστεύσωσιν

10.14 ἀκούσουσιν ♦ ἀκούσωσιν

10.15 κηρύξουσιν ♦ κηρύξωσιν

10.15 τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην ♦

10.15 τὰ ♦ [τὰ]

10.17 θεοῦ ♦ χριστοῦ

10.19 οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ ♦ Ἰσραήλ οὐκ ἔγνω

10.19 ἐπὶ ♦ ἐπ'

10.20 Εὐρέθην ♦ Εὐρέθην [ἐν]

11.2 λέγων ♦ —

11.3 καὶ τὰ ♦ τὰ

γέγονεν. ⁶ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. ⁷ Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογή ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπαυρώθησαν· ⁸ καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ⁹ Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. ¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπαισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

¹³ Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω· ¹⁴ εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι. ¹⁷ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πύθης τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. ¹⁹ Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. ²⁰ Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσεται. ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνης τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται·

11.6 Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις
ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον •

11.13 γὰρ • δὲ

11.13 μὲν • μὲν οὖν

11.15 πρόσληψις • πρόσληψις

11.17 καὶ τῆς • τῆς

11.18 ἀλλ' • ἀλλὰ

11.20 ὑψηλοφρόνει • ὑψηλὰ φρόνει

11.21 μήπως • [μὴ πως]

11.22 ἀποτομίαν ἐπὶ • ἀποτομία ἐπὶ

11.22 χρηστότητα ἐὰν ἐπιμείνης •

χρηστότης θεοῦ ἐὰν ἐπιμείνης

11.23 Καὶ ἐκεῖνοι • Κἀκεῖνοι

11.23 ἐπιμείνωσιν • ἐπιμείνωσιν

δυνατὸς γάρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. ²⁴ Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

²⁵ Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε παρ' ἐαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. ²⁶ καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, Ἔξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²⁸ Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ²⁹ Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ. ³¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν. ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσει.

³³ Ὡ βᾶθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. ² Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε
μεταμορφοῦσθε [συσχηματίζεσθαι] τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ [μεταμορφοῦσθαι] τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

³ Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς

11.23 ὁ θεὸς ἐστὶν • ἐστὶν ὁ θεὸς

11.25 παρ' • [παρ']

11.26 καὶ ἀποστρέψει • ἀποστρέψει

11.30 καὶ • —

11.31 ἐλεηθῶσιν • [νῦν] ἐλεηθῶσιν

11.33 ἀνεξερεύνητα • ἀνεξεραύνητα

12.2 συσχηματίζεσθαι •

συσχηματίζεσθε

12.2 μεταμορφοῦσθαι •

μεταμορφοῦσθε

12.2 ὑμῶν • —

τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
⁴ Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ⁶ Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.
⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. ¹⁰ Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες· ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· ¹³ ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντάς ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. ¹⁸ Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. ¹⁹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ²⁰ Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
²¹ Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. ³ Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος

12.4 μέλη πολλὰ • πολλὰ μέλη
 12.5 ὁ • τὸ
 12.14 ὑμᾶς • [ὑμᾶς]
 12.15 καὶ • —

12.20 Ἐὰν οὖν • Ἀλλὰ ἐὰν
 13.1 ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ • ὑπὸ
 13.2 λήψονται • λήμψονται

τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·
⁴θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
⁵Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ⁶Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
⁷Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

⁸Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπᾶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. ⁹Τὸ γάρ, Οὐ κλέψεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, ¹οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹²Ἡ νῦν προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. ¹⁴Ἄλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ²Ὁς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. Σταθήσεται

13.3 τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν ♦ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ

13.7 οὖν ♦ —

13.8 ἀγαπᾶν ἀλλήλους ♦ ἀλλήλους ἀγαπᾶν

13.9 τούτῳ τῷ λόγῳ ♦ τῷ λόγῳ τούτῳ

13.9 ἐν τῷ ♦ [ἐν τῷ]

13.11 ἡμᾶς ἤδη ♦ ἤδη ἡμᾶς

13.12 καὶ ἐνδυσώμεθα ♦ ἐνδυσώμεθα [δὲ]

13.14 Ἄλλ' ♦ ἀλλὰ

14.3 καὶ ὁ ♦ ὁ δὲ

δέ· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. ⁵ Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθω. ⁶ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ. ¹¹ Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθεῖν πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν. ¹⁵ Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ¹⁸ Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. ²² Σὺ πίστιν ἔχεις;

14.4 δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς •
 δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος
 14.5 μὲν • μὲν [γὰρ]
 14.6 καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν
 κυρίῳ οὐ φρονεῖ • —
 14.9 καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη •
 ἀπέθανεν
 14.10 χριστοῦ • θεοῦ

14.12 οὖν • [οὖν]
 14.12 τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ]
 14.14 αὐτοῦ • ἑαυτοῦ
 14.15 δὲ • γὰρ
 14.18 τούτοις • τούτῳ
 14.21 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ • —
 14.22 ἔχεις • [ἦν] ἔχεις

κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

²⁴ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιους σεσιγημένου, ²⁵ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁶ μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

15 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ³ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. ⁴ Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁷ Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς, ⁷ εἰς δόξαν θεοῦ. ⁸ Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων. ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ¹² Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ

14.24 —

14.25 —

14.26 —

15.3 ἐπέπεσον • ἐπέπεσαν

15.4 προεγράφη ἵνα • ἐγράφη ἵνα

15.7 θεοῦ • τοῦ θεοῦ

15.8 δέ χριστὸν Ἰησοῦν • γὰρ χριστὸν

15.11 τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη •

πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον

15.11 ἐπαινέσατε • ἐπαινεσάτωσαν

ειρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν. ¹⁵ Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ Ἐχω οὖν καύχησιν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. ¹⁸ Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ. ²¹ ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτου, ἀπελεύσομαι

15.14 γνώσεως • [τῆς] γνώσεως

15.14 ἄλλους • ἀλλήλους

15.15 ἀδελφοί • —

15.16 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

15.17 καύχησιν • [τὴν] καύχησιν

15.18 λαλεῖν τι • τι λαλεῖν

15.19 θεοῦ • [θεοῦ]

15.24 ἐὰν πορεύωμαι • ἂν πορεύωμαι

15.24 ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς • —

15.27 αὐτῶν εἰσιν • εἰσιν αὐτῶν

δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. ²⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις· ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχραεῖς· ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Πρίσκιλλαν

³ Ἀσπάσασθε Ἐπίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαιῆς εἰς χριστόν. ⁶ Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ⁷ Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγονασιν ἐν χριστῷ. ⁸ Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ Ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβόλου. ¹¹ Ἀσπάσασθε Ἡρφιδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² Ἀσπάσασθε

15.28 τὴν ♦ —
15.29 τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ♦ —
15.30 ἀδελφοί ♦ [ἀδελφοί]
15.31 ἵνα ἢ ♦ ἢ
15.31 γένηται τοῖς ἀγίοις ♦ τοῖς ἀγίοις
γένηται
15.32 ἔλθω ♦ ἐλθῶν
15.32 καὶ ♦ —

16.1 διάκονον ♦ [καὶ] διάκονον
16.2 αὐτοῦ ἐμοῦ ♦ ἐμοῦ αὐτοῦ
16.5 Ἀχαιῆς ♦ Ἀσίαις
16.6 Μαριάμ ♦ Μαριάν
16.6 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς
16.7 γέγονασιν ♦ γέγοναν
16.8 Ἀμπλίαν ♦ Ἀμπλιάτων

Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμᾶν, Πατρόβαν, Ἐρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ¹⁶ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. ²³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. ²⁴ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

16.14 Ἐρμᾶν Πατρόβαν Ἐρμῆν ♦

Ἐρμῆν Πατροβᾶν Ἐρμᾶν

16.16 τοῦ ♦ πᾶσαι τοῦ

16.17 ἐκκλίνατε ♦ ἐκκλίνετε

16.18 Ἰησοῦ ♦ —

16.19 Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν θέλω ♦ ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω θέλω

16.19 μὲν ♦ —

16.20 χριστοῦ ♦ —

16.21 Ἀσπάζονται ♦ Ἀσπάζεται

16.23 τῆς ἐκκλησίας ὅλης ♦ ὅλης τῆς ἐκκλησίας

16.23 ἀδελφός ♦ ἀδελφός + 14.24-26

16.24 —

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁹ Πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. ¹² Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μὲν εἶμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ χριστοῦ. ¹³ Μεμέρισται ὁ χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. ¹⁶ Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

1.2 τε • —

1.8 χριστοῦ • [χριστοῦ]

1.14 τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ]

1.15 ἐβάπτισα • ἐβαπτίσθητε

1.17 ἀλλ' • ἀλλὰ

¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σφριζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμῶρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ²² Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσιν, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησιν δὲ μωρίαν. ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ²⁵ Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν.

²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς. ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνη· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά. ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ. ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³⁰ Ἐξ αὐτοῦ δὲ ἡμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις. ³¹ ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. ² Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. ³ Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. ⁴ Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ'

1.20 κόσμου τούτου ♦ κόσμου
1.22 σημεῖον ♦ σημεῖα
1.23 Ἕλλησιν ♦ ἔθνεσιν
1.25 ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν
♦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων
1.27 τοὺς σοφοὺς καταισχύνη ♦
καταισχύνη τοὺς σοφοὺς

1.28 καὶ τὰ μὴ ♦ τὰ μὴ
1.30 ἡμῖν σοφία ♦ σοφία ἡμῖν
2.1 μαρτύριον ♦ μυστήριον
2.2 τοῦ εἰδέναι τι ♦ τι εἰδέναι
2.3 Καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
2.4 πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις ♦ πειθοί[ς] σοφίας [λόγοις]

ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, ἼΑ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ¹⁰ Ἡμῖν δὲ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ· ¹¹ Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· ¹² Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ¹³ ἼΑ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες· ¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· ¹⁵ Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται· ¹⁶ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

3 Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ· ² Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· ³ ἔτι γὰρ σαρκικοὶ ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ Ὅταν γὰρ λέγη τις, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλος, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε;

2.7 σοφίαν θεοῦ ♦ θεοῦ σοφίαν

2.10 ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν ♦ ἀπεκάλυψεν ὁ θεός

2.10 αὐτοῦ ♦ —

2.10 ἐρευνᾷ ♦ ἐραυνᾷ

2.11 οἶδεν εἰ ♦ ἔγνωκεν εἰ

2.13 ἁγίου ♦ —

2.15 μὲν ♦ [τὰ]

3.1 Καὶ ἐγώ ♦ Κάγῳ

3.1 ὑμῖν λαλῆσαι ♦ λαλῆσαι ὑμῖν

3.1 σαρκικοῖς ♦ σαρκίνοις

3.2 καὶ ♦ —

3.2 οὔτε ♦ οὐδὲ

3.3 καὶ διχοστασίαι ♦ —

3.4 οὐχὶ σαρκικοὶ ♦ οὐκ ἄνθρωποι

⁵ Τίς οὖν ἐστὶν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν; ⁶ Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ἠΰξανεν. ⁷ Ὡστε οὔτε ὁ φυτεῶν ἐστὶν τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ⁸ Ὁ φυτεῶν δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἐκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς χριστός. ¹² Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὅποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ δοκιμάσει. ¹⁴ Εἴ τις τὸ ἔργον μένει ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήψεται. ¹⁵ Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ¹⁷ Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

¹⁸ Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μαρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ¹⁹ Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μαρῖα παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. Γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ²⁰ Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ²¹ Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστίν, ²³ ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

3.5 Τίς οὖν ἐστὶν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ • τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς τί δὲ ἐστὶν Παῦλος
3.6 ἀλλ' • ἀλλὰ
3.8 λήψεται • λήμψεται

3.10 τέθεικα • ἔθηκα
3.12 τοῦτον • —
3.13 δοκιμάσει • [αὐτὸ] δοκιμάσει
3.14 λήψεται • λήμψεται
3.22 ἐστίν • —

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρετάς χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. ² Ὁ δὲ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὐρεθῆ. ³ Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω. ⁴ Οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκοτούς, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστω ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ Τίς γὰρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ⁸ Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. ⁹ Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλους, καὶ ἀνθρώπους. ¹⁰ Ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· ¹³ βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. ¹⁵ Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε. ¹⁷ Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστιν τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς

4.2 Ὁ δὲ ♦ Ὡδε
4.6 Ἀπολλῶ ♦ Ἀπολλῶν
4.6 ὃ γέγραπται φρονεῖν ♦ ἃ
γέγραπται
4.9 ὅτι ὁ ♦ ὁ

4.11 γυμνητεύομεν ♦ γυμνιτεύομεν
4.13 βλασφημούμενοι ♦
δυσφημούμενοι
4.14 νουθετῶ ♦ νουθετῶ[v]
4.17 τέκνον μου ♦ μου τέκνον

ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. ¹⁹ Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. ²⁰ Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραότητος;

5 Ὅπως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναικὰ τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας. ³ Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὸν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾶ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ⁷ Ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη χριστός. ⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

⁹ Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις. ¹⁰ καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις. ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. ¹¹ Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐὰν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοῖδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ. τῷ τοιοῦτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² Τί γὰρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν;

4.17 χριστῷ • χριστῷ [Ἰησοῦ]
 4.21 πραότητος • πραύτητος
 5.1 ὀνομάζεται • —
 5.2 ἐξαρθῇ • ἀρθῇ
 5.2 ποιήσας • πράξας
 5.3 ὡς ἀπὸν • ἀπὸν
 5.4 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ
 συναχθέντων • [ἡμῶν] Ἰησοῦ
 συναχθέντων

5.4 δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 χριστοῦ • δυνάμει τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ
 5.5 Ἰησοῦ • —
 5.7 ὑπὲρ ἡμῶν • —
 5.10 καὶ οὐ • οὐ
 5.10 ἢ ἄρπαξιν • καὶ ἄρπαξιν
 5.10 ὀφείλετε • ὀφείλετε
 5.12 καὶ • —

Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. Καὶ ἔξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6 Τολμᾶ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ Οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; Μῆτι γε βιωτικά; ⁴ Βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. ⁵ Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ⁷ Ἦδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς. ⁹ Ἦ οὐκ οἶδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, ¹⁰ οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ¹¹ Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ Τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ Οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστίν; Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Ὅκ' οἶδατε ὅτι ὁ κολλῶμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστίν; Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ Ὁ δὲ κολλῶμενος τῷ

¹¹ Ἦ οὐκ

5.13 Καὶ ἔξαρεῖτε • Ἐξάρατε

6.2 Οὐκ • Ἦ οὐκ

6.5 σοφὸς οὐδὲ εἷς • οὐδεὶς σοφός

6.7 οὖν • [οὖν]

6.8 ταῦτα • τοῦτο

6.9 βασιλείαν θεοῦ • θεοῦ βασιλείαν

6.10 πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε •

6.10 κλέπται οὔτε πλεονέκται οὐ

οὐ κληρονομήσουσιν •

κληρονομήσουσιν

6.11 ἀλλ' • ἀλλὰ

6.11 Ἰησοῦ • Ἰησοῦ Χριστοῦ

6.16 Οὐκ • [Ἦ] οὐκ

κυρίῳ ἐν πνεύμα ἔστιν. ¹⁸ Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. ¹⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν, ²⁰ ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἃτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ.

7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. ² Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ γυναικα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ Τῇ γυναικὶ ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. ⁴ Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. ⁵ Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρᾶσίαν ὑμῶν. ⁶ Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. ⁷ Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ θεοῦ, ὅς μὲν οὕτως, ὅς δὲ οὕτως.

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ. ⁹ Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρείσσον γὰρ ἐστὶν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω — καὶ ἄνδρα γυναικα μὴ ἀφιέναι. ¹² Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. ¹³ Καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ

6.20 καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἃτινά ἐστὶν τοῦ θεοῦ ♦ —
7.1 μοι ♦ —
7.3 ὀφειλομένην εὐνοίαν ♦ ὀφειλῆν
7.4 ἀλλ' ὁ ♦ ἀλλὰ ὁ
7.4 ἀλλ' ἢ ♦ ἀλλὰ ἢ
7.5 μὴ τι ♦ μήτι
7.5 σχολάζητε ♦ σχολάσητε
7.5 τῇ νηστείᾳ καὶ ♦ —
7.5 συνέρχησθε ♦ ἦτε

7.7 γὰρ ♦ δὲ
7.7 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
7.7 χάρισμα ἔχει ♦ ἔχει χάρισμα
7.7 ὅς μὲν οὕτως, ὅς ♦ ὁ μὲν οὕτως ὁ
7.8 ἐστὶν ♦ —
7.9 κρείσσον ♦ κρείττον
7.10 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
7.12 ἐγὼ λέγω ♦ λέγω ἐγώ
7.13 ἣτις ♦ εἴ τις
7.13 αὐτὸς ♦ οὗτος

ἀφιέτω αὐτόν. ¹⁴ Ἦγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. ¹⁵ Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός. ¹⁶ Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἦ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναικα σώσεις; ¹⁷ Εἰ μὴ ἐκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, οὕτως περιπατεῖτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; Μὴ περιτεμένεσθω. ¹⁹ Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ Δοῦλος ἐκλήθη; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² Ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστιν χριστοῦ. ²³ Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ Δέδεσαι γυναικί; Μὴ ζῆτει λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; Μὴ ζῆτει γυναικα. ²⁸ Ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἐὰν γήμη ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. Θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· τὸ λοιπὸν ἐστίν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναικας ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσιν· ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ³² Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.

7.13 αὐτόν • τὸν ἄνδρα

7.14 ἀνδρί • ἀδελφῷ

7.15 ἡμᾶς • ὑμᾶς

7.17 θεός • κύριος

7.17 κύριος • θεός

7.18 ἀκροβυστία τις ἐκλήθη • ἀκροβυστία κέκληται τις

7.22 καὶ • —

7.28 γήμης • γαμήσης

7.29 τὸ λοιπὸν ἐστίν • ἐστίν· τὸ λοιπὸν

7.31 τῷ κόσμῳ τούτῳ • τὸν κόσμον

7.32 ἀρέσει • ἀρέσει

7.33 ἀρέσει • ἀρέσει

³⁴ Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρὶ.
³⁵ Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. ³⁶ Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἀμαρτάνει· γαμεῖτωσαν.
³⁷ Ὅς δὲ ἔστηκεν ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ. ³⁸ ὥστε καὶ ὁ ἐγκαμίζων καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐγκαμίζων κρείσσον ποιεῖ. ³⁹ Γυνὴ δέδεται νόμφ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ καὶ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ Μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ καγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν. Ἡ γνώσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² Εἰ δὲ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν καθὼς δεῖ γινῶναι. ³ εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. ⁴ Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς. ⁵ Καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς· ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί. ⁶ ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ⁷ Ἄλλ' οὐκ ἐν πάσιν ἡ γνώσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς

τῆς γῆς

7.34 Μεμέρισται ♦ Καὶ μεμέρισται
 7.34 καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος ♦ ἡ
 ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος
 7.34 σώματι καὶ ♦ τῷ σώματι καὶ τῷ
 7.34 ἀρέσει ♦ ἀρέσει
 7.35 συμφέρον ♦ σύμφορον
 7.35 εὐπρόσεδρον ♦ εὐπάρεδρον
 7.37 ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ ♦ ἐν τῇ
 καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος
 7.37 καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ ♦ ἰδίᾳ καρδίᾳ
 7.37 ποιεῖ ♦ ποιήσει
 7.38 ὁ ἐγκαμίζων ♦ ὁ γαμίζων τὴν
 ἑαυτοῦ παρθένον

7.38 ὁ δὲ ♦ καὶ ὁ
 7.38 μὴ ἐγκαμίζων ♦ μὴ γαμίζων
 7.38 κρείσσον ποιεῖ ♦ κρείσσον
 ποιήσει
 7.39 νόμφ ♦ —
 7.39 καὶ ♦ —
 8.2 δέ ♦ —
 8.2 εἰδέναι ♦ ἐγνωκένα
 8.2 οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν ♦ οὕπω
 ἔγνω
 8.4 ἕτερος ♦ —
 8.7 συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι
 ♦ συνηθεῖα ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου

οὔσα μολύνεται. ⁸ Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησιν τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. ⁹ Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενούσιν. ¹⁰ Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ¹¹ Καὶ ἀπολείται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῆ γνώσει, δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν; ¹² Οὕτως δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενούσαν, εἰς χριστὸν ἀμαρτάνετε. ¹³ Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9 Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἐώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; ² Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. ³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστίν. ⁴ Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; ⁵ Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ Κηφᾶς; ⁶ Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; ⁷ Τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἡ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; ⁸ Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἡ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; ⁹ Ἐν γὰρ τῷ «Μωϋσέως» νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ¹⁰ Ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι. ¹¹ Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν

Μωσέως

8.8 παρίστησιν • παραστήσει
8.8 γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν
οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν
ὑστερούμεθα • ἐὰν μὴ φάγωμεν
ὑστερούμεθα οὔτε ἐὰν φάγωμεν
περισσεύομεν
8.9 μήπως • μή πως
8.9 ἀσθενούσιν • ἀσθενέσιν
8.11 Καὶ ἀπολείται • Ἀπόλλυται γὰρ
8.11 ἀδελφὸς ἐπὶ • ἐν
8.11 γνώσει • γνώσει ὁ ἀδελφὸς
9.1 ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; •
ἐλεύθερος; Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;
9.1 χριστὸν • —

9.1 ἐώρακα • ἐώρακα
9.2 τῆς ἐμῆς • μου τῆς
9.3 αὕτη ἐστίν • ἐστιν αὕτη
9.4 πιεῖν • πειν
9.6 τοῦ • —
9.7 ἐκ τοῦ καρποῦ • τὸν καρπὸν
9.8 οὐχὶ • —
9.8 λέγει • οὐ λέγει
9.9 φιμώσεις • κημώσεις
9.10 ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει • ὀφείλει ἐπ'
ἐλπίδι
9.10 τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ'
ἐλπίδι • ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν

τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; ¹² Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. ¹³ Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ Οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ¹⁵ Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. ¹⁶ Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι ἐστίν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. ¹⁷ Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ Τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; Ἴνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ¹⁹ Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. ²⁰ Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ ἀλλ' ἔννομος χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. ²² Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. ²³ Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. ²⁴ Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. ²⁵ Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. ²⁶ Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω, ὡς οὐκ ἄερα

9.12 ἐξουσίας ὑμῶν • ὑμῶν ἐξουσίας
 9.12 ἐγκοπὴν τινα • τινα ἐγκοπὴν
 9.13 ἐκ • [τὰ] ἐκ
 9.13 προσεδρεύοντες • παρεδρεύοντες
 9.15 οὐδενὶ ἐχρησάμην • οὐ κέχημαι
 οὐδενὶ
 9.15 ἵνα τις κενώσῃ • οὐδεὶς κενώσει
 9.16 δέ • γὰρ
 9.16 μὴ εὐαγγελίζωμαι • μὴ
 εὐαγγελίσωμαι

9.18 μοί • μου
 9.18 τοῦ χριστοῦ • —
 9.20 ὡς ὑπὸ νόμον • ὡς ὑπὸ νόμον μὴ
 ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον
 9.21 θεῷ • θεοῦ
 9.21 χριστῷ • χριστοῦ
 9.21 κερδήσω • κερδάνω τοὺς
 9.22 ὡς • —
 9.22 τὰ • —
 9.23 Τοῦτο • πάντα

δέρων· ²⁷ ἄλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως, ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσει, ³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ χριστός. ⁵ Ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ κεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὡσπερ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ⁸ Μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. ⁹ Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλοντο. ¹⁰ Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων κατήνησεν. ¹² Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέση. ¹³ Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ¹⁵ Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. ¹⁶ Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ Ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα, οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ

9.27 ἄλλ' • ἀλλὰ

9.27 μήπως • μή πως

10.1 δὲ • γάρ

10.2 ἐβαπτίσαντο • ἐβαπτίσθησαν

10.3 βρῶμα πνευματικὸν •

πνευματικὸν βρῶμα

10.4 πόμα πνευματικὸν ἔπιον •

πνευματικὸν ἔπιον πόμα

10.4 δὲ πέτρα • πέτρα δὲ

10.7 πιεῖν • πῖν

10.8 ἔπεσον ἐν • ἔπεσαν

10.9 καὶ τινες • τινες

10.9 ἀπώλοντο • ἀπώλλυντο

10.10 καθὼς καὶ • καθάπερ

10.11 πάντα τύποι συνέβαινον •

τυπικῶς συνέβαινε

10.11 κατήνησεν • κατήνησεν

10.13 ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν • ὑπενεγκεῖν

10.14 εἰδωλολατρείας • εἰδωλολατρία

10.16 τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν •

ἐστίν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ

γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ Τί οὖν φημι; Ὅτι εἰδωλόν τί ἐστίν; Ἡ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν; ²⁰ Ἄλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῶ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

²³ Πάντα μοι ἕξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι ἕξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου ἕκαστος. ²⁵ Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁶ Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁹ Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ³¹ Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ· ³³ καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

10.18 οὐχὶ ♦ οὐχ
 10.19 εἰδωλόν ♦ εἰδωλόθυτόν
 10.19 εἰδωλόθυτόν ♦ εἰδωλόν
 10.20 θύει τὰ ἔθνη δαιμονίοις θύει ♦
 θύουσιν δαιμονίοις
 10.20 θεῶ ♦ θεῶ [θύουσιν]
 10.23 Πάντα μοι ἕξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα
 συμφέρει Πάντα μοι ἕξεστιν ♦
 Πάντα ἕξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα
 συμφέρει Πάντα ἕξεστιν

10.24 ἕκαστος ♦ —
 10.26 γὰρ κυρίου ♦ κυρίου γὰρ
 10.27 δέ ♦ —
 10.28 εἰδωλόθυτόν ♦ ἱερόθυτόν
 10.28 Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
 πλήρωμα αὐτῆς ♦ —
 10.29 ἵνα τί ♦ ἵνατί
 10.32 γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις ♦ καὶ
 Ἰουδαίοις γίνεσθε
 10.33 συμφέρον ♦ σύμφορον

11 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ χριστοῦ.
² Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός. ⁴ Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένη. ⁶ Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ Ἄνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν. ⁸ Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, ἐν κυρίῳ. ¹² Ὡσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι· ¹⁴ Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομῶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν· ¹⁵ Γυνὴ δὲ ἐὰν κομῶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν. Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται. ¹⁶ Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον συνέρχεσθε. ¹⁸ Πρῶτον μὲν γὰρ συνεργομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ¹⁹ Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ Συνεργομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστιν κυριακὸν

11.2 ἀδελφοί • —

11.3 χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ

11.5 ἑαυτῆς • αὐτῆς

11.7 γυνὴ • ἡ γυνὴ

11.11 ἀνὴρ χωρὶς γυναικός οὔτε γυνὴ
χωρὶς ἀνδρός • γυνὴ χωρὶς
ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός11.14 Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις • οὐδὲ ἡ
φύσις αὐτῆ

11.15 δέδοται • δέδοται [αὐτῇ]

11.17 κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον •
κρεῖττον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον

11.19 οἱ • [καὶ] οἱ

δειπνον φαγεῖν. ²¹ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει. ²² Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἡ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν εἶπω; Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαινῶ. ²³ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἧ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε, Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρι οὗ ἂν ἔλθῃ. ²⁷ Ὡστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. ³⁰ Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ³² Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ² Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἶδωλα τὰ

11.22 ὑμῖν εἶπω • εἶπω ὑμῖν
 11.23 παρεδίδοτο • παρεδίδετο
 11.24 Λάβετε φάγετε • —
 11.24 κλώμενον • —
 11.25 ἂν • ἐάν
 11.26 ἂν ἐσθίητε • ἐὰν ἐσθίητε
 11.26 τοῦτο • —
 11.26 ἂν ἔλθῃ • ἔλθῃ

11.27 τοῦτον • —
 11.27 ἀναξίως τοῦ κυρίου • ἀναξίως
 11.29 ἀναξίως • —
 11.29 τοῦ κυρίου • —
 11.31 γὰρ • δὲ
 11.32 κυρίου • [τοῦ] κυρίου
 11.34 δέ τις • τις

ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. ³ Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἐνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

⁴ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵ Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. ⁶ Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶν θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ Ἐκάστω δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ Ὡ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ⁹ ἐτέρω δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ¹⁰ ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρω δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλω δὲ ἐρμηνεῖα γλωσσῶν· ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστω καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστίν, καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός, πολλά ὄντα, ἐν ἐστίν σῶμα· οὕτως καὶ ὁ χριστός. ¹³ Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁶ Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁷ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; ¹⁸ Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ Νῦν δὲ πολλά μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστιν· ²³ καὶ ἂν δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις

12.3 Ἰησοῦν καὶ • Ἰησοῦς καὶ
12.3 Κύριον Ἰησοῦν • Κύριος Ἰησοῦς
12.6 ἐστίν • —
12.9 δὲ πίστις • πίστις
12.9 ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ • ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ

12.10 δὲ προφητεία ἄλλω δὲ • [δὲ] προφητεία ἄλλω [δὲ]
12.10 δὲ γένη • γένη
12.12 ἔχει πολλά • πολλά ἔχει
12.12 τοῦ ἐνός • —
12.13 εἰς ἐν πνεῦμα • ἐν πνεῦμα

τιμήν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει· ἀλλ' ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δούς τιμήν, ²⁵ ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. ²⁶ Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. ²⁷ Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ Καὶ οὐς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. ³ Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα ἁγιασθῶμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ⁹ Ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους

καυθήσομαι

12.24 ἀλλ' • ἀλλὰ
12.24 ὑστεροῦντι • ὑστερουμένω
12.25 σχίσματα • σχίσμα
12.26 δοξάζεται ἐν • δοξάζεται [ἐν]
12.28 εἶτα • ἔπειτα
12.28 ἀντιλήψεις • ἀντιλήψεις
12.31 κρείττονα • μείζονα

13.2 μεθιστάνειν • μεθιστάναι
13.3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω • κἂν ψωμίσω
13.3 καυθήσομαι • καυχήσομαι
13.4 ζηλοῖ ἡ ἀγάπη • ζηλοῖ [ἡ ἀγάπη]
13.8 ἐκπίπτει • πίπτει
13.9 δὲ • γὰρ
13.10 τότε • —

καταργηθήσεται. ¹¹ Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ³ Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. ⁶ Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; ⁷ Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; ⁹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. ¹¹ Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ

13.11 ὡς νήπιος ἐλάλουν ♦ ἐλάλουν ὡς νήπιος
 13.11 ὡς νήπιος ἐφρόνουν ♦ ἐφρόνουν ὡς νήπιος
 13.11 ὡς νήπιος ἐλογιζόμην ♦ ἐλογιζόμην ὡς νήπιος
 13.11 δὲ ♦ —
 14.2 τῷ ♦ —
 14.5 γὰρ ♦ δὲ

14.5 διερμηνεύει ♦ διερμηνεύη
 14.6 Νυνὶ ♦ Νῦν
 14.6 ἐν διδαχῇ ♦ [ἐν] διδαχῇ
 14.7 διδῶ ♦ δῶ
 14.8 φωνὴν σάλπιγξ ♦ σάλπιγξ φωνῆς
 14.10 ἐστὶν ♦ εἰσὶν
 14.10 αὐτῶν ♦ —
 14.13 Διόπερ ♦ Διὸ
 14.14 γὰρ ♦ [γάρ]

προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ Τί οὖν ἐστίν; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ¹⁶ Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσης τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ιδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἄμην ἐπὶ τῇ σῆ εὐχαριστία, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν; ¹⁷ Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν· ¹⁹ ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους καταχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² Ὡστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσιν δὲ ιδιωταὶ ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ιδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ καὶ οὕτως τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι Ὁ θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστιν.

²⁶ Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ Εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω· ²⁸ ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἐαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ Προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ Ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ Δύνασθε

14.16 εὐλογήσης τῷ ♦ εὐλογῆς [ἐν]

14.18 μου ♦ —

14.18 λαλῶν ♦ λαλῶ

14.19 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

14.19 διὰ τοῦ νοός ♦ τῷ νοί

14.21 ἑτέροις ♦ ἑτέρον

14.23 γλώσσαις λαλῶσιν ♦ λαλῶσιν

γλώσσαις

14.25 καὶ οὕτως τὰ ♦ τὰ

14.25 Ὁ θεὸς ὄντως ♦ Ὅντως ὁ θεὸς

14.26 ὑμῶν ♦ —

14.26 γλῶσσαν ἔχει ἀποκάλυψιν ♦

ἀποκάλυψιν ἔχει γλῶσσαν

γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται· ³² καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. ³³ Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ θεός, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶν γυναίξιν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. ³⁶ Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; Ἡ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήνησεν;

³⁷ Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἂν γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. ³⁸ Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω.

³⁹ Ὡστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε· ⁴⁰ πάντα εὐσημῶνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σφύζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. ³ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· ⁵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· ⁶ ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ⁷ ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κάμοι. ⁹ Ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ

14.34 ὑμῶν ♦ —

14.34 ἐπιτέτραπται ♦ ἐπιτρέπεται

14.34 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

14.34 ὑποτάσσεσθαι ♦
ὑποτασσέσθωσαν14.35 γυναίξιν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν ♦
γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ

14.37 εἰσὶν ἐντολαί ♦ ἐστὶν ἐντολή

14.38 ἀγνοεῖτω ♦ ἀγνοεῖται

14.39 ἀδελφοί ♦ ἀδελφοί [μου]

14.39 γλώσσαις μὴ κωλύετε ♦ μὴ
κωλύετε γλώσσαις14.40 πάντα ♦ πάντα δὲ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ♦ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ

15.6 πλείους ♦ πλείονες

15.6 καὶ ♦ —

περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί. ¹¹ Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

¹² Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵ Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ ἀπώλοντο. ¹⁹ Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ μόνον, ἔλεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμὲν.

²⁰ Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁴ Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῶ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵ Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι οὗ ἂν θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ Ἐσχάτος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ²⁷ Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἶπῃ ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν

15.10 ἀλλ' • ἀλλὰ
15.10 ἢ σὺν • [ἡ] σὺν
15.12 τινες ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν τινες
15.14 τὸ • [καὶ] τὸ
15.14 δὲ καὶ • καὶ
15.19 ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ • ἐν
Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν
15.20 ἐγένετο • —

15.21 ὁ • —
15.24 παραδῶ • παραδιδῶ
15.25 ἂν • —
15.28 καὶ • [καὶ]
15.28 θεὸς τὰ • θεὸς [τὰ]
15.29 βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν •
βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν

νεκρῶν; ³⁰ Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ Μὴ πλανᾶσθε· Φθειρουσιν ἦθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. ³⁴ Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

³⁵ Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ Ἄφρον, σὺ ὁ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. ³⁹ Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. ⁴⁰ Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἄλλ' ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἔστιν σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστιν σῶμα πνευματικόν. ⁴⁵ Οὕτως καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ⁴⁶ Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ Οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

15.31 ἦν • [ἀδελφοί] ἦν

15.34 λέγω • λαλῶ

15.35 Ἄλλ' • Ἀλλὰ

15.36 Ἄφρον • Ἄφρων

15.38 αὐτῷ δίδωσιν • δίδωσιν αὐτῷ

15.38 τὸ • —

15.39 ἰχθύων • σὰρξ πτηνῶν

15.39 πτηνῶν • ἰχθύων

15.40 ἄλλ' • ἀλλὰ

15.44 Ἔστιν σῶμα ψυχικόν • Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν

15.44 καὶ ἔστιν σῶμα • ἔστιν καὶ

15.47 ὁ κύριος • —

15.49 φορέσωμεν • φορέσομεν

⁵⁰ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἴδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ⁵⁴ Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος; ⁵⁶ Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος. ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐδοῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. ³ Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁴ ἐὰν δὲ ἦ ἄξιον τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. ⁵ Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ⁷ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέπη. ⁸ Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ⁹ θύρα γάρ μοι ἀνέφωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

15.50 δύνανται ♦ δύναται

15.51 μὲν ♦ —

15.55 κέντρον Ποῦ σου Ἄδη τὸ νίκος ♦
νίκος Ποῦ σου Θάνατε τὸ κέντρον

16.1 λογίας ♦ λογιείας

16.2 σαββάτων ♦ σαββάτου

16.2 ἂν ♦ ἐὰν

16.2 λογίαι ♦ λογιείαι

16.4 ἦ ἄξιον ♦ ἄξιον ἦ

16.7 δὲ ♦ γὰρ

16.7 ἐπιτρέπη ♦ ἐπιτρέψη

¹⁰ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ. ¹¹ Μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. ¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

¹³ Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. ¹⁴ Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί — οἶδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοῦς — ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. ¹⁸ Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἔμῳ πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

¹⁹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπασασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. ²² Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα. Μαράν ἀθά. ²³ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁴ Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

16.10 καὶ ἐγώ ♦ καὶ γώ
16.17 Φουρτουνάτου ♦ Φορτουνάτου
16.17 ὑμῶν ♦ ὑμέτερον
16.19 Ἀσίας ἀσπάζονται ♦ Ἀσίας ἀσπάζεται

16.19 Πρίσκιλλα ♦ Πρίσκα
16.22 Ἰησοῦν χριστόν ♦ —
16.22 Μαράν ἀθά ♦ Μαρανα θα
16.23 χριστοῦ ♦ —
16.24 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως,⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.⁶ Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας·⁷ εἰδότες ὅτι ὡσπερ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν.⁹ Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς·¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.

¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότῃ καὶ εἰλικρινεῖᾳ θεοῦ, οὐκ

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
 1.6 τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν • εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
 1.6 εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας • —

1.7 ὡσπερ • ὡς
 1.8 ἡμῖν • —
 1.8 ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν • ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν
 1.10 ῥύεται • ῥύσεται
 1.10 ὅτι • [ὅτι]
 1.11 ὑπὲρ ὑμῶν • ὑπὲρ ἡμῶν
 1.12 θεοῦ οὐκ • τοῦ θεοῦ [καὶ] οὐκ

ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. ¹³ Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

¹⁵ Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε. ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ Τοῦτο οὖν βουλευόμενος, μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἡ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ, ναὶ καὶ τὸ Οὐ, οὐ; ¹⁸ Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ οὐ. ¹⁹ Ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός, ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

2 Ἐκρινά δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν

1.13 καὶ ἕως ♦ ἕως
1.14 Ἰησοῦ ♦ [ἡμῶν] Ἰησοῦ
1.15 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον ♦
πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν
1.15 ἔχητε ♦ σχῆτε
1.17 βουλευόμενος μή τι ♦ βουλόμενος
μήτι

1.18 ἐγένετο ♦ ἔστιν
1.19 γὰρ τοῦ θεοῦ ♦ τοῦ θεοῦ γὰρ
καὶ ἐν αὐτῷ ♦ διὸ καὶ δι' αὐτοῦ
2.1 δὲ ♦ γὰρ
2.2 ἐστὶν ♦ —
2.3 ὑμῖν ♦ —
2.3 ἔχω ♦ σχῶ

δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους· ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντα ὑμᾶς. ⁶ Ἰκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία αὐτῆ ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων· ⁷ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. ⁸ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ Ὡ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἶ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρφάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεφγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὔρεϊν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. ¹⁴ Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεῦντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. ¹⁵ Ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμεν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σφζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; ¹⁷ Οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ ἄλλοι, ¹ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

πολλοί

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ μὴ χρῆζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; ² Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίνας. ⁴ Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ

2.7 μήπως • μὴ πως

2.10 καὶ ἐγώ • κἀγώ

2.10 εἶ τι • ὅ

2.10 ᾧ κεχάρισμαι • εἶ τι κεχάρισμαι

2.16 θανάτου • ἐκ θανάτου

2.16 ζωῆς • ἐκ ζωῆς

2.17 λοιποὶ • πολλοὶ

2.17 κατενώπιον τοῦ • κατέναντι

3.1 Εἰ • Ἡ

3.1 ὑμῶν συστατικῶν • ὑμῶν

χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· ⁵ οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν ἄφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ· ⁶ ὅς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. ¹⁰ Καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ¹¹ Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα· ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· ¹⁴ ἀλλ' ἐπαρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ τι ἐν χριστῷ καταργεῖται. ¹⁵ Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ Ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ Ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ¹⁸ Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

3.5 ἱκανοὶ ἐσμεν ἄφ' ἑαυτῶν ♦ ἄφ'
ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν
3.6 ἀποκτένει ♦ ἀποκτέννει
3.7 ἐν λίθοις ♦ λίθοις
3.9 γὰρ ἡ διακονία ♦ γὰρ τῇ διακονίᾳ
3.9 ἐν ♦ —
3.10 ἕνεκεν ♦ εἵνεκεν
3.13 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ

3.14 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
3.14 τὸ ♦ ἡμέρας τῶν
3.14 ὅ τι ♦ ὅτι
3.15 ἀναγινώσκεται ♦ ἂν
ἀναγινώσκηται
3.16 δ' ἂν ♦ δὲ ἐὰν
3.17 ἐκεῖ ♦ —

4 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν· ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον· ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ ἀγῶσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν Ἰησοῦν κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁷ Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· ⁹ διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² Ὡστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ¹³ Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

4.1 ἐκκακοῦμεν ♦ ἐγκακοῦμεν
4.2 συνιστῶντες ♦ συνιστάνοντες
4.4 αὐτοῖς ♦ —
4.5 χριστὸν Ἰησοῦν ♦ Ἰησοῦν χριστὸν

4.6 λάμψαι ♦ λάμψει
4.6 Ἰησοῦ ♦ [Ἰησοῦ]
4.10 κυρίου ♦ —
4.12 μὲν ♦ —
4.14 διὰ ♦ σὺν

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῆ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· ³ εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθισόμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνί στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. ⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου — ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους — ⁸ θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημηῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημηῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.

¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ. ¹³ Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ Ἡ γὰρ — ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι ἑἴ' εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ¹⁵ καὶ ὑπὲρ

4.16 ἐκκακοῦμεν ♦ ἐγκακοῦμεν

4.16 ἔσωθεν ♦ ἔσω ἡμῶν

5.3 εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι ♦ εἶγε καὶ

ἐκδυσάμενοι

5.5 καὶ ♦ —

5.10 κακόν ♦ φαῦλον

5.12 γὰρ ♦ —

5.12 οὐ καρδίᾳ ♦ μὴ ἐν καρδίᾳ

5.14 εἰ ♦ —

πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. ¹⁷ Ὡστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοῦ, γέγονεν «καινὰ τὰ πάντα.» ¹⁸ Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ¹⁹ ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

τὰ πάντα καινά

²⁰ Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς — ² λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοῦ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοῦ, νῦν ἡμέρα σωτηρίας — ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὕπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοῦ, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ¹⁰ ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

5.16 δὲ ♦ —

5.17 τὰ πάντα ♦ —

5.18 Ἰησοῦ ♦ —

5.21 γὰρ ♦ —

6.4 συνιστῶντες ♦ συνιστάντες

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. ¹² Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. ¹³ Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν — ὡς τέκνοις λέγω — πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ Τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς Βελίαν; Ἡ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεός ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ Διὸ, Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶς ἐαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ Πολλὴ μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ Ἄλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι. ⁸ Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι

6.14 τίς δὲ • ἢ τίς
6.15 χριστῷ • χριστοῦ
6.16 Ὑμεῖς • Ἡμεῖς
6.16 ἐστε • ἐσμεν
6.16 μοι • μου

6.17 Ἐξέλθετε • Ἐξέλθατε
7.3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν • Πρὸς κατάκρισιν οὐ
7.8 γὰρ • [γὰρ]

ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. ⁹ Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ Ἴδού γάρ, αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. ¹² Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ «εἵνεκεν» τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ «εἵνεκεν» τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' «εἵνεκεν» τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

ἔνεκεν | ἔνεκεν

ἔνεκεν

«Ἐπὶ δὲ τῇ» παρακλήσει «ὑμῶν περισσοτέρως» μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλάλησαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

ἐπὶ τῇ | ὑμῶν·
περισσοτέρως δὲ

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισειᾶ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχείᾳ αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. ³ Ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους· ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ. ⁶ Εἰς τὸ

7.10 ἀμεταμέλητον κατεργάζεται ♦
ἀμεταμέλητον ἐργάζεται

7.11 ὑμᾶς ♦ —

7.11 ἐν τῷ ♦ τῷ

7.12 οὐχ εἵνεκεν ♦ οὐχ ἔνεκεν

7.12 οὐδὲ εἵνεκεν ♦ οὐδὲ ἔνεκεν

7.12 ἀλλ' εἵνεκεν ♦ ἀλλ' ἔνεκεν

7.13 ὑμῶν περισσοτέρως ♦ ἡμῶν
περισσοτέρως

8.2 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος

8.3 ὑπὲρ ♦ παρὰ

8.5 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέση εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ⁷ Ἄλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. ⁸ Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτήσητε. ¹⁰ Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλῃν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. ¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλῃν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. ¹² Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. ¹³ Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης, ¹⁵ καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττόνησεν.

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. ¹⁷ Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, ἀνθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· ¹⁹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν· ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· ²¹ προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλακίς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ²³ Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,

8.7 ὑμῶν ἐν ἡμῖν • ἡμῶν ἐν ὑμῖν

8.12 τις • —

8.13 δὲ • —

8.16 διδόντι • δόντι

8.19 αὐτοῦ • [αὐτοῦ]

8.21 προνοούμενοι • προνοούμεν γὰρ

δόξα χριστοῦ. ²⁴ Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ³ Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῆ ἔν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· ⁴ μήπως, ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς — ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς — ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. ⁵ Ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προκατηγγελημένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

⁶ Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ⁷ Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. ⁸ Δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· ⁹ καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ¹⁰ Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει, καὶ πληθύνει τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. ¹² Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· ¹³ διὰ τῆς

8.24 ἐνδείξασθε ♦ ἐνδεικνύμενοι

9.2 ὁ ἐξ ♦ τὸ

9.4 μήπως ♦ μή πως

9.4 λέγωμεν ♦ λέγω

9.4 τῆς καυχήσεως ♦ —

9.5 προκατηγγελημένην ♦ προεπηγγελημένην

9.7 προαιρεῖται ♦ προήρηται

9.8 Δυνατὸς ♦ Δυνατεῖ

9.10 σπέρμα ♦ σπόρον

9.10 χορηγήσει καὶ πληθύνει ♦

χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ

9.10 αὐξήσει ♦ αὐξήσει

δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας· ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ Χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· ² δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογιζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα — ⁴ τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων — ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαίρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. ⁷ Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. ⁸ Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν — ἥς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν — οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ Ὅτι, Αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. ¹² Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοῦς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. ¹³ Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός, μέτρου,

9.15 δὲ ♦ —
10.1 πραότητος ♦ πραύτητος
10.7 ἀφ' ♦ ἐφ'
10.7 ἡμεῖς χριστοῦ ♦ ἡμεῖς
10.8 τε γὰρ καὶ ♦ [τε] γάρ

10.8 ἡμῖν ♦ —
10.10 μὲν ἐπιστολαί ♦ ἐπιστολαὶ μὲν
10.12 συνιοῦσιν ♦ συνιάσιν
10.13 οὐχὶ ♦ οὐκ

ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. ¹⁴ Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτεινομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι, ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, ἀυξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι. ¹⁷ Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ² Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ χριστῷ. ³ Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφεις Εὐάν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς τὸν χριστόν. ⁴ Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε. ⁵ Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκένοι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. ⁶ Εἰ δὲ καὶ ιδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· ⁹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ὑμῖν ἑμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ Ἔστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελώντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι,

ἀνείχεσθε

10.18 συνιστῶν • συνιστάνων

10.18 ἀλλ' • ἀλλὰ

11.1 τῇ ἀφροσύνῃ • τι ἀφροσύνης

11.3 μήπως • μή πως

11.3 Εὐάν ἐξηπάτησεν • ἐξηπάτησεν

Εὐάν

11.3 οὕτως • —

11.3 ἀπλότητος • ἀπλότητος [καὶ τῆς ἀγνότητος]

11.4 ἠνείχεσθε • ἀνέχεσθε

11.6 φανερωθέντες • φανερώσαντες

11.9 οὐδενός • οὐθενός

11.9 ὑμῖν ἑμαυτὸν • ἑμαυτὸν ὑμῖν

ἐργάται δόλιοι, μετασηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ.
¹⁴ Καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασηματίζεται
 εἰς ἄγγελον φωτός. ¹⁵ Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ
 μετασηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος
 ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ Πάλιν λέγω, μή τις με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν
 ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ Ὁ
 λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ
 ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ
 τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. ¹⁹ Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν
 ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. ²⁰ Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς
 καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται,
 εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. ²¹ Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
 ἡμεῖς ἡσθησάμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ — ἐν ἀφροσύνη λέγω
 — τολμῶ κἀγὼ. ²² Ἐβραῖοί εἰσιν; κἀγὼ· Ἰσραηλίται εἰσιν;
 κἀγὼ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγὼ· ²³ διάκονοι χριστοῦ εἰσιν;
 — παραφρονῶν λαλῶ — ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
 πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν
 θανάτοις πολλάκις, ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
 παρὰ μίαν ἔλαβον. ²⁵ Τρὶς ἐραβδίστην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
 ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ²⁶ ὁδοιπορίας
 πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ
 γένους, κινδύνους ἐξ ἔθνων, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν
 ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις·
²⁷ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
 δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ Χωρὶς
 τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα
 πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς
 σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ
 τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ
 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
 ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ

11.14 θαυμαστόν • θαύμα
 11.17 λαλῶ κατὰ κύριον • κατὰ κύριον
 λαλῶ
 11.18 τὴν • —
 11.20 ὑμᾶς εἰς πρόσωπον • εἰς
 πρόσωπον ὑμᾶς
 11.21 ἡσθησάμεν • ἡσθησάκαμεν
 11.23 πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ἐν

φυλακαῖς περισσοτέρως •
 φυλακαῖς περισσοτέρως ἐν
 πληγαῖς ὑπερβαλλόντως
 11.24 τεσσαράκοντα • τεσεράκοντα
 11.25 ἐραβδίστην • ἐραβδίστην
 11.27 ἐν κόπῳ • κόπῳ
 11.28 ἐπισύστασίς μου • ἐπίστασίς μοι
 11.31 χριστοῦ • —

βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων·
³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ
 ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρεи μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς
 ὄπτασίαις καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² Οἶδα ἄνθρωπον
 ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα·
 εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν — ἀρπαγέντα
 τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
 ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα·
 ὁ θεὸς οἶδεν — ⁴ ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν
 ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι. ⁵ Ὑπὲρ τοῦ
 τοιούτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ
 ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου· ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ
 ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ
 λογίσσεται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. ⁷ Καὶ τῇ
 ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι
 σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ
 ὑπεραίρωμαι. ⁸ Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα
 ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ Καὶ εἴρηκέν μοι, Ἄρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ
 γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἦδιστα οὖν μᾶλλον
 καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ
 δύναμις τοῦ χριστοῦ. ¹⁰ Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν,
 ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν
 γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

¹¹ Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ
 γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν
 ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ
 ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις
 καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ Τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἠττήθητε ὑπὲρ τὰς

11.32 Δαμασκηνῶν πόλιν ♦ πόλιν
 Δαμασκηνῶν
 11.32 θέλων ♦ —
 12.1 δὴ οὐ συμφέρεи μοι ♦ δεῖ οὐ
 συμφέρον μὲν
 12.1 γὰρ ♦ δὲ
 12.3 ἐκτὸς ♦ χωρὶς
 12.5 μου ♦ —
 12.6 τι ♦ [τι]
 12.7 ἀποκαλύψεων ἵνα ♦

ἀποκαλύψεων διὸ ἵνα
 12.7 Σατᾶν ♦ Σατανᾶ
 12.9 μου ἐν ♦ ἐν
 12.9 τελειοῦται ♦ τελεῖται
 12.10 ἐν στενοχωρίαις ♦ καὶ
 στενοχωρίας
 12.11 καυχώμενος ♦ —
 12.12 ἐν σημείοις ♦ σημείοις τε
 12.13 ἠττήθητε ♦ ἠσώθητε

λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

¹⁴ Ἴδού, τρίτον ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ Ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἦττον ἀγαπῶμαι. ¹⁶ Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ Μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μὴ τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

¹⁹ Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Κατενώπιον τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. ²⁰ Φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, καὶ γὰρ εὐρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθειαι, καταλαλιάι, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι. ²¹ μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ² Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς προσημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι· ³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· ⁴ καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἕξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

12.14 ἐτοίμως ♦ τοῦτο ἐτοίμως
12.14 ὑμῶν οὐ ♦ οὐ
12.14 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
12.15 εἰ καὶ ♦ εἰ
12.15 ἀγαπῶν ἦττον ♦ ἀγαπῶ[v] ἦσσον
12.16 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
12.18 μὴ τι ♦ μῆτι
12.19 Πάλιν ♦ Πάλαι
12.19 Κατενώπιον τοῦ ♦ κατέναντι

12.20 μήπως ἐλθὼν ♦ μὴ πως ἐλθὼν
12.20 μήπως ἔρεις ζῆλοι ♦ μὴ πως ἔρεις
ζῆλος
12.21 ἐλθόντα με ταπεινώσει ♦
ἐλθόντος μου ταπεινώσει με
13.2 γράφω ♦ —
13.4 εἰ ♦ —
13.4 ζησόμεθα ♦ ζήσομεν

⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἦ οὐκ ἐπιγινώσχετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. ⁷ Εὐχόμεαι δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιήτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὤμεν. ⁸ Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέν μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

¹³ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

¹⁴ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

13.5 ἐστίν εἰ μή τι ♦ εἰ μήτι
13.7 Εὐχόμεαι ♦ Εὐχόμεθα
13.8 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
13.9 δὲ καὶ ♦ καὶ

13.10 ἔδωκέν μοι ὁ κύριος ♦ ὁ κύριος
ἔδωκέν μοι

13.14 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

εὐαγγελίζεται

⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ⁸ Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἔετα εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. ¹² Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹³ Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι

1.3 καὶ κυρίου ἡμῶν • ἡμῶν καὶ
κυρίου
1.4 περὶ • ὑπὲρ
1.4 ἐνεστῶτος αἰῶνος • αἰῶνος τοῦ
ἐνεστῶτος

1.6 χριστοῦ • [χριστοῦ]
1.8 ὑμῖν παρ' • [ὑμῖν] παρ'
1.10 γὰρ ἔτι • ἔτι
1.11 δὲ • γὰρ
1.15 ὁ θεὸς • [ὁ θεός]

αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· ¹⁷ οὐδὲ ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

¹⁸ Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ Ἐτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² Ἦμην δὲ ἀγνοοῦμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ· ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει. ²⁴ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας ὄν, ἠναγκάσθη περιτεμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωσιν· ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι ὁποῖοι ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο· ⁷ ἀλλὰ τὸναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς — ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη — ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς ἄρα μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

1.18 Πέτρον • Κηφᾶν
2.2 μήπως • μή πως
2.4 καταδουλώσονται •

2.6 θεός • [ὁ] θεός
2.9 μὲν • —

¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰ ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον, τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖζειν; ¹⁵ Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιοθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ Εἰ δέ, ζητούντες δικαιοθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. ¹⁸ Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι. ¹⁹ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. ²⁰ Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3 Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; ² Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε; ⁴ Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; Εἴγε καὶ εἰκῆ. ⁵ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ Καθὼς Ἀβραάμ ἐπίστευσεν

2.11 Πέτρος ♦ Κηφᾶς

2.13 καὶ οἱ ♦ [καὶ] οἱ

2.14 Πέτρῳ ♦ Κηφᾶ

2.14 ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς τί ♦ καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς πῶς

2.16 ὅτι ♦ [δὲ] ὅτι

2.16 διότι οὐ δικαιοθήσεται ἐξ ἔργων

νόμου ♦ ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθήσεται

2.18 συνίστημι ♦ συνιστάνω

3.1 τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι ♦ —

3.1 ἐν ὑμῖν ♦ —

3.4 Εἴγε ♦ Εἴγε

τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. ⁸ Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κἀτάρα· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου. ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. ¹⁷ Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. ¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ Ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεός εἷς ἐστιν. ²¹ Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

3.7 εἰσιν υἱοὶ • υἱοὶ εἰσιν

3.10 Ἐπικατάρατος • ὅτι Ἐπικατάρατος

3.10 ἐν πᾶσιν • πᾶσιν

3.12 ἄνθρωπος • —

3.13 γέγραπται γάρ • ὅτι γέγραπται

3.16 ἐρρήθησαν • ἐρρήθησαν

3.17 εἰς χριστὸν • —

3.17 ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα • τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη

3.19 ἄχρι • ἄχρις

3.21 τοῦ θεοῦ • [τοῦ θεοῦ]

3.21 ἂν ἐκ νόμου • ἐκ νόμου ἂν

²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ²⁶ Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν ἐνεδύσασθε. ²⁸ Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δοῦλου, κύριος πάντων ὢν· ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι· ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ Ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ⁷ Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ χριστοῦ.

⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὐσίςιν θεοῖς· ⁹ νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; ¹⁰ Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροῦς, καὶ ἑνιαυτούς. ¹¹ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

¹² Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε· ¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. ¹⁴ Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν

3.23 συγκεκλεισμένοι • συγκλειόμενοι

3.29 καὶ • —

4.3 ἦμεν δεδουλωμένοι • ἦμεθα δεδουλωμένοι

4.6 ὑμῶν • ἡμῶν

4.7 ἀλλ' • ἀλλὰ

4.7 θεοῦ διὰ χριστοῦ • διὰ θεοῦ

4.8 μὴ φύσει • φύσει μὴ

4.11 μήπως • μή πως

4.14 μου τὸν ἐν τῇ • ὑμῶν ἐν τῇ

ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρι οὗ μορφωθῆ χριστὸς ἐν ὑμῖν, ²⁰ ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ²³ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ. ²⁵ Τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ²⁶ Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν. ²⁷ γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι, στείρα, ἢ οὐ τίκτουςα· ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ²⁹ Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ³⁰ Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομῆσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

4.14 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
4.15 Τίς οὖν ἦν ♦ ποῦ οὖν
4.15 ἂν ♦ —
4.18 τὸ ♦ —
4.19 Τεκνία ♦ τέκνα
4.19 ἄχρι ♦ μέχρι
4.23 διὰ τῆς ♦ δι'

4.25 γὰρ ♦ δὲ
4.25 δὲ μετὰ ♦ γὰρ μετὰ
4.26 πάντων ♦ —
4.28 Ἡμεῖς ♦ Ὑμεῖς
4.28 ἐσμέν ♦ ἐστέ
4.30 κληρονομῆσῃ ♦ κληρονομῆσει
4.31 Ἄρα ♦ Διό

5 Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἣ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

² Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ ^{ἐξεπέσατε} δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἔξεπέσατε.¹ ⁵ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ. ¹¹ Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ¹⁵ Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ Φανερὰ δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθειῖαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι,

5.1 οὖν ἣ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε • ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσεν • στήκετε οὖν

5.4 τοῦ • —
5.7 τῇ • [τῇ]

5.10 ἂν • ἐὰν

5.14 πληροῦται • πεπλήρωται

5.14 ἑαυτόν • σεαυτόν

5.15 ὑπό • ὑπ'

5.17 δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις • γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται

5.17 ἂν • ἐὰν

5.19 μοιχεία • —

5.20 εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία

5.20 ἔρεις ζῆλοι • ἔρις ζῆλος

5.21 φόνοι • —

καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

²⁵ Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. ³ Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὄν, ἐαυτὸν φρεναπατᾶ· ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ⁵ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηγούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχῶντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ⁸ Ὅτι ὁ σπεύρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπεύρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ¹² Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. ¹³ Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι αὐτοὶ

5.21 καὶ προεῖπον • προεῖπον

5.23 πραότης • πραύτης

5.24 τὴν • [Ἰησοῦ] τὴν

6.1 προληφθῇ • προλημφθῇ

6.1 πραότητος • πραύτητος

6.2 ἀναπληρώσατε • ἀναπληρώσετε

6.3 ἐαυτὸν φρεναπατᾶ • φρεναπατᾶ
ἐαυτόν

6.9 ἐκκακῶμεν • ἐγκακῶμεν

6.12 μὴ τῷ • τῷ

6.12 διώκωνται • μὴ διώκωνται

6.13 περιτετμημένοι • περιτεμνόμενοι

νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσωνται. ¹⁴ Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. ¹⁵ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

6.14 τῷ κόσμῳ • κόσμῳ
6.15 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε
περιτομὴ τι ἰσχύει • Οὔτε γὰρ

6.17 περιτομὴ τί ἐστὶν
κυρίου • —

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ· ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ· ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹¹ ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργῶντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ ὅς ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο καγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμενος ἐπὶ

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
1.1 ἐν Ἐφέσῳ • [ἐν Ἐφέσῳ]
1.6 ἐν ᾗ • ἧς
1.7 τὸν πλοῦτον • τὸ πλούτος

1.10 γῆς • γῆς ἐν αὐτῷ
1.11 αὐτῷ ἐν • —
1.14 ὅς • ὁ
1.16 ὑμῶν ποιοῦμενος • ποιοῦμενος

τῶν προσευχῶν μου· ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ²⁰ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, ² ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ³ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ· ⁴ ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι — ⁶ καὶ συνήγειρεν, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ⁷ ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσῃται. ¹⁰ Αὐτοῦ γάρ

1.18 ὑμῶν ♦ [ὑμῶν]

1.18 καὶ ♦ —

1.20 τῶν νεκρῶν καὶ ἐκάθισεν ♦
νεκρῶν καὶ καθίσας

2.1 ἁμαρτίας ♦ ἁμαρτίας ὑμῶν

2.3 ἦμεν ♦ ἡμεθα

2.7 τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον ♦ τὸ
ὑπερβάλλον πλοῦτος

2.8 τῆς ♦ —

ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

¹¹ Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ Νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. ¹⁴ Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγαμοῦ λύσας, ¹⁵ τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίση ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς· ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὕξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, ² εἶγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέν μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ· ⁵ ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι· ⁶ εἶναι τὰ

2.11 ὑμεῖς ποτὲ • ποτὲ ὑμεῖς
2.12 ἦτε ἐν • ἦτε
2.13 ἐγγὺς ἐγενήθητε • ἐγενήθητε
ἐγγύς
2.15 ἐαυτῷ • αὐτῷ
2.17 καὶ τοῖς • καὶ εἰρήνην τοῖς

2.19 συμπολίται • ἐστὲ συμπολίται
2.20 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
3.1 Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ]
3.2 εἶγε • εἶ γε
3.3 ὅτι • [ὅτι]
3.3 ἐγνώρισέν • ἐγνωρίσθη

ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ⁸ Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ χριστοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

¹⁴ Τοῦτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶῃ ὑμῖν, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶνά τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

3.6 αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ ♦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
3.7 ἐγενόμην ♦ ἐγενήθην
3.7 τὴν δοθεῖσάν ♦ τῆς δοθείσης
3.8 ἐν ♦ —
3.8 τὸν ♦ τὸ
3.8 πλοῦτον ♦ πλοῦτος
3.9 πάντας ♦ [πάντας]
3.9 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —

3.11 χριστῷ ♦ τῷ Χριστῷ
3.12 τὴν προσαγωγὴν ♦ προσαγωγὴν
3.13 ἐκκακεῖν ♦ ἐγκακεῖν
3.14 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ
♦ —
3.16 δῶῃ ♦ δῶ
3.16 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
3.18 βάθος καὶ ὕψος ♦ ὕψος καὶ βάθος
3.21 ἐκκλησία ♦ ἐκκλησία καὶ

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, ²μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ³σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ⁴Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· ⁵εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, ⁶εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν. ⁷Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. ⁸Διὸ λέγει, Ἄναβας εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹Τὸ δέ, Ἄνέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ¹⁰Ὁ καταβάς, αὐτὸς ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹²πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· ¹³μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ. ¹⁴ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν «μεθοδεῖαν» τῆς πλάνης· ¹⁵ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ χριστός, ¹⁶ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὕξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

μεθοδεῖαν

¹⁷Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ¹⁸ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν·

4.2 πραότητος • πραύτητος
4.6 ἡμῖν • —
4.8 καὶ • —
4.9 πρῶτον • —

4.9 μέρη • [μέρη]
4.15 ὁ • —
4.17 λοιπὰ • —
4.18 ἐσκοτισμένοι • ἐσκοτωμένοι

¹⁹ οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, ²¹ εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ. ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

²⁵ Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. ²⁷ μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἐχαρίσατο ἡμῖν.

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. ³ Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις. ⁴ καὶ αἰσχροτήτης, καὶ μωρολογίας, ἢ εὐτραπελίας, τὰ οὐκ ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ Τοῦτο γὰρ ἔστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ

4.21 εἶγε • εἶ γε
4.26 τῷ • [τῷ]
4.28 τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν • ταῖς [ιδίαις] χερσίν τὸ ἀγαθόν
4.29 ἀλλ' • ἀλλά
4.32 δὲ • [δὲ]

4.32 ἡμῖν • ὑμῖν
5.3 πᾶσα ἀκαθαρσία • ἀκαθαρσία πᾶσα
5.4 τὰ οὐκ ἀνήκοντα • ἃ οὐκ ἀνήκεν
5.5 ἔστε • ἴστε
5.5 ὅς • ὅ

χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ⁷ Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· ⁸ ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε — ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ — ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· ¹¹ καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγγετε· ¹² τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶν καὶ λέγειν. ¹³ Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. ¹⁴ Διὸ λέγει, Ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. ¹⁷ Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ χριστοῦ.¹

θεοῦ

²² Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ. ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸς ἐστὶν σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ Ἄλλ' ὡσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθάρισας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἀγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς

5.9 πνεύματος • φωτὸς
5.15 πῶς ἀκριβῶς • ἀκριβῶς πῶς
5.17 συνιέντες • συνίετε
5.19 ψαλμοῖς • [ἐν] ψαλμοῖς
5.19 ἐν • —
5.22 ὑποτάσσεσθε • —

5.23 καὶ αὐτὸς ἐστὶν • αὐτὸς
5.24 Ἄλλ' ὡσπερ • Ἀλλὰ ὡς
5.24 ἰδίῳι • —
5.25 ἑαυτῶν • —
5.27 αὐτὴν • αὐτὸς
5.28 οἱ • [καὶ] οἱ

ἑαυτῶν γυναικας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναικα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν· ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ³¹ Ἄντι τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστίν δίκαιον. ² Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου.

⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ· ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ⁸ εἰδότες ὅτι ὁ ἕαν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

¹⁰ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ

5.29 ἀλλ' • ἀλλά

5.29 κύριος • χριστός

5.30 ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ • —

5.31 τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν • [τὸν] πατέρα καὶ [τὴν]

6.1 ἐν κυρίῳ • [ἐν κυρίῳ]

6.4 ἀλλ' • ἀλλά

6.5 κυρίοις κατὰ σάρκα • κατὰ σάρκα κυρίοις

6.6 ὀφθαλμοδουλείαν •

ὀφθαλμοδουλίαν

6.6 τοῦ χριστοῦ • χριστοῦ

6.8 ὁ ἕαν τι ἕκαστος • ἕκαστος ἕαν τι κομιεῖται παρὰ τοῦ • κομίζεται

6.8 παρὰ ὑμῶν αὐτῶν • αὐτῶν καὶ ὑμῶν

6.9 προσωποληψία •

6.9 προσωποληψία

6.10 Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου • Τοῦ λοιποῦ

διαβόλου. ¹² Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. ¹⁶ ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησθεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεφυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι, καὶ τὴν μάχιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ. ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ. ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. ²⁴ Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. Ἀμήν.

6.12 τοῦ αἰῶνος ♦ —
6.16 ἐπὶ πᾶσιν ♦ ἐν πᾶσιν
6.16 τὰ πεφυρωμένα ♦ [τὰ]
πεφυρωμένα

6.17 δέξασθαι ♦ δέξασθε
6.18 τοῦτο ♦ —
6.21 ὑμῖν γνωρίσει ♦ γνωρίσει ὑμῖν
6.24 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεῖσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· ⁶ πεποιθῶς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας χριστοῦ Ἰησοῦ· ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁹ Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹² Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· ¹³ ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πάσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. ¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· ¹⁶ οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνῶς,

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.5 πρώτης ♦ τῆς πρώτης
1.8 ἐστὶν ♦ —
1.8 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.11 καρπῶν δικαιοσύνης τῶν ♦
καρπὸν δικαιοσύνης τὸν

1.16 ἐριθείας τὸν χριστὸν
καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς
οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς
δεσμοῖς μου ♦ ἀγάπης εἰδότες ὅτι
εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου
κείμεαι

οϊόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· ¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεαι. ¹⁸ Τί γάρ; Πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. ¹⁹ Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. ²² Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ Συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῶ μᾶλλον κρεῖσσον· ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ, καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. ²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μὲν ἐστὶν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονήτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες· ³ μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ

1.17 ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεαι • ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώστους οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου

1.18 παντὶ • ὅτι παντὶ

1.23 μᾶλλον • [γὰρ] μᾶλλον

1.24 ἐν • [ἐν]

1.25 συμπαραμενῶ • παραμενῶ

1.27 ἀκούσω • ἀκούω

1.28 αὐτοῖς μὲν ἐστὶν • ἐστὶν αὐτοῖς

1.28 ὑμῖν • ὑμῶν

2.3 κατὰ ἐρίθειαν ἢ • κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ

ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. ⁵ Τοῦτο γὰρ φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· ⁸ καὶ σχήματι εὔρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα· ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντων γόνου κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πάντα γλῶσσαι ἐξομολογήσονται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· ¹³ ὁ θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμόμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἔμοι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπίασα. ¹⁷ Ἄλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· ¹⁸ τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συχαίρετέ μοι.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. ²¹ Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ χριστοῦ Ἰησοῦ. ²² Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἔμοι ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³ Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξουτηγῆς· ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. ²⁵ Ἀναγκαῖον δὲ

2.4 σκοπεῖτε ἀλλὰ καὶ • σκοποῦντες
ἀλλὰ [καὶ]
2.4 ἐτέρων ἕκαστος • ἐτέρων ἕκαστοι
2.5 γὰρ φρονεῖσθω • φρονεῖτε
2.7 ἀλλ' • ἀλλὰ
2.9 αὐτῷ • αὐτῷ τὸ

2.13 ὁ θεὸς • θεός
2.15 ἀμόμητα ἐν μέσῳ • ἄμωμα μέσον
2.17 Ἄλλ' • ἀλλὰ
2.18 δ' • δὲ
2.21 χριστοῦ Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ
2.23 ἀπίδω • ἀφίδω

ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν· ²⁷ καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ· ²⁸ Σπουδαιότερως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ· ²⁹ Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισεν, παραβουλεύσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.
² Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· ³ ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες· ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθένας ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· ⁵ περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος· ⁷ Ἄλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἠγῆμαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν· ⁸ Ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου· δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτόν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν.

2.27 αὐτὸν ἠλέησεν • ἠλέησεν αὐτόν

2.30 τοῦ • —

2.30 παραβουλεύσάμενος •
 παραβουλεύσάμενος

3.6 ζῆλον • ζῆλος

3.7 Ἄλλ' • [Ἀλλὰ]

3.8 μὲν οὖν • μενοῦνγε

3.8 εἶναι ἵνα • ἵνα

3.10 τὴν κοινωνίαν τῶν • [τὴν]

3.10 συμμορφούμενος •

συμμορφιζόμενος

3.11 τῶν • τὴν ἐκ

¹² Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.
οὕπω ¹³ Ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν ἴσως¹ λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχείν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

¹⁷ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ²⁰ Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα, κύριον Ἰησοῦν χριστόν· ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

4 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

² Εὐδοκίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ Ναὶ, ἐρωτῶ καὶ σε, σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν θεόν. ⁷ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἢ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,

3.12 κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ♦ κατελήφθην ὑπὸ χριστοῦ [Ἰησοῦ]
3.14 ἐπὶ ♦ εἰς

3.16 κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν ♦ —
3.21 εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ ♦ —
3.21 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
4.3 σύζυγε γνήσιε ♦ γνήσιε σύζυγε

φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. ⁹ Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμί, αὐτάρκης εἶναι. ¹² Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ. ¹⁴ Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. ¹⁵ Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι. ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ Ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.

²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

²³ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμην.

4.13 χριστῷ ♦ —
4.15 λήψεως ♦ λήμψεως
4.17 ἀλλ' ♦ ἀλλά

4.19 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
4.23 πάντων ὑμῶν. Ἄμην. ♦ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, ² τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν καρποφορούμενον, ἄκαυτον καὶ ἀύξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· ⁷ καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παύομεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατήσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ· ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἀφαιρέσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ¹⁵ ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
1.2 Κολασσαῖς • Κολοσσαῖς
1.2 καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • —
1.3 καὶ • —
1.4 τὴν εἰς • ἣν ἔχετε εἰς

1.6 καὶ ἔστιν • ἐστὶν
1.7 καὶ • —
1.10 ὑμᾶς • —
1.10 εἰς τὴν ἐπίγνωσιν • τῇ ἐπιγνώσει
1.12 ἡμᾶς • ὑμᾶς

πρωτόκοκος πάσης κτίσεως· ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. ¹⁸ Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτόκοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῆ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· ²³ εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· ²⁵ ἥς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

1.16 τὰ ἐν ♦ ἐν

1.16 τὰ ἐπὶ ♦ ἐπὶ

1.20 δι' αὐτοῦ εἴτε ♦ [δι' αὐτοῦ] εἴτε

1.20 ἐπὶ τοῖς ♦ ἐν τοῖς

1.23 εἴγε ♦ εἴ γε

1.23 τῇ κτίσει ♦ κτίσει

1.26 νυνὶ ♦ νῦν

1.27 ὅς ♦ ὅ

1.28 Ἰησοῦ ♦ —

2 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναί ἡλίκων ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

⁸ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν· ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. ¹³ Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ¹⁴ ἑξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς

2.1 περὶ • ὑπὲρ
2.1 ἑωράκασιν • ἑώρακαν
2.2 συμβιβασθέντων •
συμβιβασθέντες
2.2 πάντα πλοῦτον • πᾶν πλοῦτος
2.2 καὶ πατρὸς καὶ τοῦ • —
2.3 τῆς γνώσεως • γνώσεως
2.4 δὲ λέγω ἵνα μή τις • λέγω ἵνα

μηδεὶς
2.7 ἐν τῇ • τῇ
2.7 ἐν αὐτῇ • —
2.11 τῶν ἁμαρτιῶν • —
2.12 βαπτίσματι • βαπτισμῷ
2.12 τῶν • —
2.13 ἐν • [ἐν]

καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαββάτων· ¹⁷ ἅ ἐστιν σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ. ¹⁸ Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκευίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβασζόμενον, αὖξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, ²¹ Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση, μηδὲ θίγης — ²² ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει — κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ²³ Ἄτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἑθελοθησκευίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. ² Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ⁴ Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵ Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· ⁷ Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς. ⁸ Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς

2.16 ἢ ἐν πόσει • καὶ ἐν πόσει

2.16 νομηνίας • νεομηνίας

2.17 χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ

2.18 μὴ ἑώρακεν • ἑώρακεν

2.23 ἑθελοθησκευία • ἑθελοθησκευία

2.23 καὶ ἀφειδίᾳ • [καὶ] ἀφειδίᾳ

3.4 ἡμῶν • ὑμῶν

3.5 ὑμῶν • —

3.5 εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία

3.6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας •

[ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας]

3.7 αὐτοῖς • τούτοις

ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ¹¹ ὅπου οὐκ ἔνι Ἑλλήνι καὶ Ἰουδαίῳ, περιτομῇ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

¹² Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ οἰκτιρῶν ἠγαπημένοι, σπλάγχχνα ἰοικτιρμοῦ, ⁷ χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν· ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. ¹⁷ Καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. ¹⁹ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. ²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ἐστὶν εὐάρεστόν ἐν κυρίῳ. ²¹ Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ²² Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίῳις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν θεόν· ²³ καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ

3.11 τὰ • [τὰ]
3.12 πραότητα • πραύτητα
3.13 χριστός • κύριος
3.14 ἦτις • ὁ
3.15 θεοῦ • χριστοῦ
3.16 καὶ ὕμνοις καὶ • ὕμνοις
3.16 χάριτι • [τῇ] χάριτι
3.16 τῇ καρδίᾳ • ταῖς καρδίαις
3.16 κυρίῳ • θεῷ
3.17 ἂν • ἐάν

3.17 καὶ πατρὶ • πατρὶ
3.18 ἰδίῳις • —
3.20 ἐστὶν εὐάρεστόν • εὐάρεστόν
ἐστὶν
3.22 ὀφθαλμοδουλείαις •
ὀφθαλμοδουλίᾳ
3.22 θεόν • κύριον
3.23 καὶ πᾶν ὅ τι • ὁ
3.24 λήψεσθε • ἀπολήψεσθε

γὰρ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιέται ὃ ἠδίκησεν· καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλήσαι. ⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ· ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· ⁹ σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεπιός Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς — ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουστὸς, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτῃ τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. ¹⁵ Ἀσπασασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ¹⁶ Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή,

3.24 γὰρ ♦ —
3.25 δὲ ἀδικῶν κομιέται ♦ γὰρ
ἀδικῶν κομίσεται
3.25 προσωποληψία ♦
προσωποληψία
4.1 οὐρανοῖς ♦ οὐρανῷ
4.8 γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν ♦ γνῶτε τὰ περὶ
ἡμῶν

4.9 γνωριοῦσιν ♦ γνωρίσουσιν
4.12 χριστοῦ ♦ χριστοῦ [Ἰησοῦ]
4.12 στήτῃ ♦ σταθήτῃ
4.12 πεπληρωμένοι ♦
πεπληροφορημένοι
4.13 ζῆλον πολὺν ♦ πολὺν πόνον
4.15 Νυμφᾶν ♦ Νύμφαν
4.15 αὐτοῦ ♦ αὐτῆς

ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε. ¹⁷ Καὶ εἶπατε Ἀρχίπῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρί, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

²Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ³ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· ⁴εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· ⁵ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου, ⁷ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρειᾶν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. ⁹αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

1.1 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —
1.2 ὑμῶν ποιούμενοι ♦ ποιούμενοι
1.4 θεοῦ ♦ [τοῦ] θεοῦ
1.5 ἐν πληροφορίᾳ ♦ [ἐν] πληροφορίᾳ
1.5 ἐν ὑμῖν ♦ [ἐν] ὑμῖν
1.7 τύπους ♦ τύπον

1.7 καὶ ♦ καὶ ἐν
1.8 ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ ♦
[ἐν τῇ] Ἀχαΐᾳ ἀλλ' ἐν παντὶ
1.8 ἡμᾶς ἔχειν ♦ ἔχειν ἡμᾶς
1.10 τῶν νεκρῶν ♦ [τῶν] νεκρῶν
1.10 ἀπὸ ♦ ἐκ

2 Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἄγωνι. ³ Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ· ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς· ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι, ⁷ ἀλλ' ἐγενήθημεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· ⁸ οὕτως, ὁμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε. ⁹ Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γάρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· ¹¹ καθάπερ οἶδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι ¹² καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους

2.3 οὔτε • οὐδὲ
 2.4 τῷ θεῷ • θεῷ
 2.6 ἀπὸ ἄλλων • ἀπ' ἄλλων
 2.7 ἀλλ' • ἀλλὰ
 2.7 ἥπιοι • νήπιοι
 2.7 ὡς ἂν • ὡς ἐὰν

2.8 γεγένησθε • ἐγενήθητε
 2.9 γὰρ καὶ • καὶ
 2.12 περιπατῆσαι • περιπατεῖν
 2.13 Διὰ • Καὶ διὰ
 2.15 ἰδίους • —

προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωζάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, ¹⁶ κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

¹⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώψω οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ· ¹⁸ διό ἠεθλήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ¹⁹ Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; Ἡ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν, ³ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε. ⁵ Διὰ τοῦτο κἀγώ, μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἢ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

2.18 διό • διότι

3.2 διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ • συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ

3.2 ὑμᾶς περὶ • ὑπὲρ

3.5 μήπως • μή πως

3.7 θλίψει καὶ ἀνάγκῃ • ἀνάγκῃ καὶ θλίψει

¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσει καὶ περισσεύσει τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηρίζαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Τὸ λοιπὸν

4 Ἰδοὺ ἡμεῖς, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. ² Οἶδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ Τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· ⁴ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἕκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ Τοιγαροῦν ὁ ἁθροῦν οὐκ ἄνθρωπον ἁθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

προείπαμεν

⁹ Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, ¹¹ καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ¹² ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω, καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

¹³ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ

3.11 χριστός ♦ —

3.13 χριστοῦ ♦ —

3.13 αὐτοῦ. ♦ αὐτοῦ. [Ἀμήν].

4.1 καθὼς ♦ ἵνα καθὼς

4.1 ἵνα ♦ καθὼς καὶ περιπατεῖτε ἵνα

4.6 ὁ ♦ —

4.6 προείπομεν ♦ προείπαμεν

4.8 καὶ δόντα ♦ [καὶ] διδόντα

4.10 τοὺς ἐν ♦ [τοὺς] ἐν

4.11 ἰδίαις ♦ [ἰδίαις]

4.13 κεκοιμημένων ♦ κοιμωμένων

ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. ¹⁵ Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. ¹⁶ Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον. ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. ² Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὡσπερ ἡ ὠδὴν τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ⁴ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ. ⁵ πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. ⁶ ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. ⁸ Ἡμεῖς δέ, ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. ⁹ Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε ἡμεῖς ἢ οἱ ἄλλοι, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

γρηγοροῦμεν

¹² Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἠγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς

5.2 ἡ ♦ —

5.3 γὰρ ♦ —

5.5 ὑμεῖς ♦ γὰρ ὑμεῖς

5.6 καὶ οἱ ♦ οἱ

5.9 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ Πάντοτε χαίρετε· ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· ²⁰ προφητείας μὴ δοκιμάζοντες ἐξουθενεῖτε· ²¹ πάντα δὲ ἰδοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε· ²² ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

δοκιμάζοντες

²³ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς· καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθεῖη. ²⁴ Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

²⁵ Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

²⁶ Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ Ὅρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις ἀδελφοῖς.

²⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

5.15 διώκετε καὶ ♦ διώκετε [καὶ]
5.25 περὶ ♦ [καὶ] περὶ
5.27 Ὅρκίζω ♦ Ἐνορκίζω

5.27 ἀγίοις ♦ —
5.28 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ⁴ ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· ⁶ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ⁸ ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ· ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὅληρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιῶσῃ τῆς κλήσεως ὃ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἰησοῦ χριστοῦ

[ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ

1.2 ἡμῶν • [ἡμῶν]
1.4 ἡμᾶς αὐτοὺς • αὐτοὺς ἡμᾶς

1.4 καυχᾶσθαι • ἐγκαυχᾶσθαι

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μητὲ δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ· ³ μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. ⁷ Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται, ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· ⁹ οὐδ' ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει· ¹² ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· ¹⁴ εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁵ Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

2.2 μήτε θροεῖσθαι • μηδὲ θροεῖσθαι
 2.2 χριστοῦ • κυρίου
 2.3 ἀμαρτίας • ἀνομίας
 2.4 ὡς θεὸν • —
 2.8 ἀναλώσει • [Ἰησοῦς] ἀνελεῖ
 2.10 τῆς ἀδικίας ἐν • ἀδικίας

2.11 πέμψει • πέμπει
 2.12 ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν • ἀλλὰ εὐδοκήσαντες
 2.13 εἴλετο • εἴλατο
 2.13 ἀπ' ἀρχῆς • ἀπαρχῆν
 2.14 ἐκάλεσεν • [καὶ] ἐκάλεσεν

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

3 Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ Πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ Πεποιθήσαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἔφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν. ⁷ Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμῆσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμῆσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ Ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. ¹² Τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. ¹⁴ Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῆ, ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

2.16 ὁ θεὸς καὶ ♦ [ὁ] θεὸς ὁ

2.17 ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ♦ ἐν

παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ

3.4 ὑμῖν καὶ ♦ [καὶ]

3.6 ἡμῶν Ἰησοῦ ♦ [ἡμῶν] Ἰησοῦ

3.6 παρέλαβον ♦ παρελάβοσαν

3.8 νύκτα καὶ ἡμέραν ♦ νυκτὸς καὶ

ἡμέρας

3.12 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

χριστοῦ ♦ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ

Χριστῷ

3.13 ἐκκακήσητε ♦ ἐγκακήσητε

3.14 καὶ μὴ συναναμίγνυσθε ♦ μὴ

συναμίγνυσθαι

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῶη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ Τίτι γὰρ εἶπεν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ Ὄταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ¹⁰ Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

1.2 τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν • ἐποίησεν

1.3 δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν • καθαρισμόν

1.3 ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν

1.8 • τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ῥάβδος εὐθύτητος ἢ • καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος

1.12 αὐτοὺς καὶ • αὐτούς ὡς ἱμάτιον καὶ

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρῶμεν. ² Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἦτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμηθήσκη αὐτοῦ; Ἦ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; ⁷ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὐπω ὀρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ⁹ Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου. ¹⁰ Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ Ὁ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἐνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοῦ καλεῖν, ¹² λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. ¹³ Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποισθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. ¹⁴ Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶν τὸν διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ Ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς

2.1 ἡμᾶς προσέχειν • προσέχειν ἡμᾶς
2.1 παραρρῶμεν • παραρρῶμεν
2.8 γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ • τῷ γὰρ

2.14 ὑποτάξαι [αὐτῷ]
σαρκὸς καὶ αἵματος • αἵματος
καὶ σαρκὸς

ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ.
¹⁸ Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ³ Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας θεός. ⁵ Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· ⁶ χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ⁹ οὗ ἐπείρασαν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. ¹⁰ Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου. ¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ¹² Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας. ¹⁴ μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. ¹⁶ Ἔτινές¹ γὰρ ἀκούσαντες παρεπύκρναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως.

Τίνες

3.1 χριστόν ♦ —
 3.2 ὄλῳ ♦ [ὄλω]
 3.3 δόξης οὗτος ♦ οὗτος δόξης
 3.4 τὰ ♦ —
 3.6 ἐάνπερ ♦ ἐάν[περ]
 3.6 μέχρι τέλους βεβαίαν ♦ —
 3.9 με οἱ ♦ οἱ
 3.9 ἐδοκίμασάν με ♦ ἐν δοκιμασίᾳ

3.9 τεσσαράκοντα ♦ τεσεεράκοντα
 3.10 ἐκείνῃ ♦ ταύτῃ
 3.13 ἄχρι ♦ ἄχρισ
 3.13 ἐξ ὑμῶν τις ♦ τις ἐξ ὑμῶν
 3.14 γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ ♦ τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν
 3.16 Τίνες ♦ Τίνες

¹⁷ Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; ¹⁸ Τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῆ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. ² Καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κάκεινοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. ⁴ Εἶρηκεν γὰρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως, Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ⁶ Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, ⁷ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἶρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. ¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. ¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. ¹³ Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

3.17 τεσσαράκοντα • τεσεράκοντα
4.2 συγκεκραμένους •
συγκεκρασμένους

4.3 γὰρ εἰς τὴν • γὰρ εἰς [τὴν]
4.7 εἶρηται • προεῖρηται
4.12 ψυχῆς τε • ψυχῆς

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.
¹⁵ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. ¹⁶ Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν· ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· ³ καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ, προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ⁴ Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρῶν. ⁵ Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ⁶ Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ⁷ Ὁς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

¹¹ Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γὰρ ἐστίν. ¹⁴ Τελείων δέ ἐστίν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ

4.15 πεπειραμένον • πεπειρασμένον

4.16 ἔλεον • ἔλεος

5.3 διὰ ταύτην • δι' αὐτήν

5.3 ἑαυτοῦ • αὐτοῦ

5.3 ὑπὲρ • περὶ

5.4 καθάπερ • καθόσπερ

5.9 τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν • πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ

5.12 τίνα • τινά

5.12 καὶ οὐ • [καὶ] οὐ

τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερόμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἄνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, ⁵ καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ⁸ Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρεῖσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους. ¹² ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων, ᾧ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε. ¹⁵ Καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνῶσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος. ¹⁷ Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν

6.3 ποιήσωμεν ♦ ποιήσομεν
6.7 πολλάκις ἐρχόμενον ♦ ἐρχόμενον
πολλάκις

6.10 τοῦ κόπου ♦ —
6.14 ᾧ ♦ Εἰ
6.16 μὲν ♦ —

ὄρκῳ, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχομεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ¹⁹ ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ — πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης· ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ — μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

⁴ Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραὰμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. ⁹ Καί, ὡς ἔπος εἶπειν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται· ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήνησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

¹¹ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν — ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο — τίς ἔτι χρεῖα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης,

6.18 θεόν • [τὸν] θεόν

7.4 καὶ • [καὶ]

7.6 τὸν Ἀβραὰμ • Ἀβραὰμ

7.9 διὰ • δι'

7.10 ὁ • —

7.11 αὐτῇ νενομοθέτητο • αὐτῆς νενομοθέτηται

ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. ¹⁴ Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋσῆς ἐλάλησεν. ¹⁵ Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὅς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. ¹⁷ μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹⁸ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὡμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ — ²² κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. ²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν. ²⁴ ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. ²⁵ Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ²⁷ ὅς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ²⁸ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

7.14 οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης • περὶ ἱερέων οὐδὲν

7.16 σαρκικῆς • σαρκίνης

7.17 μαρτυρεῖ • μαρτυρεῖται

7.21 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ • —

7.22 τοσοῦτον • τοσοῦτο [καὶ]

7.26 ἔπρεπεν • καὶ ἔπρεπεν

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἄρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος· ³ πᾶς γὰρ ἄρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκη. ⁴ Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, ⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηματίσται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα, γὰρ φησίν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. ⁶ Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. ⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει, Ἴδου, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν· ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνωθὶ τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² Ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

8.2 καὶ οὐκ ♦ οὐκ
8.4 γὰρ ♦ οὖν
8.4 ἱερέων τῶν ♦—
8.4 τὸν ♦—

8.6 Νυνὶ ♦ νυν[ι]
8.8 αὐτοῖς ♦ αὐτούς
8.11 μικροῦ αὐτῶν ♦ μικροῦ
8.12 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ♦—

9 Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. ² Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἦ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. ³ Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. ⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντός εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· ⁹ ἣτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαιοῦμασιν σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσήλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῆι τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; ¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ

9.1 καὶ • [καὶ]

9.5 Χερουβὶμ • Χερουβὶν

9.9 ὄν • ἦν

9.10 καὶ δικαιοῦμασιν • δικαιοῦματα

9.11 μελλόντων • γενομένων

9.13 ταύρων καὶ τράγων • τράγων καὶ ταύρων

9.14 ὑμῶν • ἡμῶν

παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ Ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. ¹⁹ Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἶμα τῶν μόσχων καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν, ²⁰ λέγων, Τοῦτο τὸ αἶμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. ²¹ Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. ²² Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ²⁵ οὐδ' ἴνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ. ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις. ²⁸ οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἅς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ

9.18 οὐδ' • οὐδὲ
9.19 νόμον • τὸν νόμον
9.19 καὶ τράγων • [καὶ τῶν τράγων]
9.24 ἅγια εἰσῆλθεν ὁ • εἰσῆλθεν ἅγια

9.26 νῦν • νυνί
9.26 ἀμαρτίας • [τῆς] ἀμαρτίας
10.1 δύνανται • δύνανται

κεκαθαρμένους; ³ Ἄλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. ⁵ Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· ⁷ τότε εἶπον, Ἴδου, ἤκω — ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ — τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ Ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας — αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται — ⁹ τότε εἶρηκεν, Ἴδου, ἤκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ¹⁰ Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. ¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἀμαρτίας· ¹² αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ Μιᾶ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. ¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· ¹⁷ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹⁸ Ὅπου δὲ ἄφεις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχόμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ·

10.2 κεκαθαρμένους ♦

κεκαθαρισμένους

10.8 Θυσίαν καὶ προσφορὰν ♦ Θυσίας
καὶ προσφορὰς

10.8 τόν ♦ —

10.9 ὁ θεός ♦ —

10.10 οἱ ♦ —

10.12 αὐτὸς ♦ οὗτος

10.15 προειρηκέναι ♦ εἶρηκέναι

10.16 τῶν διανοιῶν ♦ τὴν διάνοιαν

10.17 μνησθῶ ♦ μνησθήσομαι

10.22 ἔρραντισμένοι ♦ ἔρραντισμένοι

10.22 λελουμένοι ♦ λελουσμένοι

²³ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

²⁶ Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ²⁸ Ἀθετήσας τις νόμον Ἐβραίων ἠὲ χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ πόσῳ, δοκεῖτε, χειρόνος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἠγασάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; ³⁰ Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος· καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

Μωσέως

³² Ἀναμνησθεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· ³³ τοῦτο μὲν, ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι· τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. ³⁴ Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρεῖττονα ὑπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. ³⁵ Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. ³⁶ Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. ³⁸ Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

10.30 λέγει κύριος ♦ —
 10.30 κύριος κρινεῖ ♦ κρινεῖ κύριος
 10.34 δεσμοῖς μου ♦ δεσμίους
 10.34 ἑαυτοῖς ♦ ἑαυτούς
 10.34 ἐν οὐρανοῖς ♦ —

10.35 μισθαποδοσίαν μεγάλην ♦
 μεγάλην μισθαποδοσίαν
 10.37 χρονιεῖ ♦ χρονίσει
 10.38 δίκαιος ♦ δίκαιός μου

11 Ἔστιν δὲ πίστις ἐπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ² Ἐν ταύτῃ γὰρ ἔμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. ⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἔμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. ⁵ Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὐρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. ⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. ⁸ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. ¹¹ Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. ¹² Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. ¹⁶ Νῦν δὲ κρείττονος

11.3 τὰ βλεπόμενα • τὸ βλεπόμενον

11.4 λαλεῖται • λαλεῖ

11.5 εὐρίσκετο • ἠύρισκετο

11.5 αὐτοῦ • —

11.5 εὐηρεστηκέναι • εὐαρεστηκέναι

11.8 τὸν • —

11.11 Σάρρα • Σάρρα στείρα

11.11 ἔτεκεν • —

11.15 ἐξῆλθον • ἐξέβησαν

ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσεσήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ²¹ Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. ²² Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ²³ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν· ²⁶ μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷ Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὀρῶν ἐκαρτέρησεν. ²⁸ Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. ²⁹ Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἥς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ Πίστει τὰ τεῖχη Ἰεριχὼ ἔπεσεν, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. ³² Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείπει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεῶν, Βαράκ τε καὶ Σαμψών καὶ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· ³³ οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν

11.20 περὶ ♦ καὶ περὶ
11.29 ἦς ♦ γῆς ἦς
11.30 ἔπεσεν ♦ ἔπεσαν
11.32 γὰρ με ♦ με γὰρ

11.32 τε καὶ Σαμψών καὶ ♦ Σαμψών
11.34 μαχαίρας ἐνεδυναμώθησαν ♦
μαχαίρης ἐδυναμώθησαν

ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτριῶν. ³⁵ Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοῦς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι — ³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος — ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. ³⁹ Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. ³ Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. ⁴ Οὐπω μέχρι αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὄν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἷον ὃν παραδέχεται. ⁷ Ἐἰς παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ ἐστὶν υἷος ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἥς μέτοχοι γεγονάσιν πάντες, ἄρα νόθοι ἐστε καὶ οὐχ υἱοί. ⁹ Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἵχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; ¹⁰ Οἱ

11.37 ἐπειράσθησαν ♦ —
 11.37 μαχαίρας ♦ μαχαίρης
 11.38 ἐν ♦ ἐπὶ
 12.3 αὐτὸν ♦ ἐαυτὸν
 12.4 μέχρι ♦ μέχρις

12.7 ἐστιν ♦ —
 12.8 ἐστε καὶ οὐχ υἱοί ♦ καὶ οὐχ υἱοί
 ἐστε
 12.9 πολλῷ ♦ πολὺ [δὲ]

μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευσεν· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ.
¹¹ Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. ¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν πολλοί· ¹⁶ μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδωτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ¹⁷ Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων κληρονομησαὶ τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνώφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· ²¹ καί, οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. ²² Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζώντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, ²³ πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. ²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· ²⁶ οὗ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλειψεν

12.13 ποιήσατε • ποιείτε
 12.15 διὰ ταύτης • δι' αὐτῆς
 12.16 ἀπέδωτο • ἀπέδωτο
 12.16 αὐτοῦ • ἐαυτοῦ
 12.18 ὄρει • —
 12.18 σκότῳ • ζόφῳ

12.23 ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων • ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς
 12.25 ἔφυγον • ἐξέφυγον
 12.25 τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι • ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν
 12.25 πολλῶ • πολὺ

τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. ²⁷ Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχουμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχομένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ⁵ Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω. ⁶ Ὡστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

⁷ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμείσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. ¹⁰ Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ¹¹ Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες. ¹⁴ Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν

12.26 σείω • σείσω

12.27 τῶν σαλευομένων τὴν • [τὴν] τῶν σαλευομένων

12.28 λατρεύομεν • λατρεύομεν

12.28 αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας • εὐλαβείας καὶ δέους

13.4 δὲ • γὰρ

13.5 ἐγκαταλείπω • ἐγκαταλίπο

13.6 καὶ • [καί]

13.8 χθὲς • ἐχθὲς

13.9 περιπατήσαντες • περιπατοῦντες

13.15 οὖν • [οὖν]

θυσίαν αινέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. ¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ Περισσότερως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχεται, ὄψομαι ὑμᾶς.

²⁴ Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

²⁵ Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

13.18 πεποίθαμεν • πειθόμεθα
13.21 ἔργῳ • —
13.21 ὑμῖν • ἡμῖν

13.21 τῶν αἰώνων • [τῶν αἰώνων]
13.23 ἀδελφὸν • ἀδελφὸν ἡμῶν
13.25 Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτήρος ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ² Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἕτεροδιδασκαλεῖν, ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρῶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ⁶ ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. ⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρήται, ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κείται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ ¹⁰ πατραλώαις, μητραλώαις, βεβήλοις, «πατρολώαις» καὶ «μητρολώαις,» ἀνδροφόνοις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

¹² Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· ¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ κατ' ♦ χριστοῦ
Ἰησοῦ κατ'
1.1 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ
Ἰησοῦ

1.2 ἡμῶν καὶ ♦ καὶ
1.4 ζητήσεις ♦ ἐκζητήσεις
1.12 Καὶ ♦ —
1.13 τὸν ♦ τὸ

ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ²⁰ ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ³ τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ⁵ Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίῳ, ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

⁸ Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ⁹ Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. ¹² Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ ἀυθεντεῖν ἄνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα· ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ

1.16 Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν ♦
χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν

1.17 σοφῷ ♦—

2.3 γὰρ ♦—

2.7 ἐν χριστῷ ♦—

2.9 καὶ τὰς γυναῖκας ἐν ♦ [καὶ]
γυναῖκας ἐν

2.9 ἢ χρυσῷ ♦ καὶ χρυσῷ

2.12 Γυναικὶ δὲ διδάσκειν ♦
Διδάσκειν δὲ γυναικὶ

οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν·
¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει
καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου
ἐπιθυμεῖ. ² Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς
γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλειον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον,
διδασκτικόν· ³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ’
ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς
προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
σεμνότητος. ⁵ Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστήναι οὐκ οἶδεν,
πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; ⁶ Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ
τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. ⁷ Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ
μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἕξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν
ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνους ὡσαύτως
σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ
αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ
συνειδήσει. ¹⁰ Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα
διακονείτωσαν, ἀνεγκλητοὶ ὄντες. ¹¹ Γυναῖκας ὡσαύτως
σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους, πιστάς ἐν πᾶσιν.
¹² Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ Οἱ γὰρ καλῶς
διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ
πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· ¹⁵ ἐὰν
δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι,
ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς
ἀληθείας. ¹⁶ Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας
μυστήριον· θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

2.14 ἀπατηθεῖσα • ἐξαπατηθεῖσα
3.2 ἀνεπίληπτον • ἀνεπίλημπτον
3.2 νηφάλειον • νηφάλιον
3.3 μὴ αἰσχροκερδῆ ἀλλ’ • ἀλλὰ
3.7 αὐτὸν • —

3.11 νηφαλέους • νηφαλίους
3.14 τάχιον • ἐν τάχει
3.16 θεός • ὁς
3.16 ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλύόντων γαμῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. ⁴ Ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ παρηκολούθηκας. ⁷ Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. ¹⁰ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. ¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. ¹⁶ Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

4.2 κεκαυτηριασμένων ♦

κεκαυστηριασμένων

4.3 μετάληψιν ♦ μετάλημψιν

4.6 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ

4.10 καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα ♦
κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα

4.12 πνεύματι ἐν ♦ —

4.15 ἐν πᾶσιν ♦ πᾶσιν

5 Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· ² πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. ³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ Εἰ δὲ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ⁶ Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ᾦσιν. ⁸ Εἰ δὲ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. ⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα, γεγονυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ¹³ Ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ¹⁵ Ἦδη γὰρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ¹⁶ Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέση.

¹⁷ Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοῦς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. ²¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν. ²² Χεῖρας ταχέως

5.5 τόν ♦ —

5.7 ἀνεπίληπτοι ♦ ἀνεπίληπτοι

5.8 τῶν οἰκείων ♦ οἰκείων

5.16 πιστὸς ἢ ♦ —

5.21 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ

5.21 πρόσκλησιν ♦ πρόσκλησιν

μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἄλλοτρίαις· σεαυτὸν ἄγνον τήρει. ²³ Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνω ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχον σου καὶ τὰς πυκνάς σοῦ ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλα ἐστίν· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6 ¹ Ὅσοι εἰσιν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηται. ² Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

³ Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. ⁶ Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειᾶς· ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. ⁹ Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ¹⁰ Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναϊς πολλαῖς.

¹¹ Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα. ¹² Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν

5.23 ἀλλ' • ἀλλὰ

5.23 σου καὶ • καὶ

5.25 καλὰ ἔργα πρόδηλα ἐστίν • ἔργα
τὰ καλὰ πρόδηλα

6.5 Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων • —

6.7 δῆλον • —

6.11 τοῦ • —

6.11 πραότητα • πραῦπαθία

ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. ¹³ Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρήσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁵ ἦν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

¹⁷ Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἡλπιεῖν ἐπὶ πλοῦτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν· ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

²⁰ ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφονίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· ²¹ ἦν τινες ἐπαγγελλούμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν.

6.13 σοι ♦ [σοι]
6.13 ζωοποιούντος ♦ ζωογονούντος
6.14 ἀνεπίληπτον ♦ ἀνεπίληπτον

6.17 ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι ♦ ἐπὶ θεῷ
6.19 αἰωνίου ♦ ὄντος
6.21 μετὰ σοῦ. Ἀμήν. ♦ μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωίδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. ⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. ¹² Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστὶν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁴ Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
1.5 λαμβάνων • λαβών
1.9 κατ' • κατὰ

1.10 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
1.11 ἐθνῶν • —

¹⁵ Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ Δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιότερον ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν — ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ — καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ² Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. ³ Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁴ Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ Νόει ἃ λέγω· δῶν γὰρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. ⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. ¹⁵ Σπουδάσον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Τὰς δὲ βεβήλους κenoφωνίας περιίτασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἔξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός·

1.17 σπουδαιότερον • σπουδαίως

2.3 Σὺ οὖν κακοπάθησον • Συγκακοπάθησον

2.3 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

2.7 ἃ λέγω δῶν • ὃ λέγω δώσει

2.9 ἀλλ' • ἀλλὰ

2.12 ἀρνούμεθα • ἀρνησόμεθα

2.13 ἑαυτὸν • γὰρ ἑαυτὸν

2.14 κυρίου • θεοῦ

2.14 εἰς • ἐπ'

¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινων πίστιν. ¹⁹ Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας. ²⁴ Δουλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ² Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλόγαθοι, ⁴ προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῆ , οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ Ἀλλ' οὐ

2.18 τὴν ἀνάστασιν ♦ [τὴν]
ἀνάστασιν
2.21 καὶ ♦ —
2.24 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
2.25 πραότητι ♦ πραύτητι

2.25 δῶ ♦ δῶη
3.6 αἰχμαλωτεύοντες ♦
αἰχμαλωτίζοντες
3.8 Μωϋσῆ ♦ Μωϋσεῖ

προκόψουσιν ἐπὶ πλείον· ἢ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. ¹⁰ Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἴους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερά γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁶ Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐζηρητισμένος.

4 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ⁵ Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκεν. ⁷ Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· ⁸ λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ

3.10 παρηκολούθηκάς ♦
 παρηκολούθησάς
 3.14 τίνος ♦ τίνων
 3.15 τὰ ἱερά ♦ [τὰ] ἱερά
 3.16 ἔλεγχον ♦ ἐλεγμὸν
 4.1 οὖν ἐγὼ ♦ —
 4.1 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦

χριστοῦ Ἰησοῦ
 κατὰ ♦ καὶ
 4.1 ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ♦ ἰδίας
 4.3 ἐπιθυμίας
 4.6 ἐμῆς ἀναλύσεως ♦ ἀναλύσεώς
 μου
 4.7 ἀγῶνα τὸν καλὸν ♦ καλὸν ἀγῶνα

μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πάσιν τοῖς ἡγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· ¹⁰ Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκᾶς ἐστὶν ὁ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. ¹³ Τὸν «φελόνην» ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδόῃ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσω, λίαν γὰρ ἀνθέστηκεν τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι συμπαραγένητο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. ¹⁷ Ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρῦσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ Καὶ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

φαιλόνην

¹⁹ Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λίνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

²² Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

4.13 φελόνην ♦ φαιλόνην
4.14 ἀποδόῃ ♦ ἀποδώσει
4.15 ἀνθέστηκεν ♦ ἀντέστη
4.16 συμπαραγένητο ♦ παραγένητο

4.17 ἀκούσῃ ♦ ἀκούσωσιν
4.18 Καὶ ῥύσεται ♦ ῥύσεται
4.22 Ἰησοῦς χριστὸς ♦ —
4.22 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων, ³ ἐφάνέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην· ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μῖα γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὕσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ¹³ Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν· ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν

1.4 ἔλεος εἰρήνη ♦ καὶ εἰρήνη
1.4 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ
Ἰησοῦ
1.5 κατέλιπόν ♦ ἀπέλιπόν
1.10 καὶ ἀνυπότακτοι ♦ [καὶ]

ἀνυπότακτοι
1.10 περιτομῆς ♦ τῆς περιτομῆς
1.15 μὲν ♦ —
1.15 μεμιασμένοις ♦ μεμιασμένοις

είδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ· ²πρεσβύτας ἱεροπρεπείς¹ εἶναι, σεμονούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἶνφ πολλῶ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ἵνα σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουρούς ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται· ⁶τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· ⁷περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, ⁸λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον. ⁹Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ¹¹Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, ¹²παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁴ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρῶς ἑαυτῶ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

¹⁵Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

3 Ὑπομίμησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, ²μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πρᾶότητα πρὸς πάντας

2.2 νηφαλέους • νηφαλίους

2.5 οἰκουρούς • οἰκουροῦς

2.7 ἀδιαφορίαν • ἀφθορίαν

2.7 ἀφθαρσίαν • —

2.8 περὶ ἡμῶν λέγειν • λέγειν περὶ ἡμῶν

2.10 πίστιν πᾶσαν • πᾶσαν πίστιν

2.10 τοῦ • τὴν τοῦ

2.11 ἡ σωτήριος • σωτήριος

3.1 καὶ • —

3.2 πρᾶότητα • πραύτητα

νηφαλίους

άνθρώπους. ³ Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ⁴ Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ ὃ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. ¹⁰ Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὧν αὐτοκατάκριτος.

¹² Ὅταν πέμψω Ἄρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ¹³ Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μὴδὲν αὐτοῖς λείπη. ¹⁴ Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

3.5 ὧν • ᾧ	3.8 τὰ • —
3.5 τὸν αὐτοῦ ἔλεον • τὸ αὐτοῦ ἔλεος	3.13 Ἀπολλῶ • Ἀπολλῶν
3.7 γενώμεθα • γεννηθῶμεν	3.15 Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, ² καὶ Ἀπφία τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνεΐαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν. ⁷ Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπauται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁰ Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον, ¹¹ τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· ¹² σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ· ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῆ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. ¹⁵ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης· ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ Εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ Ναί, ἀδελφέ,

1.2 ἀγαπητῇ ♦ ἀδελφῇ

1.6 Ἰησοῦν ♦ —

1.7 Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν ♦

χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον

1.9 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ

1.10 μου ♦ —

1.11 δὲ σοὶ ♦ δὲ [καὶ] σοὶ

1.12 σὺ δὲ ♦ σοὶ

1.12 προσλαβοῦ ♦ —

1.13 διακονῆ μοι ♦ μοι διακονῆ

1.18 ἐλλόγει ♦ ἐλλόγα

ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ. ²¹ Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. ²² Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

²³ Ἀσπάζονται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

²⁵ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν.

1.20 σπλάγχνα ἐν κυρίῳ ♦ σπλάγχνα
ἐν χριστῷ
1.21 ὃ ♦ ἅ

1.23 Ἀσπάζονται ♦ Ἀσπάζεται
1.25 ἡμῶν ♦ —
1.25 Ἀμήν ♦ —

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ἄποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα «εἶδεν.» ³ Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς. εἶδεν καὶ ἄτινα εἰσιν καὶ ἄτινα χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα

⁴ Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ «θεοῦ» ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων «ἅ» ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ «ἀγαπῶντι» ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ⁷ Ἴδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἀμήν. —
ἅ ἐστιν
ἀγαπήσαντι

⁸ Ἐγὼ εἶμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

⁹ Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ «κοινωνός» ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁰ Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος, ¹¹ λεγούσης, «Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. ¹² Καὶ «ἐκεῖ» ἐπέστρεψα συγκοινωνός
—

1.4 θεοῦ ♦ —
1.5 λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ ♦ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ
1.6 τῶν αἰώνων ♦ [τῶν αἰώνων]
1.9 κοινωνός ♦ συγκοινωνός
1.9 χριστῷ ♦ —

1.9 διὰ τὴν ♦ τὴν
1.9 χριστοῦ ♦ —
1.10 φωνὴν ὀπίσω μου ♦ ὀπίσω μου φωνὴν
1.12 ἐκεῖ ♦ —

βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν υἱὸν ὅμοιον ἕνι ἄνθρωπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσοῦν. ¹⁴ Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον ἁλκόν, ὡς χιῶν· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός. ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. ¹⁶ Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἄστéρας ἑπτὰ· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοῦ, ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλείς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου. ¹⁹ Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν· καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· ² Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοῦς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, ³ καὶ ὑπομονήν ἔχεις καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ἄλλ' ὄνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίασας. ⁴ Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκας. ⁵ Μνημόνευε οὖν πόθεν ἐπέτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησης. ⁶ Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι

1.13 ἑπτὰ ♦ —
 1.13 ὑἱὸν ♦ υἱὸν
 1.13 χρυσοῦν ♦ χρυσᾶν
 1.15 πεπυρωμένοι ♦ πεπυρωμένης
 1.16 αὐτοῦ χειρὶ ♦ χειρὶ αὐτοῦ
 1.18 ἀμήν ♦ —
 1.19 γίνεσθαι ♦ γενέσθαι

1.20 ὧν ♦ οὓς
 2.2 κόπον σου ♦ κόπον
 2.2 εἶναι ♦ —
 2.3 οὐκ ἐκοπίασας ♦ οὐ κεκοπίηκας
 2.4 ἀφήκας ♦ ἀφήκες
 2.5 ταχύ ♦ —

μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καὶ γὰρ μισῶ. ⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ^{μέσῳ τοῦ παραδείσου} παραδείσῳ τοῦ θεοῦ μου.

⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνη ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν. ⁹ Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν ^{ἐκ} τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἐαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. ¹⁰ Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις ^{πάσχειν} παθεῖν· ἰδοὺ, ^{ἡμέρας} δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξειαν· ¹³ Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις ^{αἷς} ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ Ἄλλ' ἔχω ^{ἄλλα} κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδασχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξεν τὸν Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ^{φαγεῖν} καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδασχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. ¹⁶ Μετανόησον [—] οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ ^{φαγεῖν ἀπὸ} φαγεῖν τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

2.7 μου ♦ —
 2.9 τὰ ἔργα καὶ ♦ —
 2.10 παθεῖν ♦ πάσχειν
 2.10 δὴ ♦ —
 2.10 βαλεῖν ♦ βάλλειν
 2.13 τὰ ἔργα σου καὶ ♦ —
 2.13 ἐν ταῖς ♦ καὶ ἐν ταῖς

2.13 ἐν αἷς ♦ —
 2.13 ὃς ♦ μου ὃς
 2.14 ἐδίδαξεν τὸν ♦ ἐδίδασκεν τῷ
 2.14 καὶ φαγεῖν ♦ φαγεῖν
 2.15 τῶν ♦ [τῶν]
 2.17 φαγεῖν ♦ —

¹⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

¹⁹ Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, τὰ ἔσχατα ἀλλὰ πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ Ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφείς τὴν γυναῖκά σου Ἰεζάβελ, ἣ λέγει ἑαυτὴν προφήτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ²² Ἴδού, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. ²³ Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. ²⁵ Πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρι οὗ ἂν ἴξω. ²⁶ Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικά, συντριβήσεται· ὡς καὶ ἐγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρὸς μου· ²⁸ καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. ²⁹ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς καὶ ζῆς ἐπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ στήριξον =] νεκρὸς εἶ. ² Γίνου γρηγορῶν, καὶ ἴστηρισον ἴ τὰ λοιπὰ ἃ ἐμελλον =] ἔμελλες ἄποβάλλειν· οὐ γὰρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ Μνημόνευε οὖν πῶς — εἴληφας ἴ καὶ ἴκουσας, καὶ τήρει, ἴ καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γνώση γρηγορήσῃς, ἴξω ἐπὶ σε ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ ἴ γνώσῃς ἴ ποίαν

2.20 Ἄλλ· ♦ Ἄλλα

2.20 σοῦ Ἰεζάβελ ἣ λέγει ♦ Ἰεζάβελ ἣ λέγουσα

2.23 ἐρευνῶν ♦ ἐραυνῶν

2.25 ἄχρι ♦ ἄχρι[ς]

2.27 συντριβήσεται ♦ συντρίβεται
ἐμελλες ἀποβάλλειν ♦ ἐμελλον ἀποθανεῖν

3.3 ἐπὶ σε ὡς ♦ ὡς

ώραν ἤξω ἐπὶ σε. ⁴ Ἄλλ' ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

⁷ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Ἰακώβ, ¹ ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἴ μὴ ὁ ἀνοίγων· καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. ⁸ Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοῦ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεφωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ Ἰδοῦ, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοῦ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπησά σε. ¹⁰ Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

ΔΔΔ

καὶ κλείων

ὅτι ἐγὼ

ἀπὸ τὸ

¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· ¹⁵ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. ¹⁶ Οὕτως ὅτι χλιαρὸς

3.4 Ἄλλ' ὀλίγα ἔχεις • Ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα
3.5 οὗτος • οὕτως
3.7 τοῦ • —
3.7 αὐτήν εἴ μὴ ὁ ἀνοίγων • καὶ κλείων
3.7 ἀνοίξει • ἀνοίγει

3.8 ἀνεφωγμένη • ἠνεφωγμένη
3.9 δίδωμι • διδῶ
3.9 ἤξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν • ἤξουσιν καὶ προσκυνήσωσιν
3.9 ἠγάπησά • ἐγὼ ἠγάπησά
3.12 καταβαίνει • καταβαίνουσα

εἶ, καὶ οὐ ζεστός οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὅτι λέγεις, Πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ πεπωρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλη, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ ἰδοὺ ἔρχισον ἵνα ἐγγίσῃ τὸς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ἴθι ἵνα ζήλωσον ὅν καὶ μετανόησον. ²⁰ Ἴδού, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, θύρα ἀνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἠκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, ἰδοὺ ἔρχομαι ἄναβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. ² Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδού, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ὅμοιος ὁράσει λίθου ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἱρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοίως ὄρασις σμαραγδίνων. ⁴ Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺς εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. Καὶ ἐπὶ τὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἶ εἰσιν ἐπὶ τὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου

3.16 οὐ • οὔτε
3.17 Πλούσιός • ὅτι Πλούσιός
3.17 οὐδενός • οὐδὲν
3.17 ὁ ἐλεεινός • ἐλεεινός
3.18 χρυσίον παρ' ἐμοῦ • παρ' ἐμοῦ
3.18 χρυσίον
3.18 κολλύριον • κολλ[ο]ύριον
3.18 ἵνα ἐγγίσῃ • ἐγγίσει
3.19 ζήλωσον • ζήλευε
3.20 καὶ εἰσελεύσομαι • [καὶ]

εἰσελεύσομαι
4.1 ἀνεωγμένη • ἠνεωγμένη
4.2 Καὶ εὐθέως • Εὐθέως
4.3 ὅμοιος • καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
4.3 ὁμοίως • ὁμοιος
4.3 ὄρασις σμαραγδίνων • ὁράσει
σμαραγδίνῳ
4.4 θρόνοι • θρόνους
4.4 θρόνους τοὺς • θρόνους
4.5 αὐτοῦ αἶ εἰσιν • ἃ εἰσιν τὰ

τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν.
 7 Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον ἄνθρωπον, ^{τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος} καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἓν ἔχον ἄνα πτέρυγας ἐξ κυκλόθεν, καὶ αὐτῶν ἔχον ἅγιος 9x
 ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 Καὶ ὅταν δώσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ^{κΔ} 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, 11 Ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν. ^{τὰ πάντα | εἰσὶν}

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. 2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρῦσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιός ἐστιν ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; 3 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. ^{— | οὐδὲ ἐπὶ | οὐδὲ ὑποκάτω} 4 Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. 5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαίει· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ^{ΔΔΔ | ἀνοίξαι} 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῶων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἄρνιον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἃ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα

4.7	ἔχον • ἔχων τὸ	5.3	ἄνω • —
4.7	ἄνθρωπου • ὡς ἄνθρωπου	5.3	οὔτε ἐπὶ • οὐδὲ ἐπὶ
4.8	ἔχον • αὐτῶν ἔχων	5.3	οὔτε ὑποκάτω • οὐδὲ ὑποκάτω
4.9	δώσιν • δώσουσιν	5.4	ἐγὼ • —
4.9	τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ	5.5	ὁ ἀνοίγων • ἀνοίξαι
4.11	ὁ ἅγιος • —	5.6	ἔχον • ἔχων
4.11	πάντα • τὰ πάντα	5.6	ἃ • οἷ
5.1	ἔξωθεν • ὀπίσθεν	5.6	τὰ ἑπτὰ • τὰ [ἑπτὰ]
5.2	ἔστιν • —		

τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ Καὶ ἦλθεν, καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ Καὶ ὅτε κδ ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ ἑῖκοσι τέσσαρες ¹ πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας, ¹ καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ προσευχαὶ ¹ «προσευχαὶ» τῶν ἁγίων. ⁹ Καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλω τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῶων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, Ἄξιόν ἐστιν τὸ — ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν ¹ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ Καὶ ὁ ἐστὶν πᾶν κτίσμα ¹ «ὁ» ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς ἄ ἐστὶν γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ¹ «ἐστίν», καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντα ἤκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ¹⁴ Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ¹ «λέγοντα» τὸ Ἀμήν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν.

6 Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἐνός ἐκ τῶν τεσσάρων ζῶων — | εἶδον καὶ | ἰδοῦ ¹ λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, Ἔρχου ¹ «καὶ ἴδε». ² Καὶ ¹ «ἰδοῦ», ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθημένος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἔρχου. ⁴ Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός ¹ «πυρός» καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν

5.6 ἀποστελλόμενα • ἀπεσταλμένοι
5.8 ἔπεσον • ἔπεσαν
5.8 προσευχαὶ • αἱ προσευχαὶ
5.9 ἡμᾶς • —
5.10 βασιλεῖς • βασιλείαν
5.11 ὡς • —
5.12 τὸν • —
5.13 ἐστίν • —
5.13 αὐτοῖς, πάντα • αὐτοῖς πάντα,
5.13 τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ

5.13 Ἀμήν • —
5.14 λέγοντα • ἔλεγον
5.14 τὸ • —
5.14 ἔπεσον • ἔπεσαν
6.1 ὅτι • ὅτε
6.1 καὶ ἴδε • —
6.2 ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ
6.3 δευτέραν σφραγίδα • σφραγίδα τὴν δευτέραν
6.4 πυρός • πυρρός

εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφάζωσιν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου ἰδε. Καὶ ἰδοῦ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

⁷ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου ἰδε. ⁸ Καὶ ἰδοῦ, ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ἄδης ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτείνειν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

⁹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἦν εἶχον, ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἔως πότε, ὁ δεσπότης, ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹ Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

¹² Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βαλοῦσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη. ¹⁴ Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος ἐλισσόμενος

6.4 ἵνα ♦ καὶ ἵνα
6.4 σφάζωσιν ♦ σφάζουσιν
6.5 Ἔρχου καὶ ἰδε. ♦ Ἔρχου. Καὶ εἶδον,
6.6 φωνὴν ♦ ὡς φωνὴν
6.6 κριθῆς ♦ κριθῶν
6.7 τοῦ ♦ φωνὴν τοῦ
6.7 καὶ ἰδε ♦ —
6.8 ἰδοῦ ♦ εἶδον καὶ ἰδοῦ
6.8 ὁ Θάνατος ♦ [ὁ] Θάνατος
6.8 ἠκολούθει αὐτῷ ♦ ἠκολούθει μετ’

αὐτοῦ
6.8 ἐδόθη αὐτῷ ♦ ἐδόθη αὐτοῖς
6.9 τοῦ ἀρνίου ♦ —
6.11 ἀναπαύσωνται ♦ ἀναπαύσονται
6.11 χρόνον ♦ χρόνον μικρόν
6.11 πληρώσωσιν ♦ πληρωθῶσιν
6.11 καὶ οἱ μέλλοντες ♦ οἱ μέλλοντες
6.11 ἀποκτενεσθαι ♦ ἀποκτενεσθαι
6.12 μέλας ἐγένετο ♦ ἐγένετο μέλας
6.13 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
6.13 βαλοῦσα ♦ βάλλει

καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστάνες, καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροί, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἑλεύθερος, ¹ ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, ⁷ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ τῷ δένδρον. ² Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἑσφραγισμένων ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ.

ἑσφραγισμένοι ἐκ
 ἰβ | — = |
 ἰβ

⁵ Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἑσφραγισμένοι ἐκ
 ἰβ | — = | ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Ῥουβίμ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Γάδ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ⁷ ἐκ φυλῆς Συμεών, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Λευί, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·
 ἰβ | — = | ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, ἑκατὸν καὶ δώδεκα χιλιάδες·

6.17 αὐτοῦ ♦ αὐτῶν
 7.1 Καὶ ♦ —
 7.1 τι ♦ πᾶν
 7.3 οὗ ♦ —
 7.4 καὶ τεσσαράκοντα ♦
 τεσσαράκοντα

7.4 ἐσφραγισμένων ἐκ ♦
 ἐσφραγισμένοι ἐκ
 7.5 ἐσφραγισμένοι ♦ ἐσφραγισμένοι
 7.5 Ῥουβίμ ♦ Ῥουβὴν
 7.6 Νεφθαλεὶμ ♦ Νεφθαλίμ
 7.7 Ἰσαχάρ ♦ Ἰσσαχάρ

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, ἑξήκοντα ἑπτὰ χιλιάδες·

IB

ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἑξήκοντα ἑπτὰ χιλιάδες ἑσφραγισμένοι.

IB |
ἑσφραγισμένοι

⁹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοῦ, ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἔδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες, Ἀμήν· Ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἡδύνατο

ἑστῶτες

περιβεβλημένοι

θρόνου αὐτοῦ ἐπὶ

¹³ Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσίν, καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριέ μου, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἑλεύκαναν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ Διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ' οὐ μὴ πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα. ¹⁷ ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει αὐτούς, καὶ ὀδηγεῖ αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

ἑλεύκαναν αὐτὰς

τοῦ θρόνου

ποιμανεῖ |
ὀδηγήσει

8 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. ² Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἄγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

7.8 ἑσφραγισμένοι • ἑσφραγισμένοι
7.9 οὐδεὶς • αὐτὸν οὐδεὶς
7.9 ἑστῶτας • ἑστῶτες
7.9 φοίνικας • φοίνικες
7.11 ἔπεσον • ἔπεσαν
7.14 εἶπον • εἶρηκα

7.14 ἑλεύκαναν • ἑλεύκαναν αὐτὰς
7.15 τῷ θρόνῳ • τοῦ θρόνου
7.16 οὐδ' οὐ • οὐδὲ
7.17 ποιμαίνει • ποιμανεῖ
7.17 ὀδηγεῖ • ὀδηγήσει
8.1 ὅτε • ὅταν

³ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ
 θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
 δώσει θυμιάματα πολλὰ, ἵνα ᾿δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων
 πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
 θρόνου. ⁴ Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
 προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
⁵ Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ
 τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ

φωναὶ καὶ
 βρονταὶ]

ἐγένοντο ᾿βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

⁶ Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας
 ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ
 μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς
 γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς
 χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

⁸ Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα
 καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς
 θαλάσσης αἷμα· ⁹ καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων ἐν τῇ
 θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων
 διεφθάρη.

¹⁰ Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
 τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ Καὶ τὸ
 ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ᾿Αψινθος· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
 τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
 ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

¹² Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
 τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν
 ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς
 μὴ φάνη ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

ἡ ἡμέρα μὴ φαίνη
 τὸ τρίτον αὐτῆς]

¹³ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν
 μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαί τῶς

τοὺς
 κατοικοῦντας]

8.3 δῶση • δώσει
 8.6 ἑαυτοὺς • αὐτοὺς
 8.8 καιόμενον • πυρὶ καιόμενον
 8.9 ἐν • τῶν ἐν
 8.9 διεφθάρη • διεφθάρησαν

8.12 τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα
 • ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον
 αὐτῆς
 8.13 τοῖς κατοικοῦσιν • τοὺς
 κατοικοῦντας

κατοικοῦσιν¹ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² Ἔκαστος τῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. ³ Καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,¹ καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ⁴ Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁵ Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁶ Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παῖση ἄνθρωπον. ⁷ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρησουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύγεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. ⁸ Καὶ εἶχον τρία ὄντα ὡς τρία γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν. ⁹ Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ Καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. Ἔκαστος τῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. ¹¹ Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀββαδὼν, ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλών. ¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

—
[Ἐν | ἡ ἐξουσία αὐτῶν]

9.2 καιομένης καὶ ἐσκοτίσθη ♦
μεγάλῃ καὶ ἐσκοτώθη
9.4 ἀδικήσωσιν ♦ ἀδικήσουσιν
9.4 αὐτῶν ♦ —
9.5 αὐταῖς ♦ αὐτοῖς
9.5 βασανισθῶσιν ♦
9.5 βασανισθήσονται
9.6 φεύγεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος ♦

9.7 φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν
9.7 χρυσοὶ ♦ ὅμοιοι χρυσοῖ
9.10 ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ ♦ ἡ
ἐξουσία αὐτῶν
9.11 Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ♦
ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν
9.11 Ἀββαδὼν ἐν δὲ ♦ Ἀββαδὼν καὶ
ἐν

¹³ Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ λέγοντος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ ἴλεγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες τὴν ἡμέραν ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἑῖς τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἔνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππου ἑκατομμύρια μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ Ἀπὸ τῶν τριῶν ἐκ πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἅπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ ὄφουσιν αὐτῶν ὅμοιαι ὄφρων, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσιν τὰ δαιμόνια, — καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ δύνανται λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον ἀνεωγμένον· καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐόνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν

9.13 τεσσάρων • [τεσσάρων]

9.14 λέγουσαν • λέγοντα

9.15 εἰς τὴν ἡμέραν • ἡμέραν

9.16 ἵππου μυριάδες • ἱππικοῦ

9.18 ἀπὸ τοῦ • ἐκ τοῦ

9.19 ὄφρων • ὄφρυσιν

9.20 οὐ • οὐδὲ

9.20 προσκυνήσωσιν •

προσκυνήσουσιν

9.20 δύνανται • δύνανται

9.21 φαρμακειῶν • φαρμάκων

10.1 ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον

10.2 βιβλίον ἀνεωγμένον •

βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον

φωνῆ μεγάλη ὡσπερ λέων μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιάν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ἴωμοσεν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται. ⁷ ἄλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἔτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας. ⁸ Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὑπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνεφγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ Ἰδοὺναί μοι τὸ βιβλιδάριον. Καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. ¹¹ Καὶ λέγουσίν μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

ἴωμοσεν ἐν

τελεσθῆ

δός

βιβλιδάριον

λέγει

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἰγχειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνούντας ἐν αὐτῷ. ² Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα καὶ δύο. ³ Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκου. ⁴ Οὗτοί εἰσιν αἱ

Ἰγχειρε

ἔξωθεν

τεσσαράκοντα
δύο = MB

10.4 ἔμελλον • ἤμελλον
10.6 τῷ • ἐν τῷ
10.7 δούλους αὐτοῦ • ἑαυτοῦ δούλους
10.8 λαλοῦσα • λαλοῦσαν
10.8 λέγουσα • λέγουσαν
10.8 βιβλιδάριον • βιβλίον
10.8 ἀνεφγμένον • ἠνεφγμένον
10.9 ἀπῆλθον • ἀπῆλθα

10.9 βιβλιδάριον • βιβλαρίδιον
10.10 βιβλίον • βιβλαρίδιον
10.11 ἐπὶ ἔθνεσιν • ἔθνεσιν
11.1 Ἰγχειραι • Ἰγχειρε
11.2 ἔξω • ἔξωθεν
11.2 τεσσαράκοντα καὶ •
τεσσαράκοντα [καὶ]

δύο ἐλαίαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς
 ἐστῶτες ἴστωσαι. ⁵ Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται
 ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
 εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
 Ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανόν· ⁶ Οὗτοι ἔχουσιν ἴνα μὴ ὑετὸς
 βρέχη τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἔξουσίαν
 ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα, καὶ πατάξαι
 τὴν γῆν ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ. ⁷ Καὶ ὅταν
 τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ
 τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς,
 καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ Καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας
 τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα
 καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ καὶ
 τὰ πτώματα βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν τὸ
 πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ
 ἀφήσουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
 γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα
 πέμψουσιν ἑαυτοῖς ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν
 τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας
 καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζῶης ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσήλθεν εἰς αὐτούς, καὶ
 ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ
 τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν
 εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ
 αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ
 τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ
 ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἑπτὰ· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
 ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδοὺ, ἔρχεται
 ταχύ.

11.4 ἐστῶσαι • ἐστώτες
 11.5 θέλει αὐτοὺς • θελήσῃ αὐτοὺς
 11.6 τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλείσαι •
 τὴν ἐξουσίαν κλείσαι τὸν
 οὐρανόν
 11.6 ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ
 πληγῇ • ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσάκις
 ἐὰν θελήσωσιν
 11.9 ἡμισυ • καὶ ἡμισυ
 11.9 ἀφήσουσιν • ἀφίουσιν
 11.10 εὐφρανθήσονται • εὐφραίνονται

11.10 δώσουσιν • πέμψουσιν
 11.11 εἰς αὐτούς • ἐν αὐτοῖς
 11.11 ἔπεσεν • ἐπέπεσεν
 11.12 ἤκουσα • ἤκουσαν
 11.12 φωνὴν μεγάλην • φωνῆς μεγάλης
 11.12 λέγουσαν • λεγούσης
 11.12 Ἀνάβητε • Ἀνάβατε
 11.13 ἡμέρα • ὥρα
 11.14 ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ • ἰδοὺ ἡ οὐαὶ
 ἡ τρίτη

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες^{κδ} πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι^{— οὐκ ἀθήνται} ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. 18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη^{ἠνοίχθη} ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ^{αὐτοῦ} καὶ χάλαζα^{βρονταὶ καὶ σεισμός}.

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ, δράκων πυρὸς μέγας,^{μέγας πυρὸς = μέγας πυρρὸς = πυρρὸς μέγας} ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. 4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη. 5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρην, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον

11.15 λέγουσαι • λέγοντες
11.16 οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου • [οἱ] ἐνώπιον
11.16 ἔπεσον • ἔπεσαν
11.18 τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις • τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους

11.19 θεοῦ • θεοῦ ὁ
11.19 τοῦ κυρίου • αὐτοῦ
11.19 βρονταὶ • βρονταὶ καὶ σεισμός
12.2 ἔκραζεν • καὶ κράζει
12.3 πυρὸς μέγας • μέγας πυρρὸς
12.5 ἄρρην • ἄρσεν

ἀπὸ | τρέφωσιν ἵπὸ⁷ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἔκτρέφωσιν⁷ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

⁷ Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμήσασιν μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἔπολεμήσεν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσεν,⁷ οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῷ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατηγορὸς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ¹ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

¹³ Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. ¹⁴ Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφηται ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιροῦς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵ Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

12.6 ὑπὸ ♦ ἀπὸ

12.6 ἐκτρέφωσιν ♦ τρέφωσιν

12.7 πολεμήσασιν ♦ τοῦ πολεμήσασιν

12.8 αὐτῷ ♦ αὐτῶν

12.9 Σατανᾶς ♦ ὁ Σατανᾶς

12.10 κατηγορὸς ♦ κατηγορῶν

12.10 αὐτῶν ♦ αὐτοῦς

12.12 οὐρανοὶ ♦ [οἱ] οὐρανοὶ

12.12 τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ ♦ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν

12.13 ἄρρενα ♦ ἄρσενα

12.14 δύο ♦ αἱ δύο

12.14 ὅπως τρέφηται ♦ ὅπου τρέφεται

13 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. ² Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη· καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου· ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; «Καὶ τίς δύνατος πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. ⁶ Καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. ¹⁰ Εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ¹¹ Ὡδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

— | δύναται

αὐτὸν

εἰς

δεῖ αὐτὸν

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα

13.1 ἐστάθην • ἐστάθη
 13.1 ὀνόματα • ὀνόμα[τα]
 13.3 ὡσεὶ • ὡς
 13.3 ἐθαύμασεν • ἐθαυμάσθη
 13.4 τῷ δεδωκότι • ὅτι ἔδωκεν
 13.4 δύνατος • δύναται
 13.5 βλασφημίαν • βλασφημίας
 13.5 πόλεμον • —
 13.5 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα [καὶ]
 13.6 βλασφημίαν • βλασφημίας

13.8 αὐτῷ • αὐτὸν
 13.8 ὧν • οὖ
 13.8 ὄνομα • ὄνομα αὐτοῦ
 13.10 ἔχει αἰχμαλωσίαν • εἰς αἰχμαλωσίαν
 13.10 μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι
 13.10 δεῖ • —
 13.10 μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι
 13.12 ἐποίει • ποιεῖ

ἵνα καὶ πῦρ ποιῆ
 καταβαίνειν ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ
 εἰς
 προσκυνήσωσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὐ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ
 τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ἵνα
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἑπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
 ἀνθρώπων. ¹⁴ Καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμουζ τὸς κατοικοῦντας ἐπὶ
 τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ
 θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ
 θηρίῳ ὃ εἶχεν τὴν πληγὴν καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.
 — | τῆς
 μαχαίρας καὶ
 ἔζησεν
¹⁵ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
 λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι ἐὰν μὴ
 προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ Καὶ
 ποιεῖ πάντα, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς
 πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
 δούλους, ἵνα δώσωσιν αὐτοῖς χαράγματα ἐπὶ τῆς χειρὸς
 αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ἵνα μή τις
 δύναται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ
 ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ Ὡδὲ ἡ
 σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου·
 — | αὐτοῦ
 ἄριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστίν
 ἕξ ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ.

ἀρνίον
 — | ΠΜΔ
14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοῦ, τὸ ἀρνίον ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος
 Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄριθμός ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ² καὶ
 ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ
 ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς
 κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ Καὶ
 ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν
 ἡδύνατο
 τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
 μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες
 χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ

13.12 προσκυνήσωσιν ♦
 προσκυνήσουσιν
 13.13 καὶ πῦρ ἵνα ♦ ἵνα καὶ πῦρ ποιῆ
 13.13 καταβαίνῃ ἐπὶ ♦ καταβαίνειν εἰς
 13.14 τοὺς ἔμουζ ♦ —
 13.14 ὃ εἶχεν ♦ ὃς ἔχει
 13.14 καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας ♦
 τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησεν
 13.15 πνεῦμα δοῦναι ♦ δοῦναι πνεῦμα
 13.15 ὅσοι ♦ [ἵνα] ὅσοι

13.16 δώσωσιν ♦ δῶσιν
 13.16 χαράγματα ♦ χάραγμα
 13.17 δύναται ♦ δύνηται
 13.18 αὐτοῦ ἐστίν ♦ αὐτοῦ
 13.18 ἑξακόσια ♦ ἑξακόσιοι
 14.1 ἐστηκὸς ♦ ἐστὸς
 14.1 ἀριθμός ♦ —
 14.1 τεσσαράκοντα ♦ τεσεράκοντα
 14.3 ᾄδουσιν ♦ ᾄδουσιν [ᾠς]
 14.3 τεσσαράκοντα ♦ τεσεράκοντα

γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἴαν ὑπάγη. Οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ⁵ καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἡ ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν.

ἐὰν

ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη

⁶ Καὶ εἶδον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσει τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, ⁷ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε τὸν κύριον, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε αὐτὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγάς ὑδάτων.

θεόν

τῷ ποιήσαντι

⁸ Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησεν, λέγων, Ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

ἄγγελος δεύτερος

Ἔπεσεν ἔπεσεν

⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθῆσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹² Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

ὧδε οἱ

¹³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσας, Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι·

λεγοῦσας μοι

14.4 εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες • οἱ

ἀκολουθοῦντες

14.4 ὑπὸ Ἰησοῦ • —

14.5 οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν

• ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ

εὐρέθη

14.5 γάρ • —

14.6 ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον

14.6 τοὺς • ἐπὶ τοὺς

14.7 κύριον • θεόν

14.7 αὐτὸν τὸν ποιήσαντα • τῷ

ποιήσαντι

14.7 τὴν θάλασσαν • θάλασσαν

14.8 δεύτερος ἄγγελος • ἄγγελος

δεύτερος

14.8 Ἔπεσεν • Ἔπεσεν ἔπεσεν

14.8 ἐκ • ἢ ἐκ

14.10 τῶν ἁγίων ἀγγέλων • ἀγγέλων

ἀγίων

14.13 λέγει Ναὶ • Ναὶ λέγει

Ναί λέγει Ἦ λέγει Ναί ἡ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

¹⁴ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοῦ, νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. ¹⁵ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθιμένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα Ἰθερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

¹⁷ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὄξύ. ¹⁸ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν ἡ κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἦκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων ἑκατοσίων.

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

² Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνας αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ Καὶ ἄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. ⁴ Τίς οὐ μὴ φοβηθῆ σε, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομα

14.13 ἀναπαύσωνται • ἀναπαήσονται

14.13 δὲ • γάρ

14.14 υἱῷ • υἱόν

14.16 τὴν νεφέλην • τῆς νεφέλης

14.18 ἐξῆλθεν • [ἐξῆλθεν]

14.18 ἔχων • [ὁ] ἔχων

14.18 κραυγῇ • φωνῇ

15.4 σε • —

15.4 δοξάσῃ • δοξάσει

σου; Ὅτι μόνος ἅγιος· ὅτι ἅπαντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. πάντες

⁵ Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, οἱ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς· ⁷ καὶ ἐν ἑκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁸ Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς ἁγίου· ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. ἐκ τοῦ καπνοῦ ἠδύνατο

16 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. ἐπί

³ Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσῃ.

⁴ Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι εἰσιν. ⁷ Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, Ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. τρίτος ἄγγελος ὅσιος

15.4 ἅγιος ♦ ὅσιος
15.6 οἱ ἔχοντες ♦ [οἱ] ἔχοντες
15.6 οἱ ἦσαν ♦ —
16.1 φωνῆς μεγάλης ♦ μεγάλης φωνῆς
16.1 ἐκχέετε ♦ ἐκχέετε

16.3 ἄγγελος ♦ —
16.3 ζῶσα ἀπέθανεν ♦ ζωῆς ἀπέθανεν
τὰ
16.4 εἰς τὰς ♦ τὰς
16.6 ἔδωκας ♦ [δ]έδωκας

— ⁸ Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ
 τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ] τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ἕν πυρὶ τοὺς
 ἀνθρώπους. ⁹ Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι κατὰ μέγα,
 καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος
 ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι
 αὐτῷ δόξαν.

πέμπτος ἄγγελος ¹⁰ Καὶ ὁ πέμπτος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον
 τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ
 ἔμασῶντο] τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ
 ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ
 ἐκ τῶν ἔλκων αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

ἕκτος ἄγγελος ¹² Καὶ ὁ ἕκτος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν
 τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα
 ἀνατολῶν] ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου.
¹³ Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ
 στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου,
 τρία ἀκάθαρτα] πνεύματα ἄκαθαρτα τρία ὡς βάραχοι· ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα
 δαιμονίων] ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
 τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος —
¹⁵ Ἴδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν
 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν
 ἀσχημοσύνην αὐτοῦ — ¹⁶ Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον
 Μαγεδῶν] τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδῶν.]

ἕβδομος ἄγγελος] εἰς] ¹⁷ Καὶ ὁ ἕβδομος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα·
 καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ
 θρόνου, λέγουσα, Γέγονεν. ¹⁸ Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ
 σεισμοὶ ἐγένετο] βρονταὶ καὶ φωναί, καὶ σεισμοὶ μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄφ'
 οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός,
 οὕτως μέγας. ¹⁹ Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ
 αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη

16.8 ἄγγελος • —
 16.8 ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους • τοὺς
 ἀνθρώπους ἐν πυρὶ
 16.9 οἱ ἄνθρωποι τὸ • τὸ
 16.9 ἐξουσίαν • τὴν ἐξουσίαν
 16.12 Εὐφράτην • τὸν Εὐφράτην
 16.13 ἀκάθαρτα τρία • τρία ἀκάθαρτα
 16.14 ἐκείνης • —
 16.17 ἀπὸ τοῦ ναοῦ • ἐκ τοῦ ναοῦ

16.17 τοῦ οὐρανοῦ • —
 16.18 βρονταὶ καὶ φωναί • φωναὶ καὶ
 βρονταὶ
 16.18 καὶ σεισμοὶ • καὶ σεισμοὶ
 ἐγένετο
 16.18 οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο • ἄνθρωπος
 ἐγένετο
 16.19 ἔπεσον • ἔπεσαν

ένώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. ²¹ Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ ἡ αὐτῆς ἡ σφόδρα.

αὐτῇ

17 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν. ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. ³ Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη ἡ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶ Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. ⁷ Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; Ἐγὼ ἔρῳ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν. Καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ὅτι ἦν τὸ θηρίον, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ παρέσται. ⁹ Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλὰι ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν.

ὀνομάτων

πορφύραν

χρυσῷ

χρυσοῦν

ποτήριον

πορνείας τῆς γῆς

μεθύουσαν

ἁγίων καὶ ἐκ

σοι ἐρῶ

τὴν γῆν

τὸ ὄνομα | τοῦ

βιβλίου

τὸ θηρίον ὅτι ἦν

ἑπτὰ εἰσὶν |

ἔπεσαν

17.1 τῶν ὑδάτων τῶν • ὑδάτων

17.3 γέμον • γέμον[τα]

17.3 ἔχον • ἔχων

17.4 κεχρυσωμένη • καὶ κεχρυσωμένη

17.6 ἁγίων ἐκ • ἁγίων καὶ ἐκ

17.8 ὑπάγειν • ὑπάγει

17.8 θαυμάσονται • θαυμασθήσονται

17.8 τὰ ὀνόματα • τὸ ὄνομα

17.8 ὅτι ἦν τὸ θηρίον • τὸ θηρίον ὅτι ἦν

17.10 εἰσὶν ἑπτὰ • ἑπτὰ εἰσὶν

17.10 ἔπεσον • ἔπεσαν

αὐτὸν δεῖ ἄλλος οὐπω ἦλθεν· καί, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον ἔδει αὐτὸν¹ μείναι.
οὗτος ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ ἑαυτὸς ὄγδοός ἐστιν,
καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹² Καὶ τὰ δέκα
κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω
ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν
γνώμην ἔχουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ Οὗτοι μίαν ἔχουσιν γνώμην,¹ καὶ τὴν
ἐξουσίαν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν¹ αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόνασιν.
¹⁴ Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει
αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵ Καὶ λέγει μοι,
Τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσίν,
καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. ¹⁶ Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, καὶ τὸ
θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην
— ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ἑποίησουσιν αὐτήν,¹ καὶ τὰς
σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί.
¹⁷ Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν
τελεσθήσονται βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ἑτεροθῶσιν¹ οἱ λόγοι τοῦ
θεοῦ. ¹⁸ Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα
βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Καὶ μετὰ **18** ἑτάυτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ
ἔκραξεν ἐν ἐφοτίσθῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ² Καὶ ἔκραξεν¹ ἰσχυρῶ φωνῇ,
ἔκραξεν ἐν λέγων, ἑπεσεν¹ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο
κατοικητήριον δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος
ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ
θυμοῦ τοῦ οἴνου μεμισημένου. ³ Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ¹ τῆς πορνείας
αὐτῆς πεπτώκασιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ'
αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

17.10 δεῖ αὐτὸν • αὐτὸν δεῖ
17.12 ἀλλ' • ἀλλὰ
17.13 ἔχουσιν γνώμην • γνώμην
ἔχουσιν
17.13 τὴν ἐξουσίαν • ἐξουσίαν
17.16 γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν •
γυμνήν
17.17 γνώμην μίαν • μίαν γνώμην

17.17 τελεσθῶσιν • τελεσθήσονται
18.2 ἔκραξεν • ἔκραξεν ἐν
18.2 ἑπεσεν • ἑπεσεν ἔπεσεν
18.2 δαιμόνων • δαιμονίων
18.2 καὶ μεμισημένου • [καὶ φυλακὴ
παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου] καὶ
μεμισημένου
18.3 πεπτώκασιν • πέπωκαν

⁴ Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Ἔξελεθε¹ ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔμνημόνευσεν¹ ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν,¹ καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ¹ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ⁷ Ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν¹ καὶ ἐστηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. ⁸ Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἕξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτὴν. ⁹ Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλῶν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. ¹¹ Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσιν¹ καὶ πενθήσουσιν¹ ἐπ’ αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· ¹² γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ βυσσίνου,¹ καὶ πορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου· ¹³ καὶ κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σίτον, καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη·¹ καὶ ἵππων, καὶ ῥαιδῶν,¹ καὶ σωματῶν, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. ¹⁴ Καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο¹ ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὕρης.¹ ¹⁵ Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν

Ἐξέλθετε

ἐμνημόνευσεν αὐτῆς ἀπέδωκεν ὑμῖν

ποτηρίῳ αὐτῆς

ἐαυτήν

θάνατος

κλαίουσιν | πενθοῦσιν

βύσσου

κτῆνη καὶ πρόβατα

ῥεδῶν

ἀπῆλθεν | οὐ μὴ εὕρη[σει]ς αὐτά

18.4 Ἔξελεθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου • Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς

18.6 αὐτῇ διπλᾶ • τὰ διπλᾶ

18.11 κλαύσουσιν • κλαίουσιν

18.11 πενθήσουσιν • πενθοῦσιν

18.11 αὐτῇ • αὐτήν

18.12 μαργαρίτου • μαργαριτῶν

18.12 πορφυροῦ καὶ σηρικοῦ • πορφύρας καὶ σιρικοῦ

18.13 κινάμωμον • κιννάμωμον

18.13 θυμιάματα • ἄμωμον καὶ θυμιάματα

18.13 πρόβατα καὶ κτήνη • κτήνη καὶ πρόβατα

18.13 ῥαιδῶν • ῥεδῶν

18.14 ὀπώρα • ὀπώρα σου

18.14 ψυχῆς σου • ψυχῆς

18.14 αὐτὰ οὐ μὴ εὕρης • οὐ μὴ αὐτὰ εὕρησουσιν

στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες λέγοντες | — καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ «καὶ λέγοντες, Ὁαὶ, Ὁαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ ἐν χρυσῷ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἡ χρυσίῳ» καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις· ¹⁷ ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ [ὁ] ἐπὶ τῶν πλοίων] πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, ¹⁸ καὶ ἔκραζον, βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¹⁹ Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ λέγοντες, Ὁαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. ²⁰ Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

²¹ Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῆ ἔτι. ²² Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ ἀυλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. ²⁴ Καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἀγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ μετὰ

19 «Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλληλουῖα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις διέφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. ³ Καὶ δεύτερον εἶρηκεν, Ἀλληλουῖα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει

18.16 καὶ λέγοντες • λέγοντες
18.16 χρυσίῳ • [ἐν] χρυσίῳ
18.16 μαργαρίταις • μαργαρίταις
18.19 καὶ λέγοντες • λέγοντες
18.21 μύλον • μύλινον

18.24 αἵματα • αἷμα
19.1 δύναμις καὶ ἡ δόξα • δόξα καὶ ἡ δύναμις
19.2 διέφθειρεν • ἐφθειρεν
19.3 εἶρηκεν • εἶρηκεν

εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ⁴ Καὶ ἔπεσον¹ οἱ πρεσβύτεροι οἱ ἔικοσι τέσσαρες,¹ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,¹ λέγοντες, Ἀμήν· Ἀλληλούϊα. ⁵ Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν, λέγουσα, Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντες,¹ Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. ⁷ Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοιμάσεν ἑαυτήν. ⁸ Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καὶ καθαρὸν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. ⁹ Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.¹ ¹⁰ Καὶ ἔπεσα¹ ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σὺνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον, καὶ ἰδοῦ, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτόν, καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ· ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός,¹³ καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ καλεῖται¹ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ Καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρὸν. ¹⁵ Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ

19.4 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
 19.4 τοῦ θρόνου ♦ τῷ θρόνῳ
 19.5 τὸν θεὸν ♦ τῷ θεῷ
 19.5 καὶ οἱ φοβούμενοὶ ♦ [καὶ] οἱ φοβούμενοι
 19.6 λέγοντες ♦ λεγόντων
 19.6 ἡμῶν ♦ [ἡμῶν]
 19.7 ἀγαλλιώμεθα καὶ δῶμεν ♦ ἀγαλλιώμεν καὶ δώσωμεν
 19.8 καὶ καθαρὸν ♦ καθαρὸν

19.10 τοῦ ♦ —
 19.11 ἀνεφγμένον ♦ ἠνεφγμένον
 19.11 καλούμενος ♦ [καλούμενος]
 19.12 φλόξ ♦ [ὡς] φλόξ
 19.12 ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ♦ —
 19.13 καλεῖται ♦ κέκληται
 19.14 τὰ ἐν ♦ [τὰ] ἐν
 19.14 ἐπὶ ♦ ἐφ'
 19.15 δίστομος ♦ —

αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

¹⁷ Καὶ εἶδον ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν τοῦ μεγάλου = τὸν μέγαν] μεσουρανήματι, Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον ἡμεῶν τοῦ θεοῦ, ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν] ἡμεῶν] «μικρῶν τε» καὶ μεγάλων.

¹⁹ Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ἠδολογῆτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆν καιομένην ἐν τῷ θείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελεύσει ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ² Καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν καὶ τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστιν διάβολος ἡμεῶν καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· ⁴ καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

19.17 ἄγγελον • ἕνα ἄγγελον

19.17 φωνῇ • [ἐν] φωνῇ

19.18 μικρῶν τε • μικρῶν

19.19 πόλεμον • τὸν πόλεμον

19.20 ὁ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ὁ

19.20 τὴν καιομένην • τῆς καιομένης

20.2 τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον • ὁ ὄφις ὁ

ἀρχαῖος

20.2 ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην •

—

20.3 πλανᾷ • πλανήσῃ

20.3 καὶ μετὰ • μετὰ

20.3 αὐτὸν λυθῆναι • λυθῆναι αὐτὸν

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν ἰδὲ θηρίον, ἰδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

⁵ Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

τῷ θηρίῳ | οὔτε
μέτωπον αὐτῶν
—

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτούς εἰς τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

μετὰ
ἀριθμὸς αὐτῶν
ἐκύκλευσαν

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτόν οὐ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐκ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹² Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνεώχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη

λευκὸν μέγαν
ἠνοιξαν
ἐν αὐτῇ νεκρούς
ἐν αὐτοῖς
νεκρούς

20.4 τὰ • —
20.5 Καὶ • —
20.6 χίλια • [τὰ] χίλια
20.8 τὸν Μαγῶγ • Μαγῶγ
20.8 ἀριθμὸς • ἀριθμὸς αὐτῶν

20.9 ἐκύκλωσαν • ἐκύκλευσαν
20.9 ἀπὸ τοῦ θεοῦ • —
20.11 προσώπου • τοῦ προσώπου
20.12 ἠνεώχθησαν • ἠνοιχθησαν
20.12 ἠνεώχθη • ἠνοιχθη

τῆ βιβλίῳ τοῦ πυρός. ¹⁵ καὶ εἶ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ² Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλὴμ καινὴν, εἶδον καταβαίνουσας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης, Ἰδοῦ, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν. ⁴ καὶ ἔξαλειψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔστι ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κρυσθὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔστι ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. ⁵ Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδοῦ, πάντα καινὰ ποιῶ. Καὶ λέγει μοι, Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσιν. ⁶ Καὶ εἶπέν μοι, Γέγονα· τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ Ὁ νικῶν κληρονομήσει τὰ ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸ Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

⁹ Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου. ¹⁰ Καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ, καταβαίνουσας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,

20.15 τῷ βιβλίῳ ♦ τῆ βιβλίῳ
 21.1 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθαν
 21.3 οὐρανοῦ ♦ θρόνου
 21.3 λαὸς ♦ λαοὶ
 21.3 ἔσται μετ' αὐτῶν ♦ μετ' αὐτῶν
 21.3 ἔσται [αὐτῶν θεός]
 21.4 ἀπὸ ♦ ἐκ
 21.4 ὅτι ♦ [ὅτι]
 21.4 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθαν
 21.5 πάντα καινὰ ποιῶ ♦ καινὰ ποιῶ
 πάντα

21.5 μοι ♦ —
 21.5 ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ ♦ πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ
 21.6 Γέγονα ♦ Γέγοναν. Ἐγὼ [εἰμι]
 21.8 ἁμαρτωλοῖς καὶ ♦ —
 21.9 γεμούσας ♦ τῶν γεμότων
 21.9 γυναῖκα τὴν νύμφην ♦ νύμφην τὴν γυναῖκα
 21.10 ἐπ' ♦ ἐπὶ
 21.10 τὴν μεγάλην ♦ —

11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ
 τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι ἁκρυσταλλίζοντι·¹ 12 ἔχουσα τεῖχος κρυσταλλίζοντι
 μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
 πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ
 ἔστιν ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.¹ 13 Ἀπὸ ἐστιν | υἱῶν
 ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ
 ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς.
 14 Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ’
 αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
 15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ’ ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα
 μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος —
 αὐτῆς.¹ 16 Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μήκος αὐτῆς
 ὅσον τὸ πλάτος. Καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ
 σταδίου δώδεκα χιλιάδων· δώδεκα τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος — σταδίου
 καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.¹ 17 Καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς δεκαδύο | τὸ
 ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ
 ἐστὶν ἀγγέλου.¹ 18 Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, —
 ἰάσπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ὑέλῳ καθαρῷ.¹ ὑάλῳ
 19 Οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ Καὶ οἱ
 κεκοσμημένοι. Ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἰάσπις· ὁ δεῦτερος,
 σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάρραδος· 20 ὁ
 πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· σάρδιος
 ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἕνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος,
 χρυσόπρασος· ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος.
 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἰς
 ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα
 τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕελος διαυγῆς. 22 Καὶ ναὸν
 οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς
 αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. 23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ
 ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ
 θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. 24 Καὶ
 περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς

21.12 ἐστιν ὀνόματα • ἐστιν [τὰ
 ὀνόματα]
 21.12 τῶν υἱῶν • υἱῶν
 21.13 ἀνατολῶν • ἀνατολῆς
 21.14 ἔχον • ἔχων
 21.16 ὅσον • ὅσον [καὶ]
 21.16 σταδίου • σταδίων
 21.16 δώδεκα τὸ • τὸ

21.17 τεσσαράκοντα • τεσεσεράκοντα
 21.18 ἦν • —
 21.18 ἐνδόμησις • ἐνδόμησις
 21.18 ὑέλῳ • ὑάλῳ
 21.19 σάπφειρος • σάπφειρος
 21.20 ἀμέθυσος • ἀμέθυστος
 21.21 ὕελος • ὑάλας

τὴν δόξαν [καὶ τὴν τιμὴν] αὐτῶν] τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ ἡ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν¹ εἰς αὐτήν.
²⁵ Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας — νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ — ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν· ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινόν, καὶ ἡ ποιοῦν¹ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

— **22** Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ἡ καθαρὸν¹ ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ² Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας ἐντεῦθεν αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν,¹ ζύλον ζωῆς, ἀποδιδοῦς] ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦς¹ τὸν ἕκαστον] καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ζύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐκεῖ ἐθνῶν. ³ Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· ¹ καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ Καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἐκεῖ, οὐ χρεία] καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσιν¹ λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

εἶπέν] ⁶ Καὶ λέγει¹ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν — τάχει. ⁷ Ἐγὼ ἰδοῦ, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

Καὶ ἐγὼ | βλέπων καὶ ἀκούων] ⁸ Ἐγὼ ἰδοῦ, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ⁹ Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σὺνδουλός σου εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

ὅτι ὁ καιρὸς] ¹⁰ Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἔγγυς ἔστιν. ¹¹ Ὁ ἀδικῶν

21.24 αὐτῷ ♦ —
 21.24 δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν ♦ τὴν δόξαν αὐτῶν
 21.27 ποιοῦν ♦ [ὁ] ποιῶν
 22.1 καθαρὸν ♦ —
 22.2 ἀποδιδοῦς ♦ ἀποδιδοῦν

22.5 ἐκεῖ καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσιν ♦ ἔτι καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς φωτιεῖ ♦ φωτίσει ἐπ' λέγει ♦ εἶπέν κύριος ♦ ὁ κύριος ἔπεσον ♦ ἔπεσα

ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἀγιασθήτω ἔτι.

¹² Ἰδοῦ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστω ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ.¹ ¹³ ἐγὼ τὸ Ἑἰς τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, αὐτοῦ ἔσται | Ἄ
 Ἦ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.¹ ¹⁴ Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ
 ἄρχῃ καὶ τέλος, ὁ
 πρῶτος καὶ ὁ
 ἔσχατος
 ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.
¹⁵ Ἐξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. ὁ φιλῶν

¹⁶ Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ,¹ ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. ΔΔΔ

¹⁷ Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου. Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου. Καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει Ἦ ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.¹ ¹⁹ καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφέλοι ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ἐπιθήσει | ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς | ἐπὶ τὰ πληγὰς ἄφελει

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. Ναί, ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.¹ Ἰησοῦ χριστέ

²¹ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

22.11 ῥυπαρευθήτω • ῥυπανθήτω
 22.12 ἔσται • ἐστίν
 22.14 ποιοῦντες • πλύνοντες
 22.14 ἐντολάς αὐτοῦ • στολάς αὐτῶν
 22.18 ἐπιθήσει • ἐπιθήσει

22.19 ἀφέλοι • ἀφελεί
 22.20 Ναί ἔρχου • Ἔρχου
 22.21 χριστοῦ • —
 22.21 τῶν ἁγίων Ἀμήν • —

ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΥΣΙΝ
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΣΩΣΗ ΠΑΝΤΑΣ ΥΜΑΣ ΑΔΕΛΦΟΙ
ΑΜΗΝ ΑΜΗΝ ΚΑΙ ΑΜΗΝ

And to the readers:
May the Lord save all of you, brethren.
Amen, amen, and amen

— Ancient colophon

Appendix: The Case for Byzantine Priority

Maurice A. Robinson

There has been no change in people's opinions of the Byzantine text. Critics may be kinder to Byzantine readings — but for reasons not related to their Byzantine nature. It's not really much of a change.

— Bob Waltz (Internet email)

Introduction

From the beginning of the modern critical era in the nineteenth century the Byzantine Textform has had a questionable reputation. Associated as it was with the faulty *Textus Receptus* editions which stemmed from Erasmus' or Ximenes' uncritical selection of a small number of late manuscripts (hereafter MSS), scholars in general have tended to label the Byzantine form of text "late and secondary," due both to the relative age of the extant witnesses which provide the majority of its known support and to the internal quality of its readings as subjectively perceived. Yet even though the numerical base of the Byzantine Textform rests primarily among the late minuscules and uncials of the ninth century and later, the antiquity of that text reaches at least as far back as its predecessor exemplars of the late fourth and early fifth century, as reflected in MSS A/02 and W/032.¹

Certainly the *Textus Receptus* had its problems, not the least of which was its failure to reflect the Byzantine Textform in an accurate manner. But the Byzantine Textform is *not* the TR, nor need it be associated with the TR or those defending such in any manner.² Rather, the Byzantine Textform is the form of text which is known to have predominated among the Greek-speaking world from at least the fourth century until the invention of printing in the sixteenth century.³ The

* This essay was presented as part of the "Symposium on New Testament Studies: A Time for Reappraisal," held at Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina, 6-7 April 2000. It was previously published in the internet resource *TC: A Journal of Biblical Textual Criticism* 6 (2001).

¹ The MSS comprising the Byzantine Textform can be divided into various categories (e.g., von Soden's K^x K¹ K^c K⁴ K¹ K¹ etc.), most of which reflect regional or temporal sub-types within that Textform, all basically reflecting the overarching and reasonably unified Byzantine Textform which dominated transmissional history from at least the fourth century onward.

² This includes all the various factions which hope to find authority and certainty in a single "providentially preserved" Greek text or English translation (usually the KJV). It need hardly be mentioned that such an approach has nothing to do with actual text-critical theory or praxis.

³ B. F. Westcott and F. J. A. Hort, *Introduction to the New Testament in the Original Greek: With Notes on Selected Readings* (Peabody, MA: Hendrickson rep. ed., 1988 [1882]) xiii, 91-92, noted that "the [fourth-century] text of Chrysostom and other Syrian [= Byzantine] fathers . . . [is] substantially identical with the common late text"; and that "this is no isolated phenomenon," but "*the fundamental text of late extant Greek MSS generally is beyond all question identical with the dominant Antiochian [= Byzantine] . . . text of the second half of the fourth century. . . . The Antiochian Fathers and the bulk of extant MSS . . . must have had in the greater number of extant variations a common original either contemporary with or older than our oldest extant MSS*" (emphasis added).

issue which needs to be explained by any theory of NT textual criticism is the origin, rise and virtual dominance of the Byzantine Textform within the history of transmission. Various attempts have been made in this direction, postulating either the “AD 350 Byzantine recension” hypothesis of Westcott and Hort,⁴ or the current “process” view promulgated by modern schools of eclectic methodology.⁵ Yet neither of these explanations sufficiently accounts for the phenomenon, as even some of their own prophets have declared.⁶

The alternative hypothesis has been too readily rejected out of hand, perhaps because, as Lake declared, it is by far the “least interesting”⁷ in terms of theory and too simple in praxis application: the concept that the Byzantine Textform as found amid the vast majority of MSS may in fact more closely reflect the original form of the NT text than any single MS, small group of MSS, or texttype. Further, that such a theory can more easily account for the rise and dominance of the Byzantine Textform with far fewer problems than are found in the alternative solutions proposed by modern eclectic scholarship. To establish this point, two issues need to be addressed: first, a demonstration of the weaknesses of current theories and methodologies; and secondly, the establishment of the case for the Byzantine Textform as an integrated whole, in both theory and praxis.

A Problem of Modern Eclecticism: Sequential Variant Units and the Resultant “Original” Text

Modern eclectic praxis operates on a variant unit basis without any apparent consideration of the consequences. The resultant situation is simple: the best modern eclectic texts simply have *no* proven existence within transmissional history, and their claim to represent the autograph or the closest approximation thereunto cannot be substantiated from the extant MS, versional or patristic data. Calvin L.

⁴ Westcott and Hort, *Introduction*, 132-139. Although Westcott and Hort termed the Byzantine MSS “Syrian,” the current term is utilized in the present paper.

⁵ See Ernest C. Colwell, “Method in Establishing the Nature of Text-Types of New Testament Manuscripts,” in his *Studies in Methodology in Textual Criticism of the New Testament*, New Testament Tools and Studies 9, ed. Bruce M. Metzger (Grand Rapids: Eerdmans, 1968) 53; idem, “Method in Grouping New Testament Manuscripts,” *ibid.*, 15-20; idem, “Hort Redivivus: A Plea and a Program,” *ibid.*, 164.

⁶ Cf. Epp’s pointed critiques of modern eclectic theory and praxis: Eldon J. Epp, “The Twentieth Century Interlude in New Testament Textual Criticism,” *JBL* 93 (1974) 386-414; idem, “The Eclectic Method in New Testament Textual Criticism: Solution or Symptom?” *HTR* 69 (1976) 211-57; idem, “New Testament Textual Criticism in America: Requiem for a Discipline,” *JBL* 98 (1979) 94-98; idem, “A Continuing Interlude in New Testament Textual Criticism,” *HTR* 73 (1980) 131-51. All except “Requiem” are now included in Eldon Jay Epp and Gordon D. Fee, *Studies in the Theory and Method of New Testament Textual Criticism*, Studies and Documents 45 (Grand Rapids: Eerdmans, 1993).

⁷ Kirsopp Lake, “The Text of Mark in Some Dated Lectionaries,” in H. G. Wood, ed., *Amicitiae Corolla: A Volume of Essays presented to James Rendel Harris, D. Litt., on the Occasion of his Eightieth Birthday* (London: University of London, 1933) 153: “The least interesting hypothesis – [is] that there was one original MS, and that it had the Byzantine text.”

Porter has noted pointedly that modern eclecticism, although

not based upon a theory of the history of the text . . . does reflect a certain presupposition about that history. It seems to assume that very early the original text was rent piecemeal and so carried to the ends of the earth where the textual critic, like lamenting Isis, must seek it by his skill.⁸

Such a scenario imposes an impossible burden upon textual restoration, since not only is the original text *no longer extant* in any known MS or texttype, but no MS or group of MSS reflects such in its overall pattern of readings.⁹ There thus remains *no* transmissional guide to suggest how such an “original” text would appear when found.¹⁰ One should not be surprised to find that the only certain conclusions of modern eclecticism seem to be that the original form of the NT text (a) will *not* resemble the Byzantine Textform; but (b) *will* resemble the Alexandrian texttype.

It is one thing for modern eclecticism to defend numerous readings when considered solely as isolated units of variation. It is quite another matter for modern eclecticism to claim that the *sequential result* of such isolated decisions will produce a text closer to the autograph (or canonical archetype) than that produced by any other method.¹¹ While all eclectic methods utilize what appear to be sufficient internal and external criteria to provide a convincing and persuasive case for an “original” reading at any given point of variation, strangely lacking is any attempt to defend the resultant sequential text as a transmissional entity. The lay reader can be overwhelmingly convinced regarding any individual eclectic decision due to its apparent plausibility, consistency, and presumed credibility; arguments offered at this level are persuasive.¹² A major problem arises, however, as soon as those same readings are viewed as a *connected sequence*; at such a point the resultant text *must* be scrutinized in transmissional and historical terms.

⁸ Calvin L. Porter, “A Textual Analysis of the Earliest Manuscripts of the Gospel of John” (PhD Diss., Duke University, 1961) 12.

⁹ Text-critical discussions concern only about 10% of the NT text where units of meaningful variation exist. The remaining bulk of the text presents the autograph form of the NT text with *no* significant variation. The “pattern of readings” phenomenon concerns a discernible pattern involving *only* the units of existing variation considered sequentially as they combine to produce a standardized form of the NT text.

¹⁰ Cf. the pessimism in this regard stated in Eldon Jay Epp, “The Multivalence of the Term ‘Original Text’ in New Testament Textual Criticism,” *HTR* 92 (1999) 280.

¹¹ D. C. Greetham, *Textual Scholarship: An Introduction* (New York: Garland, 1992) 323, notes that such a procedure “assumes that one can easily tell which is the ‘error’ and which the genuine reading. The problem is that this evidence . . . is then used to disallow readings from the ‘bad’ manuscripts and to welcome those from the ‘good,’ in a perfect exemplification of circular reasoning.”

¹² Such a method of presentation is a good part of the appeal in Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (London: United Bible Societies, 1971 [1st ed.]; Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994 [2nd ed.]).

Colwell noted that “Westcott and Hort’s genealogical method slew the Textus Receptus.”¹³ Westcott and Hort appealed to a purely hypothetical stemma of descent which they “did not apply . . . to the manuscripts of the New Testament”; yet they claimed thereby to “show clearly that a majority of manuscripts is not *necessarily* to be preferred as correct.”¹⁴ *Possibility* (which is all that was claimed) does *not* amount to *probability*; the latter requires evidence which the former does not. As Colwell noted, by an “*a priori* possibility” Westcott and Hort could “demolish the argument based on the numerical superiority urged by the adherents of the Textus Receptus.”¹⁵ The TR (and for all practical purposes, the Byzantine Textform) thus was overthrown on the basis of a hypothesis which was not demonstrable as *probable*. Hort’s reader of the stemmatic chart was left uninformed that the diagrammed possibility which discredited the Byzantine Textform was not only *unprovable*, but highly *improbable* in light of transmissional considerations. Thus on the basis of unproven *possibilities* the Westcott-Hort theory postulated its “Syrian [Byzantine] recension” of *ca.* AD 350.

A parallel exists: modern eclecticism faces a greater problem than did the Byzantine text under the theoretical stemma of Westcott and Hort. Not only does its resultant text lack *genealogical* support within transmissional theory, but it fails the *probability* test as well. That the original text or anything close to such would fail to perpetuate itself sequentially within reasonably short sections of text is a key weakness affecting the entire modern eclectic theory and method. The problem is *not* that the entire text of a NT book nor even of a chapter might be unattested by any single MS: most MSS (including those of the Byzantine Textform) have unique or divergent readings within any extended portion of text; no two MSS agree completely in all particulars. However, the problem with the resultant sequential aspect of modern eclectic theory is that its preferred text *repeatedly* can be shown to have no known MS support over even *short* stretches of text – and at times even within a single verse.¹⁶ The problem increases geometrically as a sequence of variants extends over two, three, five, or

¹³ Ernest C. Colwell, “Genealogical Method: Its Achievements and its Limitations,” *Methodology*, 75.

¹⁴ *Ibid.*, 65. Emphasis original. See the hypothetical stemmatic chart and discussion of “possibilities” in Westcott and Hort, *Introduction*, p. 54.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ As examples (which could be multiplied): (1) Mt 20:23 contains seven variant units, only three of which (the first, second and sixth) are sufficient to leave the resultant text of NA²⁷ with *no* support; (2) Lk 6:26 contains five variant units, which together leave the NA²⁷ text without support; (3) Mk 11:3 contains but *two* variant units, in which the witnesses to the NA²⁷ text are mutually exclusive (variant 1, *text* = B Δ 2427 *pc*; variant 2, *text* = **K** D L 579 892 1241 *pc*); (4) Jn 6:23, with four variant units, needs but the second and third to produce a NA²⁷ verse with no support. For additional examples, see Maurice A. Robinson, “Investigating Text-Critical Dichotomy: A Critique of Modern Eclectic Praxis from a Byzantine-Priority Perspective,” *Faith and Mission* 16 (1999) 17-19.

more verses.¹⁷ This raises serious questions about the supposed transmissional history required by eclectic choice. As with Hort's genealogical appeal to a *possible* but not *probable* transmission, it is transmissionally unlikely that a short sequence of variants would leave *no* supporting witness within the manuscript tradition; the *probability* that such would occur repeatedly is virtually nil.

Modern eclecticism creates a text which, within repeated short sequences, rapidly degenerates into one possessing *no* support among manuscript, versional, or patristic witnesses. The problem deteriorates further as the scope of sequential variation increases.¹⁸ One of the complaints against the Byzantine Textform has been that such could not have existed at an early date due to the lack of a single pre-fourth century MS reflecting the specific *pattern of agreement* characteristic of that Textform,¹⁹ even though the Byzantine Textform *can* demonstrate its specific pattern within the vast majority of witnesses from at least the fourth century onward.²⁰ Yet those who use the modern eclectic texts are expected to accept a proffered "original" which similarly lacks any pattern of agreement over even short stretches of text that would link it clearly with that which is found in *any* MS, group of MSS, version, or patristic witness within the *entire* manuscript tradition. Such remains a perpetual crux for the "original" text of modern eclecticism. If a legitimate critique can be made against the Byzantine Textform because early witnesses fail to reflect its specific pattern of readings, the current eclectic models (regardless of edition) can be criticized more severely, since their resultant texts demonstrate a pattern of readings which is *not* attested among the extant witnesses.²¹

¹⁷ As scattered examples, (1) Ac 17:26 is supported by MSS \mathfrak{P}^{74} \aleph A B 33 81 1175; if v. 27 is added, the support drops to B and 33; after v. 28, only MS 33 remains, and if v. 29 is added, the resultant text no longer can be found in *any* extant Greek MS; (2) Mk 7:24, with five units of variation, is supported *in toto* only by MS L; Mk 7:25 with four variant units is supported *in toto* only by MS B; if the two verses are taken together, *no* extant MS supports the resultant text.

¹⁸ Westcott and Hort, *Introduction*, 243, acknowledged this as regards the variant units in Mk 14:30, 68, 72^a, 72^b: "the confusion of attestation . . . is so great that of the seven principal MSS \aleph A B C D L Δ no two have the same text in all four places." The NA²⁷ variants for Mk 14:72 alone leave the text with no MS in support.

¹⁹ E. g., D. A. Carson, *The King James Version Debate: A Plea for Realism* (Grand Rapids: Baker, 1979) 44; also Gordon D. Fee, "The Majority Text and the Original Text of the New Testament," ch. 10 in Epp and Fee, *Theory and Method*, 186; idem, "Modern Textual Criticism and the Majority Text: A Rejoinder," *JETS* 21 (1978) 159-160.

²⁰ This does not mean that Byzantine MSS do not differ from one another, but only that their differences do not affect their overall *pattern* of readings as contrasted with that found in the text of modern eclecticism. Cf. Robinson, "Dichotomy," 29, n. 3, where it is noted that, among the Byzantine witnesses, "most MSS . . . have large blocks of consecutive verses without significant variation"; also, when a random group of 20 Byzantine MSS was examined, only rarely did "more than one or two MSS [depart] from the Byzantine norm" at any point.

²¹ Reasoned eclecticism derives from a methodological circularity which causes irreconcilable conflict between theory and resultant text. As Fredson Bowers, *Bibliography and Textual Criticism*, Lyell Lectures, Oxford, Trinity Term, 1959 (Oxford: Clarendon, 1964) 126, observes, "essentially idle guesses [in individual variant units] are thereupon utilized as evidence for the . . . choice of readings," producing a resultant pattern which bears no relation to what is evidenced in extant witnesses.

The principle of Ockham's Razor applies,²² and the cautious scholar seriously must ask which theory possesses the fewest speculative or questionable points when considered from all angles.

Modern eclectic proponents fail to see their resultant text as falling under a greater condemnation, even though such a text is not only barely *possible* to imagine having occurred under any reasonable historical process of transmission, but whatever transmissional history would be required to explain their resultant text is not even remotely *probable* to have occurred under any normal circumstances. Yet modern eclectics continue to reject a lesser argument *ex silentio* regarding the likelihood of Byzantine propagation in areas outside of Egypt during the early centuries (where archaeological MS finds happen not to be forthcoming), while their own reconstructed text requires a hypothetical transmissional history which transcends the status of the text in *all* centuries. The parallels do not compare well.

It seems extremely difficult to maintain archetype or autograph authenticity for any artificially-constructed eclectic text when such a text taken in sequence fails to leave its pattern or reconstructable traces within even *one* extant witness to the text of the NT; this is especially so when other supposedly "secondary" texttypes and Textforms *are* preserved in a reasonable body of extant witnesses with an acceptable level of reconstructability.

The essence of a Byzantine-priority method

Any method which would restore the original text of the NT must follow certain guidelines and procedures within normative NT text-critical scholarship. It will not suffice merely to declare one form of the text superior in the absence of evidence, nor to support any theory with only selected and partial evidence which favors the case in question.²³ The lack of balance in such matters plagues much of modern reasoned eclecticism,²⁴ since preferred readings are all too often defended as primary simply because they are non-Byzantine. Principles of internal evidence are similarly manipulated, as witnessed by the

²² Ockham's Razor is known in two complementary forms: "A plurality should not be assumed without necessity," and "It is useless to do with more what can be done with fewer."

²³ Cf. J. K. Elliott, "Keeping up with Recent Studies xv: New Testament Textual Criticism," *ExpT* 99 (1987/8) 41, "Textual criticism should . . . involve trying to find explanations for *all* readings in the manuscripts or in the patristic citations whether those readings may justifiably be claimed as original or secondary" (emphasis original).

²⁴ As Epp stated regarding modern eclectic praxis, "we have made little progress in textual *theory* since Westcott-Hort; . . . we simply do not know how to make a definitive determination as to what the best text is; . . . we do not have a clear picture of the transmission and alteration of the text in the first few centuries; and, accordingly, . . . the Westcott-Hort kind of text has maintained its dominant position largely by default," Epp, "Twentieth-Century Interlude," *Theory and Method*, 87.

repeated statements as to what “most scribes” (i. e. those responsible for the Byzantine Textform) would do in a given situation, when in fact “most scribes” did nothing of the kind on any regular basis.²⁵

The real issue facing NT textual criticism is the need to offer a transmissional explanation of the history of the text which includes an accurate view of scribal habits and normal transmissional considerations. Such must accord with the facts and must not prejudge the case against the Byzantine Textform. That this is not a new procedure or a departure from a previous consensus can be seen by the expression of an essential Byzantine-priority hypothesis in the theory of Westcott and Hort (quite differently applied, of course). The resultant methodology of the Byzantine-priority school is in fact more closely aligned with that of Westcott and Hort than any other.²⁶ Despite his myriad of qualifying remarks, Hort stated quite clearly in his *Introduction* the principles which, if applied directly, would legitimately support the Byzantine-priority position:

As soon as the numbers of a minority exceed what can be explained by accidental coincidence, . . . their agreement . . . can only be explained on genealogical grounds[. W]e have thereby passed beyond purely numerical relations, and the necessity of examining the genealogy of both minority and majority has become apparent. *A theoretical presumption indeed remains that a majority of extant documents is more likely to represent a majority of ancestral documents at each stage of transmission than vice versa.*²⁷

There is nothing inherently wrong with Hort’s “theoretical presumption.” Apart from the various anti-Byzantine qualifications made throughout the entire *Introduction*,²⁸ the Westcott-Hort theory would

²⁵ Cf. Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption, and Restoration*, 3rd enl. ed. (New York: Oxford University Press, 1992) 200: “What would a conscientious scribe do when he found that the same passage was given differently in two or more manuscripts which he had before him? . . . *Most scribes* incorporated *both* readings in the new copy which they were transcribing. This produced what is called a conflation of readings, and is *characteristic of the later, Byzantine type of text*” [emphasis added]. Had such indeed occurred on the scale stated by Metzger, the Byzantine text would be far different than currently found. A careful examination of scribal practices will reveal how *rarely* conflation or other supposed “scribal tendencies” actually occurred, and how limited was the propagation of such among the MSS.

²⁶ Fee, “Majority Text and Original Text,” *Theory and Method*, 191, correctly noted that the Byzantine-priority theory (termed “majority text”) was “in terms of method . . . on the same end” of the spectrum “as Westcott-Hort.”

²⁷ Westcott and Hort, *Introduction*, 45 (emphasis added).

²⁸ Hort immediately followed his statement with the disclaimer that “the presumption is too minute to weigh against the smallest tangible evidence of other kinds” (ibid.). The remainder of the *Introduction* reflects an attempt to refute this initial principle through (1) a hypothetical genealogical stemma which places the majority of witnesses as merely a sub-branch within the transmissional tradition (54-57); (2) claims regarding “conflation” as exclusive to the Byzantine Textform (93-107); and (3) a “Syrian [Byzantine] recension” ca. AD 350 (132-139 and *passim*). Colwell noted that “Hort organized his entire argument

revert to an implicit acceptance and following of this initial principle in accord with other good and solid principles which they elsewhere state. Thus, a “proper” Westcott-Hort theory which did not initially exclude the Byzantine Textform would reflect what might be expected to occur under “normal” textual transmission.²⁹ Indeed, Hort’s initial “theoretical presumption” finds clear acceptance in the non-biblical realm. Fredson Bowers assumes a basic “normality” of transmission as the controlling factor in the promulgation of *all* handwritten documents;³⁰ he also holds that a text reflected in an overwhelming majority of MSS is more likely to have a chronological origin *preceding* that of any text which might be found in a small minority:

[Stemmatic textual analysis] joins with science in requiring the *assumption of normality* as the basis for any working hypothesis. . . . If one collates 20 copies of a book and finds . . . that only 1 copy shows the uncorrected state . . . “normality” makes it highly probable that the correction . . . was made at an *earlier* point in time . . . than [a form] . . . that shows 19 with uncorrected type and only 1 with corrected. . . . The mathematical odds are excellent that this sampling of 20 copies can be extrapolated in accord with normality.³¹

Such a claim differs but little from that made by Scrivener 150 years ago,³² and suggests that perhaps it is modern scholarship which

to depose the *Textus Receptus*” and never actually demonstrated or applied his hypothetical claims against the Byzantine Textform (Colwell, “Hort Redivivus,” *Methodology*, 158). Since Hort’s suppositions cannot be established as fact, the natural course should be a return to the initial “theoretical presumption.”

²⁹ Had Westcott-Hort constructed a NT text *without* an anti-Byzantine bias, their text would have ended up far more Byzantine than most scholars today would imagine. Colwell (“Hort Redivivus,” *Methodology*, 160-170) summarizes their good and valid working principles, which fit in well with the Byzantine-priority hypothesis and methodology: (1) “Begin with readings”; (2) “Characterize individual scribes and manuscripts”; (3) “Group the manuscripts”; (4) Construct a historical framework; (5) Make “final judgment on readings.”

³⁰ Bowers, *Bibliography*, 83-84, notes that “the appeal to normality is [usually] so unnecessary as to be omitted without loss from the marshalling of evidence.” Modern eclecticism insists, assuming a rejection of the Byzantine Textform, that a prevailing and continued “abnormality” was the driving factor within early NT transmissional history.

³¹ Bowers, *Bibliography*, 74-75, emphasis added.

³² “That mere numbers should decide a question of sacred criticism never ought to have been asserted by any one; never has been asserted by a respectable scholar. . . . But I must say that *the counter-proposition, that numbers have ‘no determining voice,’ is to my mind full as unreasonable, and rather more startling.* . . . The reading of the majority is so far preferable. Not that a bare majority shall always prevail, but that *numerical preponderance, especially where it is marked and constant, is an important element* in the investigation of the genuine readings of Holy Scripture,” Frederick Henry [Ambrose] Scrivener, *An Exact Transcript of the Codex Augiensis* (Cambridge: Deighton, Bell, and Co., 1859) vii-viii, emphasis added. Scrivener’s clear assertion should be compared with Wallace’s revisionist claim that Scrivener “explicitly stated that the Byzantine cursives on which the MT [Majority Text] theory rests are without much value” (Daniel B. Wallace, “Historical Revisionism and the Majority Text Theory: The Cases of F. H. A. Scrivener and Herman C. Hoskier,” *NTS* 41 [1995] 283).

has moved beyond “normality” – a scientific view of transmissional development in light of probability – in favor of a subjectively-based approach to the data.³³ To complete the comparison in the non-biblical realm, modern eclectics should also consider the recent comments of D. C. Greetham:

Reliance upon individual critical perceptions (often masquerading as “scientific” methodology) . . . can result in extreme eclecticism, subjectivism, and normalization according to the esthetic dictates of the critic. . . . The opposite extreme . . . maintains that . . . the only honest recourse is to select that specific . . . extant document which . . . seems best to represent authorial intention, and once having made that selection, to follow the readings of the document as closely as possible.³⁴

When considering the above possibilities, Hort’s initial “theoretical presumption” is found to be that representing the scientifically-based *middle* ground, positioned as a corrective to both of Greetham’s extremes. As Colwell stated,

We need Hort Redivivus. We need him as a counter-influence to the two errors I have discussed: (1) the ignoring of the history of the manuscript tradition, and (2) overemphasis upon the internal evidence of readings. In Hort’s work two principles (and only two) are regarded as so important that they are printed in capital letters in the text and in italics in the table of contents. One is “ALL TRUSTWORTHY RESTORATION OF CORRUPTED TEXTS IS FOUNDED ON THE STUDY OF THEIR HISTORY,” and the other, “KNOWLEDGE OF DOCUMENTS SHOULD PRECEDE FINAL JUDGMENT UPON READINGS.”³⁵

Beyond an antipathy for the Byzantine Textform and a historical reconstruction which attempted to define that Textform as the secondary result of a formal revision of the fourth century, Westcott and Hort made no idle claim regarding the importance of transmissional history and its related elements as the key to

³³ Even Richard Bentley in 1713 (*Remarks upon a Late Discourse of Free Thinking*) outlined what in essence was a method that would produce a Byzantine-related result: “It is good . . . to have more anchors than one; . . . that by a joint and mutual help all the faults may be mended. . . . The very distances of places, as well as numbers of the books, demonstrate that there could be no collusion. . . . Though the *various readings* always increase in proportion, . . . the text, by an accurate collation . . . is ever the more correct, and comes nearer to the true words of the author.” (Quoted in Samuel P. Tregelles, *An Account of the Printed Text of the Greek New Testament* [London: Bagster, 1854] 50-51, emphasis original).

³⁴ Greetham, “Textual Criticism,” *Textual Scholarship*, 299-300.

³⁵ Colwell, “Hort Redivivus,” *Methodology*, 155-156, quoting respectively Westcott and Hort, *Introduction*, 40 and 31.

determining the original text of the NT.³⁶ Had all things been equal, the more likely scenario which favored a predominantly Byzantine text would have been played out.³⁷ In that sense, the present Byzantine-priority theory reflects a return to Hort, with the intent to explore the matter of textual transmission when a presumed formal Byzantine recension is no longer a factor.

A transmissional approach to textual criticism is not unparalleled. The criticism of the Homeric epics proceeds on much the same line. Not only do Homer's works have more manuscript evidence available than any other piece of classical literature (though far less than that available for the NT), but Homer also is represented by MSS from a wide chronological and geographical range, from the early papyri through the uncials and Byzantine-era minuscules.³⁸ The parallels to the NT transmissional situation are remarkably similar, since the Homeric texts exist in three forms: one shorter, one longer, and one in-between.

- (1) The shorter form in Homer is considered to reflect Alexandrian critical know-how and scholarly revision applied to the text;³⁹ the Alexandrian text of the NT is clearly shorter, has apparent Alexandrian connections, and may well reflect recensional activity.⁴⁰

³⁶ Yet as Epp pointed out, "Hort resolved the issue [of competing texts], not on the basis of the *history of the text*, but in terms of the presumed *inner quality* of the texts and on grounds of largely subjective judgments of that quality" (Epp, "Interlude," *Theory and Method*, 94, emphasis original). Of course, once the Byzantine text is eliminated from consideration, historical transmissional reconstruction becomes superfluous.

³⁷ Fee also notes the anti-Byzantine bias and its effect upon Westcott and Hort's methodology: "Hort did *not* use genealogy in order to discover the original NT text. . . . Hort used genealogy solely to dispense with the Syrian (Byzantine) text. Once he has eliminated the Byzantines . . . his preference for the Neutral (Egyptian) MSS was based *strictly* on intrinsic and transcriptional probability" (Gordon D. Fee, "Rigorous or Reasoned Eclecticism – Which?" in J. K. Elliott, ed., *Studies in New Testament Language and Text: Essays in Honour of George D. Kilpatrick on the Occasion of his Sixty-fifth Birthday* [Leiden: Brill, 1976] 177). Obviously, removal of that bias at the initial stage necessarily would lead to quite different conclusions.

³⁸ According to Alan J. B. Wace and Frank H. Stubbings, "The Transmission of the Text," ch. 6 of their *A Companion to Homer* (London: Macmillan & Co., 1962) 229, n. 4, R. A. Pack in 1949 listed "381 items for the *Iliad* and 111 for the *Odyssey*, besides a large number of quotations in other writers and some 60 items which should be classified as indirect sources"; 229, n. 3 states that the more complete "manuscripts of the *Iliad* . . . [total around] 190, ranging in date from the fifth to the eighteenth centuries. . . . For manuscripts of the *Odyssey*, . . . Allen . . . lists 75, from the tenth to the eighteenth centuries"; 232, n. 40, "The earliest fragment of a papyrus codex of Homer is . . . part of a single leaf . . . dated to the second (?) century A. D. Codices become common in the third century, and are the rule in the fourth."

³⁹ See the description of Alexandrian critical scholarship and methods in William R. Farmer, *The Last Twelve Verses of Mark* (Cambridge: University Press, 1974) 13-17.

⁴⁰ See Maurice A. Robinson, "The Recensional Nature of the Alexandrian Text-Type: A Response to Selected Criticisms of the Byzantine-Priority Theory," *Faith and Mission* 11 (1993) 46-74 [issue published 1997].

- (2) The longer form of the Homeric text is characterized by popular expansion and scribal “improvement”; the NT Western text generally is considered the “uncontrolled popular text” of the second century with similar characteristics.
- (3) Between these extremes, a “medium” or “vulgate” text exists, which resisted both the popular expansions and the critical revisions; this text continued in much the same form from the early period into the minuscule era.⁴¹ The NT Byzantine Textform reflects a similar continuance from at least the fourth century onward.

Yet the conclusions of Homeric scholarship based on a transmissional-historical approach stand in sharp contrast to those of NT eclecticism:

We have to assume that the original . . . was a *medium* [= vulgate] text. . . . The longer texts . . . were gradually shaken out: *if there had been . . . free trade in long, medium, and short copies at all periods, it is hard to see how this process could have commenced.* Accordingly the need of accounting for *the eventual predominance of the medium text*, when the critics are shown to have been incapable of producing it, leads us to *assume a medium text or vulgate in existence during the whole time* of the hand-transmission of Homer. This consideration . . . revives the view . . . that *the Homeric vulgate was in existence before the Alexandrian period.* . . . [Such] compels us to assume a central, average, or vulgate text.⁴²

Not only is the parallel between NT transmissional history and that of Homer striking, but the same situation exists regarding the works of Hippocrates. Allen notes that “the actual text of Hippocrates in Galen’s day was *essentially the same as that of the mediaeval MSS* . . . [just as] the text of [Homer in] the first century B. C. . . . is the *same as that of the tenth-century minuscules.*”⁴³

In both classical and NT traditions there thus seems to be a “scribal continuity” of a basic “standard text” which remained relatively stable, preserved by the unforced action of copyists through the centuries who merely copied faithfully the text which lay before them.

⁴¹ Thomas W. Allen, *Homer: The Origins and the Transmission* (Oxford: Clarendon, 1924) 326, contrasts the Homeric vulgate and longer form against the work of the Alexandrian revisers, “In neither case had their labours any effect. . . . The vulgate did not change, and the long texts withered of themselves.”

⁴² Allen, *Homer*, 327, emphasis added. Allen additionally states that “the unrevised vulgate . . . showed a more genuine text” (281-2), and that “the Alexandrine’s labours . . . had *no effect* on the book trade and the character of the copies produced” (309, emphasis added).

⁴³ Allen, *Homer*, 312-313, emphasis added.

Further, such a text appears to prevail in the larger quantity of copies in Homer, Hippocrates, and the NT tradition. Apart from a clear indication that such consensus texts were produced by formal recension, it would appear that normal scribal activity and transmissional continuity would preserve in most manuscripts “not only a very ancient text, but a very pure line of very ancient text.”⁴⁴

Principles to be Applied toward Restoration of the Text

The Byzantine-priority position (or especially the so-called “majority text” position) is often caricatured as only interested in the weight of numbers and simple “nose-counting” of MSS when attempting to restore the original form of the NT text.⁴⁵ Aside from the fact that such a mechanical and simplistic method would offer no solution in the many places where the Byzantine Textform is divided among its mass of witnesses, such a caricature leads one to infer that no serious application of principles of NT textual criticism exist within such a theory. This of course is not correct. There are external and internal criteria which characterize a Byzantine-priority praxis, and many of these closely resemble or are identical to the principles espoused within other schools of textual restoration. Of course, the principles of Byzantine-priority necessarily differ in application from those found elsewhere.

The Byzantine-priority principles reflect a “reasoned transmissionalism” which evaluates internal and external evidence in the light of transmissional probabilities. This approach emphasizes the effect of scribal habits in preserving, altering, or otherwise corrupting the text, the recognition of transmissional development leading to family and texttype groupings, and the ongoing maintenance of the text in its general integrity as demonstrated within our critical apparatuses. The overriding principle is that *textual criticism without a history of transmission is impossible*.⁴⁶ To achieve this end, *all readings in sequence* need to be accounted for within a transmissional history, and no reading can be considered in isolation as a “variant unit” unrelated to the rest of the text.

⁴⁴ The words are Hort’s (Westcott and Hort, *Introduction*, 250-251), as applied to the text of Codex Vaticanus, but here applied with sufficient justification to the more general text represented by the vast majority of MSS.

⁴⁵ Fee, “Majority Text and Original Text,” *Theory and Method*, 207, caricatures “Burgon’s seven ‘notes of truth’ ” as “simply seven different ways of saying that the majority is always right.” Daniel B. Wallace, “The Majority Text Theory: History, Methods, and Critique,” in Bart D. Ehrman and Michael W. Holmes, eds., *The Text of the New Testament in Contemporary Research: Essays on the Status Quaestionis*, Studies and Documents 46, ed. Eldon Jay Epp et al. (Grand Rapids: Eerdmans, 1995) 310, n. 67 states bluntly: “The rationale for the Majority text may be complex, but the method (for most Majority text defenders) is quite simple: count noses.”

⁴⁶ So also Porter, “Textual Analysis,” 31.

In this system, final judgment on readings requires the strong application of internal evidence *after* an initial evaluation of the external data has been made.⁴⁷ Being based primarily on transmissional factors, the Byzantine-priority theory continually links its internal criteria to external considerations. This methodology always asks the prior question: does the reading which may appear “best” on internal grounds (no matter how plausible such might appear) *really* accord with known transmissional factors regarding the perpetuation and preservation of texts?⁴⁸ Such an approach parallels Westcott and Hort, but with the added *caveat* against dismissing the Byzantine Textform as a significant transmissional factor. Indeed, while the present theory in many respects remains quite close to that of Westcott and Hort, the primary variance is reflected in certain key assumptions and a few less obvious principles. Because of these initial considerations, the conclusions regarding the original form of the NT text will necessarily differ significantly from those of Westcott and Hort.

Principles of Internal Evidence

The basic principles of internal and external evidence utilized by Byzantine-priority advocates are quite familiar to those who practice either rigorous or reasoned eclecticism. At least one popular principle (that of favoring the shorter reading) is omitted; other principles are cautiously applied within a transmissionally-based framework in which external evidence retains significant weight. The primary principles of internal evidence include the following:

1. *Prefer the reading that is most likely to have given rise to all others within a variant unit.* This principle fits in perfectly within a primarily transmissional process; it is utilized by both rigorous and reasoned eclectics, and is the guiding principle of the Nestle-Aland “local-genealogical” method.⁴⁹ For Byzantine-priority this principle has great weight: it is extremely important to attempt to explain the rise of all readings within a variant unit with sequential transmission in mind. The eclectic model continually evaluates variant units in isolation, attempting to determine in each individual case that reading which seems most likely to have produced all others within that variant unit. The Byzantine-priority principle, on the other hand, insists on *not* taking a variant unit in isolation from the remainder of the text,

⁴⁷ Cf. Colwell’s ordered principles cited above, n. 29, for an overview of the entire process.

⁴⁸ Current eclectic praxis might favor a reading found in a single MS. Following a transmissional procedure, such would be ruled out immediately, despite any claimed internal plausibilities.

⁴⁹ See Kurt Aland and Barbara Aland, *The Text of the New Testament: An Introduction to the Critical Editions and to the Theory and Practice of Modern Textual Criticism*, 2nd rev. & enl. ed. (Grand Rapids: Eerdmans, 1989), 34. The “local-genealogical method” is mysteriously defined as “applying to each passage individually the approach used by classical philology for a whole tradition.”

but always to ask how the reading which appears to be superior in any variant unit fits in with a full transmissional overview. Such a procedure involves the readings of *all* the units in near proximity: how they developed, were perpetuated, and grew into their relative proportions among the extant data. This procedure elevates the overall value of this principle and serves as a check against excess in application.

The principle is not negated, but modified. The textual researcher *always* must ask whether the reading that initially appears to support the rise of all others in a given variant unit is equally that which by its transmissional history remains most likely to have given rise to all other readings in the surrounding text as a whole. If one initially assumes a reading with extremely weak transmissional support to be original, a sufficient explanation must be provided as to how other competing readings could have derived from the first, and also how such readings could have ended up in transmissional relation to neighboring variant units. When such explanations become problematic, this in itself becomes presumptive that *another* reading in a given unit may in fact have been the source of all competitors, and that the researcher should reexamine the case instead of accepting what at first appeared most plausible when viewed in isolation. Only thus can a final candidate be established within each variant unit – “reasoned transmissionalism” at work.

2. *The reading which would be more difficult as a scribal creation is to be preferred.* This internal canon is predicated upon the assumption that a scribe would not deliberately produce nonsense, nor make a passage more difficult to understand. If a more common word stood in an exemplar, a scribe would not normally substitute a rare word. Yet scribes *do* produce nonsense accidentally, and at times may even obfuscate a plain and simple reading for unknown reasons. There needs to be a transmissional corollary of qualification: *difficult readings created by individual scribes do not tend to perpetuate in any significant degree within transmissional history.* This principle can be demonstrated in any relatively complete apparatus by examining the many singular or quasi-singular readings which were never or rarely perpetuated. The same can be said for readings in small groups of MSS, whether due to family or sub-texttype ties, or by coincidence. Transferring the corollary to the primary principle, *the more difficult reading is to be preferred when such is found in the transmissional majority of witnesses rather than when such is limited to a single witness or an interrelated minority group.* The reasoning behind this assumption is obvious: while a minority of scribes might adopt *any* difficult reading for at least a time, the chances are slim that the vast majority of scribes would adopt such a reading were a simpler one originally dominant from the autograph. The

researcher still must demonstrate on internal grounds that the “more difficult” reading is in fact such, as well as the transmissional likelihood of that reading having been original within that variant unit.⁵⁰

3. *Readings which conform to the known style, vocabulary, and syntax of the original author are to be preferred.* While this principle is valid, its application in modern eclectic praxis is fraught with difficulties. Other factors, including transmissional history, need to be considered before a final stylistic determination can be made in regard to a given passage.⁵¹ Merely because *καὶ* or *εὐθύς* are “characteristic” in Mark or *οὐν* in John does not mean that one automatically should prefer such a reading over the alternatives. Stylistic criteria taken in isolation can easily lead to wrong decisions if the degree and quality of transmissional support are not equally considered. A basic assumption is that scribes in general would be unlikely to alter the style and vocabulary of a given author when copying that which lay before them. Further, in any given instance, a minority of scribes might create an intentional or accidental variation which either *conforms* the text to a writer’s style, or which moves the text *away* from an author’s normal style. Transmissional criteria serves as a check and balance against mere

⁵⁰ Cf. Bertil Albrektson, “Difficilior Lectio Probabilior: A Rule of Textual Criticism and its use in Old Testament Studies,” in B. Albrektson et al. eds., *Remembering All the Way: A Collection of Old Testament Studies published on the Occasion of the Fortieth Anniversary of the Oudtestamentisch Werkgezelschap in Nederland*, Oudtestamentische Studien 21 (Leiden: Brill, 1981) 9, 11: “It is not enough for a reading simply to be *difficilior*: it must also fit the context and make better sense than the rival variant”; “a *lectio difficilior* may be more difficult simply because it is wrong. . . . It would be foolish to raise the mistake of the copyist to the status of original text.”

⁵¹ One cannot, for example, invoke any considerations of “Markan” style, vocabulary or syntax in Mk 2:16 when determining between the *γραμματεὶς τῶν Φαρισαίων* (Φ⁸⁸ Ⓝ B L W Δ 0130^{vid} 33 2427 pc b^{mss}) and the *γραμματεὶς καὶ οἱ Φαρισαῖοι* (Ⓜ A C D Θ f¹ f¹³ 700 892 1006 1342 1506 a c e ff^r r¹ lat sy sa^{mss} bo^{pt}). The first phrase appears nowhere else in the NT, while the second is found 17x in the gospels and nowhere else in Mk. Metzger states (*Textual Commentary* in loc.), “The more unusual expression οἱ γραμματεὶς τῶν Φαρισαίων is to be preferred, since the tendency of scribes would have been to insert *καὶ* after οἱ γραμματεὶς under the influence of the common expression.” This, however, requires the case alteration of *τῶν Φαρισαίων* to *οἱ Φαρισαῖοι*, which complicates the process and requires recensional activity on the part of a large number of scribes. It remains easier to comprehend a *limited* recensional action, localized primarily in Egypt, which produced the minority phrase. Cf. the parallel Lk 5:30 (Mt 22:11 mentions only Pharisees), where the Alexandrian text reads οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεὶς αὐτῶν (B C L W E 1 33 579 700 892 1241 2542 ℓ-844 ℓ-2211 pc lat). Recensional alteration in Mark would create a greater harmony between the Alexandrian parallels; in Lk, Ⓝ (D 205 209 788) pc it sa^{mss} bo resolved the difficulty by *omitting* the troublesome αὐτῶν. Yet the Byzantine Textform in Lk, οἱ γραμματεὶς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι (Ⓜ A Θ Ψ f¹³ 1006 1342 1506 r¹ sy^h [sa^{mss} bo^{mss}]), clearly reflects a “more difficult” reading, since there the scribes apparently belong to the *τελωνῶν καὶ ἀλλῶν* of 5:29 and *not* to the Pharisees. Thus the Byzantine reading in Lk alone explains the Alexandrian and Western alterations there, as well as the parallel recensional activity in Mark. Any other view leaves the Byzantine text of Lk 5:30 unexplainable. The Mk 2:16 variant is not discussed in either J. K. Elliott, “An Eclectic Textual Commentary on the Greek Text of Mark’s Gospel,” in Eldon Jay Epp and Gordon D. Fee, eds., *New Testament Textual Criticism: Its Significance for Exegesis. Essays in Honour of Bruce M. Metzger* (Oxford: Clarendon, 1981) 47-60; or J. K. Elliott, *The Language and Style of the Gospel of Mark*, Supplements to Novum Testamentum, 71 (Leiden, Brill, 1993).

stylistic, syntactical, content, and vocabulary considerations, allowing one to arrive at a more certain result. Attention to transmissional considerations prevents a naive acceptance of a variant solely due to stylistic conformity, especially when such is dependent upon favored MSS which fluctuate stylistically within a given book.⁵²

For example, what does one do with οὐν in John? Certainly this word is distinctive of Johannine style, and on thoroughgoing eclectic principles perhaps should always be preferred (although structural considerations might alter such a decision).⁵³ Modern reasoned eclecticism seems to prefer οὐν *only* when supported by favored MSS, even if such support is limited. On a transmissional-historical basis, οὐν when found in limited perpetuation among a small minority of witnesses would be ruled out due to lack of a reasonable amount of transmissional support. Modern eclectic methodology cannot satisfactorily distinguish a Johannine from a non-Johannine οὐν on the basis of either internal criteria or its small group of favored MSS. There needs to be a transmissional criterion for authenticity, since cases such as this cannot be resolved by an appeal to style, to limited external evidence, or to the reading that may have given rise to the others. Transmissional considerations offer a better solution in such cases than do eclectic methodologies. Similarly, how would one handle variation between δε̅ and οὐν in John? That gospel actually uses δε̅ more frequently than οὐν (δε̅ Byz 231x, NA²⁷ 212x; οὐν Byz 201x, NA²⁷ 200x), even though οὐν is “stylistically Johannine.” δε̅ thus can not be ruled out when opposed by οὐν. The optimal (and only) solution is a reliance upon *all* external evidence, coupled with a solid view of historical-transmissional considerations.

4. *Readings which clearly harmonize or assimilate the wording of one passage to another are to be rejected.* That scribes engaged in some harmonization or assimilation to parallel passages or contexts can be demonstrated repeatedly within the pages of a critical apparatus. Colwell noted that harmonization to parallels in the immediate context occurs more frequently than to remote parallels.⁵⁴ Yet, one must carefully guard against the assumption that verbal identity where parallels exist is presumptive evidence against authenticity. Merely because harmonization or assimilation *could* occur at a given location,

⁵² See further the discussion of οὐν in John as found in Robinson, “Recensional Nature,” 51-54.

⁵³ Cf. the discourse analysis considerations in Vern Poythress, “The Use of the Intersentence Conjunctions *DE, OUN, KAI,* and *Asyndeton* in the Gospel of John,” *NovT* 26 (1984) 312-346; also, Steve Booth, *Selected Peak Marking Features in the Gospel of John*, American University Studies, Series 7: Theology and Religion, vol. 178 (New York: Peter Lang, 1996), 100-106.

⁵⁴ See Ernest C. Colwell, “Method in Evaluating Scribal Habits: A Study of ϕ⁴⁵, ϕ⁶⁶, ϕ⁷⁵,” *Methodology*, 113, 124.

one must not assume that scribes *would* harmonize whenever possible. Nor is scribal harmonization when it does occur more characteristic of the Byzantine-era scribes than any other. Once more, transmissional aspects remain the primary basis for decision. The apparatuses demonstrate that most of the numerous cases of harmonization or assimilation did *not* perpetuate in any great quantity. While scribes *did* harmonize at various places, and that frequently enough, the vast majority of scribes did not accept or perpetuate such alterations to any significant degree. Even if parallel locations were known from personal familiarity with scripture, most scribes did *not* adopt or add to the text that which was not in the exemplar before them. Harmonization simply did not occur on the grand scale.⁵⁵ It would be a transmissional absurdity to assume numerous “harmonization-prone” scribes adopting a few dozen harmonizations into their Byzantine MSS while failing to continue the process in hundreds of other places where scribes had produced more plausible and attractive harmonizations – none of which were incorporated into the main stream of transmission.⁵⁶

The question can be framed precisely: were scribes more likely in any given instance deliberately to revise the text in the direction of harmonization, or would they generally tend simply to copy and preserve what lay before them? The answer is provided *only* by examining the data in the apparatuses which demonstrates transmissional reality. One will find that *most* of the time scribes would maintain and preserve the text of their exemplar. When harmonization or assimilation did occur, it was sporadic. The MSS which systematically harmonized to parallel passages were few (e.g., the scribes of Codex Bezae and various Caesarean witnesses are more typically harmonistic than what is alleged against Byzantine scribes). While certain Byzantine readings *may* appear to harmonize at various points, it would be a fallacy to charge the Byzantine scribes with a harmonistic tendency for the following reasons: (a) the Byzantine MSS fail to harmonize in most situations; (b) the alleged harmonizations within the Byzantine Textform are relatively infrequent; (c) alleged Byzantine harmonization often fails to conform precisely to the parallel passage; and (d) the Byzantine scribes *fail* to harmonize in hundreds of places

⁵⁵ See Maurice A. Robinson, “Two Passages in Mark: A Critical Test for the Byzantine-Priority Hypothesis,” *Faith and Mission* 13 (1996) 74, 82-93, 96-97, in particular the five questions regarding supposed Byzantine harmonization, p. 91.

⁵⁶ One need only examine the location-name in the parallels Mt 8:28/Mk 5:1/Lk 8:26: is the demoniac Gadarene, Gergesene, or Gerasene? Had the Byzantine scribes truly been inclined toward harmonization, one would expect an identical term in all three gospels. Instead, \mathfrak{B} reads Γαδαρηνων in Mark and Luke, but Γεργεσηνων in Matthew. Since harmonization did *not* occur where it was more likely, it becomes far less likely elsewhere (note that NA²⁷ reads differently in all three places [Mk/Lk Γερασσηνων, Mt Γαδαρηνων]; yet the overall NA²⁷ text is supported *only* by Codex Vaticanus).

where a minority of supposedly earlier scribes had created highly persuasive and attractive harmonizations.⁵⁷

5. *Readings reflecting common scribal piety or religiously-motivated expansion and alteration are secondary.* From a transmissional-historical aspect, this principle is viewed somewhat differently from that which is commonly held. Pious expansions or substitutions initiated by a single scribe or a small number of scribes are unlikely to gain acceptance within the manuscript tradition. Were this not the case, one would see a continual expansion of divine names and titles: “Jesus” becomes “Jesus Christ,” then “the Lord Jesus Christ,” then “the Lord and Savior Jesus Christ.” “Lord” would become “Lord Jesus” or “Lord God”; “Spirit” would become “Holy Spirit,” and so forth. While such alterations and expansions *can* be demonstrated to have occurred frequently within the manuscript tradition, such cases remain sporadic, localized, and shared among only a small minority of scribes. Most NT scribes did *not* engage in wholesale pious expansion. Conversely, when a minority of witnesses might lack one or more appellatives, this does not indicate pious expansion by all other witnesses. The shorter reading may be due to accidental omission triggered by common endings (*homoioteleuta*) among the various *nomina sacra* within a phrase. One cannot presume that the majority of scribes would adopt piously-expanded readings on a merely coincidental but not systematic basis under normal transmissional conditions. A minority of scribes, however, might easily expand deliberately or omit unintentionally. Were pious expansion indeed typical and dominant, one would wonder why most such cases were *not* adopted by the transmissional majority. One cannot have it both ways – scribes either conform to certain patterns *en masse*, or they practice certain habits on a primarily individual and sporadic basis. Since most vagaries produced by individual scribes remained unadopted within the transmissional tradition, there should be no doubt regarding the actual situation. An example of “limited perpetuation” is provided in 1Cor 5:5 (*nomina sacra* in small caps):

τη ημερα του ΚΥ	NA ²⁷ Ϡ ⁴⁶ B 630 1739 ^{pc} Tert Epiph
τη ημερα του ΚΥ ΙΥ	ⲙ Ϡ ⁶¹ vid Ⲭ Ψ vg st
τη ημερα του ΚΥ ΙΥ ΧΥ	D ^{pc} b Ambst
τη ημερα του ΚΥ ημων ΙΥ ΧΥ	A F G P 33 104 365 1241 ^s 1881 <i>al</i> a vg ^{cl} sy ^p , h ^{*s} cop Lcf

⁵⁷ W. F. Wisselink, *Assimilation as a Criterion for the Establishment of the Text: A Comparative Study on the basis of Passages from Matthew, Mark and Luke* (Kampen: J. H. Kok, 1989) should not be ignored, particularly his summary 239-243, at the end of which he states, “Assimilation [= harmonization] is not restricted to a single group of manuscripts, neither to a single gospel. . . . Nothing can be concluded [thereby] . . . regarding the age of any variant or the value of any text-type. The current thesis, that the Byzantine text-type is . . . inferior because of its harmonizing or assimilating character, is *methodologically not based on sound foundations*” [emphasis added].

While modern eclectic advocates might argue that all readings beyond the shortest (that preferred by NA²⁷) are “pious expansions,” such an approach is too simplistic and ignores the transmissional and transcriptional probabilities that point clearly to the Byzantine Textform as the reading from which all the others derived.⁵⁸

The MSS comprising the bulk of the Byzantine Textform (basically \mathfrak{M} in NA²⁷) did *not* adopt the remaining “natural” expansions found in other witnesses ($\overline{\text{KY}} \overline{\text{IY}} \overline{\text{XY}}$ or $\overline{\text{KY}} \eta\mu\omega\nu \overline{\text{IY}} \overline{\text{XY}}$). Yet, had NA²⁷ been original, it would be peculiar if nearly all the Byzantine-era scribes were to stop at $\overline{\text{KY}} \overline{\text{IY}}$ without further embellishment, especially when such was found in supposedly “earlier” MSS from the Western and Alexandrian traditions. This argues strongly that the vast majority of Byzantine-era scribes did *not* create or perpetuate pious expansions, but simply preserved the text which lay before them in their exemplars.⁵⁹

It is transcriptionally *more* likely that the small minority of Alexandrian and Caesarean MSS (\mathfrak{P}^{46} B 630 1739 *pc*) reflect simple homoioteleuton from the Byzantine reading, skipping from Y to Y . A minority reading created by transcriptional error is far easier to accept than to rationalize such a shorter reading as the source from which only a partial expansion was made by the Byzantine majority.

6. *The primary evaluation of readings should be based upon transcriptional probability.* This principle goes back to Westcott and Hort, and has no inherent weaknesses. Scribes *did* make errors and deliberate alterations, and readings need to be categorized and assessed according to their conformity to such scribal tendencies.⁶⁰ Other methods apply this principle inconsistently, more or less commensurate with the preferences of the critic; the application of this principle thus becomes unfairly biased.

⁵⁸ The NA²⁷ text is considered to reflect a consensus judgment of modern reasoned eclecticism. Its editors have stated that “this text is a working text . . . [and] is not to be considered as definitive, but as a stimulus to further efforts toward defining and verifying the text of the New Testament” (Barbara and Kurt Aland et al., eds., *Nestle-Aland Novum Testamentum Graece*, 27th edition [Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993] 45^{*}). Since the NA²⁷ text remains approximately 99.5% identical to that of Westcott-Hort 1881, one may assume a nearly stable consensus regarding its final form.

⁵⁹ As an illustration: the “expected” $\alpha\mu\eta\nu$ which in the Byzantine Textform closes most NT books is *absent* from the text of Acts, James, and 3Jn. Only a small minority of witnesses (Ψ 36 453 614 1175 1505 *al*) add the closing term at the end of Acts; a smaller minority at the end of James (614 1505 1852 *pc*); and a similar minority at the end of 3Jn (L 614 1852 *al*). There is *no* logical reason why the Byzantine MSS would leave out an $\alpha\mu\eta\nu$ at the end of three books while supposedly adding it everywhere else – *unless* the inclusion or exclusion truly reflects the *original* text of each book. The Byzantine majority was never attracted or influenced to make such an addition in these cases. Apart from a presumption of Byzantine priority, this would reflect a mystery without solution.

⁶⁰ See, for example, Colwell, “Scribal Habits,” 114-123, where the individual habits of the scribes of \mathfrak{P}^{15} , \mathfrak{P}^{66} , and \mathfrak{P}^{75} are categorized according to type.

A transmissional aspect needs to be recognized: an error or deliberate alteration made in a single MS or a few MSS is unlikely to be perpetuated in quantity. The many singular and quasi-singular readings which exist demonstrate the unlikelihood of a transcriptionally-based scribal creation extending much beyond any MS or MSS which first produced it. The chances that any sensible alteration subsequent to the autograph would extend beyond a small group of localized witnesses would be slim. Indeed, such readings as characterize minority texttype witnesses generally remain limited and localized. That any deliberate alteration or transcriptional error would gain the cooperation of scribes so as to dominate the entire stream of transmission is a null proposition: scribes demonstrably did not engage in such a practice on the grand scale. Earlier exemplars would serve to nullify the growth and widespread dissemination of more recent scribal alterations, thus holding in check the unbridled mass of minority variants. An important corollary follows:

7. *Transcriptional error is more likely to be the ultimate source of many sensible variants rather than deliberate alteration.* Many variant readings have their root in transcriptional causes. While this principle includes all cases which produce pure “nonsense,” it also includes many in which the end result in some way “makes sense.” Sensible readings may arise from the simple omission of a letter, syllable, or word; so too readings produced by haplography, dittography, homoioteleuton or other forms of transcriptional error.⁶¹ Even an error that produced a nonsense reading may result later in other sensible variants, created in an attempt to correct the earlier error.

When examining any variant unit, one first should consider whether transcriptional factors could have caused one or more of its readings. A more plausible solution will arise from this approach than from an assumption of the less frequent deliberate alteration. While many readings can only be explained as due to intentional alteration, the primary principle remains of seeking first a transcriptional cause for variant readings. Many readings could be due to either accidental transcriptional error or intentional alteration; one always must weigh the evidence before settling on one cause over another.⁶²

8. *Neither the shorter nor longer reading is to be preferred.* The reasoned eclectic principle here omitted is the familiar *lectio brevior potior*, or giving preference to the shorter reading, assuming all other

⁶¹ E. g. line-skipping, confusion of letters, errors of the ear, and misreading.

⁶² For example, the shorter variant in Lk 6:1 lacks the word δευτεροπρωτω. While such could be explained as due to simple homoioteleuton (- τω ς - τω), the difficult nature of the longer reading suggests intentional alteration by a limited number of scribes. See Robinson, “Recensional Nature,” 59-61.

matters to be equal⁶³ – a principle which has come under fire even by modern eclectics.⁶⁴ Not only can its legitimacy be called into question, but its rejection as a working principle can readily be justified. The net effect of such a principle is to produce an *a priori* bias on insufficient internal grounds which favors the shorter Alexandrian text. The underlying premise is faulty: it assumes that scribes have a constant tendency to expand the text, whether in regard to sacred names, or by a conflationary combination of disparate narratives, lest anything original be lost.⁶⁵ Yet scribal habits as exemplified in the extant data simply do not support such a hypothesis. Had the later scribes done according to all that has been claimed for them, the resultant Byzantine Textform would be far longer than that currently found: divine titles would be extensively expanded, parallel passages would be in greater harmony, and a universally-conflated text would dominate. Such simply is not the case.

The problem as usual is a text-critical leap to a conclusion refuted by a careful examination of the extant data. While scribes did engage in various practices which would produce a “longer” text, such occurred only on an independent, haphazard, and sporadic basis. Such minority scribal expansions can readily be discerned in any critical apparatus (even among Byzantine-era witnesses) and rejected on the basis of their minority support. Scribes simply did *not* expand or harmonize the text *en masse*, and any principle of internal evidence which suggests and is dependent upon the contrary becomes self-refuted by transmissional evidence.⁶⁶

The converse principle – that the *longer* reading should be preferred – is equally rejected. A few may argue thus, such as A. C. Clark and C.-B. Amphoux, who favor the Western type of text,⁶⁷ but such no more can be applied mechanically to the text than can the “shorter reading,” despite any apparent logic or plausibility which may be adduced. Such a principle simply will not work within a transmissional

⁶³ Matters rarely are equal: shorter readings may be due to transcriptional error or intentional removal of a perceived difficulty. Such skew the case and minimize whatever benefit derives from the principle (which is based on a questionable premise of continued scribal expansion).

⁶⁴ See for example, Elliott, “Recent Studies” 43: “My own observation is that in general it is the *longer* text that is original.”

⁶⁵ This is the rationale in Metzger, *Text of the NT*, 200: “Rather than make a choice . . . (with the attendant possibility of omitting the genuine reading), most scribes incorporated both readings in the new copy which they were transcribing.” Such a claim simply is not true (cf. n. 25 above).

⁶⁶ Metzger often appeals to assumed scribal proclivities in order to discredit and eliminate the Byzantine reading, yet only a minority of scribes should be implicated at any given point. Cf. Metzger, *Textual Commentary*, xxvi-xxvii and examples such as Mt 1 :7-8; 4:10; 5:22; 9:8; 11:15 and *passim*.

⁶⁷ See Albert C. Clark, *The Primitive Text of the Gospels and Acts* (Oxford: Clarendon, 1914); idem, *The Descent of Manuscripts* (Oxford: Clarendon, 1918); Léon Vaganay and Christian-Bernard Amphoux, *Introduction to New Testament Textual Criticism* (Cambridge: University Press, 1992).

framework. Further, it has a similar bias favoring the Western text, just as the “shorter reading” favors the Alexandrian text. Elements which reflect “normal” transmissional considerations should *not* be overthrown or negated on the basis of a built-in bias within a text-critical principle.

Principles of External Evidence

The Byzantine-priority method looks at external evidence as a primary consideration within a transmissional-historical framework. The key issue in any unit of variation is not mere number, but how each reading may have arisen and developed in the course of transmission to reflect whatever quantitative alignments and textual groupings might exist. To this end a careful consideration and application of various external principles must be applied to each reading within a variant unit.⁶⁸ Certain of these criteria are shared among various eclectic methodologies, but none demonstrate a clear linkage to transmissional-historical factors under such systems.

1. *The quantity of preserved evidence for the text of the NT precludes conjectural emendation.* The NT text has been preserved to an extent far exceeding that of any other hand-transmitted literature of antiquity. Thus, the likelihood that conjectural emendation might restore the original form of the text is virtually nil. While other critics do not exclude conjectural emendation as a possibility, conjecture does not gain a serious foothold in contemporary praxis, nor is there any pressing need for such.⁶⁹ Conjecture argues a historical model requiring an unparalleled transmissional catastrophe in which *all* known witnesses – manuscript, versional, and patristic – failed to preserve the original text at a given point. Given the quantity of NT evidence, such becomes doubtful in the extreme, and if otherwise valid would call into question *every* word found in any extant witness.⁷⁰

⁶⁸ Cf. the seven canons of John W. Burgon, *The Traditional Text of the Holy Gospels: Vindicated and Established*, ed. Edward Miller (London: George Bell and Sons, 1896) 40-67. Five of Burgon’s canons deal with external evidence (Antiquity, Number, Variety, Respectability of Witnesses, Continuity) and two with internal evidence (Context and “Internal Considerations,” which includes grammatical matters and logical continuity). Burgon’s seven canons remain valid, and can be applied within a transmissional framework. Modification, however, of Burgon’s more extreme positions must be made before his more valuable principles can be clearly discerned. These include his often abusive rhetoric and bombast, his appeal to speculative theological arguments, and various factual inaccuracies now known to exist in his account of manuscript, versional, and patristic evidence.

⁶⁹ Ac 16:12 in UBS⁴/NA²⁷ is a modern eclectic exception; see Metzger, *Textual Commentary* in loc. The perception of a possible historical inaccuracy has led the editors to offer a conjectural solution, regardless of dissent from both Metzger and Aland. Despite limited versional support (vg^{ms}, slav, Provençal, Old German), for all practical purposes the conjecture remains, lacking Greek support. Note that Westcott and Hort admitted *no* conjecture into their actual text, though they did identify many places where a “primitive error” was claimed to have corrupted the MS tradition.

⁷⁰ Elliott, “Recent Studies,” 43, states that “the manuscripts are of importance primarily as bearers of readings,” and rules out conjecture on the ground that “it is unlikely that the original text has not survived somewhere in our known manuscripts.”

2. *Readings which appear sporadically within transmissional history are suspect.* Assuming the general normality of manuscript transmission, the original text should leave a significant imprint over the range of transmissional history. Optimally, an original reading should demonstrate a continuity of perpetuation from the autograph to the invention of printing. Readings which fit this criterion have an initial presumptive authenticity that cannot easily be overturned. Certain corollaries follow:

a. *A reading preserved in only a single MS, version or father is suspect.* As with conjecture, it remains transmissionally unlikely that all MSS, versions, and fathers save one should have strayed from the original reading. Even if some witnesses are considered “best” within a given portion of text, it remains unlikely that any such witness standing alone would have preserved the original text against all other witnesses. So too the next corollary:

b. *Readings preserved in a small group of witnesses are suspect.* Just as with single testimony, readings preserved in but two witnesses are unlikely to have preserved the original reading against all remaining testimony. This principle can be extended to other small groups, whether three or four MSS, or even more, so long as such groups remain smaller than a larger texttype (which is treated under other principles). Such cases reflect only sporadic or limited transmission.

3. *Variety of testimony is highly regarded.* This principle addresses two areas, neither sufficient to establish the text, but either of which lends support to a given reading.

a. *A reading supported by various versions and fathers demonstrates a wider variety of support than a reading lacking such.* The greater the variety of support, the more weight is lent to a reading. However, if a reading possesses *only* versional or patristic support without being evidenced in the Greek manuscript tradition, such a reading is secondary. Isolated patristic or versional testimony is not sufficient to overturn the reading most strongly supported among the Greek MS base.

b. *Among Greek MSS, a reading shared among differing texttypes is more strongly supported than that which is localized to a single texttype or family group.* Diversity of support for a reading is far stronger than the testimony of any single manuscript or small group of MSS.⁷¹ Overlooked by many is the fact that the Byzantine Textform is the most

⁷¹ See J. Harold Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism* (Grand Rapids: Eerdmans, 1964) 115-116: “If a reading has the support of good witnesses of several text-types it is more probable that the reading antedates the rise of the local texts instead of having originated in one of the local texts.” Within the present theory, the Byzantine Textform is considered as that from which all the minority groups ultimately derived, yet Greenlee’s principle still applies with equal vigor when evaluating external support.

frequent beneficiary of such diverse support: there are far more instances wherein an Alexandrian-Byzantine or Western- Byzantine alignment exists than an Alexandrian-Western alignment wherein the Byzantine stands wholly apart.⁷² Indeed, were all Alexandrian-Byzantine or Western-Byzantine readings in the MSS, fathers, and versions considered as primarily representing the Byzantine Textform (in accord with the present hypothesis), *all* witnesses would appear far more “Byzantine” than by methods which exclude such co-alignments from consideration as Byzantine. Specific texttype alignments in either case naturally remain distinct on the basis of quantitative analysis.⁷³

4. *Wherever possible, the raw number of MSS should be intelligently reduced.* “Genealogical method” is accepted whenever such can be firmly established. “Family” groups such as f¹ and f¹³ have long been cited under one siglum, and a few MSS are known copies of earlier extant witnesses. In many other cases a close genealogical connection can be established and thus mere numbers can be reduced in a proper manner. At times a group of MSS can be shown to stem from a single scribe with one exemplar (e.g. the eight MSS copied by George Hermonymus or the seven copied by Theodore Hagiopetrites); other MSS stem from a single recension (e.g. the *ca.* 124 MSS of Theophylact’s

⁷² This category does not include what Westcott and Hort termed “distinctive” Byzantine readings, i. e. those wholly unattested by any ante-Nicene Father, version, or MS. While Hort’s definition was flawed by presupposing a formal AD 350 Byzantine revision, it remains a reasonable criterion for identifying otherwise unattested Byzantine readings in the pre-fourth century era. The early papyri have removed some previously “distinctive” readings from this small category; see Harry A. Sturz, *The Byzantine Text-Type and New Testament Textual Criticism* (Nashville: Thomas Nelson, 1984) 55-69, 145-208. Sturz has been misinterpreted by some adverse critics; however, the contextual definition deals only with the status of the evidence *in Hort’s day*, and the modern papyrus discoveries indeed have disproven Hort’s claims that *no* “distinctive” Byzantine reading could have existed before AD 350. One should reconsider any remaining claims in the light of possible future discoveries.

⁷³ Cf. Darrell D. Hannah, *The Text of I Corinthians in the Writings of Origen*, *The New Testament in the Greek Fathers: Texts and Analyses* 4, ed. Bart D. Ehrman (Atlanta: Scholars Press, 1997) 269, 271-272. Hannah clearly shows (Tables I and II) that (as expected) “Origen’s text is thoroughly Alexandrian” in that epistle (average *ca.* 77%). Yet when Byzantine-Alexandrian alignments are taken into consideration, Origen is *ca.* 60% Byzantine – and this in a situation where the Alexandrian MSS \aleph B C are themselves only *ca.* 51% Byzantine (Tables III-V, 273-4). Cf. Burgon’s parallel claim regarding the early Fathers (Burgon, *Traditional Text*, 101): “The testimony therefore of the Early Fathers is emphatically . . . in favour of the Traditional Text, being about 3:2.” The matter is *not* that Burgon’s patristic editions were uncritical; Hannah’s data are plain: Origen, the most “Alexandrian” patristic writer, *does* read 3:2 (*ca.* 60%) *with* the Byzantine Textform in 1Cor. No one should be surprised were that proportion to increase among other Fathers in modern critical editions. This type of Byzantine alignment will only be seen, however, if patristic textual studies display their statistics in a manner parallel to that of Hannah. Hannah’s presentation is flawed, however, by a certain circularity based upon an *a priori* assumption: “Origen’s relatively high (62%) agreement with [the] Byzantine . . . result[s] from Alexandrian and Byzantine witnesses sharing the same reading. . . . The Byzantine text was constructed from a mixture of Alexandrian readings and other elements . . . [These results are] *just what we should expect* if it is in fact a *later* text which *arose during the fourth century*” (Hannah, 292, emphasis added).

commentary on John, which differ so little from one another that Theophylact's Johannine archetype readily can be reconstructed). Such numerical reductions restore the source text of the descendants and prevent a multiplication of totals for the sake of mere number. Such also includes grouping the various Byzantine subtypes (K^1 K^a K^i K^r etc.) according to their hypothetical archetypes; these then become single secondary-level sources within the Byzantine Textform. The K^r subtype in particular is known to be late and secondary, having been produced out of the K^x type with lectionary and liturgical interests in mind. The MSS of that subtype resemble each other far more than they do the dominant K^x type. When recognizable genealogical ties can be established, MSS can be grouped under their reconstructed archetype and reduced to a common siglum, wherein number carries no more weight than its archetype.

What is *not* legitimate is to force the genealogical method to do more than it can, and to impose a genealogy which treats an entire texttype as a single witness. Less legitimate is to claim a given texttype or texttypes as the assumed parent(s) of other texttypes without demonstrable transmissional evidence. Such was the essence of Westcott and Hort's hypothetical stemma and subsequent claims made with the sole intent of discrediting the Byzantine Textform. On the basis of transmissional considerations, the Byzantine-priority hypothesis would claim that the original form of the NT text would be more likely to manifest itself within whatever texttype might be overwhelmingly attested within the manuscript tradition, to the exclusion of all others. Such appeals to "normality," and is far more plausible than a piecemeal eclectic reassemblage of a hypothetical "original" which finds no representative among the extant witnesses. The texttype which on the basis of transmissional factors would appear to possess the strongest claim to reflect the original text can be termed the "Textform" from which all other texttypes and subtypes necessarily derive. The present theory asserts that the Byzantine best fulfills this demand, thus the designation "Byzantine Textform." All competing forms of the text reflect "texttypes," "subtypes," or "families," each of which developed transmissionally out of that original Textform.

5. *Manuscripts still need to be weighed and not merely counted.* The preceding principle encompassed the intelligent reduction of witnesses based upon proven genealogical ties. Yet *all* MSS still need to be categorized regarding their text-critical value and "weight." A basic component of "weight" is the transcriptional reliability of a MS. A later MS may preserve an earlier form of text; a well-copied MS may preserve an inferior form of text; a poorly-copied MS may preserve an otherwise superior form of text. The effects upon transmission caused by individual scribal practice need to be taken into consideration when

assigning a particular “weight” to a given MS at any point of variation. Thus, a determination of individual scribal habits becomes of prime importance. A MS whose scribe had a penchant for haplography or changes in word order will be of less significance when evaluating variant readings which parallel those types of error. A scribe whose problems involved dittography or frequent substitutions of synonyms will be of less weight regarding readings reflecting those types of variation. The study of scribal habits of individual MSS has not taken place on a wide scale, despite the oft-repeated claim that “weight” prevails over mere “number” (one suspects the slogan is used more as a catch-phrase to discredit the Byzantine numerical majority rather than as a call for establishing on solid grounds the true text-critical “weight” of individual MSS). Much more needs to be done in this regard, since the studies which so far have appeared have only scratched the surface.⁷⁴ An evaluation of individual scribal habits would allow a better perception of the significance of individual MSS as they support or oppose given variants.

6. *It is important to seek out readings with demonstrable antiquity.* While the age of a MS is not as significant as the text it contains (which text derives from an earlier source), it is important to determine the earliest known attestation for a variant reading amid the extant evidence. A reading which lacks even a modicum of early support may be suspect. This is particularly so when the earliest testimony for a given reading occurs quite late in the transmissional process.

One problem is determining “late” versus “early.” While readings found in sources of a given date are at least as old as the witnesses involved, silence in the earliest period (due to a paucity of evidence) does not require rejection of readings solely because they lack early attestation. When extant testimony decreases, some loss of attestation is to be expected, and readings lacking attestation in the early period cannot be summarily dismissed. Methodological failure on this point neutralizes Westcott and Hort, since subsequent discoveries have established the early existence of many readings which they had considered late and secondary. Had such information been available to them, those readings could not have been as easily dismissed. Indeed,

⁷⁴ Limited studies of scribal proclivities include the following: Colwell, “Scribal Habits,” *Methodology*, 106-124; James R. Royse, “The Treatment of Scribal Leaps in Metzger’s *Textual Commentary*,” *NTS* 29 (1983) 539-551; idem, “Scribal Tendencies in the Transmission of the Text of the New Testament,” in Ehrman and Holmes, *Text of the NT*, 239-252; idem, “Scribal Habits in the Transmission of New Testament Texts,” in Wendy D. O’Flaherty, ed., *The Critical Study of Sacred Texts* (Berkeley: Graduate Theological Union, 1979) 139-161; Peter M. Head, “Observations on Early Papyri of the Synoptic Gospels, especially on the ‘Scribal Habits,’” *Biblica* 71 (1990) 240-243; idem, “Re-Inking the Pen: Evidence from P. Oxy. 657 (P¹³) concerning Unintentional Scribal Errors,” *NTS* 43 (1997) 466-73; and Maurice A. Robinson, “Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse” (PhD Diss., Southwestern Baptist Theological Seminary, 1982).

if most sensible readings were in existence by AD 200,⁷⁵ caution should be applied when establishing the antiquity of a reading based solely on extant representatives. Chronologically “late” MSS are known to preserve earlier non-Byzantine texts well into the minuscule era; there is no reason to assume that minuscules preserving a Byzantine type of text fail to reflect a similar “early” character.⁷⁶ Where, indeed, might one make a demarcation? While some may prefer a fourth-century boundary, there is no compelling reason to disqualify the fifth or sixth century, or even the ninth or tenth century. The real issue appears to be an opposition to any authoritative inroad for the Byzantine Textform. Yet, there are valid reasons for considering the texts of all MSS extending into the late tenth or early eleventh century as “early.” An explanation is in order:

Apart from colophon information which would date the time of writing and the age of the exemplar, one cannot establish the actual antiquity of the text in any given MS. Since colophons of such detail do not exist, other means of assessing textual antiquity must be considered. Pertinent to this point are two major disruptions within transmissional history: “copying revolutions,” wherein numerous ancient MSS were subjected to massive recopying efforts, replacing their previous exemplars *en masse*.

(a) The first “copying revolution” occurred when Christianity was legitimized under Constantine. The church of the early fourth century moved from a persecuted minority to an approved entity with governmental sponsorship. It is no coincidence that a change in writing material (from cheap and fragile papyrus to costly and durable vellum) occurred at this time. The earliest extant vellum MSS (e. g., the fourth- and fifth-century uncials \aleph , A, B, C, D, and W) and many later uncials would have been copied directly from papyrus exemplars. This is demonstrated by the lack of stemmatic or genealogical ties among most early vellum and papyrus witnesses.⁷⁷ The common archetypes of closely-related uncials such as EFGH or SUV Ω as well as those of the relatively “independent” uncials up through the ninth century are likely to have been early papyrus exemplars. This principle would not have been missed had the later uncials not been Byzantine in character. If correct, then *all* vellum uncials should be utilized when attempting

⁷⁵ Colwell, “Nature of Text-Types,” *Methodology*, 55: “The overwhelming majority of readings were created before the year 200” [emphasis original].

⁷⁶ Cf. Nigel G. Wilson, “The Libraries of the Byzantine World,” *Greek, Roman, and Byzantine Studies* 8 (1967) 71-72: “The historian George Syncellus, writing about A. D. 800, says that he found something in a very accurately written volume . . . [whose exemplar] had been corrected by St Basil himself. This means that books dating back to the fourth century could still be brought to light in the early ninth.”

⁷⁷ The close ties between \aleph ⁷⁵ (discovered 1955) and B confirmed the early existence of an Alexandrian text which otherwise had been questioned in view of previous papyrus discoveries. One should allow for the possible discovery of future links between other extant vellum uncials and their papyrus-based ancestors.

to restore the original text of the NT: their immediate archetypes would have generally preceded the change of writing material engendered by the altered political status of the previously persecuted church.⁷⁸

(b) The second “copying revolution” occurred in the ninth century when handwriting switched rapidly from uncial to minuscule script.⁷⁹ This change likely was initiated or at least endorsed by Theodore of Studium and was swiftly accepted throughout the Greek-speaking world as a replacement for the more ponderous uncial script. Within a century and a half, the uncial script had ceased to exist among continuous-text NT MSS and soon after that disappeared even from the more traditional and conservative lectionaries. The upshot of this copying revolution was similar to what transpired following the papyrus-to-vellum conversion of the fourth century: uncial MSS of far earlier date were recopied in great quantity into the new and popular minuscule script and then destroyed.⁸⁰

A very strong presumption thus exists that the exemplars of the earliest genealogically-unrelated minuscule MSS were uncials dating from a much earlier time. These include the minuscules of the ninth and tenth centuries, and likely many within the eleventh century as well. Their exemplars were certainly not any contemporary uncials that only recently had been copied (the destruction of recent exemplars would be economically problematic), but far earlier uncial exemplars dating from the 4th-6th centuries. These would have been sought out for both their general accuracy and antiquity.⁸¹ As Streeter noted,

In the ninth century there was a notable revival of learning in the Byzantine Empire. A natural result of this would be to cause Christian scholars to seek a better text of the Gospels by going back from current texts to more ancient

⁷⁸ While papyrus NT MSS continued to be copied until at least the eighth century, none of the extant papyri beyond P⁷⁵/B are closely related to any known uncial witness. Neither do any extant papyri of late date appear to be copied from any extant vellum MS. The papyri and uncial MSS all appear to reflect isolated and independent lines of transmission.

⁷⁹ Elpido Mioni, *Introduzione alla Paleografia Greca*, Studi Bizantini e Neogreci 5 (Padova: Liviana Editrice, 1973) 64, states that “Such a reform was ‘the most profound that the Greek handwriting had undergone in its 2500 years of existence’” (translation by the present writer).

⁸⁰ Mioni, *Introduzione*, 64, states, “At the beginning of the ninth century the transliteration . . . of many works from majuscule to minuscule script commences. . . . On the one hand, *this transformation provoked the irreparable destruction of practically all codices in uncial, which were no longer recopied*; on the other hand, this transliteration became the salvation for humanity of numerous works which otherwise would have been irreparably lost” (present writer’s translation; emphasis added).

⁸¹ For example, Paul Gachter, “Codex D [05] and Codex A [039],” *JTS* 35 (1934) 248-266, assembles evidence which suggests that the ninth-century Byzantine uncial A/039 “certainly has something of the authority of a manuscript of the fourth or fifth century” (265) and “might be proved to be in close relationship with a manuscript of the third [!] century” (266).

MSS. . . . An analogy may be found in the effect of the revival of learning under Charlemagne on the text of the Latin classics. MSS of the seventh and eighth centuries . . . are full of corruptions which do not occur in MSS of the subsequent period.⁸²

The disappearance of those uncial exemplars was due to “instant obsolescence” following the transfer into the new minuscule script. Once copied, the uncial exemplars were apparently disassembled and utilized for scrap and secular purposes, or washed and scraped and reused for palimpsest works both sacred and secular.⁸³ Such is the proper understanding of the “orphan” status of the early minuscules as stated by Lake, Blake, and New:⁸⁴ they did not claim that every exemplar at all times was systematically destroyed after copying, but that, during the conversion period, once a minuscule copy of an uncial exemplar had been prepared, the *immediate uncial predecessor* was disassembled and reused for other purposes.⁸⁵ That this procedure

⁸² B. H. Streeter, “The Early Ancestry of the Textus Receptus of the Gospels,” *JTS* 38 (1937) 229.

⁸³ The known reuse of disassembled uncial MSS to receive palimpsest copies of continuous-text minuscules and lectionaries illustrates sacred use. Theological use is exemplified by Codex Ephraemi Rescriptus (C/04), rewritten with the sermons of Ephraem the Syrian. An example of profane use is reflected by the lectionary fragment *ℓ*-974 (cent. XIII) which had been cut to serve as the lining for a slipper (see Aland and Aland, *Text of the NT*, plate 53).

⁸⁴ Kirsopp Lake, “The Ecclesiastical Text,” Excursus 1 in Kirsopp Lake, Robert P. Blake, and Silva New, “The Caesarean Text of the Gospel of Mark,” *HTR* 21 (1928) 348-349: “Many of the MSS now at Sinai, Patmos, and Jerusalem must be copies written in the scriptoria of these monasteries. We expected to find . . . many cases of direct copying. But there are practically no such cases. . . . The amount of direct genealogy which has been detected . . . is almost negligible. . . . There are . . . families of distant cousins – but the manuscripts . . . are almost all orphan children without brothers or sisters. . . . It is hard to resist the conclusion that the scribes usually destroyed their exemplars when they had copied the sacred books.” Carson, *KJV Debate*, 47-48, especially 47, n. 5, claims that this statement involves a “logical fallacy.” But this wrongly implicates Lake, Blake, and New, who urged only that the lack of genealogical ties among the minuscules suggested an extensive destruction of their immediate *uncial* exemplars *at the time of conversion* from uncial to minuscule script. Lake, Blake, and New perhaps provided unclear communication on this point, but certainly not a “logical fallacy.”

⁸⁵ See L. D. Reynolds and N. G. Wilson, *Scribes and Scholars: A Guide to the Transmission of Greek and Latin Literature*, 3rd ed. (Oxford: Clarendon, 1991) 58-61, regarding the “Renaissance of the Ninth Century” (58): “The text of almost all authors depends ultimately on one or more books written in minuscule script at this [ninth century] date or shortly after. . . . The quantity of literature that is available to us from the papyri and the uncial manuscripts is only a small proportion of the whole”; also, “A further assumption generally made is that one minuscule copy was made from one uncial copy. The uncial book was then discarded, and the minuscule book became the source of all further copies. This theory has a certain a priori justification on two grounds, since [1] the task of transliteration from a script that was becoming less and less familiar would not be willingly undertaken more often than was absolutely necessary, and [2] there is at least some likelihood that after the destruction of the previous centuries many texts survived in one copy only” (60). While Reynolds and Wilson admit that “these arguments do not amount to proof, and there are cases which can only be explained by more complicated hypotheses” (60), the more complex cases cited actually parallel the Greek NT situation, in which *many* uncial MSS reflecting diverse textual streams appear to have been copied independently into the minuscule script and then the uncial exemplars were destroyed.

occurred on the grand scale is demonstrated by the dearth of uncial MSS when contrasted to the large quantity of unrelated minuscule MSS as shown in the following chart:⁸⁶

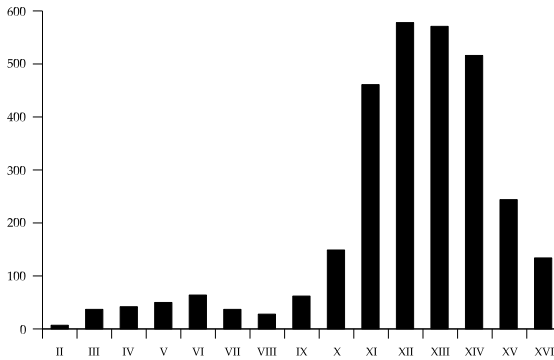

Chart 1: The Extant Continuous-Text MSS in Centuries II-XVI

This dichotomy is evidenced even during the earliest portion of the minuscule era when both scripts coexisted.⁸⁷ The minuscule MSS from the ninth through perhaps the first half of the eleventh century are very likely to represent uncial exemplars far earlier than those uncials which date from the ninth century. Thus, many early minuscules are likely only two or three generations removed from papyrus ancestors of the fourth century or before, perhaps even closer. There are no indicators opposing such a possibility, and the stemmatically independent nature of most early minuscule witnesses (their “orphan” status as per Lake, Blake, and New) increases the likelihood and probability of such a case.⁸⁸ It becomes presumptuous to suppose otherwise,

⁸⁶ The data are taken from Aland and Aland, *Text of the NT*, 81, Table 4: “Distribution of Greek manuscripts by century.”

⁸⁷ Lake, “Ecclesiastical Text,” 348, correctly asked, “Why are there only a few fragments (even in the two oldest of the monastic collections, Sinai and St. Saba) which come from a date earlier than the 10th century? There must have been in existence many thousands of manuscripts of the gospels in the great days of Byzantine prosperity, between the fourth and the tenth centuries. There are now extant but a pitifully small number.”

⁸⁸ Certain majority text supporters have claimed that only the Byzantine MSS were considered “good” and would wear out from heavy use. MSS regarded as substandard supposedly were set aside, thus explaining their preservation. Such a claim, however, indicts even the extant early Byzantine MSS. The argument is specious at best, and fails to take account of the entirety of the data. There is *no* evidence to support selective preservation based on the type of text a MS contained. The fact that MSS disappeared with greater frequency during the two “copying revolutions” readily accounts for a far greater quantity of loss and destruction than normal wear and tear. Such conversion assumes the later product to be *proportional* to the previous state of manuscript existence; it does *not* require that the few MSS and fragments which would survive from the earlier period would maintain a similar proportion in a chance minority survival. Selectivity based upon the *type* of text contained in a MS does not seem to have been a factor in either copying or preservation. At best, the MSS selected for conversion during either copying revolution would be considered “good” as regards *scribal* character, but this says nothing about the quality of the *text*. Scribal excellence in terms of accuracy and orthography was urged by many writers (including Casiodorus and Theodore of Studium). Few scribes would want to spend time, energy, effort or expense in copying, correcting, or deciphering MSS of demonstrably poor scribal quality.

especially when many minuscules are already recognized by modern eclecticists to contain “early” texts (defined, of course, by their non-Byzantine nature). As Scrivener noted in 1859,

It has never I think been affirmed by any one . . . that the mass of cursive documents are corrupt copies of the uncials *still extant*: the fact has scarcely been suspected in a single instance, and certainly never proved. . . . It is enough that such an [early] origin is *possible*, to make it at once unreasonable and unjust to shut them out from a “determining voice” (of course jointly with others) on questions of doubtful reading.⁸⁹

It is basically an *a priori* bias against Byzantine uncials and early minuscules which prevents their recognition as preserving a very early type of text. If such MSS in fact are bearers of ancient tradition, one cannot set an exclusionary date before at least the mid-eleventh century. Note that the Byzantine-priority theory does *not* rise or fall upon a late cutoff period; the theory could proceed in much the same form were the end of the sixth century made the cutoff date.⁹⁰ However, if a strong presumption exists that (at least) the earliest minuscules preserve a much more ancient text, an earlier cutoff could not be done except at risk of eliminating the evidence of many “late” MSS containing texts which are representative of “early” exemplars spanning a broad chronological and geographical range.

7. *The concept of a single “best” MS or small group of MSS is unlikely to have transmissional evidence in its favor.* While certain “early” MSS may be considered of superior quality as regards the copying skill of their scribes or the type of text they contain, such does not

⁸⁹ Scrivener, *Codex Augiensis*, viii, emphasis original. Scrivener’s clear statement once more should be contrasted with Wallace’s “revisionist” assertions (Wallace, “Revisionism,” 283). Scrivener himself (*Codex Augiensis*, vi) sharply contradicts Wallace: “If in my judgment the *Elzevir text* [TR] approaches nearer on the whole to the sacred autographs . . . it is only because *I believe that it is better attested to*” (emphasis added). In a letter written near the end of Scrivener’s life (Nov 18, 1889), Scrivener states, “I reject Dr. Hort’s baseless theories as earnestly as he [Burgon] does, and am glad to see they are not gaining ground . . . [even though] I stand midway between the two schools, *inclining much more to Burgon than to Hort*” (Edward Meyrick Goulburn, *John William Burgon, Late Dean of Chichester: A Biography*, 2 vols. [London: John Murray, 1892] 2:229, emphasis added). Wallace attempts to prove too much when charging pro-Byzantine supporters with revisionist tendencies. There is *no* reason to substitute a “new revisionism” which distorts Scrivener’s position merely to discredit the claims of the pro-Byzantine supporters.

⁹⁰ Scrivener earlier had suggested the tenth century as the appropriate cutoff period (*Codex Augiensis*, xx), but later carefully nuanced the cutoff date as “where there is a *real agreement between all the documents* containing the Gospels up to the sixth century, and in other parts of the New Testament up to the ninth” (*Plain Introduction*, 2nd ed., 484, emphasis added). Even so, there would be “far more numerous cases where the most ancient documents are at variance with each other” as opposed to such common agreement (*ibid.*). In such cases, “the later uncial and cursive copies” become “of much importance, as the surviving representatives of other codices, very probably . . . earlier, than any now extant” (*ibid.*). Thus, in the bulk of the variant units, Scrivener asserts that the later witnesses *must* be heard, and that with “a determining voice” (*Augiensis*, viii).

automatically confer an authoritative status to such MSS. To reiterate: late MSS also contain “early” texts; poorly-copied MSS can contain “good” texts; carefully-copied MSS may contain texts of inferior quality; within various texttypes some MSS will be better representatives than others. But transmissional considerations preclude the concept that any single MS or small group of MSS might hold a status superior either to a texttype or the full conspectus of the stream of transmission.

Since the Byzantine Textform is considered to be that form of the text from which all other forms derived, it encompasses the remaining component texttype groups. Yet among the MSS which directly comprise the Byzantine Textform, there is *no* single “best” MS nor any “best group” of MSS; nor can minority Byzantine subgroups override the aggregate integrity of the general Byzantine transmission.

8. *An exclusive following of the oldest MSS or witnesses is transmissionally flawed.* The oldest manuscript of all would be the autograph, but such is not extant. Given the exigencies affecting early transmissional history and the limited data preserved from early times, it is a methodological error to assume that “oldest is best.” Since the age of a MS does not necessarily reflect the age of its text, and since later MSS may preserve a text more ancient than that found in older witnesses, the “oldest is best” concept is based on a fallacy. While older MSS, versions, and fathers demonstrate a *terminus a quo* for a given reading, their respective dates do not confer authenticity; they only establish the existence of a given reading at a given date. All readings within a variant unit should be considered under *all* aspects of transmission: minority readings which leave no continual trace throughout transmissional history are suspect; they are *not* made more authentic merely by an appearance in one or a few ancient witnesses.

9. *Transmissional considerations coupled with internal principles point to the Byzantine Textform as a leading force in the history of transmission.* The Byzantine Textform is not postulated *a priori* to be the original form of the text, nor even the superior texttype. The conclusion follows only as a logical deduction from internal and external considerations viewed from within a transmissional-historical framework. Note particularly that there is *no* automatic probability that the majority of witnesses will overwhelm the MS tradition at any particular point – this despite transmissional expectations. Many variant units show the mass of Byzantine-era MSS divided nearly evenly among two or more competing readings.⁹¹ This serves as clear evidence that there

⁹¹ See the “M^{Pt}” designation in Zane C. Hodges and Arthur L. Farstad, *The Greek New Testament according to the Majority Text*, 2nd ed. (Nashville: Thomas Nelson, 1985); also, bracketed and marginal passages in Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The Greek New Testament According to the Byzantine Textform* (Southborough, MA: Chilton Book Publishing, 2001).

can be no automatic anticipation of either textual uniformity or overwhelming numerical support at any point among the MSS comprising the Byzantine Textform.⁹² When a relative uniformity *does* occur beyond the equally-divided cases, this indicates a transmissional *transcendence* of probabilities, and serves as presumptive evidence in favor of those readings which find strong transmissional support as a result of unplanned consequence. Rather than a cause for suspicion or rejection, those places where the MSS of the Byzantine Textform stand nearly uniform argue strongly for transmissional originality, based upon the evidence of the divided cases.

Once the Byzantine Textform gains validity on the basis of the preceding considerations, it can be granted a significant voice regarding the establishment of the original text. The result flows naturally from transmissional considerations, but is not dictated by presuppositions external to transmissional factors. Indeed, were any other texttype to demonstrate the same transmissional criteria, that texttype would be favored over the Byzantine.

Note that the Byzantine-priority hypothesis can do nothing to resolve the many cases where external evidence is divided and where no reading clearly dominates. In such cases, internal principles coupled with transmissional probabilities must be invoked to determine the strongest reading.⁹³ Similarly, in many cases *internal* principles offer no clear decision, and external canons must take a leading role.⁹⁴ Cases

⁹² The Apocalypse is a case in point: there are *two* competing types of text within the Byzantine majority (Av and Q), neither type dominant, and both often at variance with one another. Yet these disparate types agree frequently against the Old Uncial and Egyptian papyrus readings. In the Apocalypse the Byzantine MSS happen to *diverge* more often than they *converge*, whereas elsewhere in the NT Byzantine convergence is more frequent.

⁹³ For example, Mt 21:30, where Robinson-Pierpont read δευτερω (ⲛ² B C² L M S Z Q f¹ 28 33 205 700 892 1342 1424 1506 2542 *pm* mae bo) and Hodges-Farstad (with NA²⁷) read ετερω (ⲛ^{*} C^{*} D K U W Δ Θ Π f¹⁵ 2 157 346 565 579 788 1071 *pm*): the evidence is divided and no parallel passage is involved. One must determine from internal evidence the more likely original reading. Mt elsewhere uses ετερος 7x, Mk 1x, Jn 1x, and Lk an overwhelming 32x; Mt uses δευτερος 3x, Mk 3x, Lk 3x, Jn 4x. While ετερος is characteristically Lukan, in Mt there is too little data to confirm a tendency. The Robinson-Pierpont decision for δευτερω reflects a stylistic consideration: Mt enumerates “first” and “second” in Mt 22:25-26 and 22:38-39, and elsewhere does *not* juxtapose πρωτος and ετερος. Thus δευτερω appears to be the most reasonable decision in view of Matthean usage.

⁹⁴ No clear-cut internal principle can determine in Lk 23:42 between εις την βασιλειαν and εν τη βασιλεια. Lukan gospel usage shows εν τη βασιλεια 6x and εις την βασιλειαν 3x; εν τη 71x (NA²⁷ 69x) and εις την 44x (NA²⁷ 39x). The alternate form occurs too frequently to be dismissed. Acts has εις την βασιλειαν only 1x, with no cases of εν τη βασιλεια, but εις την occurs 54x (NA²⁷ 53x), and εν τη 41x (NA²⁷ 45x). Reuben J. Swanson, ed., *New Testament Greek Manuscripts: Luke* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1995) gives the external evidence in Lk 23:42: εις την βασιλειαν = Ɑ⁷⁵ B L; εν τη βασιλεια = Ɑ ⲛ A C K M U W Γ Δ Θ Λ Π Ψ f¹ f¹⁵ 2 33 28 157 565 579 700 1071 1424. All theories will make a decision based on a particular estimation of the external evidence. The Byzantine-priority position follows reasonable transmissional considerations in rejecting the reading of three MSS (two localized to Egypt) in favor of that supported overwhelmingly within the manuscript tradition.

also exist where the MSS are divided and where internal evidence is not determinative, in which a reasonable scholarly estimate is the best one can expect.⁹⁵

The primary rules for balancing internal and external evidence are simple, and are ordered in accordance with known facts regarding scribal habits: (1) one should evaluate readings with the intention of discovering antecedent transcriptional causes;⁹⁶ (2) readings should be considered in the light of possible intentional alteration; (3) finally, readings within a variant unit must be evaluated from a transmissional-historical perspective to confirm or modify preliminary assessments. The rigorous application of this methodology will lead to valid conclusions established on a sound transmissional basis. Such accords with what the extant manuscript evidence considered in light of transmissional process and known scribal habits tells us.⁹⁷

⁹⁵ In Mt 24:33, the MSS are divided between *παντα ταυτα* (B L Δ Θ 565 579 *pm e q sy^h*) and *ταυτα παντα* (K D K W Γ 0281 f¹ f¹³ 33 700 892 1241 1424 ℓ-2211 *pm lat sy^p*). The same phrase (with its own variations) recurs in the next verse. Matthean usage is divided (*παντα ταυτα* 4x Byz, 2x NA²⁷; *ταυτα παντα* 5x Byz, 6x NA²⁷). The present writer's Byzantine edition reads *ταυτα παντα*, but not with a level of certainty parallel to the preceding examples. Note that the dominant reading of the parallels in Mt and Mk is only *ταυτα solus*, and thus does not bear on the present case. See also Mt 21:33, which reads either *ανθρωπος* alone (K B C* D K L Δ Θ Π f¹ 33 565 579 700 1424 *pm*) or *ανθρωπος τις* (C^c E F G M U Θ^c Ω 2 28 69 124 157 346 788 1071 *pm*); the external evidence is seriously divided. In terms of internal considerations, this would be the *only* place where Mt uses the Lukan phrase *ανθρωπος τις*. This in itself is not sufficient to rule out the longer reading. Homoioteleuton from -ς to -ς could have caused the omission. There simply is insufficient evidence to decide either way from a Byzantine-priority approach.

⁹⁶ Note the apt observation of J. Neville Birdsall, "The Source of Catena Comments in John 21:25," *NovT* 36 (1994) 277: "The view that scribes exercised [*sic*] independent critical judgement in the process of transcription . . . appears to me to go completely contrary to the known habits of scribes. [Scribal] changes . . . tended to be of orthography or grammar, or perhaps of vocabulary on stylistic grounds."

⁹⁷ This does not mean that every unit of variation has a simple explanation, nor that there are but few places where external evidence is seriously divided, where internal evidence may be ambiguous, or where both factors may combine. Absolute certainty even within a Byzantine-priority perspective cannot be obtained in such cases. Further, the Byzantine-priority theory remains subject to revision in light of new evidence. The present writer has revised his former hypothesis (see Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The New Testament according to the Byzantine/Majority Textform* [Atlanta: Original Word, 1991] xxx-xxxi) regarding cross-comparison and correction of MSS as a primary factor in the establishment and stabilization of Byzantine dominance. Collation research in the *pericope adulterae* (Jn 7:53-8:11) makes it abundantly clear that cross-correction did *not* occur on such a scale as to alter significantly the textual relations of various streams of descent. The data now reinforce Lake, Blake, and New regarding the general independence of *many* lines of transmission within the Byzantine Textform, which lines of necessity derive from early times.

*Selected Objections to the Byzantine-Priority Hypothesis*⁹⁸

While modern eclectics demand that the Byzantine-priority hypothesis present a reasonable defense and explanation of its theory and conclusions,⁹⁹ their own method is *ahistorical*, creating a text without a theory, thereby extricating themselves from complications more severe than those faced under Byzantine-priority. Were modern eclectics required to delineate and defend the presumed transmissional history underlying their preferred text, the explanation would be far more difficult. For any textual theory, logical and reasonable solutions must be provided regarding a multiplicity of historical and transmissional issues; otherwise there exists no secure underpinning for its conclusions. The following typical objections to the Byzantine-priority theory can be paralleled by similar objections against modern eclectic theory in regard to its presumed transmissional model. The matter of most importance is whether the answer supplied by either faction accords transmissionally with historical probability or with mere historical optimism.¹⁰⁰

⁹⁸ The scope of the present paper precludes a detailed interaction with the specific critiques against various pro-Byzantine theories (most concern “majority text” hypotheses and a predominantly theological approach). These critiques include Richard A. Taylor, “Queen Anne Resurrected? A Review Article,” *JETS* 20 (1977) 377-81; idem, “Queen Anne’ Revisited: A Rejoinder,” *JETS* 21 (1978) 169-171; Gordon D. Fee, “Modern Textual Criticism and the Revival of the Textus Receptus,” *JETS* 21 (1978) 19-33; idem, “Rejoinder,” 157-160; idem, “A Critique of W. N. Pickering’s *The Identity of the New Testament Text*: A Review Article,” *WTJ* 41 (1979) 397-423 [Fee’s articles are combined and rewritten as “The Majority Text and the Original Text of the New Testament,” in Epp and Fee, *Theory and Method*, 183-208]; D. A. Carson, “Fourteen Theses,” chapter 7 of his *KJV Debate*, 43-78; Michael W. Holmes, “The ‘Majority text debate’: new form of an old issue,” *Themelios* 8:2 (January 1983) 13-19; Roger L. Omanson, “A Perspective on the Study of the New Testament Text,” *Bible Translator* 34 (1983) 107-108; Daniel B. Wallace, “Some Second Thoughts on the Majority Text,” *BibSac* 146 (1989) 270-290; idem, “The Majority Text and the Original Text: Are they Identical?” *BibSac* 148 (1991) 151-169; idem, “Inspiration, Preservation, and New Testament Textual Criticism,” *Grace Theological Journal* 12 (1992) 21-50; idem, “Majority Text Theory,” in Ehrman and Holmes, *Text of the NT*, 307-315; T. R. Ralston, “The ‘Majority Text’ and Byzantine Origins,” *NTS* 38 (1992) 122-137.

⁹⁹ The present writer has replied to various criticisms and challenges; see Robinson, “Two Passages in Mark,” 66-111; idem, “Recensional Nature,” 46-74. Many critiques of the “majority text” position are valid, particularly the refutation of extreme claims which have nothing to do with Byzantine-priority, and questionable appeals to “providential preservation.” The fallacy of the “theological argument” is demonstrated by William D. Barrick, “Ancient Manuscripts and Biblical Exposition,” *The Master’s Seminary Journal* 9:1 (1998) 25-38, who appeals to “providential preservation” in order to establish the *Alexandrian* reading as the “original” text of 1Cor 11:24 (the omission of κλωμενον): “*If John 19:36 is authentic and accurate, how can ‘broken’ be correct in I Corinthians 11:24? . . . [The Byzantine reading is] an addition to the original text. . . . Those who made such an addition are subject to God’s judgment because they did not rightly preserve His written Word. . . . The pastor or expositor who continues to propagate the corrupted Word in the public observance of the Lord’s Table will be held accountable for actively perverting the Scriptures rather than preserving them*” (Barrick, 37; emphasis added). Such a line of reasoning on any side is of course self-defeating.

¹⁰⁰ Cf. Kent D. Clarke, *Textual Optimism: A Critique of the United Bible Societies’ Greek New Testament*, JSNT Supplement Series 138 (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1997). Bowers, *Bibliography*, 165, suggests that “a point should be reached at which our common-sense view of probability rebels at being asked to accept any more coincidence as the result of mere chance.”

1. *No early Byzantine manuscripts prior to the fourth century.* Some response to this objection has already been provided, but a cumulative combination of factors provides the best reply:

(a) The limited and localized nature of the extant early MSS suggests that presumptions regarding text-critical antiquity may be flawed. For classical works, Bowers notes that “the possibility exists that the extant copies (when few) do not accurately represent the original proportion.”¹⁰¹ Were a thousand extant papyri and uncial MSS extant from before the fourth century which were relatively complete and sufficiently representative of the entire Eastern empire (by the location of their discovery), perhaps one could speak with greater authority than from the 63 fragmentary papyri we currently possess from that era. The resources of the pre-fourth century era unfortunately remain meager, restricted to a limited body of witnesses. Even if the text-critical evidence is extended through the eighth century, there would be only 424 documents, mostly fragmentary. In contrast to this meager total, the oft-repeated apologetic appeal to the value and restorative significance of the 5000+ remaining Greek NT MSS becomes an idle boast in the writings of modern eclectics when those numerous MSS are not utilized to restore the original text.¹⁰²

(b) The “copying revolutions” previously noted seriously affected the continuity of the transmissional stream. This problem is not adverse, but requires a proper consideration of its effect. The first revolution transferred the NT text from papyrus to vellum; pre-existing papyri were destroyed or otherwise abandoned. This eliminated many predecessors of extant vellum MSS as well as those of non-extant vellum descendants. The second revolution – the conversion from uncial to minuscule script – was just as radical. It effectively eliminated the need to preserve uncial MSS once a minuscule copy had been made. There is no reason to reject the earliest minuscules, even many dating into the eleventh century, as copies of uncial exemplars no longer extant. The small number of extant pre-ninth-century uncial MSS and fragments may themselves derive from papyrus predecessors left to deteriorate after vellum copies were made. If the genealogically independent early minuscules stem from now-lost independent uncials which themselves stemmed from independent early papyri, then no MS is inherently preferable merely because of its age, material

¹⁰¹ Bowers, *Bibliography*, 75.

¹⁰² Cf. Gordon D. Fee, “Textual Criticism of the New Testament,” in Epp and Fee, *Theory and Method*, 3. After noting the “5,338 Greek MSS,” Fee declares “the task of the textual critic” as “to sift through all this material, carefully collating (comparing) each MS with all the others” before final decisions can be made. Such in fact has *never* been done; rather, modern eclecticism appears to be predicated on a desire swiftly to reduce the massive quantity of MSS to a small and manageable number. Thus, the elimination of the Byzantine majority becomes a convenient remedy.

or script.¹⁰³ The genealogical independence of most of the existing MSS points back to the earliest times.¹⁰⁴

(c) The local text of Egypt¹⁰⁵ is not likely to reflect that which permeated the primary Greek-speaking portion of the Empire (Southern Italy through modern Greece and Turkey to Antioch on the Orontes), from which we have *no* MS, versional, or patristic data from before the mid-fourth century.¹⁰⁶ After that point one finds from that region a highly pervasive and dominant Byzantine stream. It is far more reasonable to assume that the predecessors of that stream simply *retained* the same textual complexion which earlier had permeated that region.¹⁰⁷ Otherwise, the greater task is to explain a previous

¹⁰³ Only the so-called K^F Byzantine subtype reflects late and clear stemmatic dependence in MSS of the twelfth and later centuries. See Frederik Wisse, *The Profile Method for the Classification and Evaluation of Manuscript Evidence as applied to the Continuous Greek Text of The Gospel of Luke*, Studies and Documents 44; ed., Irving Alan Sparks et al. (Grand Rapids: Eerdmans, 1982) 92. Such a late recension does *not* reflect the dominant Byzantine Textform found in the K^S text.

¹⁰⁴ Cf. G. W. S. Friedrichsen, "The Gothic Version and the Fourth-Century Byzantine Text," *JTS* 39 (1938) 42-43: "The Gothic version [mid-fourth century] is based on a Byzantine text which approximated to that of Chrysostom, and is represented in the Gospels by the [8th-10th century] uncials EFGHSUV, and in the Pauline Epistles by KLP." See also Bruce M. Metzger, "The Gothic Version," in his *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission, and Limitations* (Oxford: Clarendon, 1977) 375-393, especially 384-385. The significance of the Byzantine *Vorlage* of the Gothic version should not be underestimated when considering the late uncials and early minuscules made from now non-extant uncial documents.

¹⁰⁵ See Colin H. Roberts and T. C. Skeat, *The Birth of the Codex* (London: British Academy, 1987) 3: "An overwhelming proportion of the evidence comes from Egypt, and even then . . . from various provincial towns and villages. . . . We cannot assume that . . . the proportions . . . which have survived from different periods, reflect the position in the ancient world generally." Further (35), "We cannot be certain either that they are typical of Egypt as a whole, or . . . of the Graeco-Roman world as a whole."

¹⁰⁶ Epp, "Continuing Interlude," *Theory and Method*, 119, critiqued Kurt Aland regarding the Egyptian papyri: "It may be strictly correct to say that the early history of the text is *directly* and *immediately* visible *only* in these earliest papyri and uncials. Yet, can we really . . . be content with Egypt as the exclusive locale for this glimpse into the earliest textual history? Was any NT book written there, and does not Egypt therefore clearly represent only a secondary and derivative stage in textual history? . . . Can we proceed with any assurance that these . . . randomly surviving earliest MSS are in any real sense *representative* of the entire earliest history of the text?" Epp's amazing 1991 reversal on this point (cited below) appeals to *possibility* and not *probability* and fails to establish any such convincing basis.

¹⁰⁷ Eldon Jay Epp, "New Testament Papyrus Manuscripts and Letter Carrying in Greco-Roman Times," in Birger A. Pearson, et al., eds., *The Future of Early Christianity: Essays in Honor of Helmut Koester* (Minneapolis: Fortress, 1991) 55, makes a peculiar reversal without sufficient evidence (emphasis added): "(1) the various textual complexions . . . found in Egypt – did not *have* to originate there, but *could* . . . have moved anywhere in the Mediterranean area. . . . (2) it is . . . quite probable, that the present array of text-types represented in the Egyptian New Testament papyri do . . . represent text-types from the *entire* Mediterranean region." Not only does Epp contradict Roberts and Skeat 1987, but also his own 1980 statement cited above. Epp 1991 does demonstrate a widespread communication between Egypt and other areas of the Roman Empire during the early centuries, but his evidence concerns only the carrying of personal letters and commercial or official documents – *not* any NT MSS. In most cited situations, letters often went astray, were lost, or remained unanswered. Epp 1991 provides *no* evidence proving that NT documents during the era of persecution traveled as any trans-Empire documents. Nor does he demonstrate that any early NT papyrus or uncial fragment reflects a

non-Byzantine dominance in that region which was thoroughly overwhelmed by the Byzantine model within less than a century without a word of historical confirmation or authorization, whether from fathers, councils, or ecclesiastical or governmental decree.¹⁰⁸ Also, one must explain a *reversal* of dominance in the widest region *without* seeing a parallel change in smaller regions of the Empire, where local varieties of text maintained their regional influence with but sporadic Byzantine intrusion influencing their readings over an extended period.

(d) The silence of early testimony from the primary Greek-speaking region of the Empire leads to two opposite views. Modern eclectics assume an early dominance of a *non*-Byzantine text in those areas which later became the stronghold of Byzantine support, despite the transmissional unlikelihood of such having occurred in history. The Byzantine-priority advocates suggest that the later existence and dominance of the Byzantine Textform in that region provides presumptive evidence favoring a similar dominance in earlier times.¹⁰⁹ It is reasonable to suppose that, as texts spread geographically from their initial locale, regional alteration would increase proportionally to distance. This is especially the case given the “uncontrolled popular text” phenomenon of the early centuries. Copies produced within a close proximity to the site of origin or initial reception of a given text would be expected to retain a more uniform textual complexion closely resembling that of the autograph; this would occur *without* the imposition of formal “controls” upon the copying or dissemination of the text. Copies produced at a more

palaeography suggesting an origin outside of Egypt. Timothy J. Finney, “The Ancient Witnesses of the Epistle to the Hebrews: A Computer-Assisted Analysis of the Papyrus and Uncial Manuscripts of ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ” (PhD Diss, Murdoch University, 1999) 194-211 demonstrates that various early papyri and uncials (P¹³ P⁴⁶ N A B D I) have similar orthography, and on the hypothesis that shared orthography implies shared provenance, Finney suggests that these witnesses were copied in the same region, possibly Egypt.

¹⁰⁸ Eldon Jay Epp, “The Significance of the Papyri for determining the Nature of the New Testament Text in the Second Century: A Dynamic View of Textual Transmission,” in Epp and Fee, *Theory and Method*, 274-297 [original article published 1989] anticipated his later 1991 position, but with the cautionary note that his speculation “is largely an exercise in historical-critical imagination” (274). No such caution appears in Epp 1991. Nevertheless, Epp 1989 still stated that the 45 earliest papyri “all come from Egypt and . . . twenty of these . . . were unearthed at Oxyrhynchus” (277); and, while it is “possible . . . that one or even all of these early Christian papyri could have been written elsewhere. . . . it must be remembered that virtually all of the papyri are from Egyptian rubbish heaps and presumably, therefore, were in extended use – most likely in Egypt” (279). Since a non-Egyptian origin for fragments found in that region *cannot* be proven, all speculation to the contrary remains “historical and creative imagination” (283) rather than anything resembling fact.

¹⁰⁹ Tertullian, *De Praescr. Haer.*, 36, appeals in the early third century to the apostolic *cathedrae* in the primary Greek-speaking region of the Empire as places where the “authentic writings” of the NT authors either had originated or were first sent and where authoritative copies could still be found. The significant point is that Tertullian’s appeal was not made to North Africa, Europe, Egypt or Palestine, but to those same primary Greek-speaking regions from which we have *no* extant evidence during the first three centuries.

remote distance from the site of origin would tend to diverge in greater quantity. If such a hypothesis is correct, the primary Greek-speaking region during the period of “geographical silence” would be expected to retain a Byzantine text, just as other localized regions preserved their disparate texts in the European and African West as well as in Egypt and Palestine; this is basic transmissional theory at work.

(e) To draw a comparison with another widely-held hypothesis, the early existence of the Byzantine Textform rests on a stronger basis than the Synoptic Q. The two- and four-source theories argue for the necessary existence of a Q document without possessing even a fragment of such. Internal evidence is claimed to point inexorably in that direction (whether the present writer concurs is not an issue). On the assumption that such speculation represents fact, scholars create concordances, synopses, and even theologies for Q; some even claim “proof” of its existence by appealing to textual variants in a non-extant document!¹¹⁰ Many eclectic scholars freely accept Q as a “real” first-century document despite the utter *lack* of manuscript evidence for such. Yet these same scholars paradoxically argue against possible authenticity of the Byzantine Textform on the basis of a lack of pre-*fourth* century documentary evidence. But *no* Q document or fragment has ever been found (and likely will not), from *any* century. Yet from at least AD 350 onward the Byzantine Textform *does* exist. Thus the evidence favoring the early existence of the Byzantine Textform is far stronger than the case for Q. A pre-fourth century dominant Byzantine Textform more emphatically can be postulated within the primary Greek-speaking region of the Empire, despite a lack of early evidence. Transmissionally, there is no compelling reason to conclude a *non*-Byzantine dominance in that region prior to the fourth century since no reasonable minority representation was left among later witnesses in that same region even though such clearly occurred elsewhere.¹¹¹

(f) Until the discovery of \mathfrak{P}^{75} in 1955, a relatively “pure” Alexandrian MS was unknown among the Egyptian papyri; there was no proof that a text similar to that of Codex Vaticanus existed prior to the fourth century. Before \mathfrak{P}^{75} , some had suggested that Origen had

¹¹⁰ See James M. Robinson and C. Heil, “Zeugnisse eines schriftlichen, griechischen vorkanonischen Textes: Mt 6,28b \mathfrak{N}^* , P. Oxy. 655 I, 1-17 (EvTh 36) und Q 12,27,” *ZNW* 89 (1998) 30-44; also James M. Robinson, “A Written Greek Sayings Cluster Older than Q: A Vestige,” *HTR* 92 (1999) 61-77.

¹¹¹ Westcott and Hort knew the implications of the extant Byzantine evidence and were compelled to postulate a “Syrian [= Byzantine] recension” to account for the rapid appearance and dominance of the Byzantine Textform in that primary Greek-speaking region of the Empire from the mid-fourth century onward.

created the Alexandrian text following his relocation to Caesarea.¹¹² The “mixed” papyri found prior to \mathfrak{P}^{75} had provoked speculation that the Alexandrian texttype was the end product of a recent recension.¹¹³ \mathfrak{P}^{75} of course changed matters dramatically. But until a mere 45 years ago, no one could speak dogmatically regarding the early existence of a text resembling Vaticanus. Similarly, one cannot rule out the possibility (slim to be sure) that a second or third century Byzantine MS might someday be discovered in the sands of Egypt. Were such to occur, certain researchers still would be inclined to describe such a MS as merely “containing” more “Byzantine-like” readings than other early documents; this due to an *a priori* view that the Byzantine text could *only* be “much later.”¹¹⁴

2. *Major disruptions in transmissional history eliminated non-Byzantine predecessors.* These objections fall under two main heads: the Diocletian persecution and the rise of Islam.

(a) The claim is that various persecutions, and especially that of Diocletian, so decimated the number of NT MSS that previously dominant texttypes were all but eliminated, leaving the rising Byzantine to fill the gap.¹¹⁵ This really assumes too much: an initial presumption is that a non-Byzantine text dominated the Eastern Empire; then, when persecutors demanded scriptures for destruction, the Alexandrian text was that which was overwhelmingly surrendered. Persecutions, however, were not selective in their textual targets. The MSS surrendered

¹¹² See Kirsopp Lake, “The Text of the Gospels in Alexandria,” *American Journal of Theology* 6 (1902) 82–83: “It would be difficult to find a dozen readings in which a purely ‘Neutral’ variant is supported by an authority earlier than Origen. . . . The ‘Neutral’ type of text . . . so far as we know, was not used previously.” Most interesting is Lake’s statement (83, n. 6): “It may be argued that it [the ‘neutral’ text] existed before [Origen]” – but Lake chose *not* to adopt that line of argument (even though \mathfrak{P}^{75} now proves such correct!) on the ground that this was “really the same argument as that used by the disciples and successors of Dean Burgon when they appeal . . . to the lost archetypes of the cursives, which, they think, would have supported the ‘Traditional’ text.” In light of \mathfrak{P}^{75} proving Alexandrian antiquity, the line of objection urged by Lake and repeated by current opponents of the Byzantine Textform seems seriously weakened.

¹¹³ See Frederic G. Kenyon, *Recent Developments in the Textual Criticism of the Greek Bible*, The Schweich Lectures of the British Academy, 1932 (London: For the British Academy by Humphrey Milford, Oxford University Press, 1933) 68: “The papyri of earlier date than B . . . suffice to show that the B text did not prevail universally in Egypt. . . . B may still represent a tradition which has come down with little contamination from the earliest times; but, if so, the stream ran in a narrow channel.” In fact, \mathfrak{P}^{45} had convinced Kenyon (69–70) that Origen had brought the “Caesarean” text with him from Egypt into Palestine, replacing the dominant “Alexandrian” text there! Lacking \mathfrak{P}^{75} , Kenyon remained skeptical regarding a pre-Origenic Alexandrian text resembling B in Egypt.

¹¹⁴ Gordon D. Fee, *Papyrus Bodmer II (P66): Its Textual Relationships and Scribal Characteristics*, Studies and Documents 34 (Salt Lake City: University of Utah, 1968), avoids labeling any readings of \mathfrak{P}^{66} as “Byzantine,” even though many of its readings align with the Byzantine Textform: \mathfrak{P}^{66} has a “tendency toward a ‘Byzantine type’ of reading” (29), but does *not* “give early witness to readings heretofore judged as ‘Byzantine’ . . . [rather,] the Byzantine MSS reflect . . . the scribal *tendencies* that are already to be found in the second century” (emphasis added). Yet there is no good reason why such readings in early papyri could not be “Byzantine,” demonstrating an outside influence upon the localized Egyptian text of the second and third centuries.

¹¹⁵ Cf. Holmes, “Majority Text Debate,” 16.

and destroyed in a given region would reflect the general proportion of existing MSS, regardless of texttype; so too those which survived. Were 1000 MSS destroyed in a local area of which only 100 were Byzantine, even a 90% decimation would leave a survival proportion similar to that which was destroyed. One cannot stretch credulity to presume a reversal of texttype dominance as the result of basically random persecutions.¹¹⁶

Some suggest that the Diocletian persecution was more severe in Palestine and Egypt, thereby wiping out the dominant Alexandrian text in those regions. Less-severely persecuted regions then would have their texts free to dominate. But another fallacy exists: had the Alexandrian text been original, it should have dominated the Greek-speaking portion of the Eastern Empire. It then would retain its dominance even if the text in any other region were utterly destroyed. But if Alexandrian dominance did not continue, one should assume only a local and regional aspect for that text, and understand that before Constantine the Byzantine Textform had already become dominant in the primary Greek-speaking region of the Empire. This would exclude or minimize Alexandrian influence outside of Egypt and Palestine. Either way, the claimed early dominance of the Alexandrian text is called into question.¹¹⁷

Other factors suggest a proportional destruction and survival of MSS as regards texttype. Nigel Wilson has noted the loss or destruction of even Byzantine-era MSS by means unrelated to persecution:

One may lament the loss of texts, both classical and theological, that took place in the Byzantine age. But . . . circumstances were much against them. Destruction by fire and foreign invasion was frequent. Writing material was relatively scarce and expensive. . . . Lending resulted in loss, . . . despite the fact that many books were marked with the owner's name together with the curse of the three hundred and eighteen fathers of the Council of Nicaea on anyone who should steal or sell the books to others. . . . Perhaps we should rather be surprised that so much survived.¹¹⁸

¹¹⁶ This does *not* mean that the existing papyri and vellum fragments which survived the eras of persecution, the conversion to vellum, and the conversion to minuscule script would retain a proportion representative of predecessor MSS. The two "copying revolutions" minimize the likelihood of proportional representation from preceding eras. One may rightly presume that, at the point of each "revolution," those MSS which were *converted* into a different form *would* maintain the existing proportion, while the few fragments which remained from the previous era would become *dis-* proportionate. This could explain the diversity found among the many surviving pre-ninth-century uncial fragments.

¹¹⁷ Imperial persecution or later Islamic destruction similarly should have affected LXX MSS possessed by Christians in the early centuries, but few claims to that effect exist.

¹¹⁸ Wilson, "The Libraries," 79.

It thus becomes a wonder that even the Byzantine Textform survived the manifold difficulties of its era, including the Fourth Crusade's sack of Constantinople (AD 1204), and the Ottoman conquest (AD 1453). Yet MSS of Byzantine and non-Byzantine type did survive the destructions of that era, in a manner which reflected their proportional distribution. There is little reason to suppose that the NT text ever suffered anything more than proportional destruction during any time of persecution, whether by Decius, Diocletian, Julian the Apostate, Mohammedan rulers, or even misguided and fanatical Christians.

(b) The Islamic Conquest was not as totally destructive to NT MSS as has been claimed.¹¹⁹ Monasteries and churches in both Palestine and Egypt continued literary activity following the conquest¹²⁰ and maintained communication with the Eastern and Western Empire,¹²¹ even while facing pressure to abandon Christianity and convert to Islam.¹²² Hatch puts this in proper perspective:

When the Arabs conquered Egypt, Palestine, and Syria, . . . the monastic and ecclesiastical libraries . . . naturally came under their control. Many books must have perished in this troubled epoch, but some escaped destruction. . . . Christianity was regarded by the Moslems as a divinely revealed religion, and they would not ordinarily have felt impelled to destroy copies of the Christian Scriptures. The Arabs were in fact much less fanatical and harsh in the treatment of their Christian subjects than is sometimes supposed, and they did not aim at a wholesale conversion of the Christians.¹²³

¹¹⁹ Fee, "Modern Textual Criticism," 30; Omanson, "Perspective," 107; Holmes, "Majority Text Debate," 16-17.

¹²⁰ Yizhar Hirschfeld, *The Judean Desert Monasteries in the Byzantine Period* (New Haven: Yale University Press, 1992) 16-17, notes that while "the negative effects of the Arab conquest . . . were profound and far-reaching," the Muslim rulers were "reasonably tolerant." Further, "monasticism in the Judean desert did not cease to exist. . . . The few monasteries that withstood the crisis . . . continued to play an important role in the history of the Eastern Church." See also S. H. Griffith, "Greek into Arabic: Life and Letters in the Monasteries of Palestine in the Ninth Century," *Byzantion* 56 (1986) 117-38.

¹²¹ Otto F. A. Meinardus, "Historical Notes on the Lavra of Mar Saba," *Eastern Churches Review* 2 (1968/9) 394, states, "The Arab conquest of Palestine could not have seriously affected the monastic life in the Grand Lavra, for, approximately a decade later, in 649, John, the *bigoumenos* of the Grand Lavra, went to Rome to attend the first Lateran Synod."

¹²² Streeter, "Early Ancestry," 229, suggests that "a number of Christian refugees would certainly have fled to Constantinople bringing with them their most valued portable possessions," including NT MSS. This in part might explain the non-Byzantine minuscules found in existing Greek monasteries.

¹²³ William H. P. Hatch, "An Uncial Fragment of the Gospels [0196]," *HTR* 23 (1930) 152.

Kurt Aland has suggested that the *real* cause of Egyptian textual difference from the Byzantine mainstream relates to a much earlier theological conflict between Eastern and Egyptian Christianity:

[One] should keep Egyptian Church history more firmly in sight. . . . The alienation from the eastern church . . . set in among the Christian population of Egypt during the fourth century and reached its culmination in the . . . fifth century [with] . . . the formation of the monophysite church[. This] allows us to presuppose a tradition of the New Testament text isolated at least from the later Koine – an isolation strengthened by the Arab domination.¹²⁴

So also Farag, who discusses the state of Egyptian Christianity two centuries *before* the Arab conquest:

Abba Shenouda (333-451 A. D.) . . . devoted his life to fight pagan and Byzantine corruption in all its forms. The dream of his life was to emancipate Egypt religiously by separating the Coptic Church from Constantinople. . . . [and] achieving political independence from the Byzantine state.¹²⁵

Despite the isolation, communication continued with the Eastern Greek Church even after the Arab Conquest. The effect was both textual and political:

The witnesses of the Egyptian text of the Greek New Testament. . . . were all the more clearly subject to the influence of the Koine [= Byzantine text] with the passing of time. Political isolation did not keep the Greek monasteries in Egypt free from the influence of the Byzantine church.¹²⁶

¹²⁴ Kurt Aland, "The Coptic New Testament," in Robert H. Fischer, ed., *A Tribute to Arthur Vööbus: Studies in Early Christian Literature and Its Environment, Primarily in the Syrian East* (Chicago: The Lutheran School of Theology, 1977) 11-12. Note that Aland considers such relative isolation from Eastern Orthodoxy as "preserving" what he considered the "older" and "more authentic" form of the NT text. Yet this theological isolation also may have had a regionalizing and limiting effect upon the NT text in Egypt. If so, the communication and cooperation between Egypt and the primary Greek-speaking region of the Empire was already at a minimum long before the Islamic conquest.

¹²⁵ Farag Rofail Farag, *Sociological and Moral Studies in the Field of Coptic Monasticism*, Supplement 1 to the Annual of Leeds University Oriental Society (Leiden: Brill, 1964) 7.

¹²⁶ Aland, "Coptic New Testament," 12. Aland suggests that "till proof is shown to the contrary, we can expect the Coptic manuscripts to be relatively free from this [Byzantine] influence." However, the political and linguistic isolation of the Coptic Church from Greek Byzantine Christianity is sufficient to explain the Coptic Alexandrian text without presuming a near-autograph originality.

The continued existence and survival of the Coptic Church¹²⁷ and monasteries in Egypt¹²⁸ and Palestine¹²⁹ exemplifies the true situation, negating claims to the contrary.¹³⁰

3. *Chrysostom's influence made the Byzantine the preferred text of Constantinople; this text later was imposed upon the Eastern Greek church by Imperial or Ecclesiastical decree.*¹³¹ A "new" or localized text, even if used by a popular Greek Father would not become transmissionally popular merely due to his reputation.¹³² A previous traditional textual dominance over a wider region would not be abandoned on such grounds. Less plausible than regional replacement is that any "new" or localized text would expand into Empire-wide dominance without ecclesiastical or Imperial decree. No such imposition of control is documented historically. It places an impossible demand on transmission to see a late, minority, and regionally localized text on its own outstripping and virtually eradicating whatever predecessor

¹²⁷ See Farag, *Coptic Monasticism*, 11: "According to historical records . . . there had been hundreds of monasteries and thousands of monks and nuns in Egypt up to the VII century." Most of these "disappeared and only a few survived," primarily due to the internal "decadence of Coptic Monasticism." The fifth-century *Historia Monachorum in Aegypto* 5.1-4 claimed twelve churches and 10,000 monks in Oxyrhynchus alone. Such statistics call into question the "representative" nature of the extant manuscript evidence dating within the first seven centuries in Egypt (116 fragmentary Greek papyri, ca. 300 Greek uncial fragments, and around 600 Coptic fragments). Whether such is truly "representative" remains an open question.

¹²⁸ Farag, *ibid.*, 43-44, describes the situation of the Coptic monasteries which existed into the tenth century: "The monasteries were freely visited. . . . Monasteries enjoyed religious freedom. . . . Some Muslim princes . . . patronize[d] monasteries and contribute[d] towards their economical welfare."

¹²⁹ See Hirschfeld, *Monasteries*, xiv-xv: "From the fifth century onward, the Judean desert was one of the most important centers of monasticism in the empire" (locations mapped, xviii). Monks came to these sites from "Asia Minor. . . . Cyprus, Greece, or Italy. . . . Mesopotamia, Syria, Arabia, and Egypt," with "monks from Palestine . . . in the minority" (13). Although "most of the monasteries in the Judean desert were abandoned at [the time of the Arab Conquest], the monastic institutions not only survived, but constantly had to be replenished by new converts from outlying regions" (17), many of whom may have brought their personal copies of Scripture with them.

¹³⁰ Consider also the continued existence and literary production of St Catherine's monastery at Mount Sinai, with Greek NT MSS spanning a period from the Arab Conquest into the Byzantine minuscule era. Many of these MSS demonstrate a continued communication with the outside Byzantine world while under Muslim governance. Farag, *Coptic Monasticism*, 44, cites a tenth-century Arabic MS which describes 54 active Christian monasteries in Muslim regions, only nine of which (including Sinai) belong to Egypt; the others range from Baghdad to Palestine.

¹³¹ Cf. Carson, *KJV Debate*, 51, 113-114; Fee, "Modern Textual Criticism," 30.

¹³² Cf. Philip Jenkins, *Hidden Gospels: How the Search for Jesus lost its Way* (Oxford, 2001), 121, when refuting those who would claim an Ignatian creation of the monarchical bishopric: "Even had Ignatius planned to revolutionize the office of bishop, as was suggested . . . , it is extremely unlikely that the very diverse world of Christianity could have been transformed, and so rapidly, by the eccentric vision of one man, albeit an important martyr: It is vastly more likely that episcopal structures were already fundamental to the churches across the Mediterranean world, though the power and prestige of bishops certainly did grow as the second century progressed" (emphasis added). *Mutatis mutandis*, were one to replace "Ignatius" with "Chrysostom," and "the office of bishop" with "the NT text," substituting "the Byzantine Textform" for "episcopal structures" and "bishops," also reading "the fourth century" for "the second century," and the parallel becomes extremely close.

texts had previously dominated in either a local region or a wider geographical range. Yet this unlikely scenario is urged without historical evidence by some who oppose the Byzantine Textform. But as Colwell noted, “the Byzantine . . . text-type . . . had in its origin no such single focus as the Latin had in Jerome.”¹³³

The complex character of the MSS comprising the Byzantine Textform demonstrates that any “official” sanctions – even if they had existed – simply did not work. A consistent form of text was *not* preserved even in the region surrounding Constantinople.¹³⁴ Rather, as Lake, Blake, and New had suggested on the basis of numerous collations of Byzantine MSS, the lack of an observable commonality of text with clear stemmatic ties tends to indicate that scribes remained independent of any official sanctions as they copied their exemplar MSS. As Scrivener noted,

No one who has at all studied the cursive MSS. can fail to be struck with the *individual character* impressed on almost every one of them. . . . The fancy which was once taken up, that there existed a standard Constantinopolitan text, to which all copies written within the limits of that Patriarchate were conformed, has been [quoting Tregelles] “swept away at once and forever” . . . by a closer examination of the copies themselves. Surely then it ill becomes us absolutely to reject as unworthy of serious discussion, the evidence of witnesses (whose mutual variations vouch for their independence and integrity) because their tendency on the whole is to uphold the authority of [the Byzantine Textform].¹³⁵

Scrivener’s observation was reiterated a century later by Jacob Geerlings, who noted regarding the Byzantine Textform that,

its origin did not wholly center in Constantinople, nor was its evolution the concern of either ecumenical councils or patriarchs. . . . Its origins as well as those of other so-called text-types probably go back to the autographs. . . . The Eastern Church never officially adopted or recognized a received or authorized text. . . . At no point in its history was it ever adopted officially by the Eastern Church, quite unlike to the status of Jerome’s Vulgate in the Western Church. . . . The term “rescension” [*sic*] which is sometimes applied to the Byzantine text implies . . . deliberate attempts

¹³³ Colwell, “Nature of Text-Types,” *Methodology*, 53.

¹³⁴ Cf. Ernest C. Colwell, “The Complex Character of the Late Byzantine Text of the Gospels,” *JBL* 54 (1935) 212, 220, “There is no homogeneity in the late medieval text of the gospels. The universal and ruthless dominance of the middle ages by one text-type is now recognized as a myth”; “The nature of the text copied was a matter of no concern to some of the scribes in the late middle ages.”

¹³⁵ Scrivener, *Augiensis*, xiii. Emphasis original.

by a group of scribes or ecclesiastical authorities . . . to revise or correct the Greek text. . . . The case, as we have observed above, was otherwise.¹³⁶

Apart from viewing the Byzantine as a Chrysostom-influenced or officially-imposed text, other critics have opted for a different means of explaining the rise and dominance of the Byzantine Textform:

4. *The Byzantine Textform is the result of a process which over the centuries steadily moved away from the original form of the text in the interest of smoothness, harmonization, conflation, and grammatical "improvements."*

Colwell claimed that "*a text-type is a process, not the work of one hand,*"¹³⁷ and that "scholars have been forced" to this conclusion due to their study of the Alexandrian texttype.¹³⁸ Also, "*the story of the manuscript tradition of the New Testament is the story of progression from a relatively uncontrolled tradition to a rigorously controlled tradition.*"¹³⁹ In view of what Scrivener and Geerlings stated above, one seriously must consider Colwell's further comment: "The important questions . . . are, Where were controls applied? Why? By whom?"¹⁴⁰ If no such controls ever were actually imposed, the situation becomes radically altered.

Geerlings also explains the Byzantine Textform by a "process" model, following von Soden's suggestion that the K^a and K¹ texts reflect the initial stages of a developmental process that resulted in the majority K^x and large K^r groups.¹⁴¹ While the later K^r sub-group did develop out of the MSS which comprise the K^x group, the K^x is not so easily classified. The transmissionally more logical view would be that K^x more likely reflects the overarching text from which *all* minority Byzantine sub-types developed at different periods. This would coincide with Colwell, albeit to a different conclusion:

the Beta [= Alexandrian] Text-type *par excellence* is the type found in the *later rather than the earlier* witnesses; . . . the Alpha [= Byzantine] Text-type is found in von Soden's K^x or K^r rather than in K^a (Family Π) or K¹ or Alexandrinus or Chrysostom.¹⁴²

¹³⁶ Jacob Geerlings, *Family E and its Allies in Mark*, Studies and Documents 31 (Salt Lake City: University of Utah, 1968) 1.

¹³⁷ Colwell, "Nature of Text-Types," *Methodology*, 53. Emphasis original. Cf. Colwell, "Method in Grouping," *Methodology*, 15-20.

¹³⁸ *Ibid.*

¹³⁹ Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology*, 164. Emphasis original.

¹⁴⁰ *Ibid.*

¹⁴¹ Geerlings, *Family E in Mark*, 1.

¹⁴² Colwell, "Method in Grouping," *Methodology*, 18, emphasis added. Colwell views these "later" forms as the *final* stage of the process. However, given the various copying revolutions already discussed, it is more likely that these "later" witnesses actually preserve the *earlier* and more authentic archetypal form than *vice versa*.

Yet Colwell's "process presuppositions" are *non sequitur*, and beg the question: he states, (1) "Scribes do not automatically, as scribes, copy accurately"; and (2) "Close agreement between manuscripts is possible only where there was some control. Wide divergence between manuscripts indicates lack of control."¹⁴³ The better procedure would be to *redefine* the presuppositions in light of transmissional evidence: (1) Scribes for the most part were generally *careful* and reasonably *accurate* in their copying endeavors. Were this not so, the MSS of the NT and all ancient works swiftly would have become a mass of confusion, and one would despair at ever recovering an original form of the text. While all scribes blundered or made intentional alterations to the text at various times, the overall character of the copied text was *not* so affected as to preclude a reasonably accurate transmission on "normal" terms, thus facilitating the recovery of an original from comparison of various witnesses; (2) Colwell defines "control" as "editions with sanctions," imposed from a source beyond the individual scribe.¹⁴⁴ Yet there is *no* demonstrable unity of text within the Byzantine Textform MSS, and likewise no evidence that controls were ever imposed on the NT texts before the late K^r recension.¹⁴⁵ The primary locus of "control" resided in the scribes' perceived duty to be careful and accurate, duplicating the exemplar MS as precisely as possible. This level of "control" is wholly sufficient to explain most observable phenomena: there was a general accuracy in representing the text, while blunders and intentional alterations would differentiate the various texttypes and subtypes over the long period of transmissional history.

The primary problem with the "process" model is how to account for such a process functioning under the constraints of transmission and locale. Hodges has spoken to this point in a classic statement which nullifies the "process" view as a solution to transmissional history:

No one has yet explained how a long, slow process spread out over many centuries as well as over a wide geographical area, and involving a multitude of copyists, who often knew nothing of the state of the text outside of their own monasteries or scriptoria, could achieve this widespread uniformity out of the diversity presented by the earlier [Western and Alexandrian] forms of text. . . . An unguided process achieving relative stability and uniformity in the diversified textual, historical, and cultural circumstances in

¹⁴³ Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology*, 165.

¹⁴⁴ *Ibid.*, 168.

¹⁴⁵ In 1935, Colwell ("Complex Character," 221) had claimed (without evidence) that "the period of rigorous attempts at control . . . lies between 300 and 1200." Such a claim was not repeated in his later works.

which the New Testament was copied, imposes impossible strains on our imagination.¹⁴⁶

A properly-nuanced “process” would recognize the various transmissional factors, as well as the tendency toward regional deviation into localized forms. This sort of process would produce texttypes and sub-types within a localized region, but not on its own any *convergence* into a single dominant Textform. The absence of control runs counter to Colwell’s presuppositions and conclusions; yet apart from formal control, a transmissional “process” would result in various texts *diverging* continually from the parent Textform. Such indeed is evidenced in the various regional texttypes and subtypes which exist in contrast to the uncontrolled Byzantine parent.

Inaccuracies and misleading claims

The Byzantine Textform has been caricatured by adverse critics as “late” (by MS date), “secondary” (by readings), and “corrupt” (by a false assumption of scribal proclivities). These points readily can be discussed as a matter of opposing opinion. Yet some cases exist where inaccurate and misleading claims are made against the Byzantine Textform. These are stated as fact and remain in print without subsequent correction, thereby misleading and further biasing readers against the Byzantine Textform. Three selected examples from two Byzantine-priority opponents illustrate this situation:

1. Gordon Fee makes an outstandingly inaccurate claim when opposing the Byzantine inclusion of Jn 5:3^b-4.¹⁴⁷ He speaks dogmatically regarding the enclosed (or “embedded”) genitive construction, τὴν τοῦ ὑδατος κινήσιν, which appears at the end of Jn 5:3 in the Byzantine Textform:

This use of an enclosed genitive presents extraordinarily difficult problems for Johannine authenticity. . . . There are some word-order invariables [in Johannine style] (*e. g.* ἀμην ἀμην λέγω ὑμῖν; never ὑμῖν λέγω). Another of these invariables is with genitive constructions where both nouns are definite (*e. g.* *the* eyes of *the* blind). There are 97 such occurrences in the Gospel (*not* including those places where both nouns are genitives as in 12:3 τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου), plus 27 others in 1 and 2 John. In every case the word order invariably is *the* moving of *the* water.

¹⁴⁶ Zane C. Hodges, “The Implications of Statistical Probability for the History of the Text,” Appendix C in Wilbur N. Pickering, *The Identity of the New Testament Text*, rev. ed. (Nashville: Thomas Nelson, 1980) 168.

¹⁴⁷ Gordon D. Fee, “On the Inauthenticity of John 5:3b-4,” *Evangelical Quarterly* 54 (1982) 207-218, written in response to the defense of the passage in Zane Hodges, “The Angel at Bethesda – John 5:4,” *BibSac* 136 (1979) 25-39 (“It is Hodges’ article in particular that has prompted this present paper,” 208).

It is as improbable for John to have written *την του υδατος κινησιν* as it would be for a proper Bostonian to say, “I’m fixin’ to go up town; y’all come with me, ya hear?” One may count on it: had John written 5:3b he would have said *την παραχην [sic] του υδατος*.¹⁴⁸

Yet a simple electronic scan of the Johannine writings¹⁴⁹ reveals that the embedded genitive construction not only appears *three times* elsewhere in John (Jn 6:51; 14:30; 18:10), but with one exception (Mt 13:55, ο του τεκνονος υιος) this construction is otherwise *exclusive* to John among the gospels.¹⁵⁰ The embedded genitive in Jn 5:3b actually is *more* characteristic of Johannine style than of any other gospel,¹⁵¹ and its presence in Jn 5:3b argues more for Johannine *authenticity* rather than inauthenticity.

2. On the same page, Fee claims inauthenticity in Jn 5:4 because of the phrase *αγγελος κυριου*, claimed to be in “almost all of the early uncials.” Since this phrase does not tally with Johannine usage, it must have been a Byzantine “creation.” Fee admits that *κυριου* is “lacking in the later majority” of MSS (the bulk of the Byzantine Textform), but he directs his attention to the “early uncials” (which are not listed). But *contra* Fee, the “Byzantine” reading is simply *αγγελος* standing alone, in accord with the minuscule data. Further, the uncial evidence is not as Fee states. According to the apparatuses,¹⁵² *αγγελος κυριου* is read by the uncials A K L Y Δ Π 0233. Of these, *only* MS A (fifth century) is “early.” The remaining *κυριου* uncials come from the eighth (L 0233) and ninth (K Y Δ Π) centuries. In contrast, *all* remaining uncials which contain Jn 5:4 read *αγγελος* alone, and these date within the *same* time frame as those uncials containing the *κυριου* expansion. In addition, the Jn 5:4 uncials which do not include *κυριου* outnumber those which include; these are the following: sixth century, 078; eighth century, E; ninth century, C³ (C* omits the entire verse) F G H M U V Θ Λ Ψ;

¹⁴⁸ *Ibid.*, 212, emphasis original. Fee’s closing phrase is erroneously quoted from the Byzantine text of Jn 5:4; Fee intended the reconstruction *την κινησιν του υδατος*. Cases “where both nouns are genitive” (such as Jn 12:3) are actually irrelevant. Also, *λεγω υμιν* preceded by *αμην* (in Jn by the unique *αμην αμην*) remains identical throughout all four gospels. The *only* issue is whether an embedded genitive construction occurs elsewhere in Jn; Fee declares that absolutely *not* to be the case.

¹⁴⁹ Fee’s statistical claims require some modification: non-embedded forms “where both nouns are definite” (excluding “where both nouns are genitives”) occur in Jn only 87x in NA²⁷ (86x in Byz), and 24x in 1Jn-2Jn NA²⁷/Byz, according to an Online Bible electronic scan (search restricted to articular nouns).

¹⁵⁰ The Johannine embedded genitives read as follows: Jn 5:3, *την του υδατος κινησιν*; Jn 6:51, *της του κοσμου ζωης*; Jn 14:30, *ο του κοσμου αρχων*; Jn 18:10, *τον του αρχιερεως δουλον*. Minor variations occur in each location, but the Byzantine and NA²⁷ texts retain the embedded genitive construction throughout.

¹⁵¹ The only other NT occurrences of embedded genitives appear in Acts (4x Byz; 3x NA²⁷), Paul (9x), Hebrews (3x), and the Petrine literature (9x).

¹⁵² Constantine von Tischendorf, *Novum Testamentum Graece: Editio Octava Critica Maior*, 2 vols. (Leipzig: Giesecke & Devrient, 1869; rep. ed., Graz: Akademische Druck und Verlagsanstalt, 1965); cf. Reuben J. Swanson, ed., *New Testament Greek Manuscripts: John* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1995).

tenth century, S G. The uncial majority reads *αγγελος* alone in a 2:1 proportion against those adding the extraneous *κυριου*. The sixth-century 078 stands in near-equal contrast to the “early” fifth-century MS A on the opposing side.¹⁵³ *Αγγελος κυριου* simply is *not* the “Byzantine” reading, nor does such predominate even among the uncials (“early” or “late”). The minority pious expansion *αγγελος κυριου* thus cannot be urged as a “proof” of the non-Johannine character of Jn 5:3^b-4. Had such an expansion been original to the Byzantine Textform, there would be no explanation for its later omission in the majority of uncials or minuscules; nor was *κυριου* ever omitted from the same phrase elsewhere (Mt 1:20, 24; 2:13, 19; Lk 1:11; 2:9; Ac 7:30; 12:7, 23). Since *κυριου* is *not* original to the Byzantine text of Jn 5:4, conclusions regarding inauthenticity cannot be established on this basis.¹⁵⁴

3. Daniel Wallace creates “revisionist history” in asserting that the Byzantine Textform was neither dominant nor in the “majority” until the ninth century.¹⁵⁵ Not only does such a claim run counter to what has been acknowledged since Westcott and Hort,¹⁵⁶ but it simply does not accord with the known facts.¹⁵⁷ Sufficient manuscript¹⁵⁸ and

¹⁵³ MS 078 is one of the “constant witnesses” in *SQE*. See also Henry Alford, *The Greek New Testament: With a Critically Revised Text*, 7th ed., 4 vols. (London: Rivingtons, 1874), in loc. Jn 5:4, where 078 is cited as I_d).

¹⁵⁴ Fee’s other claims of inauthenticity are subject to challenge, but such lies beyond the scope of the present paper. The point at issue is accuracy and a fair representation of the evidence.

¹⁵⁵ Wallace, “Majority Text Theory,” in Ehrman and Holmes, *Text of the NT*, 311: “Among the Greek MSS, what is today the majority did not become a majority until the ninth century.” A particular bias is evidenced in Ehrman-Holmes: thoroughgoing and reasoned eclecticism are defended by *advocates* of those particular theories (Elliott, 321-335; Holmes, 336-360); yet the Byzantine and “majority text” positions are critiqued by an *opponent* (Wallace, 297-320) rather than discussed by an advocate.

¹⁵⁶ Compare once more Westcott and Hort, *Introduction*, xiii, 92: “*The fundamental text of late extant Greek MSS generally is beyond all question identical with the dominant Antiochian [= Byzantine] . . . text of the second half of the fourth century*” (emphasis added).

¹⁵⁷ Wallace previously had carefully qualified his statement (emphasis added throughout): (1) Wallace, “Inspiration, Preservation,” 30: “*As far as our extant witnesses reveal*, the Byzantine text did not become the majority text until the ninth century”; (2) Wallace, “Majority Text and Original Text,” 159: “*Among extant Greek manuscripts*, what is today the majority text did not become a majority until the ninth century. In fact, *as the extant witnesses reveal*, the majority text did not exist in the first four centuries.” The point, of course, is whether the extant witnesses provide a *complete* portrayal of transmissional history. The paucity of preserved evidence from localized regions, coupled with transmissional considerations, strongly suggests the contrary. If so, Wallace’s claims are flawed and misrepresent the actual situation.

¹⁵⁸ The predecessor exemplars of MSS A/02 (gospels) and W/032 (in Matthew and Lk 8:13-24:53) reflect stemmatically-unrelated Byzantine source exemplars. Thus, both A/02 and W/032 reflect the *end* product of an *earlier* line of Byzantine transmission deriving from *separate* streams. Many other papyri and uncial fragments from centuries IV – IX testify to a widespread Byzantine presence, even in post-fourth century Egypt. The fifth and sixth century Byzantine uncials (N/022, O/023, P/024, Q/026, R/027, Σ/042, Φ/043, 064, 0253) demonstrate this point, providing no reason to reject Westcott and Hort here. The transmissional evidence itself points dramatically in a direction contrary to Wallace’s claims.

patristic¹⁵⁹ evidence exists from the mid-fourth century onward to establish this point. Wallace not only ignores a previous scholarly consensus, but fails to consider the transmissional factors which have restricted *all* evidence from the pre-ninth century period. His current claim is little more than “eclectic nose-counting” of extant witnesses, on the faulty presumption that such might accurately depict the total NT transmissional situation in the pre-ninth century era. There is *no* reason to engage in a questionable form of nose-counting against a previous scholarly consensus, let alone to ignore contrary versional and patristic evidence which is strongly supportive of Byzantine dominance from the mid-fourth century onward.

The limited number of extant witnesses prior to the ninth century is insufficient to establish the true proportional nature of the text in that era. The early data are too limited (as respects the Byzantine region) and too localized (as respects the Alexandrian or Egyptian region) for mere numerical nose-counting to hold any authority, since such is likely to be *non*-representative of the actual situation regarding the text in the early centuries. Put simply, Westcott and Hort were correct regarding post-fourth century Byzantine dominance. It reflects a very peculiar type of wish-fulfillment to argue “revisionist history” on this point merely due to the number of *extant* MS witnesses which pre-date the ninth century.

Concluding Observations

Every variant unit can be evaluated favorably from a Byzantine-priority perspective, and all units should be carefully examined when attempting to restore the original text. While some examples of Byzantine-priority analysis have appeared in the present essay, it is impossible within a short study to present a complete or comprehensive discussion of variants. Although an analysis of significant individual variant units can be provided in short studies, a thorough text-critical examination should cover many sequential units within a given portion of text. Most variant units require extended discussion in order to establish the text in a persuasive manner; short summaries often are weakened by a failure to present all the relevant material regarding a variant unit.¹⁶⁰ The present writer elsewhere has offered

¹⁵⁹ Chrysostom in the fourth century used a Byzantine or “proto-Byzantine” type of text; so too Gregory of Nyssa (see James A. Brooks, *The New Testament Text of Gregory of Nyssa*, *The New Testament in the Greek Fathers* 2; ed. Gordon Fee [Atlanta: Scholars’ Press, 1991] 263-267). Apart from Photius in the ninth century (see J. Neville Birdsall, “The Text of the Gospels in Photius,” *JTS*, n. s. 7 [1956] 42-55, 190-98; “Photius and the Text of the Fourth Gospel,” *NTS* 4 [1957/8] 61-63; “The Text of the Acts and the Epistles in Photius,” *JTS*, n. s. 9 [1958] 278-291), patristic writers beyond the fourth century rarely reflect any text resembling a predominantly *non*-Byzantine document.

¹⁶⁰ The brevity of discussion given most variants is symptomatic of Metzger’s *Textual Commentary*. The valuable contrary opinions expressed by a minority of the UBS Committee either are not mentioned or are stated with even less information than that allotted to the majority decision. A textual commentary should be far more detailed and comprehensive than that which we currently possess.

detailed examples which illustrate the working principles and conclusions of the Byzantine-priority hypothesis as compared with those of modern eclecticism.¹⁶¹

While the present essay cannot present a detailed exposition of the Byzantine-priority theory, it does provide an overview of its pre-suppositions, principles and praxis, demonstrating itself to be a legitimate theory under the broad banner of NT textual criticism, and a viable alternative to modern eclecticism. The Byzantine-priority hypothesis is far more complex than it may appear; it does not encourage a simplistic eclectic approach nor a narrow theological outlook toward a predetermined result. The final determination of that text remains problematic in too many cases, despite its primarily externally-based methodology. Absolute certainty in regard to the entire NT text can not be expected, given the evidence as preserved. Under all theories, *ca.* 90% of the original text of the NT is considered established. Byzantine-priority merely attempts to extend that quantity, following reasonable principles of internal and external evidence, balanced by historical and transmissional factors.

Byzantine-priority provides no domain or shelter for those unwilling to labor diligently, or for unscholarly individuals whose goal is merely a biased theological perspective or the advocacy of a particular translation. Rather, the theory manifests a compelling and logical perspective which can stand on its own merits. It attempts to explain the evidential data preserved to critical scholarship in the quest toward the goal of establishing the original text of the canonical Greek New Testament.

Byzantine-priority has a methodological consistency which cannot be demonstrated among the modern eclectic alternatives. This consistency derives from an insistence on a primarily documentary theory (following Westcott and Hort). This is coupled with an understanding of internal principles within a transmissional-historical framework. Apart from this essential base, any claim to approach or establish an authoritative form of the original text of the New Testament consistently will fall short.

The problem within modern eclecticism has long been recognized. Colwell declared in 1955, "The great task of textual criticism for the generation of scholars who are now beginning their work is the

¹⁶¹ See Robinson, "Dichotomy"; idem, "Recensional Nature"; and idem, "Two passages in Mark."

rewriting of the history of the text and the recreation of theory.”¹⁶² Yet Kenneth W. Clark in 1968 stated,

We require a critical history of transmission. . . . Some new angle, some novel experiment must be tried if we would in our time achieve a breakthrough. . . . This is the fundamental need before we may move on to a thorough and systematic revision of the critical text. The remedy we need can only come through a better diagnosis. The true diagnosis will of necessity be a new and different one.¹⁶³

Epp in 1974 declared that “the establishment of the NT text can be achieved only by a reconstruction of the history of that early text. . . . Obviously, doing this is harder than saying it.”¹⁶⁴

Clark and Epp are correct: for the past century, eclecticism has functioned without an integrated history of textual transmission. That its resultant text has no root in any single document, group of documents, or texttype is an unfortunate by-product of its self-imposed methodology. Thoroughgoing eclecticism remains a scholarly endeavor divorced from external considerations; reasoned eclecticism attempts to strike a balance between internal and external criteria. Yet both systems fail precisely at the point of transmissional history: their resultant text remains without consistent documentary support, and represents a piecemeal assemblage comprised of a disparate and unrelated *mélange* of preferred readings taken from isolated variant units.¹⁶⁵ At this point Byzantine-priority theory does *not* fail, but offers a transmissionally legitimate resultant text which is well-supported among the manuscript base that undergirds the Byzantine Textform. If modern eclectic theory with its problematic resultant text can secure a niche within NT textual criticism, so much more the Byzantine-priority hypothesis with its insistence upon the establishment of a solid transmissional base *before* applying principles of internal and external criticism. Byzantine-priority thus can be

¹⁶² E. C. Colwell, “Foreword” to Bruce M. Metzger, *Annotated Bibliography of the Textual Criticism of the New Testament 1914-1939*, Studies and Documents 16 (Copenhagen: Ejnar Munksgaard, 1955) viii. Cf. Robert Devreesse, *Introduction à l'Étude des Manuscrits Grecs* (Paris: Imprimerie Nationale, Librairie C. Klincksieck, 1954) 175: “La critique textuelle du Nouveau Testament a échoué dans une impasse. . . . Il fallait donc essayer une nouvelle méthode.”

¹⁶³ Kenneth W. Clark, “Today’s Problems with the Critical Text of the New Testament,” in J. Coert Rylaarsdam ed., *Transitions in Biblical Scholarship*, Essays in Divinity 6, gen. ed. Jerald C. Brauer (Chicago: University of Chicago, 1968) 167, 168-9. The current Byzantine-priority hypothesis derives from suggestions made by Kenneth W. Clark when the present writer studied with him from 1971-1977.

¹⁶⁴ Epp, “Twentieth Century Interlude,” *Theory and Method*, 96.

¹⁶⁵ Yet cf. the confident assertion of Gordon D. Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, 2nd ed. (Grand Rapids: Zondervan, 1993) 33: “For the New Testament . . . the ‘best text’ has already been determined by scholars who are experts in this field” (emphasis added). One then must wonder, “What need have we of further witnesses?”

accepted as a preferable alternative to modern eclectic theories which ultimately fail to present a transmissionally viable “original” text.

Despite modern eclectic expressions regarding what NT textual criticism “really” needs, current text-critical thought steadily moves away from the highest ideals and goals. Current eclectic speculation involves heterodox scribes who are claimed to have preserved a more genuine text than the orthodox,¹⁶⁶ as well as a general uncertainty whether the original text can be recovered, or whether any concept of an “original” text can be maintained.¹⁶⁷ The Byzantine-priority position offers a clear theoretical and practical alternative to the pessimistic suppositions of postmodern eclectic subjectivity. The various eclectic schools continue to flounder without an underlying history of transmission to explain and anchor the hypothetically “best attainable” NT text which they have constructed out of bits and pieces of scattered readings. In the meantime, the Byzantine-priority theory remains well-founded and very much alive, despite the orations and declamations which continue to be uttered against it.¹⁶⁸

¹⁶⁶ See Bart D. Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture: The Effect of Early Christological Controversies on the Text of the New Testament* (Oxford: Oxford University Press, 1993), particularly 3-31 and 274-280. Yet cf. P. Henry, “Why is Contemporary Scholarship so Enamored of Ancient Heretics?” in Elizabeth A. Livingstone, ed., *Studia Patristica*, vol. 17, part 1 (Oxford: Pergamon, 1982) 123-126, who speaks of the postmodernist rise of “another paradigm which seems . . . well on the way to becoming a scholarly orthodoxy” (123): “the heretics are the true religious geniuses. . . . The current fascination is more with heretics than with their heresies. . . . We tend to see everything in terms of power struggles . . . [and] assume that whatever happens is most adequately explained by the dynamics of politics. . . . Anyone in authority . . . [is] under suspicion. And in the early church, the [orthodox] Fathers are . . . those who came out on top. Given our assumptions, their very identity as [orthodox] Fathers puts them on trial” (124-6).

¹⁶⁷ The postmodern paradigm is admitted in Epp, “Multivalence,” 280: “The term ‘original’ has exploded into a complex and highly unmanageable multivalent entity. . . . Fresh dimensions of originality emerge from behind the variant readings.” Future textual critics should “favor accommodation of the richness of the manuscript tradition, with its multiplicity of texts and its multivalent originals, rather than the myopic quest for a single original text” (280-1). Some will be thankful that “not all will agree” with Epp (281), and certainly not those working within a Byzantine-priority framework. The goal of reconstructing a close approximation to “the” original text remains legitimate and should not be gainsaid by the shifting temper of the times.

¹⁶⁸ Most recently, cf. J. L. North, “The Oxford Debate on the Textual Criticism of the New Testament, held at New College on May 6, 1897: An End, not a Beginning, for the *Textus Receptus*,” in D. G. K. Taylor, ed., *Studies in the Early Text of the Gospels and Acts: The Papers of the First Birmingham Colloquium on the Textual Criticism of the New Testament*, Texts and Studies, 3rd ser., eds. D. C. Parker and D. G. K. Taylor (Birmingham: University of Birmingham, 1999) 1-25; especially 25, n. 51.

LIST OF ABBREVIATIONS

<i>BibSac</i>	<i>Bibliotheca Sacra</i>
<i>ExpT</i>	<i>Expository Times</i>
<i>HTR</i>	<i>Harvard Theological Review</i>
<i>JBL</i>	<i>Journal of Biblical Literature</i>
<i>JETS</i>	<i>Journal of the Evangelical Theological Society</i>
<i>JTS</i>	<i>Journal of Theological Studies</i>
NA ²⁷	Kurt Aland, Barbara Aland, et al., eds. <i>Nestle-Aland Novum Testamentum Graece, 27th ed.</i> (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993).
<i>NovT</i>	<i>Novum Testamentum</i>
<i>NTS</i>	<i>New Testament Studies</i>
SD	Studies and Documents
SQE	Kurt Aland, ed., <i>Synopsis Quattuor Evangeliorum</i> , 13th rev. ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1985).
WTJ	<i>Westminster Theological Journal</i>
ZNW	<i>Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche</i>

REVELATION

MAURICE A. ROBINSON began studying Greek in 1965, and NT textual criticism in 1966. His original training followed the perspective of reasoned eclecticism, which he continued to study and practice for nearly a decade.

Specialized study in the field of textual criticism took place from 1971-77 under Kenneth W. Clark, then emeritus of Duke University. During this time he received the degrees of Master of Divinity (1973) and Master of Theology (1975) from Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina. In 1982, he was awarded the Ph.D. in NT textual criticism by Southwestern Baptist Theological Seminary, Ft. Worth, Texas, with his dissertation entitled *Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse*.

As a result of his studies under Clark, he was slowly led to shift his position from reasoned eclecticism to Byzantine-priority, and in 1976 joined with William Pierpont in the quest to establish an accurate Byzantine text and viable underlying theory. Since that time, he has presented many papers and articles dealing with NT textual criticism at various venues.

Robinson is currently Senior Professor of New Testament and Greek at Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina.

WILLIAM G. PIERPONT began studying the Greek New Testament in 1932, and was trained in the Westcott-Hort theory and method at Friends University, Wichita, Kansas. The closer examination of the manuscripts and theoretical perspectives underlying that approach led him into a life-long study of NT textual criticism that in the mid-1960s resulted in his support and

defense of the Byzantine Textform.

Pierpont worked for over 40 years as a research engineer at Beech Aircraft in Wichita. Even while employed at Beech, Pierpont was able not only to conduct an intensive study of Greek NT textual criticism, but also to acquire a reading and speaking knowledge of more than two dozen world languages, including Polish and Mandarin Chinese. Following his retirement, Pierpont devoted the remainder of his life to text-critical and related investigative work.

William Pierpont went to be with the Lord on 20 February 2003, after he had jointly approved the final text and most of the prefatory material for this edition.

Printed in the U.S.A.

Copyright © 2005, Chilton Book Publishing

Photo of Dr. Robinson courtesy of The Southeastern Baptist Theological Seminary

- Accurate Byzantine Textform
- Easy-to-read presentation
- Fully accented and punctuated text
- Marginal entries identify significant Byzantine variants
- Footnotes identify NA²⁷/UBS⁴ variants
- Includes the essay “The Case for Byzantine Priority”
- Ideal for scholars, pastors, and students

δύναται ταῦτα γίνεσθαι: ¹⁰ Ἀπερὶθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Ἐγὼ εἶ ὁ διδασκαλὸς τοῦ ἑσθῆ, καὶ ταῦτα οὐ γίνεσθε; ¹¹ Ἄχην ἄφητε λέγει σοὶ ὅτι οὐ σέβωμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἐπιδοῦσατε μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² Εἰ τὸ ἔργον εἶπον ἡμῶν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐάν εἶπω ἡμῶν τὸ ἐπιδοῦσατε, πιστεύσετε; ¹³ Καὶ οὐδέτις ἀνεβήθηεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβῆς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐν ἐφ' οὐρανοῦ. ¹⁴ Καὶ καθὼς Μωσῆς ἔφασεν τὸν ὄρον ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ἠραβήθητε δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου: ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ἵνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπίστευεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ ἀπίστευεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ Αὕτη δὲ ἔστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἀνθρώποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. ²⁰ Πᾶς γὰρ ὁ φῶς λατρεῖται μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἔστιν εἰρησαμένον.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διατριβὴν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐβάπτισεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἕρρει τοῦ Ἑσθῆ, ὅτι ἰδοὺ πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ Οὕτως γὰρ ἦν βεβημένον εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. ²⁵ Ἐρχέτο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίον περὶ καθαρῶτος. ²⁶ Καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ραββί, ὅς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μαρτυροῦσθα, ἰδοὺ οὕτως βαπτίζει, καὶ κρείττερος ἔρχεται

3:13 αὐτὸν ἐκ τῶν οὐρανῶν • —
3:14 Μωσῆς καὶ Μωσῆς,
3:15 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
3:15 μὴ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ • —
3:16 αὐτοῦ • —

3:17 αὐτοῦ εἰς • εἰς
3:19 ἀποδοῦσα αὐτοῦ αὐτοῦ ἀποδοῦσα
3:21 Ἰωάννης καὶ Ἰωάννης,
3:21 ἐλεῖν καὶ ἐλεῖν
3:26 αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ

Actual text size:

θεός

Marginal entries identify significant variants within the Byzantine tradition

Lower apparatus identifies NA²⁷/UBS⁴ variants

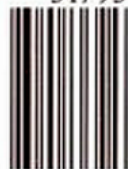
Biblical Reference

ISBN-10: 0-7598-0077-4

ISBN-13: 978-0-7598-0077-9

51795

9 780759 800779

Hilton BOOK
publishing

Southborough, Massachusetts